

Groninger bijbelleesrooster: Psalmen t/m Maleachi

Psalm 1

Het psalmboek begint a.h.w. met een zwart-wit-schema. Er zijn zondaars, mensen die volop de kant van het kwaad kiezen (zie 'wandelt...staat...zit' in de NBG-vertaling); met hen loopt het slecht af. En er zijn mensen die vreugde beleven aan Gods Woord; zij zijn te feliciteren want het geluk lacht hun toe. Iets hiervan merken we nu soms al, maar op lange termijn zullen we dit helemáál ondervinden.

Psalm 2

God spot met het verzet van Davids trotse tegenstanders, want niets en niemand kan zijn plan met koning David doorkruisen. In Handelingen 4:25-26;13:33 wordt deze psalm toegepast op Christus: zijn opstaan uit het graf bewees het dat Hij koning is en macht over alles heeft. Hieraan kan niet getornd worden. Daarom moeten we 'de zoon kussen', dus Christus erkennen. Dat geeft ons toekomst.

Psalm 3

Deze Psalm is een morgengebed voor wie tegen de komende dag opziet. Onze omstandigheden zijn ongetwijfeld zeer verschillend van die van David, op het moment van dit gebed politiek vluchteling, en nog wel voor zijn eigen zoon. Denk je die situatie eens in. Wat geweldig als je dan je veiligheid zoekt en kunt vinden bij de Here!

Psalm 4

Invloedrijke 'mannen' belasteren David. Een zware beproeving. Maar hij roept tot God! In het 'hart' van die 'mannen' leven bóze plannen, aan David geeft God een gelukkig 'hart'. Daarom kan hij 'in vrede' gaan slapen. Die 'mannen' liggen op bed onrustig te woelen. De vraag wie hun geluk zal brengen, houdt ze wakker. David kent geen slapeloosheid. Machtiger dan de HERE zijn die machtige 'mannen' nooit! Dat maakt hem rustig. Zijn avondgebed leert ons hoe wij mogen slapen, ook al zijn onze zorgen vele.

Psalm 5

David legt de HERE zijn moeitenvolle situatie voor. Zijn tegenstanders staan nergens voor. Hun vijandschap tegen David is in feite gericht tegen de HERE! Hier is dan ook geen sprake van persoonlijke wraakgevoelens. David strijdt voor de eer van de HERE. God zal de goddelozen straffen. Heel anders is het met hen die bij de HERE schuilen. Hun situatie kan moeilijk zijn, maar hun gebed wordt verhoord. Er komt uitredding. Een belofte voor altijd.

Psalm 6

Het is wel wonderlijk hoe deze psalm valt tussen de lezingen uit de Hebreeën-brief. Menselijk leven is kwetsbaar. Midden in het leven zijn wij door de dood omgeven. Psalm 6 is een zucht naar God, een zucht om verlossing uit de dood. Maar het slot van de psalm is al net zo juichend als de inhoud van de brief aan de Hebreeën: mensen die midden in de dood liggen ontvangen in Jezus Christus het leven!

Psalm 7:1-10

Het opschrift verwijst naar een pijnlijk moment in Davids leven: een aanhanger van Saul strooit valse beschuldigingen over hem uit. Vol verontwaardiging wijst David die beschuldigingen van de hand. Omdat hij geen eigen rechter wil zijn, roept hij Gods straf in over zijn vijanden. Hij verbijst z'n woede dus niet (dat is altijd slecht voor een mens), maar legt alles bij God neer (dat geeft een mens rust).

Psalm 7:11-18

David weet zich, ondanks zijn moeiten, geborgen bij God. Tegelijk laat hij uitkomen dat God geen goeide God is die alles best vindt. God haat het kwaad en laat dit vroeg of laat merken ook. Dat geeft veiligheid aan wie bij Hem bescherming zoeken tegen het kwaad. Dat betekent een waarschuwing voor wie denken dat ze geen rekening hoeven te houden met God: zij benadelen uiteindelijk zichzelf.

Psalm 8

In de nacht kijkend naar de sterren is de dichter diep onder de indruk van de glorie van God en tegelijk van de nietigheid van de mens. Dan beseft hij meteen het wonderbaarlijke: deze onvergelijkelijke Schepper laat zich eren door kindergebrabbel (zoals ook Christus deed in de tempel, Mat.21:15-16)! Ook heeft Hij de kwetsbare mens als koning aangesteld! Helaas, onze koninklijke glorie gaat samen met zoveel ellende dat we vs.6 amper meer op onszelf kunnen toepassen. Gelukkig klopt vs.6 wel 100% bij Christus (zie Hebr.2:6-9); dat betekent de garantie dat alles goed komt.

Psalm 9:1-11

Psalm 9 en 10 vormen samen één gedicht. Alles komt er in voor : lofzang om wat God doet , zekerheid dat God regeert, vertrouwen dat zijn zaak overwint, maar ook verdriet om het uitblijven van zijn hulp, twijfel en haast wanhoop bij het moeten constateren van zoveel goddeloosheid en ontkenning van God, de hartstochtelijke roep om het optreden van God en tenslotte toch weer de zekerheid dat het lot van de ootmoedige bij God, de Allerhoogste, de Koning, veilig is.

Het slot van de psalm (10:16-18) haakt weer bij het begin (9:1-11) aan.

Kernpunt : God is de Allerhoogste (9:3); dus niet maar een beperkte God. Hij overziet de wereld.(vs 8). Dáárom (!) is Hij een burcht voor de verdrukke. Waar je ook woont als verdrukke, op deze God kun je vertrouwen. Dat is heel sprekend in onze wereldwijde tijd en bij wereldwijde verdrukking. Vraag: hoe werken wij met de zekerheid van Gods oordeel als allerhoogste rechter?

Psalm 9:12-21

Na de lofzang op de allerhoogste God in het begin van dit lied gaat de 'verdruchte'(vs 10), de 'ellendige' (vs 13) zijn zaak nu voorleggen aan deze God. God vergeet het geroep van de ellendige niet. De dichter vraagt ruimte. Hij zegt ook waarvoor : om goed te spreken over God (vs 15) Let er op, hoe God gevraagd wordt op te treden : laat het in de hele wereld duidelijk worden dat deze God geen watje is. Laat Hij respect afdwingen! "Jaag de volken schrik aan". Vraag: bidden wij daar wel eens om?

Psalm 10:1-11

(Zie bij 19 maart) Psalm 10 is het vervolg van psalm 9. In een wereld van onrecht en geweld, van onverschilligheid en ongeloof bidt de dichter tot God: ook na alle hooggestemde woorden in het begin van dit gedicht is het een haast angstige stem. Het kleine geluid van de zwakke lijkt overstemd te worden door het gebral van de overmoedigen, die maar schreeuwen, dat God er niet is (vs 4) of dat God toch niks ziet (vs 11). Je kunt dus wel je gang gaan! Vraag: spreken we soms ook met die mensen mee als we het God in ons hart kwalijk nemen, dat Hij zoveel zaken op zijn beloop lijkt te laten?

Psalm 10:12-18

Het gebed eindigt heel sterk: indringend wordt God aangeroepen. Het is echt niet meer zo maar even een gebedje. En het eindigt met die alles overtreffende zekerheid, dat God toch Koning is (vs 16a). En dat Hij dus de zaken herstelt (vs 16b). Het slot is de belijdenis van de ootmoedige: geen grootspraak, maar verstillings. Het dicht aankruipen tegen God en je bij Hem veilig voelen zoals een kind bij moeder. Vraag: doet het ons ook wat, zo'n psalm.

Psalm 11

Soms vond David vluchten wel het beste. Hij nam de wijk toen Saul hem achtervolgde en ook bij de staatsgreep van zijn zoon Absalom. In dit lied verzet hij zich tegen vluchten uit misnoedigheid. Hij belijdt dat het recht van God hoe dan ook zijn loop zal hebben. De beelden zijn oosters (vers 6). De gedachte dat God onrecht en goddeloosheid niet op zijn beloop laat is een troost voor iedere tijd.

Psalm 12

Psalmen zijn liederen en gebeden waar elke gelovige zich in mag herkennen. Het is opmerkelijk hoe Psalm 12 vanuit het leven van Jozef kleur en diepte kan ontvangen. Bij de woorden gesproken met gladde lippen kun je denken aan de snoevende woorden van de schenker. Maar nu maakt de Heer zich op om de onderdrukking der ellendigen en het zuchten der armen. God laat geen van zijn woorden ter aarde vallen. Zijn belofte van bescherming en nabijheid komt Hij na. Altijd. Reken er maar op.

Psalm 13

Hoelang nog? In deze korte vraag gaat een wereld van verdriet en wanhoop schuil. Je leven kent voortdurend tegenslag en je komt er niet bovenuit. Je blijft onder liggen. Hoelang nog? Het lijkt wel, alsof God mij vergeet. Hoelang nog? Wie met lege handen staat, kan niet anders dan alles verwachten van zijn God. Oftewel: vertrouwen op Gods goedertierenheid. Het lijkt niet veel, maar je doet het meeste. Zo alleen word je door Hem in de ruimte gezet om daar te kunnen zingen: God heeft mij welgedaan!

Psalm 14

Het is één van beide: óf je zet God op afstand óf je weet Hem dichtbij. Als God zich aan de rand van je bestaan bevindt, kun jij veel kwaad doen. Als jij Hem overal bij betreft, ben je er voor Hem. Maar als jij er voor Hem bent, is Hij er ook voor jou. Als je Hem daaraan houdt, doe je dat niet voor niets. Het maakt Hem wel degelijk wat uit of je Hem dient of niet.

Psalm 15

Als iemand deed wat in Psalm 15 staat, dan was dat Job. God was dan ook trots op hem. En toch ervoer Job niet, dat hij veilig bij de Here was. Integendeel. Dat geldt ook van anderen. Misschien kent u wel iemand. Heel serieus en toch ... 'God is vaak zover weg', zo zegt ze tegen u. En toch is Psalm 15 waar. God is bij u en u kan niets overkomen.

Psalm 16

David belijdt: de HERE is mijn erfdeel en mijn beker. Hij heeft een prachtige erfenis van de HERE ontvangen. Hij houdt de HERE altijd voor ogen. De HERE wijst hem de weg naar het leven. In zijn nabijheid is hij gelukkig. Petrus haalt deze psalm aan op de pinksterdag. David profeteerde van zijn komende Zoon, die ook zijn Heer was. Hij dichtte de psalm met het oog op Christus, die niet aan het dodenrijk zou worden overgeleverd. Hij is dood geweest, maar zie, Hij leeft in eeuwigheid! Bent u blij dat de HERE u de weg naar het leven wijst en houdt u de HERE altijd voor ogen?

Psalm 17:1-7

David is omringd door vijanden (Saul, Absalom ?). Zij hebben het op zijn leven gemunt. Biddend wendt hij zich tot de HERE. Hij is zeker van zijn redding, omdat hij weet dat het om een 'rechtvaardige zaak' gaat. O ja, hij weet wel dat hij een zondaar is. Maar toch durft hij Gods onderzoek doorstaan. Laat God zijn hart maar toetsen. Kunt u deze psalm wel zingen?

Psalm 17:8-15

David bidt om Gods gunstbewijzen en noemt de HERE 'Verlosser'. Daarom: 'Bewaar mij als de appel (= pupil) van het oog'. Hij vraagt om te mogen rekenen op de teerste en intiemste zorg van de HERE. Wij mogen ons door God in Christus geborgen weten. Bidt u daar ook om?

Psalm 18:1-30

Elihu eert God als Schepper, maar David doet dat ook. Dat is voor hem geen theorie. David heeft ervaren, hoe God hem met zijn scheppersmacht gered heeft uit grote nood. Die ervaring versterkt hem in zijn vertrouwen: 'met U, mijn God, spring ik over muren.'

Wij vragen ons wel eens af, waarom God zoveel kwaad toelaat. Maar dat is de vraag van de toeschouwer. En wij zijn geen toeschouwer. Wij zijn deelnemer, deelnemer aan een geestelijke strijd. Vraag u daarom liever af, hoe u het kwade de baas wordt. Het antwoord is: 'dat kunt u met God!'

Psalm 18:31-51

God maakte de bedreigde David tot een geweldig koning en David dankt hem daarvoor. Ook met Job zal het eenmaal goed gaan. Maar dat is niet met iedereen zo. Wat kan iemands leven van begin tot eind soms vreselijk triest zijn! Daar ben je dan helemaal stil van. Wees het ook maar. Is het dan wel waar, dat wat God doet volmaakt is en dat je op zijn woord vertrouwen kunt (vs. 31). Jazeker. Maar dat is dan ook geloof! En geloven is iets anders dan zien. Evenwel: op zeker moment verandert geloven in zien!

Psalm 19

De psalm bezingt God in zijn machtige daden van schepping. Maar er is ook de lof op Gods wet die zo goed is. Goed om te weten. Je zou na het lezen van het boek Galaten denken dat de wet van God maar niks is. De richtlijnen van de Here zijn goed. Je kunt er niet zonder. En als je ze houdt, word je blij.

Psalm 20

De koning van Gods volk mocht er niet teveel paarden op nahouden (Deut.17:16). Zijn vertrouwen moest zijn op de naam van zijn God. God geeft de overwinning. Onze Koning Christus wees het gebruik van zwaarden af. Zijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Zijn zwaard is Zijn Woord. En wij bidden voor onze Koning: Uw Koninkrijk kome, d.w.z. regeer

Psalm 21

De koning die niet op zijn paarden maar op Gods naam vertrouwt (psalm 20) krijgt van God de overwinning. David heeft de vijanden van Gods volk overwonnen. Zijn grote Zoon, onze Koning zal alle vijanden maken tot een voetbank voor Gods voeten. De zaak staat vast, want van Hem is het Koninkrijk, d.w.z. Hij is onze Koning en heeft alle dingen in Zijn macht (Heid.Cat.128). ons door uw Geest en Woord (Heid.Cat.123).

Psalm 22:1-22

Het kenmerkende van psalm 22 is, dat de dichter van alles te verduren heeft. Maar dat het van de kant van mensen komt, die hem dit aandoen; en niet van God. Het is vaak moeilijk voor ons om dat uit elkaar te houden. Als de wind tegen zit, als mensen ons de voet dwars zetten, dan projecteren we dat zomaar op God zelf: waar is God, waarom doet God mij dit aan. Nee, dus. God wordt hier, in alle aanvechting van de dichter (dat wel!), neergezet als de God op wie de vaders niet vergeefs al hun vertrouwen zetten. Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn, zal Paulus ons later leren zeggen (Rom.8). Wie of wat kan ons scheiden van Gods liefde? Niets inderdaad, omdat Gods liefde immers vastligt in Christus. Zal Hij die ons zijn Zoon gegeven heeft, ons met hem niet alles schenken. Natuurlijk, Godlof! Overigens: de Zoon kwam Psalm 22 ook tegen: aan het kruis, toen juist niet alleen de mensen tegen Hem, maar juist ook zijn God tegen Hem was: mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

Psalm 22:23-32

Verlossing moet gevierd worden! En niet in je eentje, en ook niet privé aan huis, maar te midden van Gods volk in Gods huis! Uitbundig wordt de offermaaltijd genuttigd! De perspectieven verbreden zich hier in de psalm ineens enorm: de psalm balanceerde toch al vanaf het begin op de rand van beschrijving en toekomstprofetie. Het avondmaal komt in beeld, de einden van de aarde, alle volken... Gods koninkrijk komt eraan; en we heffen er nu al de beker van de dankzegging op, toch?! Op met z'n allen naar de nieuwe wijn van de nieuwe hemelaarde!

Psalm 23

Een schaap heeft niet zoveel te willen. Hij wordt geleid. Hij laat zich leiden. Door de herder. Die herder kent de - wisselvallige en vaak gevaarlijke - route. Behalve stukken lekker gras zijn er diepdonkere dalen. Beeld van op en top geloofsvertrouwen: In tijden waarin alle moois beschikbaar is (stukken lekker gras); in tijden waarin stukdonkere duisternis je leven kleurt - ervan overtuigd zijn: mij ontbreekt niets. De HERE is bij mij. Dan heb je alles. Zelfs bij de dood. "Mij ontbreekt niets" boven een overlijdensbericht! Dat kan alleen door geloof in God Heiland, die eeuwig is en eeuwig leven geeft. Daaruit nu al leven in alle omstandigheden geeft jezelf een verzorgd gevoel (vs.5,6); en geeft je tegenstanders (incl. de grootste: satan) het nakijken (vs.5).

Psalm 24

Grootheid, heiligheid en kracht van onze God bezongen. Je kunt alleen maar in je handjes knijpen dat je bij z'n dienstvoolk mag horen. Eer aan onze Koning! De psalm is mogelijk gedicht of gebruikt bij feestelijk binnenbrengen van de ark in Jeruzalem.

Psalm 25:1-11

David zit in het nauw vanwege vijanden. Alles gaat in hem te keer. Kijk ook maar even naar vers 17 en 19. Misschien heb jij het vandaag ook wel erg moeilijk. Luister dan eens naar deze psalm. Alles draait eigenlijk om "gedenken". David denkt aan God en bidt om Gods leiding. Dwars door alles heen staat het vast: "U bent de God van mijn heil". "Allen, die U verwachten worden niet beschaamd". Deze vaste overtuiging stempelt de psalm. Niet omdat David het waard is. Hij bidt: Here gedenk niet mijn overtredingen. Hij bidt: Here gedenk toch Uw barmhartigheid en Uw gunstbewijzen. God is goed. Dat zien we ten diepste in de Here Jezus Christus, die uit liefde Zichzelf voor schuldige mensen gaf. Al staat alles op z'n kop, één ding staat vast: Je kunt bij de HERE terecht, want Hij is de Liefde Zelf.

Psalm 25:12-22

God heeft ons geen kalme reis beloofd, maar wel een behouden aankomst. Zo'n spreuk kom je soms zo maar ergens tegen. Uit het Bijbelgedeelte van vandaag blijkt wel, dat wie de Here vreest niet automatisch een gemakkelijk leven heeft. Alles staat soms op z'n kop. En toch, toch geeft de HERE Zijn zegen aan wie Hem vreest. "Vrezen" is niet "bang zijn voor", maar het wil zeggen, de HERE God laten zijn en Hem met liefde dienen. Daarvoor moet je die God wel leren kennen. Meer en meer. Christenen worden niet voor niets discipelen, leerlingen genoemd. Het komt je niet aanwaaien. Juist als het moeilijk is, heb je soms de neiging om het bijltje erbij neer te gooien. De Bijbel leert ons: het komt op volharding aan. Geef het niet op, maar bidt: leer mij Uw weg, o Heer!

Psalm 26

Vaak hebben we moeite met de taal van Ps.26, waarin de dichter de lof zingt op z'n onschuld. Want dat kun je als gelovige toch nooit zeggen: 'Ik was m'n handen in onschuld?' (vs.6) Heeft de dichter wel voldoende zondebesef? Ik denk dat er iets anders aan de hand is. De dichter zegt niet dat hij volmaakt is of zondeloos. Hij vertelt wat de hoofdrichting is van z'n leven: hij is geen zondaar in de zin van vs.9-10 of Ps.1:1, maar hij leeft gericht op God - natuurlijk, met alle gebreken van dien. In nieuwtestamentische taal gezegd: hij verklaart dat hij een nieuwe schepping is, dat Christus in hem leeft, dat de Geest in hem woont. Als dat zo is, mag je dat toch zeggen? Al weet je dat de zonde nog altijd invloed op je heeft, je mag toch enthousiast verwoorden: 'Leven is voor mij Christus.'

Psalm 27:1-6

De dichter wordt door vijanden bedreigd, iets wat David vaak is overkomen; denk maar aan het optreden van Saul of van z'n eigen zoon Absalom. Zo'n situatie kan je zomaar gedeprimeerd maken. In veel psalmen schreeuwt de dichter het dan ook uit. Maar in dit geval reageert David in eerste instantie anders. Hij uit zijn enthousiasme over God: 'mijn licht, mijn heil!' Hoe waar dit is, heeft hij eerder al ervaren. Daarom is hij ook voor de toekomst vol vertrouwen op God. Hij hunkert naar Gods nabijheid, zijn vergevende liefde in het heiligdom. Daar weet hij zich geborgen bij God.

Psalm 27:7-14

In het tweede deel van de psalm laat David merken dat vertrouwen in God niet altijd even makkelijk gaat. De feiten kunnen soms zo onthutsend zijn dat het net lijkt alsof God 'zijn aangezicht verbergt' (vs.9), zijn kind in de steek laat. 'Wijs mij toch niet af', smeekt hij dan ook. Maar meteen wint zijn vertrouwen het weer: 'toch neemt de Here mij aan.' Maar hij beseft het: Gods sturing van z'n leven, Gods bescherming kan hij niet missen (vs.11). Dat is telkens het mooie van de psalmen: ze lopen soms over van bewondering voor God, maar ze laten tegelijk merken dat de situatie van Gods kinderen soms uitermate zwaar kan zijn. Maar hoe hij zich ook voelt, telkens betreft hij God erbij. Die is zijn houvast en daarom eindigt hij met de oproep: 'Wacht op de Here, zie uit naar Hem!'

Psalm 28

Een haast stereotype psalm met alle gebruikelijk onderdelen van dien: grote nood, die leidt tot grote vrijmoedigheid in het gebed, de vijanden die het goed gaat en over wie het oordeel wordt afgebeden, een omslag die al biddend plaatsvindt: in plaats van de grote nood gaat de zekerheid van de verhoring de overhand nemen. Misschien staat deze psalm wat ver bij ons vandaan, in ons land en onze tijd. Maar als je als christen in bv Turkmenistan of China zou leven, hoe zou je dan deze psalm lezen en bidden?

Psalm 29

De Germanen hadden diep ontzag voor de donder. Ze zagen de donder als god (Donar). In Kanaän heette de god van de donder Baäl-Hadad. In deze psalm komt vaak de naam van God naar voren: Jahweh. Hij is niet de God die in de natuur is, maar de God die erboven staat. Zijn stem is de donder, Hij is Zelf veel groter. Je kunt Hem vertrouwen. Kent u dat vertrouwen? Hoe veilig voelt u zich?

Psalm 30

Welke benen kunnen weelde dragen? David dacht dat hij het gemaakt had. Maar toen greep God in. David werd doodziek... Dat deed hem weer aan God denken. David beleefde zijn ziekte als een teken van Gods afwezigheid. God hielp hem niet meer, omdat hij dacht het zonder Hem te kunnen. Dat brengt David in de rouw (zie vs.12). Mist u de Here wel eens? Vindt u ook dat het bitterder is dan de dood om te merken dat Hij zijn gezicht voor je verbergt (Dordtse Leerregels) ?

Psalm 31:1-16

Hoe vaak verkeren we in nood, zijn we in het nauw? Wat doen we dan? Hoe proberen we er uit te komen? Als een kat in het nauw is, maakt zij rare sprongen, luidt het gezegde. Dat geldt ook voor Gods kinderen.

Denk aan David toen hij zich in de stad Gat bij de Filistijnse stadsvorst Achiz als een waanzinnige gedroeg (1 Samuël 21:10-15). Psalm 31 laat echter zien, dat wij in alle nood bij God terecht kunnen. Wie zich op Gods reddende gerechtigheid in Christus verlaat (vers 2) hoeft nooit de moed te verliezen: God zal mij verlossen, vers 6. Onze Here Jezus met zijn verzoenend lijden en sterven staat daarvoor borg. Hij beveilt je ziel en geeft je niet prijs aan je vijanden. Al moet je bekennen, dat vanwege je zonden je krachten vergaan (vers 11).

Psalm 31:17-25

De drie sola's van de Reformatie zijn: door Gods genade alleen, door geloof alleen, door Gods Woord alleen. David getuigt van zijn Godsvertrouwen. In zijn nood doet hij geen beroep op zijn werken, maar alleen op Gods goedertierenheid (vers 17). Hij tekent hoe groot de nood kan zijn, waarin Gods kinderen terecht kunnen komen. Ze kunnen zo in het nauw komen, dat ze in hun angst denken in de hel terecht te zullen komen (vers 23). Ook Jona heeft er weet van. Hij geeft in het dankgebed, dat hij vanuit de buik van de vis opzendt, achteraf weer wat er in het vreselijke moment in hem omging toen hij in de diepte van zee neerzonk: "verstoten ben ik uit Uw ogen!" (Jona 2 vers 4). Maar door Gods genade herinnerde hij zich toen de HERE en zijn tempel, waar alles van God en zijn genade spreekt. Psalm 31 eindigt met opwekkende woorden: "Weest sterk en uw hart zij onversaagd, gij allen die op de HERE hoopt." Dat is geen overmoed maar geloofstaal. Wie op Gods goedheid vertrouwt wordt door God nooit in de steek gelaten.

Psalm 32

Wie echt met God leeft ("oprechten van hart") en voortdurend met Hem 'on-line' is, die zal het als verstikkend ervaren: dat verzwijgen van zondige daden (vss 3 en 4). Zo bekeken is een open schuldbekentenis bij God een ware opluchting. David weet er van mee te praten (2 Samuël 11 en 12).

Psalm 33

Som voor jezelf maar eens op, wat God dus allemaal doet. Wat een geweldige God! En als je dan weet, dat Gods liefde voor ons dus het slotakkoord (vs.22) van deze psalm is, dat Gods macht vooral de macht van zijn liefde is, en als je daarin dan vooral ook het geschenk van zijn Zoon Jezus Christus voor ons ziet: ja, dan is er nog wel een gevecht in het leven (vs.16,17), en er moet vaak ook nog gewacht (vs.22 slot) worden in dit leven, uitkijken naar Gods volledige verlossing van alle huidige gebrokenheid, maar je dag kan toch niet meer stuk. En we eindigen zoals deze psalm eindigt: kom Here Jezus, wij verlangen naar U. Maranatha!

Psalm 34:1-11

Hier wordt al de definitie van de arme aangereikt en geijkt: het is die mens die geen menselijke helper heeft maar daarin op Jahwe vertrouwt. Jezus neemt de categorie van 'de armen' in zijn zaligsprekingen op. Bijbels arm-zijn is dus meer dan behoren tot de categorie van maatschappelijk ontrechten en verdrukten. Het is in die armoede God vrezen, tot Hem roepen en op Hem wachten. Van hen is het koninkrijk der hemelen, zei Jezus.

Psalm 34:12-23

Vandaar ook de 'les aan de armen' die nu volgt. Talrijk zijn de rampen van de rechtvaardige. God haalt ons niet weg uit de bedeling van de gebrokenheid. Maar geen been van je zal gebroken worden. Johannes betreft dat later op de manier van Jezus' kruisdood, Joh.19:36. In Christus' zelfovergave zit de heilheid, de ongebrokenheid van het paasoffer; en daarin onze totale verlossing!

Psalm 35:1-17

Om stil van te worden. Deze dichter heeft zijn vijanden liefgehad op een bijzondere manier (vers 13 en 14). Daar kunnen wij wat van leren. Doe net of die ander je vriend of broer of moeder is. Wat zou je dan doen? Doe dat dan ook met hen. Onbaatzuchtige liefde. Die zie je volmaakt in Jezus. "Wij willen worden als Hij; elkanders lasten dragen wij. Wie is er nederig en klein? Die zal bij ons de grootste zijn".

Psalm 35:18-28

Hoe vol liefde de dichter ook was, z'n vijanden lopen er mee weg. Ze beloeren hem en proberen hem ergens op te pakken. En dan ineens: "Ha, ha! ons oog heeft het gezien". En hoe reageert de psalmdichter? Met lik op stuk? Met een sneer? Nee. Hij kijkt naar boven en zegt (vs. 22): "Gij hebt het gezien, HERE, zwijg niet; o Here, wees niet verre van mij". Hij legt het eenvoudig in Gods hand.

Psalm 36

Midden in de wereld staat de mens die tot God bidt. Hij is omringd door goddeloosheid, die zich sterk maakt. Scherp zijn de typering: de zonde die sprekend wordt ingevoerd, en die tot zonde verleidt. Het lijkt wel de niet te stoppen macht van het kwaad. En dan roept hij tot Jahweh, die daar boven uitstijgt en die bescherming biedt. Uw gerechtigheid is als de bergen Gods! Wat een uitspraak! Prachtig zijn de beelden: schuilen in de schaduw van Gods vleugels, óp-leven in zijn huis. Zelfs een stuk uitbundige vreugde over de gemeenschap met God: een stróóm van liefelikheden, de fontein van het leven; "in uw licht zien wij licht"! En dan wordt het gebed geboren: de roep om hulp, in bescheidenheid en tegelijk met alle aandrang. Een voorbeeld voor ons allen.

Psalm 37:1-20

Laat het maar precies zo naar u toe komen, als het er staat, woord voor woord. Hoe oud de psalm ook is, hij verwoordt iets dat we allemaal wel kennen: onbegrip over en jaloezie op de voorspoed van wie onrecht plegen. Wat kan dat diep zitten! En zet daar dan eens de woorden van deze psalm tegen aan. Wentel uw weg op de HERE: alles weggrollen, van je af rollen, wegschuiven, het aan God overlaten. En dan er ook op vertrouwen dat Hij de zaak in orde zal maken. Op zijn tijd. Op zijn manier. Hij beter dan wij! Wellicht ook wel anders, en niet zichtbaar voor ons. Moet dat dan ook altijd? Wat zouden er een stuk minder overspanningen zijn en maagzweren en bitterheid en ruzies. Kwamen we er maar allemaal aan toe. En laat dan de overvoed aan heel die krachtige beeldspraak ook eens op u inwerken!

Psalm 37:21-40

De hele psalm ademt de tweespalt tussen wat je ziet van de mensen die niet talen naar God en wat je geloven mag van de mensen die hun bescherming zoeken bij God. De tegenstellingen worden scherp aangezet. Psalmen zijn geen zoetgevooisde verskens. Ze leggen de bodem bloot. En ze spreken de uiterste waarheid uit. Er is recht bij God. Dus kun je aan zijn kant gaan staan. Dat is een zaak van je hart, van je diepste persoonlijke drijfveren. En tegelijk een zaak die publiek kan en moet zijn. Goddeloosheid heeft de toekomst niet. Soms zie je dat hier al: vs 35-36. Heel vaak niet. Maar zeg het dan toch maar: eens wordt de zaak schoongeveegd. God is de 'schutse in tijden van benauwdheid'. Dat was toen al evenzeer een belijdenis als ze dat vandaag moet zijn. En er is zolang de zonde bestaat altijd moed voor nodig om dat te zeggen: moed die je alleen maar zult hebben als je God zo kent als er in deze psalm over Hem gesproken wordt.

Psalm 38

Wie van binnen uit weet wat ziekte is, zal zich denk ik herkennen in het isolement en in de eenzaamheid, die door David onder woorden worden gebracht (vers 12). Wie geen mensen meer om zich heen heeft of kan hebben, kan alleen maar hopen op God (vers 16). Minder makkelijk nemen we de moeitelose verbinding tussen ziekte en zonde in de mond: zonde leidt tot ziekte (vers 4-6). Een verouderd gods- of mensbeeld? Dat is denk ik te kort door de bocht. Hoe dan ook, het omgekeerde is ook waar: vergeving en genade reinigen niet alleen de geest, maar ook het lichaam. Spreken de daden van Jezus niet voor zichzelf?

Psalm 39

Ondanks al z'n moeite hield de dichter zich stil, ook tegenover God. Maar wie z'n emoties opkropt, verteert zichzelf. Vandaar het succes van therapie: praten helpt verder. Maar dan moeten we ook praten tegen God. Op een gegeven moment kwam de dichter zover: hij schreeuwde het uit tegen God. Wonderlijk genoeg vroeg hij God om hem te doordringen van z'n kwetsbaarheid. Wie beseft dat hij een nietig, schuldig mens is, zal namelijk niet gauw de glorieuze, heilige God verwijten maken: in dat opzicht hou je dan je mond. Tegelijk smeekte de dichter God om hem weer levensvreugde te geven. We kunnen er zeker van zijn: zo'n gebed wordt verhoord, misschien/hopelijk nog in dit leven maar zeker erna. Dat komt doordat Christus het in Gethsémane en Golgota voor ons uitgeschreeuwd heeft en daarna zijn lijden en dood te boven is gekomen. Dat is de grond voor al ons perspectief.

Psalm 40:1-9

Soms zit je zo diep ("kuil van het verderf", "slijk van de modderpoel"), dat het zingen voor God je vergaat. Hij alleen kan je weer op vaste grond ("rots") zetten; je leven weer een vaste koers geven ("schreden vast") en je weer leren 'prajzen'. In die verwachting – die de dichter deelt en wil delen met anderen (4)- wordt niemand teleurgesteld. Gods mogelijkheden, daden en wonderen, niet in woorden te vatten (6). Wat past bij onze grote God? Offers aan Hem zijn loze gebaren als ze niet van harte worden gebracht (7-9).

Psalm 40:10-18

Zo dubbel kan het zijn in een gelovig leven: moed verloren door overstelpende ellende (13) en toch: rekenen op Gods beschermende liefde en trouw (12), grote dingen van Hem zeggen (10,11) en oproepen tot lof op God, door jezelf en de andere gelovigen (17,18).

Psalm 41

Niets van het menselijk leed was David vreemd. Een goede vriend die jou finaal in de steek laat. Wie kent dat niet. Zelfs Jezus maakte dat mee. Hij begrijpt dus ook je verdriet, als je je bedrogen voelt. En Hij geeft je de kracht om met je verdriet naar God te gaan.

Psalm 42

De dichter van psalm 42-43 (hoort bij elkaar) is waarschijnlijk onschuldig verbannen uit Israël. In de buurt van de bronnen van de Jordaan moet hij leven. Daar vloeien zijn tranen, want het zit niet mee. Tegenslag van allerlei aard schopt hem onderuit. En de mensen zeggen spottend: "Waar is nou die God van je?"

Die pijnlijke vraag stel je jezelf natuurlijk ook. Dan botst het van binnen. Dat intense verlangen naar God en Zijn schijnbare afwezigheid hier en nu. Juist nu je Hem zo nodig hebt is Hij niet te vinden....

Misschien is dat voor u wel heel herkenbaar. Veelzeggend is dan dat refrein van deze Psalm:42:6, 12 en 43:5. Toch is God mijn Verlosser. Ik blijf op Hem hopen. Ik blijf Hem loven!

Psalm 43

In dit vervolg van Psalm 42 komen de dingen tot een climax. De dichter zegt tegen God: "Waarom verstoot Gij mij?" Er is sprake van een ontstellende worsteling. Want de dichter heeft God lief. Daarom kan hij het van God niet hebben, dat Hij Zich verborgen houdt. Heel zijn wezen komt daartegen in verzet. En toch.... Toch verwacht hij zijn hulp van deze Verlosser. Hij blijft bidden en smeken tot Hem. Tegen de klippen op, blijft hij deze God loven. De lofzang is niet afhankelijk van de omstandigheden. De lofzang eert God om Wie Hij is. Daarmee wordt een mens boven zichzelf en zijn ellende uitgetild. Ik snap er niks van, ik voel er niks van, maar God is goed. Hij is de liefde Zelf. Heer, vervul mij van Uw licht en Uw waarheid, om U te prijzen!

Psalm 44:1-9: Geestelijke strijd

Vandaag het eerste stukje van een dringende smeekpsalm: het begint met een lofzegging. Dankzij U zijn we bewoners van dit heerlijke land geworden. Niet door onze militaire kracht maar door uw genade. Hier schemert al een beetje door (zoals vaker in de psalmen als de macht van wapens wordt gerelativeerd) dat de strijd niet primair een militaire maar een geestelijke strijd is.

Psalm 44:10-25: En toch houdt God van ons...

Hoe is het mogelijk dat God zijn volk verlaat? En dan nog wel een volk dat trouw is gebleven aan Hem? Blijkbaar is het niet zo overzichtelijk als wij wel zouden willen: "als je gelovig bent, gaat het goed, als je ongelovig bent, gaat het fout." Nee dus. In die situatie past een smeekgebed, een grondige klacht. De klacht van vers 23 (om onze trouw aan U zijn we voortdurend in levensgevaar, en worden we behandeld als slachtvee) komt ook in Romeinen 8:36 terug. Maar Paulus voegt eraan toe, omdat Hij Christus heeft leren kennen: ik ben er zeker van dat ook deze rampen ons niet kunnen scheiden van God die ons liefheeft in Christus Jezus!

Daarmee is de klacht niet gesmoord of beantwoord. Maar de Geest van Christus geeft bij alle gegronde klachten moed om vol te houden doordat Hij ons blijvend zicht geeft op Christus.

Psalm 45: De bruiloft van het Lam

Een bruiloftslied voor de koning. Probeer het je voor ogen te stellen, de stijlvolle pracht van zo'n oosterse bruiloft. De koning gaat via zijn huwelijk internationale betrekkingen aan. Zijn invloed breidt zich uit over de aarde.

De koning heeft hier bovenmenselijke trekken (vers 7). Hij is de Messias, de zoon van God (Hebreeën 1:8-9). Uit alle volken kiest Hij zijn gemeente die Hij tot zijn bruid verheft. Heel de aarde moet onder zijn zegenende invloed komen.

Psalm 46

Deze Psalm is te lezen tegen de achtergrond van 2 Kon 19: Israëel in het nauw, maar de HERE geeft op ongedachte wijze uitkomst. Je hele bestaan kan op zijn grondvesten schudden, maar de HERE is "Immanuël" – Hij is met ons. Dankzij Christus. Die belofte staat centraal: een burcht is ons de God van Jakob (vgl. Lutherlied, Gz 34). Binnen die muren ben je veilig. Jeruzalem als beeld van de Kerk: God is in haar midden (vgl. Mat 18:20). Het ziet uiteindelijk op het Nieuwe Jeruzalem (Opb 21:2,3). Wanneer de aarde weer een Paradijs wordt (Opb 22:1,2).

Psalm 47

Een lied als een tamboerijn. Je springt er bij op. Daarvoor is het ook bedoeld: de oproep aan de hele wereld om op te staan en God te eren, de koning over heel de aarde. Als u nog eens gedacht zou hebben, dat het Oude Testament ook maar een beperkte boodschap had voor een klein volkje op een afgelegen stukje van de wereldbol..... Zijn plannen reiken verder. De lijnen worden wereldwijd getrokken. Dat springt eens uit de voegen van het kleine land rondom Jeruzalem. Zing maar mee en klap in de handen. (Heb u er wel eens op gelet hoe schitterend de Geneefse melodie van deze psalm bij de inhoud past? Dat waren me toch vaklui die componisten van Geneve!)

Psalm 48

Ze zeggen wel eens: geloof vertekent je blik op de werkelijkheid. Zo indrukwekkend was Jeruzalem helemaal niet. Er waren in die tijd veel imposantere steden. Maar toch, het ligt er maar aan hoe je kijkt. Waarom zijn de dichters uit de kring van Korach zo lyrisch over de stad van God? Omdat God woont binnen haar vestingen (vers 4), omdat alles spreekt van zijn bescherming, rechtvaardigheid en trouw (vers 9, 11, 12, 14). Prijs je gelukkig: 'Wij hebben een sterke stad, een stad door de Heer omringd' (LvK 28). Misschien vertekent geloof je blik op de werkelijkheid niet, maar scherpt deze juist.

Psalm 49:1-13

Een lied van wijsheid uit de kring van Korach (zie vers 4). Wijsheid is in het Oude Testament geen studeerkamer-zaak, maar altijd iets van, in en voor het gewone, alledaagse leven. Wijs is hij/zij, die leeft in vroomheid en toewijding aan God en zich door Hem laat 'wijzen'. De wijsheid van dit lied is, dat niemand de dood kan ontlopen, rijk of arm, wijs of dwaas. Een open deur? Dat ligt er maar aan. Want als dat zo is, waarom dan je vertrouwen stellen op bezit of je eer zoeken in rijkdom? Je kunt er je dood toch niet mee afkopen. Drong deze praktische wijsheid maar iets meer door in onze harten en gedachten!

Psalm 49:14-21

Eigenlijk weten we het allemaal wel: rijkdom is vergankelijk en geld maakt niet gelukkig. We projecteren deze psalm op alle rijken van vandaag en schudden ons hoofd over het materialisme in de wereld van vandaag. Maar bevraag nou ook eens jezelf. Hoe gelukkig word ik van mijn geld? Wat probeer ik 'af te kopen' met mijn bezit? Eigenlijk is het zo gemakkelijk en vanzelfsprekend nog niet om te leven vanuit het besef van vers 16: God zal mijn leven verlossen. Als je dat bij je binnen laat komen, kan de psalm de 'weg wijzen' in economisch slechte én goede tijden.

Psalm 50:1-15

Toen het volk Israël na 40 jaar zwerven door de woestijn op het punt stond om de Jordaan over te trekken, gaf Mozes aan hoe het de Here in het beloofde land zou dienen. Het mocht volstrekt niet op de manier van de Baälsdienst. De Baälsgelovigen zagen hun goden als rekenmeesters met een nauwkeurige boekhouding, aan wie je flink moest betalen. Op die manier had je recht op geluk. De Here vraagt niet om zo'n betaling. Hij wil deze slavernij niet. Psalm 50 biedt ons een kijkje in de kerk van later. De afval is toch gekomen. Aan het brengen van offers geen gebrek. Het geloof van de Israëlieten is rekenen geworden. Zij denken dat ze er de Here mee kunnen betalen. Wat de Here mist is: een hart dat Hem liefheeft en een mond die Hem lof brengt.

Het wordt koud in de kerk als voor ons het dienen van God niet meer inhoudt dan het voldoen aan een aantal plichten. De Here blijkt van lofoffers te houden. Wat is dat prachtig, dat wij de Here mogen loven. De HERE zegt zelfs dat de lofzangen van zijn kinderen voor Hem een troon zijn!

Psalm 50:16-23

Niet alleen de verbondsbreuk, maar ook de huichelachtigheid van velen van zijn volk is Hij zat. Ze blijven maar doen alsof er niets aan de hand is!

Blijft het volk van God, blijven u en ik, ook nu niet vaak doen of er niets aan de hand is? In plaats van ons te bekeren? Hoe graag gaan we niet dóór met het afkopen van onze schuld: onze God slechts uiterlijk te gehoorzamen door bijvoorbeeld maar geld te storten op diverse giro- of bankrekeningen, terwijl we het niet doen vanuit ons hart! Alsof de HERE niet dwars door zulke namaakoffers heen kijkt!

De offers van ons hart, dáár komt het op aan! De voortdurende dank die we de HERE brengen in woord en daad, dáár ziet Hij dagelijks naar uit, ook vandaag weer. Laten we Hem niet vergeten, maar veel bedanken voor wat Hij ons geeft door zijn verbond met ons in onze Heer Jezus Christus.

Psalm 51:1-11

Vers 7: is het nu zo, dat David hier wegkruipt achter het feit dat hij in (erf)zonde ontvangen en geboren is? Wat had David allemaal gedaan om Bathseba te veroveren? Betekent dat ook, dat David dus best een hele periode gehad moet hebben, waarin hij nauwelijks een echte levende geloofsband naar God erop nahield?

Psalm 51:12-21

Probeer eens na te gaan welke verschillende *stappen* David allemaal doormaakt in zijn schuldbelijdenis naar God toe.

Psalm 52

Tip : lees in 1 Samuël 22 eerst over de priestermoord

Wie durft het aan Gods priesters (de dienaars van de verzoening) te doden? Doëg moordt erop los (1 Samuël 22 vers 9-10). Hij is er zelfs trots op. Dat is niet normaal meer. Dit is een mens in dienst van satan. Het gaat om duivels verzet tegen Gods zaak. Daarom staat de uitslag vast : Gods vijand wordt ontworteld (vs.7), maar Zijn kind bloeit (vs.10).

Psalm 53

Het lezen van zo'n psalm is goed voor ons in een wereld waarin ongeloof aardig normaal begint te worden. De westerse mens lijkt het aardig zonder God te redden, nietwaar? Vanuit de Schepper gezien is zo'n mens een dwaas. Hij komt niet tot zijn bestemming. Hij leeft zich uit....en gaat onder.

Psalm 54

"Ik ben mijn vijanden ontkomen, met vreugde zie ik op hen neer." Stel, dat u dat vandaag in de kerk moet zingen. Kunt u dat? Kunt u het met al uw gedachten erbij?

'Heb uw vijanden lief', zegt Jezus. Zie je dan hier niet een tegenstelling tussen Oud en Nieuw Testament?

Die tegenstelling is er. Of liever een onderscheid. Nergens klinkt het gebod van de liefde zo sterk als uit de mond van Jezus. Toch zegt die psalm ons best wel iets. Het was natuurlijk heel lelijk van die Ziffieten, dat zij David verraadden aan Saul. Wat werden zij daar zelf nu beter van? Voelt u zich wel eens verraden? Wat doet u dan met dat gevoel? Spreekt u het ook uit tegenover God? Of maakt het u niet uit, hoe Hij daarop reageert? Verwacht u eigenlijk wel iets van Hem?

Psalm 55:1-17

Een goede vriend, die je als een baksteen laat vallen, die je door het slijk haalt. Wat doet dat zeer! David ondervond dat. Achitofel en hij hadden geen geheimen voor elkaar. Samen gingen ze naar Gods tempel, samen op weg naar het feest. Maar toen Absalom zijn vader wegjoeg, stapte Achitofel over naar deze onbeschofte koningszoon.

Jezus ondervond iets soortgelijks. Judas: hij was in die jaren dat Jezus door Israël trok een echte vriend voor Hem. Maar in de olijvenboomgaard Getsemané wijst hij de vijanden van Jezus de weg. 'Judas', zegt Jezus, 'verraad jij de Zoon des mensen met een kus?'

Beter dan iemand kan de Here Jezus ons verdriet begrijpen. Maar niet alleen begrijpen: Hij maakt je ook sterk. Sterk tegenover de mensen wie het kwaad in het bloed zit.

Psalm 55:18-24

"Werp uw bekommernis op de Here, Hij zal voor u zorgen." Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Maar wat David overkwam (zie gisteren), was ook niet niks. En Dávid zegt dit: de last op je schouders, draag hem over aan de Heer. Hoe kan hij dat? David heeft God leren kennen. God was altijd bij hem. Als u daar moeite mee hebt om uw last over te dragen aan de Here, zoek Hem dan, in de kerk, in de bijbel en let ook op de signalen die Hij afgeeft.

Psalm 56

Het opschrift verwijst naar 1 Sam.21:10-15: David is voor Saul gevlucht naar de filistijnse koning van Gat. Als daar zijn overwinning op Goliat wordt opgehaald, wordt David zo bang dat hij zich als een gek aanstelt, met als resultaat: hij wordt vrijgelaten. In deze psalm maakt David duidelijk dat dit één kant is van zijn verhaal. GóD is er ook nog, en die heeft beloofd dat David koning zou worden. Met al z'n angst klampt hij zich daaraan vast (vs.5,12), want hij vertrouwt erop dat God zijn belofte waarmaakt. Gods betrokkenheid bij zijn kinderen gaat immers zover dat Hij hun verdriet nauwkeurig bijhoudt (vs.9). Hij is mét ons, zoals ook Christus beloofd heeft: 'Ik ben met jullie, tot aan de voleinding van de wereld' (Mat.28:20). En dat betekent: eens komt er een keer in onze moeiten, soms hier al (zoals in Davids geval), soms pas hierna. In dat opzicht hebben wij iets onaantastbaars: er kan van alles met ons gebeuren, we kunnen zelfs het leven erbij inschieten, maar dwars door alles heen komen we uiteindelijk heelhuids aan op onze bestemming: het leven in Gods nabijheid met licht en geluk als ons deel.

Psalm 57

Van David weten we dat hij een weerbare man was, voor geen kleintje vervaard. Al was hij angstig, hij durfde vijandige dieren en mensen tegemoet te gaan. Vooral in de Psalmen wordt de achtergrond van Davids weerbaarheid en moed duidelijk: hij zocht telkens de bescherming van God. Daarbij besepte hij dat niemand récht heeft op bescherming: het is door Gods vergevende liefde, door Christus dus, dat Hij naar zijn kinderen omziet (verg. vs.2a,4c). Maar dan mérk je die bescherming ook. David heeft daar ervaring mee opgedaan. Daarom is zijn hart gerust (vs.8) en is hij erop gespist om de lof op God te zingen. Want hoeveel bedreigingen er ook mogen zijn in ons leven, Gods goedheid en trouw zijn werkzaam, en dat geeft ons leven uitzicht. Uiteindelijk komt alles goed. Hier bidt David er nog tweemaal om: 'Laat over de hele aarde uw glorie stralen' (vs.6b,12b), maar eens ís het zover en dan mogen Gods kinderen daarvan genieten.

Psalm 58

God haat onrecht. En Hij deed er ook wat aan: Christus kwam om als enige rechtvaardige rechter alle onrechtvaardige rechters te richten. Maar wel op een bijzondere manier: Hij veroordeelde hen door Zich met hen te vereenzelvigen en in hún plaats het oordeel waar Psalm 58 om riep, te dragen. En dat was maar goed ook, want hoe recht is ons leven...?!

Psalm 59:1-10

"Mijn sterkte, op U wil ik acht slaan, want God is mijn burcht". Woorden van David vanuit zijn doodsnood. Gezegd als je dat ook kunt zeggen in tijden van voorspoed!

Psalm 59:11-18

In de angst heeft David een bijzonder wapen: de God die hem liefheeft en die hij op zijn beurt liefheeft. Die God is er nog. Het is de God en Vader van Jezus Christus die, als we weer eens heel erg bang zijn, ons in Zijn armen neemt en die wij mógen omhelzen. Het is de God die Zijn arm om ons heen slaat en – om Christus' wil – bij ons is. Hij heeft lief tot in, zelfs tot over de dood...

Psalm 60

Israël en de vijanden. Komt het goed? God zegt: dat land is van Mij en dat blijft het ook. Besef toch dat Moab, dat vlak bij de Dode Zee ligt en waar jullie momenteel zo bang voor zijn, niets anders is dan een waskom waarin Ik m'n voeten was. Dat Ik naar Edom, waar jullie alleen maar ellende van ondervinden, m'n schoenen gooi als teken van m'n verachting en dat Ik over het land van de Filistijnen een triomflied aanhef. He's got the whole world in His hands! Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde!

Psalm 61

Kijken we er van op? God is voor ons een toevlucht. Is het wel werkelijkheid voor jou/ voor u? Het is belangrijk om iemand te hebben bij wie je kunt schuilen, bij wie je bescherming vindt. Niet altijd heb je genoeg aan de mensen in je omgeving. Ze zijn beperkt. Als David geen levensmoed meer heeft zoekt hij zijn toevlucht in de hemel, bij zijn God. In het bidden is David een voorbeeld voor ons. Deze psalm laat de kracht ervan zien:

Je raakt verzekerd van Gods eeuwige zorg en brengt daarvoor je dank bij Gods troon.

Psalm 62

We kennen niet precies de situatie waarin David deze psalm dichtte. De verzen 4 en 5 maken duidelijk dat hij een leger op zich ziet afkomen, men is uit op zijn ondergang. Hij heeft te maken met leugen en laster, met bitter onrecht en direct levensgevaar. In die situaties klampt David zich vast aan zijn God. God is voor hem een veilige burcht, waarin je kunt schuilen. Zijn redding en heil verwacht hij van Hem. God zal waken over zijn eer en goede naam. Zo worden ook wij opgeroepen om ons hart uit te storten bij de HERE en dan stil te zijn. Stil "tot" God, helemaal gericht op Hém! In het vertrouwen dat de Almachtige alle dingen in Zijn handen neemt en in dit leven of daarna alles vergelden zal. Hij waakt over het recht. Aan Hem mag je het overlaten. Eerlijk duurt echt het langst, want God is er ook nog!

Psalm 63

Iedereen heeft wel eens dorst. Maar een vluchteling in het woeste en droge gebied ten westen van de Dode Zee doorstaat ontberingen, waar de meesten van ons geen idee van hebben. Weet u wat mij opvalt? Dat het in deze psalm eigenlijk niet eens zozeer gaat om deze "dorst", maar om het "water"! David zingt van het verzadigd worden in de ontmoeting met God. Woorden schieten te kort om aan te duiden wat je dan proeven en ervaren mag! Een dorstig mens die zich laaft aan heerlijk fris en koel water. Een hongerig mens aan een feestmaal met de meest fijne delicatessen. Een vluchteling die geborgenheid vindt. Dieervaart veilig te zijn bij een geweldige Beschermmer. Een zondaar die genadig vergeving ontvangt. Dat raakt je ziel en je zinnen. Al moge duidelijk zijn dat onze redding niet van de ervaring van de redding afhangt!

Psalm 64

De bedoeling van het opschrift 'van David' is niet om net zo lang in Davids leven te zoeken, totdat er een geschiedenis is gevonden die geschikt genoeg is om dienst te doen als achtergrond van de psalm. Maar toch. 'Behoed mijn leven voor de vijand' en 'plotseling treft God hen met een pijl'. Het gaat bij de 'bedrijvers van ongerechtigheid' om reële mensen, vol verzet en haat tegen God. Mensen dus als Absalom en Seba (2Sam. 20). David heeft in ieder geval ook de werkelijkheid van vers 11 ondervonden: 'De rechtvaardige zal zich in de HERE verheugen en bij Hem schuilen'.

Psalm 65

Er móet wel nagedacht zijn over dit bijbelrooster... Op de dorsvloer van Arauna had David zo deze Psalm 65 kunnen gebruiken in zijn liturgie. 'U komt stilheid toe, een lofzang, U, o Hoorder van het gebed'. God verzoent mijn overtredingen! Als je deze psalm zo leest, wat is het dan ontzettend jammer dat er van het heil dat God geeft zo vaak een puur geestelijk gebeuren wordt gemaakt. Want heil is zo breed als het leven. In één adem gaat het over: 'uw sporen druipen van vet en de dalen tooien zich met koren'. Bedenk maar bij de boterham die je eet en het glas wijn dat je drinkt: dit komt van die God die mijn overtredingen verzoent en mijn gebed hoort!

Psalm 66:1-12

Gods volk was apart gezet in Abraham. Maar de bedoeling was om heel de aarde tot zegen te zijn (Genesis 12 vers 3). In deze psalm komt dat besef mooi naar voren: God deed grote dingen aan Zijn volk om de wereld tot zegen te zijn. De hele wereld wordt opgeroepen die bedoeling van God te erkennen. Hoe doen we dat in onze tijd?

Psalm 66:13-20

Wie God voor je is en wat Hij voor je betekent, is niet iets om voor jezelf te houden. De persoonlijke ervaring van Gods grote daden maakt ons getuigenis doorleefd: de HERE hoort als ik oprecht tot Hem bid. Dat mag iedereen weten – kom en geef je hart een Thuis. Hoe kun je dat een ander vertellen?

Psalm 67

We gaan naar de kerk om Gods zegen te ervaren. De psalm vraagt om die zegen namens God als de handen van de priester of voorganger omhoog gaan...Waarom willen wij graag gezegend zijn? God zegen ons niet om ons egoïsme te voeden, maar om ons tot een zegen voor anderen te maken. Gezegend om tot een zegen te zijn.... wat gaat u voor anderen betekenen met wat u in de kerk kreeg?

Psalm 68 :1-19

Deze psalm getuigt van grootse litteraire stijl. Prachtige beelden. God in zijn grootheid. God die opstaan is tot de strijd. Daarmee wordt zijn ingrijpen in de geschiedenis getypeerd: Hij is niet werkeloos gebleven. Hij heeft volken op de vlucht gedreven. Hij heeft plaats gemaakt voor zijn volk. Je kunt bij Hem aankloppen! Wees en weduwe, de rechteloze en de eenzame. Het is de God die zijn kracht bewezen heeft in de geschiedenis. De feiten van de geschiedenis blijken het steunpunt te zijn voor het vertrouwen op God. Of het ook zin heeft de geschiedenis te kennen!

Psalm 68 :20-36

Het vervolg: nu ook het gebed tot God om door te gaan, zijn werk voort te zetten, de arme te beschermen, de eenzame te vertroosten. Plaats te maken voor de zijnen, ruimte te geven aan allen die op Hem vertrouwen. En respect af te dwingen, wereldwijd. Bidden wij zo? Wanhopen we nooit?

Psalm 69:1-18

Niets doet méér pijn dan ruzie in familie- of vriendenkring. Een sterke machteloosheid kan je dan overvallen. Iets dergelijks ervaar je ook als je deze psalm leest. De persoon die aan het woord is, voelt zich als een hulpeloze drenkeling. Hij leeft in een scherp conflict met mensen die hij heel goed kent. Zijn roep om hulp tot God is een noodkreet. Hij pleit op Gods goedheid en vraagt om een voor hem positieve reactie.

Psalm 69:19-37

Het biedt een krachtige steun dat je weet dat God op de hoogte is van jouw problemen. De schrijver vraagt om bestraffing van mensen die hem tegenstaan. Hij gaat zelfs zover dat hij vraagt om het schrappen van hun namen uit Gods boek van het leven. Er is geen roep om hun bekering. De psalm eindigt in een lofprijzing. Hij die aan het woord is, weet dat God juist naar die mensen luistert die in de knel zitten.

Psalm 70: (een herhaling van Ps. 40:14-18)

In beeld komen: tegenstanders, broeders en zusters en tenslotte de persoon zelf.

Hij vraagt aan God: de lachers die graag willen dat zijn leven vastloopt, beschaam hen Here. Maar laat juichen die U zoeken, laten zij steeds zeggen: God is groot.

En hij zelf? Hij vraagt indringend om hulp bij God.

Psalm 71:1-16

Ik kies opnieuw voor de 'interactieve' methode: ik werp een vraag op, waardoor er een gesprek met jezelf of met elkaar, en hopelijk vandaaruit ook met God kan ontstaan. Bidden is allereerst immers wat *God zelf zegt al spiegelend prijzend en vragend aan Hem voorleggen en Hem houden aan wat Hij gezegd heeft*. Vergelijk antwoord 117 Heidelbergse Catechismus maar eens.

De dichter van ps.71 heeft van jongs af aan gemerkt, dat God hem beschermd en hielp. Herken je dat in je leven en maak dat dan eens concreet? Als je oud wordt en je eigen kracht steeds meer gaat wegvallen (-en de tegenstanders je nu dus makkelijk kunnen grijpen: noem eens een paar concrete tegenstanders!-), komt het erop aan of je echt geleerd hebt niet op jezelf *maar op God* te vertrouwen. Is de ouderdom zo niet een proef op de som van het geloof zoals dat in een heel mensenleven tot ontwikkeling gekomen is? Is de ouderdom zo gezien ook haast onmisbaar in de leerschool van de Heilige Geest? Denk een aan de groene *vruchten* van psalm 92:15 zoals die aan een stokoude boom bloeien...

Psalm 71:17-24

Het gaat er blijkbaar om, dat God je leven zo geleid heeft gedurende al je levensjaren, dat je oog gekregen hebt *voor Hemzelf en zijn grote daden*. Voorspoed op zich is dus niet het criterium of God met je is en was, maar of je God zelf hebt leren kennen. Pas dat eens toe op jezelf. Is God voor ons vaak niet slechts de God van ons natje en droogje *in plaats van allereerst de Vader van Jezus Christus?*

Psalm 72:1-14

Hier heb je nu de ideale koning, waar Prediker al naar uitzag. Noem zijn belangrijkste kenmerken als vorst eens op.

Psalm 72:15-19

Met deze koning kan het leven niet meer stuk. Er komt een ongekende welvaart, die de maatschappij niet gaat opdelen in de *haves en not-haves*, in een eerste en een derde wereld...

Dat komt omdat psalm 72 uitziet naar de nieuwe aarde waarop Christus zelf koning zal zijn, God en het Lam, Openb. 21 en 22! Staan wij eigenlijk, ook aan het begin van 2004, *wel echt op de uitkijk naar deze nieuwe koning? En waar blijkt dat dan concreet uit in ons leven? Goeie voornemens?...Gelukkig nieuwjaar!*

Psalm 73:1-16

Deze psalm is voor dit rooster in tweeën geknipt: we lezen vandaag alleen de klacht, de vraag zonder het antwoord. Dat is wel een goede oefening: niet meteen naar de 'oplossing' toe lezen, maar eerst het probleem eens goed wegen. Herken je dit probleem? Hoor je het anderen wel eens zeggen? Hoe ga je er zelf mee om? Waar zoek je een antwoord?

Psalm 73:17-28

Nu dus de 'oplossing' die Asaf zelf gevonden heeft voor het probleem van gisteren. Waar ontdekte hij een antwoord? In Gods heiligdom. Dicht bij de Here (overigens ontstond het probleem daar ook voor hem: als hij God niet gekend had, was het probleem minder heftig geweest!). Asaf leerde vanuit de ontmoeting met de HERE verder te kijken dan vandaag alleen. Wanneer ben jij voor het laatst echt 'dichtbij de Here' geweest. Vertel er eens iets over (vers 28).

Psalm 74:1-11

We houden meer van vrolijke psalmen, lofliederen.

Maar het psalmboek is niet zo eenzijdig.

Net als de vorige Psalm hebben we deze in tweeën geknipt: verkeer maar eens een dag lang met de klacht. Moeilijk om je daar wat bij voor te stellen?

Denk eens aan de leegloop van de kerken in ons land en in Europa, honderdduizenden die door de wereld zijn ingepalmd. Profeten spreken niet meer...

Psalm 74:12-23

Wat kun je in zo'n situatie van onmacht nou nog doen?

Terugvallen op de grote naam van God, zijn daden in het verleden, verwachting van zijn ingrijpen vandaag, of morgen.

Denk ook eens aan de vervolgte kerk, in Noord-Korea, in China, in Soedan, in Pakistan. God, kom hun zaak verdedigen!

Psalm 75

Deze psalm verwoordt het geloof dat ook al wijst alles op het tegendeel God – de God van Jakob – als zijn tijd gekomen is, 'rechtmatig zal richten'. Richten is: heelmaken en rechtzetten. Hoogmoed is het als je geen rekening houdt met deze God en in je leven gewoon maar een beetje je eigen plan trekt. God is rechter. Hij komt met de beker van zijn toorn. In de lezingen van Lukas gaan we het lijdensevangelie van Jezus lezen. Richten doet God in Jezus. En de beker van zijn toorn waar Psalm 75:9 over spreekt is door Jezus helemaal leeggedronken.

Psalm 76

Volgens Paulus 'getuigen wet en profeten ervan dat gerechtigheid Gods openbaar wordt buiten de wet om' (Rom. 3:21). Deze psalm bevestigt dat. God is de Rechter en de Redder. De trotsen van hart hebben weinig goeds te verwachten als God zijn oordeel uitspreekt (76:6). Wie zijn deze trotsen anders dan zij die het hart hoog dragen, roemen in hun gehoorzaamheid aan de wet en in hun morele superioriteit, om het in Paulus' woorden te zeggen. Maar God verlost de ootmoedigen (76:10) en zij zijn de 'Betler' in de betekenis die Luther eraan gaf: zij die in geloof een lege hand ophouden bij God.

Psalm 77:1-13

De klacht van iemand die zich verlaten voelt van God. Ontroerend. En toch maar blijven aankloppen bij God. Hoe ver gaan deze woorden. Spreek nog eens hardop uit wat er staat in vers 10. Je zou het toch nauwelijks zelf durven zeggen zo. En het staat in de bijbel. God gunt ons een blik in de diepe klacht van deze mens. Zo is er geklaagd. En God heeft het zelfs voor ons allemaal in de bijbel laten zetten. Ook dat die man uitgekomen is bij de zin dat hij toch Gods daden in gedachte blijft houden. En wat hij daarmee bedoelt, staat in het vervolg.

Psalm 77:14-21

Gods daden: zijn weg door de geschiedenis, zijn zorg voor het volk in het verleden, de feiten van de Exodus, niet verborgen, alsof de zee erover gegaan is, en Gods pad in de golven verdwenen is, integendeel : zijn pad was dwars door het water en zo kwam het volk aan de overkant. U leidde het volk naar de veiligheid. En zo komt die man eruit. Hij vindt zijn troost niet maar in wat hij heeft gevoeld of ervaren, maar in wat Hij hoort (en leest) over Gods daden in de geschiedenis. Als we ons soms herkennen in de situatie van het eerste deel van de psalm, laten we ons dan ook troosten op de manier van het tweede deel?

Psalm 78:1-39

Aan kindskinderen worden de machtige daden van Israëls God doorverteld. Men mag deze God niet vergeten. Zij moeten leren om hun vertrouwen op Hém te stellen. Maar de geschiedenis blijkt zich telkens te herhalen. Pas als gruwelijke oordelen zich voltrekken vraagt men naar Hem. De bekering lijkt telkens heel wat, alleen in werkelijkheid is het hart er meestal niet bij (vers 34-37). Je zou er moedeloos van worden.

De geschiedenis van Israël maakt pijnlijk duidelijk, dat wij onze hoop niet moeten stellen op mensen. Het is enkel de trouw en de genade van de Barmhartige dat Hij niet definitief met hen afrekent. De mens is "vlees", d.w.z. gericht op deze aarde en wat wij -zondige mensen- in onze beperktheid zien als ons eigen belang. Wat hebben we de Heiland en het vernieuwende werk van Zijn Geest nodig. Zonder Hem wordt het niets met ons.....

Psalm 78:40-72

Opnieuw tekent deze psalm de geschiedenis. God heeft Zijn volk uit het slavenhuis Egypte verlost door machtige daden. Hij beschermde hen in de woestijn. Hij bracht hen naar het beloofde land. Hij verdreef volken om ruimte te maken voor hen. Maar telkens verzette Israël zich tegen de HERE. Telkens ging men los van Hem de eigen gang.....

Asaf, een tijdgenoot van David, tekent de verkiezing van Sion boven Silo en Juda boven Efraïm. Hij ziet in David trekken van de Messias, die als "goede herder" zorgt voor zijn volk. Toch kan alleen de Here Jezus werkelijk voldoen aan dit ideaalbeeld. Door Hem schenkt de HERE pas echt volkomen redding. Zalig wie Hém erkent als Heer en Heiland!

Psalm 79

Vreselijk! De volken die God niet eren, hebben Zijn tempel ontwijfd. Dat is het allerergste wat Gods volk kan gebeuren. De stad Jeruzalem ligt in puin, duizenden volksgenoten zijn op gruwelijke wijze gedood. Anderen zijn in ballingschap weggevoerd naar Babel. Maar o, o, die tempel! Kijk nu toch eens aan: dat prachtige huis van God is weg. De *skyline* van Jeruzalem vertoont een groot gat. God is dakloos geworden. Erger nog: God is weg! (Ez. 10) En dat allemaal door eigen schuld, eigen zonden, eigen onbekeerlijkheid, ondanks de woorden van de profeten. Maar nu komt er een schreeuw om redding: "Help ons, o God van ons heil, verzoen toch onze zonden." En dan het wonder: God redt! Hij komt terug en woont weer bij Zijn volk (Ez. 43). God vervult zijn belofte van verlossing, nu en later: Jezus Christus is de weg, de waarheid en het leven. Alle generaties loven Hem voor altijd. Halleluja! (Ps. 117)

Psalm 80

Gods volk is een kudde schapen. God Zelf is de *Herder* van Israël. Hij is ook de Koning die troont op de cherubs en de God van de legers. Kortom: Hij is de Herdersvorst die Zijn kudde weidt. Dit beeld is Israël uit het leven gegrepen. Maar het vloeit over in een ander, ook helder plaatje. De tweede dia komt voor: God is de *Wijnboer*. Hij heeft de aarde klaargemaakt en er een uit Egypte meegebrachte 'wijnstek' in geplant. De wijnstok Israël heeft zich geworteld en het land gevuld. Maar nu zit er een gat in de muur: iedereen doet zich tegoed aan de druiven. Assur verwoest de mooie tuin, want God is boos op Israël. Ze schreeuwen het uit: "HERE, kom toch terug, herstel ons! Laat Uw wijnstok niet als afval verbranden." En dan de derde dia: God is de *Vader* en Israël is Zijn zoon, door Hem grootgebracht. Dit is het mooiste plaatje. Het kind roept: "Maak ons levend, dan zullen wij uw naam aanroepen." Zou Hij Zijn kind niet redden? Vast en zeker: door Zijn eigen Zoon. God is de Vader met open armen.

Psalm 81

De klacht van God in vers 14 weerspiegelt de stand van zaken in Israël, bijvoorbeeld ten tijde van Achab. Jehu's optreden bracht misschien een korte opleving, maar als Hosea en Amos (een eeuw na Achab) profeet zijn, blijkt dat er niks veranderd is: nog steeds is er onwilligheid om God te dienen. Terwijl het zo mooi begonnen was: Ik redde u (vers 8). Ja, het had zo mooi kunnen zijn: het feest van het leven met God (vers 1). Wat verknoeien wij mensen toch vaak zelf veel!

Psalm 82

Deze psalm kan vragen oproepen. God in de vergadering der goden. Hoezo dat? God is toch de enige God! Hier moet gedacht worden aan de 'raadsvergadering van hemelingen' (Ps 89:8). Iets dergelijks kom je ook tegen in 1Kon 22:19-22 en Job 1:6-12. God staat op en klaagt hen aan. De 'goden' worden aangesproken als de machthebbers op aarde. Ze falen in hun taak: opkomen voor het recht en voor de armen en behoeftigen. Reken maar dat God ook zo de VN toespreekt en ter verantwoording roept: wat doen jullie om het recht te handhaven en de oorlogskinderen te verdedigen?!

Psalm 83

Als je net Jona hebt gelezen, kun je je afvragen of Psalm 83 niet in tegenspraak is met Jona. Bij Jona is er genade voor Ninevé en in Psalm 83 klinkt de roep om wraak voor Israëls tegenstanders, waaronder Assur. Toch spreken ze elkaar niet tegen. Er is genade en ontferming van God, ook voor hen die buiten staan (Jona). Maar wie God niet zoeken en verharden in hun verzet tegen Hem, roepen het oordeel over zichzelf af (Ps 83). En bovendien: in Psalm 83 is het doel niet vernietiging, maar eer en erkenning van de Heer (83:19), oftewel of God zich wil bewijzen als Heerser op deze aarde.

Psalm 84

"Eén dag is in uw huis mij meer dan duizend zonder U, o Heer." Misschien zullen we dit morgen wel weer zingen. Menen we dat dan ook? Ik denk het wel. Het valt mij steeds meer op, hoeveel christenen verlangen naar een sterke relatie met God. Ook als iemands geloof even niet zoveel voorstelt. Vraag je hem of hij het kwijt zou willen, dan is zijn antwoord heel vaak hartgrondig 'nee.'
Maar nu de mensen, die geen behoefte hebben aan God: hoe moet je houding tegenover hen zijn. Het mooiste is, als ze jaloers worden op u, op jou. Net zo als je het op die dichter kunt worden. Hij preekt niet, maar hij zingt en je hoort hoezeer hij het meent!

Psalm 85

Hartstochtelijk en fel zijn de woorden. God heeft herstel gegeven. Nieuw leven. De totale ommekeer. Geweldig is het wat in de eerste vier verzen staat. Maar niet alles is nog goed. Denk aan de tijd vlak na de eerste terugkeer. De grote wending is geschied. Wat Jesaja had geprofeteerd is werkelijkheid geworden: Onze mond werd vervuld met lachen en onze tong met gejuich (ps 126)! Een nieuwe schepping was het! En nu wordt op die basis luide de diepe aangrijpende hartstochtelijke roep: blijf ons uw gunst geven, wend uw woede van ons af. O schenk ons toch uw heil! Daar roept een man, nee een gemeenschap, om de werkelijkheid die God gegeven heeft en geven zal. En die wordt niet beperkt tot het particuliere gevoel. Recht, gerechtigheid, trouw, vrede, ruimte, leven... dat zijn de termen die in dit gebed naar voren komen. Bidden is worstelen op de basis van de bewezen genade. En het is nooit vlak. Er is geen plaats voor gearriveerdheid. Hier is de diep doorleefde roep om God te houden aan het beloofde herstel van de hele aarde! En dan wordt Gods vrede verkondigd. Een vrede die veel wijdere kringen trekt dan de eigen ziel. Hemel en aarde worden er in betrokken. Vrede die de aarde herstelt. Gods koninkrijk is wereldwijd. En het herstel dat Hij bewerkt, reikt letterlijk tot aan de einden der aarde. Gaan we daarin mee?

Psalm 86

De psalm staat wel haaks op dat wat we de laatste dagen bij Hosea gelezen hebben. Hier staat een mens in nood. Het dodenrijk slaat over hem heen! En hij zoekt God. In eenvoud en trouw en met aandrang. "Ik ben uw knecht" en "Niemand is U gelijk". En ik ken U uit alles wat van U bekend is. De vaste grond voor het gebed in nood, ook al slaat die totaal over een mens heen, ligt niet in zijn eigen zekerheid, maar in dat wat God geopenbaard heeft: zijn trouw, zijn aandacht, zijn macht en zijn toekomst. Het vrome en krachtige gebed gaat niet uit van een automatisme (God helpt toch wel) maar is de intense roep van de knecht die weet dat hij geen rechten heeft op de genadige toezeggingen van de grote sterke God. O God help me toch, U kunt het, en als U het niet doet, dan weet ik nog dat U het gekund hebt. De hartstochtelijke aandrang heeft geen zweem van dwingelandij. Dat is bidden!

Psalm 87

Het lied van Jeruzalem, de stad van God. Het centrum der wereld. Gods werk blijft niet beperkt tot het kleine landje dat Israël heet. Dat was maar een begin, een opstap, een voorspel. Het bruggenhoofd om van daaruit de hele wereld te veroveren. "Jeruzalem" als de plaats waar God vaste voet verkregen heeft, is werkelijk het centrum der wereld En van daaruit zal zijn werk doorgaan. Het herstel komt. En de lof op God zal de lucht vervullen. Begin maar vast mee te zingen. Vanuit 'Jeruzalem'.

Psalm 88

Dit is de enige psalm, waarin de uitredding door God niet als feit vermeld wordt. Het enige houvast van redding en dat die hoe dan ook zal geschieden zit in de naam, waarmee de dichter God aanspreekt: HERE, Jahwe (vs.1,10,14,15), 'U bent er altijd in uw trouw'. Is dat nog het enige 'tikken' van Gods stok en staf (psalm 23) dat de wanhopige dichter voor zich uit hoort: de ritmiek van Gods naam die zijn leven nog vervult en waardoor hij blijft bidden ook als hij geen hand voor ogen meer ziet? Uiteindelijk heeft Jezus Christus het, van God verlaten aan het kruis, ook daar van moeten hebben, toen Hij de buitenste duisternis binnenging. Deze psalm beschrijft het anti-beeld van de opstanding, het is overal in de psalm de dood en de groeve, de diepste kuil en de donkerste plaats voor en achter. Zo zijn wij mensen er ook aan toe op de keeper beschouwd: ingesloten door de dood, in zonde ontvangen en geboren waarom Gods toorn op ons rust, waardoor dit leven toch niet anders is dan een voortdurend sterven ('ik ben ellendig en wegstervend van mijn jeugd aan', vs.16). Het doopsformulier is zwaar op de hand, maar de werkelijkheid is niet anders. Als tegenstem is daar door het geloof in Christus de eerste brief van Petrus, waar vanaf hoofdstuk 1 vers 3 alles, maar dan ook alles in ons leven geënt wordt op de ópstanding van Jezus Christus. Lees 1 Petr.1:3-12 erbij, want psalm 88 is zonder Jezus Christus de halve waarheid, of beter: de nog maar half vervulde waarheid: de naam Jahwe kondigt al aan hoe God straks de heerlijkheid van die naam zal openbaren in zijn Zoon in ons vlees, Joh.1:14, vol van genade en waarheid! Psalm 88: dubbele punt naar het Nieuwe Testament.

Psalm 89:1-30

Psalm 89 gaat over Gods handelen in de geschiedenis, en dan toegespitst op David en zijn nageslacht. De dichter staat stil bij de grootheid van God. Hij is de hemelse Koning, die alle macht heeft. Lofzingen, eren en aanbidden is de reactie die past als de werkelijkheid van deze God tot je doordringt. Die grote Koning is één en al goedheid. Hij is het die naar ons omziet. Die verkiest en die redt. Hij is de God die een verbondsrelatie aangaat met mensen. Hij komt naar ons toe met zijn beloften. Hij is trouw en doet wat Hij heeft gezegd. Zo bevestigt Hij zijn woord aan David (zie 2 Samuël 7). Via David schenkt Hij zijn volk bevrijding. Daarbij trekken wij de lijn door naar die grote Zoon van David, onze Here: Jezus Christus!

Psalm 89:31-53

Het tweede deel van Psalm 89 lijkt haast het omgekeerde van het eerste deel. Nu klinken woorden over het teniet doen van het verbond (vers 39), grimmigheid (vers 47) en smaad (vers 51v). Dit alles heeft te maken met het feit dat God woord houdt, ook als het gaat om oordeel en straf. We horen hier een profetie t.a.v. het huis van David, dat ontrouw zal zijn tegenover de HERE. Hoe begrijpelijk dit ook is vanwege de ongehoorzaamheid, er zit ook iets raadselachtigs in vanwege het Zich terugtrekken van God. Ten diepste klinkt in dit alles reeds het wonderlijke handelen van God in Jezus Christus. De trouw van God komt tot een hoogtepunt in die verlaten van de grote Zoon van David. Doordat deze Onschuldige onze schuld op Zich nam is Gods trouw voor eeuwig vastgelegd.

Psalm 90

Psalm 90 is bekend als oudjaars-psalm. De vergankelijkheid van ons leven staat tegenover Hem die eeuwig is. Vanuit deze psalm leren we terugkijken om ons te bezinnen op het leven. Wat zijn de dingen van blijvende waarde? Wat hebben wij gedaan met onze tijd? Welke plaats kreeg de Here God?

Soms worden we door omstandigheden stil gezet. Die scheiding, dat ongeluk, die ziekte.... Je gaat denken. Je kijkt terug. Vaak schrik je daarvan. Je bent zo weinig toegekomen aan de dingen die echt van waarde zijn. Het leven heeft je meegesleurd....

Het kan geen kwaad om jezelf eens stil te zetten. Misschien bent u al bezig met voorbereidingen voor de vakantie. Neem deze gedachte dan ook maar mee.....

Psalm 91

Wat een bemoedigende psalm! Onder Gods hoede ben je veilig. Tal van voorbeelden van Gods bescherming worden genoemd. Als mens ben je kwetsbaar, maar de Here zal je redden uit alle nood. Maar... je kunt toch ziek worden en zelfs sterven? Ja zeker, maar de Here zegt: "Ik zal hem mijn heil doen zien" (vs. 16b). En de Here Jezus zegt: "Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft zal leven, ook al is hij gestorven, en een ieder, die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven" (Joh. 11:25 en 26). En daarna stelt Jezus de vraag die ook voor ons zo belangrijk is: "Geloofst ú dat?" Zeg dan met de dichter van deze psalm: "Ik zeg tot de HERE: Mijn toevlucht en mijn vesting, mijn God, op wie ik vertrouw" (vs.2).

Psalm 92

Vaak lijkt het net alsof het loont voor het kwaad te kiezen, want het gebeurt nog al eens dat het juist ongelovigen voor de wind gaat. Ook de dichter van Psalm 92 heeft hier ervaring mee: hij is geconfronteerd met vijanden, die het alleen maar goed ging. Maar de dichter raakte hierdoor niet van de wijs.

Voor hem stond vast: God troont onaantastbaar in de hemel, maar Hij is ook betrouwbaar. Met dit vertrouwen is hij niet bedrogen uitgekomen, want uiteindelijk werden zijn tegenstanders compleet uitgeschakeld en kregen de gelovigen het goed: onbedreigd konden ze weer meedoen met de eredienst in de tempel.

Op korte termijn loopt het lang niet altijd zo goed af. Telkens botsen we op tegen het ondoorgrondelijke van Gods bestuur: 'Waarom ik en waarom zo?' Maar op de lange termijn komt het goed, al is het misschien pas na dit leven. Daar staat Gods liefde en trouw garant voor. Nooit zal Christus erin berusten dat zijn volgelingen eraan gaan. Daarom hebben we alle reden uitbundig de lof te zingen op God.

Psalm 93

Welk beeld hebt u/heb jij van God? En waar komt dit beeld vandaan? Vast en zeker zullen de psalmen daar een rol in spelen. In deze psalm is veel aandacht voor Gods macht en majesteit. In Hem is kracht en sterkte. Maar er werken ook anti-goddelijke krachten. In vers 3 wordt daarvoor het beeld van rivieren (stromen) gebruikt. Golfbewegingen in de (kerk-)geschiedenis maken de gelovige onzeker. Maar Gods Woord is betrouwbaar.

Psalm 94:1-11

In Psalm 94 leren we een eigenschap van God kennen die we ook in Openbaring al vaak tegen gekomen zijn. De wraak van God komt ter sprake. De goddelozen overtreden de wet van God. Zij verdrücken Gods kinderen. Daarbij worden juist de zwakken niet ontzien. Het lijken wel berichten uit onze journaals. God ziet het en Hij hoort het. Wraakgevoelens kennen we van mensen die heel ver gaan om hun eer te verdedigen. En van onszelf?? Wat doen we ermee?

Psalm 94:12-23

De dichter van Psalm 94 houdt zijn verontrusting niet voor zichzelf. Hij legt zijn zorgen over war er aan onrecht gebeurt bij God neer. God is Rechter, er zal verlossing komen! Of, zoals we zeggen met artikel 37 N.G.B.: die dag verwachten wij met groot verlangen. De psalm merkt opdat die belijdenis je vrede geeft in een wereld van verdrukking.

Psalm 95

Het volk van God gaat naar de tempel. Er wordt gezongen: "God is de rots van ons heil". Let erop dat het in dat woord 'heil' om 'helen' gaat: goed, gezond maken. Jezus wordt Heiland van de wereld genoemd, omdat Hij het is die van zonde bevrijdt, met God verzoent en alle gevolgen van de zonde wegneemt. Hij wast alle tranen weg, Hij heelt echt! Uit de samenhang van de hele Bijbel weten we, dat de HERE een genadig God is, omdat zijn lieve Zoon de weg is gegaan van kribbe en kruis. Groot is Hij in zijn zorg: het beeld van een Herder die schapen weidt, spreekt tot de verbeelding. Luister dan naar zijn heilzaam Woord! Vergelijk Johannes 10:14-16.

Psalm 96

Kent u die prachtige bewerking van Psalm 96? Ze staat in de Rooms-katholieke bundel *Gezangen voor Liturgie* en sinds november 2003 ook in de bundel *Negentig Gezangen*, die in gebruik is bij de Gereformeerde kerken *Vrijgemaakt*. Voor een aantal van u, van jullie, waarschijnlijk nieuw.

Maar ooit was ook de oorspronkelijke Psalm nieuw. Op een dag werd hij voor het eerst uitgevoerd in de tempel van Jeruzalem en het hele volk werd aangespoord om het mee te zingen of mee te reciteren: "Zingt nu de Heer een nieuw lied."

Het produceren en uitvoeren van iets nieuws kost inspanning. Het is geen routinekarweitje. Maar juist daardoor heeft het ook iets verfrissends en onze God is dit waard!

Psalm 97

Natuurgeweld is dreigend. In deze psalm wordt het gebruikt om de dreiging van Gods rechtvaardige straf in beeld te brengen. Zij die afgoden dienen zullen beschaamd staan. Er wordt ook over goden, zonder hoofdletter, gesproken. Het zijn de trouw gebleven engelen. Gods volk verheugt zich over de oordelen van God. Dat brengt tot de oproep aan wie de Here liefheeft: houdt afstand van het kwade. In vers 14 wordt gesproken over Sion. Het is voor vandaag de typering van de kerk van God bestaande uit christenen uit joden en niet joden (1 Petr. 2:6).

Psalm 98

De Here gedenkt zijn goedheid en trouw aan het huis van Israël. En de wereld zal dit weten. Alle volken op aarde zullen daarvan horen. En heel de schepping wordt in de lofprijzing op God meegenomen. God komt met een rechtvaardig oordeel.

Psalm 99

De strekking van deze psalm is: God is heilig en wie Hem wil vereren moet goed beseffen dat je in Hem niet met de eerste de beste te maken hebt. Aanbidding is wat ons past als we naar Hem toegaan, gepaard met dank voor de vergeving die we via onze priester Jezus Christus gekregen hebben.

Psalm 100

Deze psalm vertelt waar het om begonnen is: dat we die nieuwe tempel (beschreven door Ezechiël) binnen gaan, en op het tempelplein vieren dat God goed is, en dat Hij door Christus onder ons wonen wilt. Een feestelijke psalm. De berijming uit ons kerkboek is ook te zingen op de melodie van een paaslied: daar juicht een toon, daar klinkt een stem. Als je hem zo zingt, krijgt de psalm de kleur van de opstanding van Christus! Eeuwig duurt zijn liefde!

Psalm 101

Zo op het eerste gezicht staat de inhoud van deze psalm ver van ons af: de dichter geeft hoog op van zijn voortreffelijkheid en spreekt gewelddadige taal over medemensen die in de fout zijn gegaan. Klopt dit wel met Christus' oproep de balk in eigen oog niet te vergeten en zelfs je vijand lief te hebben?

Bedacht moet worden dat hier een koning spreekt die zich afhankelijk weet van God. Daarom is hij niet uit op z'n eigen macht en eer, maar op het welzijn van z'n onderdanen: een prachtige vrucht van de Geest. Om diezelfde reden hanteert hij 'het zwaard' uit Rom.13:4 tegen foute dienaren van hem, terwijl hij zich omringt met betrouwbare mensen. Wat zou de wereld er anders uit zien als regeerders in de lijn van deze psalm zouden optreden, bijv. in Afrika en in het Midden-Oosten. Iets van het paradijs zou aanbreken.

Op ons, niet-regeerders, toegepast: we moeten erop uit zijn Christus na te volgen en moeten daarom geen compromissen sluiten met de zonde maar daar juist radicaal mee breken. Positief: we moeten ons richten op wat God graag ziet en steun zoeken bij medegelovigen.

Psalm 102:1-13

De dichter schreeuwt z'n nood uit: hij leeft in ballingschap (verg. vs.14-15), is ernstig ziek en wordt door vijanden op de hak genomen. Hij lijdt des te erger onder z'n moeite omdat hij zich ook tegenover GóD verloren voelt. Die kijkt weg van hem en houdt zich doof, want Gods gunst ontbreekt in zijn leven en daarin ervaart hij Gods toorn. Een praisedienst was aan hem niet besteed. Dat hoeft ook niet altijd: er is een tijd om de lof op God te zingen, en er is een tijd om wanhopig tegen God te roepen.

Intussen gebruikt de dichter prachtige beelden om z'n verlorenheid onder woorden te brengen. Ook blijft hij niet in z'n wanhoop steken. In vers 14 slaat z'n stemming ineens om: hoe verloren hij zich ook mag voelen, een onomstotelijk feit is dat God eeuwig onaantastbaar in de hemel troont. Dat geeft de mens die zich kind van God mag weten, moed te midden van alle ellende.

Psalm 102:14-29

De dichter blijft niet in z'n verdriet hangen. Kijkend naar God is hij vol vertrouwen: er komt een einde aan de ballingschap, Sion wordt weer bevolkt en opgebouwd en daardoor wordt meteen de mond van de spottende vijanden gesnoerd. Zo loopt alles uit op de lof van God. Even vlamt de wanhoop van de dichter weer op (vs.24), maar hij vindt al gauw weer rust in het besef dat God dwars door alle veranderingen heen dezelfde blijft in zijn trouwe zorg voor zijn kinderen.

Daarmee zijn voor de dichter beslist niet al z'n waarom's beantwoord. Maar wel kan telkens vast staan: hoe ons leven ook mag verlopen, het mondt uit in een grootse toekomst. Daar staat de onveranderlijke God garant voor. Maar dan is het wel zaak het bij Christus te zoeken. En dreigen we in onze ellende te blijven steken, laten we onszelf en elkaar dan tot de orde roepen: met God hebben we afdoende houvast!

Psalm 103:1-11

Na de historische verslaglegging over David uit Kronieken nu een psalm van hem. David begint heel persoonlijk ('mijn ziel') en eindigt ook zo (vs.22c), ondertussen blijkt zo'n mensje toch een microkosmos op zich: hij staat als 'beeld van God' (zo groots geschapen) wel in verbinding met welhaast oneindige maten in tijd en ruimte, hij is (bouw)steen in het grote geheel van Gods handelen, vooral van Gods *barmhartigheid en genade* (vs.8). Ongerechtigheden, ziekten en het graf hebben daarom het laatste woord niet over een mens, als hij zich tenminste in die mateloze goedheid van God laat opnemen (-Christus dus), en juist *daarin* is hij dan mens als beeld van God: In Christus tot Gods beeld herschapen.

Psalm 103:12-22

Mooi zoals David als koning zingt over het *koningschap van de HERE* (vs.19). Omdat Hij zich door GóD geregeerd wist was hij, met al z'n fouten, een theocratisch en messiaans vorst. Daarbij kent David z'n plek: bloeiende veldbloem (wat een macht), toch slechts sterveling als Gods wind gaat waaien. Daarom heb je als koning ook allereerst verwijzer te zijn naar *Gods goedertierenheid* (vs.17), daarom beklemtoont de Kroniekenschrijver ook wat David allemaal gedaan heeft voor de eredienst rond de tempel, voor het vergaderen van zijn volk *rondom de troon van God en het altaar dat naar de Zoon van David heenwijst*. Looft de HERE, mijn ziel. Prachtige koning die David, omdat hij zo machtig en soms ook machtig zwak naar Koning God en Koning Jezus heengewezen heeft.

Psalm 104:1-18

Maak jij wel eens een lekkere wandeling in de natuur? Je kunt dan opgetogen raken over de enorme schoonheid van de schepping. Maar als christen zien we in die schoonheid nog een extra dimensie. Over die dimensie gaat het in deze Psalm. Gods grootheid wordt hierin bezongen in relatie tot de natuur. Ja, in deze Psalm leest God ons voor uit eigen werk. "Want de schepping is als een prachtig boek, waarin de schepselen de letters" (artikel 2 NGB).

In de schepping laat God zien Wie Hij is. Hij heeft immers alles gemaakt. De HERE openbaart Zichzelf niet alleen in zijn Woord (Hebr. 1:1), maar ook in wat Hij geschapen heeft (Rom. 1:20). Ook daarin doet de onzichtbare en eeuwige God Zich kennen.

Hoe kijk jij tegen de schepping aan?

Psalm 104:19-35

Psalm 104 is een loflied. Een loflied op de schepping. En dus een groot compliment voor de Schepper. Over de hemel en het licht. Over bergen en zeeën, bronnen en beken. Over vogels en ezels, ooievaars en klipdassen. Over ceders en cipressen. Te veel om op te noemen.

De grote kracht achter al dit leven is de Geest van God. Zoals Hij op de eerste scheppingsdag over de donkere en doodse aarde zweefde, zo wordt Hij steeds weer uitgezonden om "het gelaat van de aardbodem te vernieuwen" (vers 30). Zonder deze Geest geen leven en geen lente. Zonder Hem geen bloesem of vruchten.

Psalm 105:1-22

'In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal', is nog niet zo vreemd gezegd. Zeker christenen dienen hun historie te kennen. En vooral Gods gang met zijn volk door de tijden heen. Daarom is Psalm 105 voor ons zo belangrijk. God komt zijn beloften na. Abraham, Isaäk en Jakob werden dat gewaar. Ze werden beschermd (15). Abram overleefde Egypte (Genesis 12:10vv.) en Jozef, de zoon van Jakob, kreeg zo waar grote macht in datzelfde land. Zò kwam er redding uit brood-nood. Achter dit alles ligt 's HEREN trouw aan zijn verbond. Daar kan een verbondskind op rekenen. Blijf maar Ps. 105:5 zingen bij de doop.

Psalm 105:23-45

Voortdurend valt in dit gedeelte van Ps. 105 op dat God regeert. Eerst maakt Hij Jakobs nageslacht zeer talrijk (24), dan zet Hij de Egyptenaren op tegen zijn volk, daarna zendt Hij Mozes en Aäron naar het land van de Nijl (25). Ook achter de 10 plagen zit Gods hand.

Daarom is de Here het ook die zijn rijk beladen volk haalt uit dat riskante land. Met de wolk van zijn presentie omgeeft Hij hen dag en nacht (39). Ook voedt Hij hen met vlees en vis in de woestijn. God baant een weg door de wildernis. Ze komen terecht in het beloofde land. Kanaän valt met al zijn rijkdom hen in de schoot.

Wat kun je dus anders doen dan deze Machtige loven? De mens die Gods inzettingen onderhoudt, komt wis en zeker eens Thuis. Hallelujah!

Psalm 106:1-27

Deze Psalm maakt de lezer klein. Zo zijn wij mensen dus. De HERE is goed (10), maar wij doen kwaad (6vv.).

Wàt deed de HERE een wonderen! Al in Egypte, bij de Schelfzee, de hele woestijnreis door. Het hield maar niet op, maar wij zeurden als verwende kinderen. Mozes en Aäron kregen er een moeilijk leven door. Bij de Horeb danste het volk als de heidenen voor het stierkalf. Zo onteerden (20) ze hun Verlosser. Als Mozes niet in de bres was gesprongen....(23). Tot in Kanaän bleven ze eigenwijs. Bij duizenden vielen ze in de woestijn. Dat moest de HERE wel doen. En de verstrooiing onder de volken moest wel komen (27).

Wat is een mens hardleers. Wat heeft hij de ogen vaak dicht voor Gods wonderen (7).

Psalm 106:28-48

Wat is de bedoeling van deze Psalm? Voor iedere lezer is het van belang om daar eens rustig over na te denken. Wat wil deze dichter bij zijn eerste lezers oproepen? Waarom is onder de leiding van de Heilige Geest deze Psalm voor ons opgenomen in het Psalmboek en dat nog wel aan het slot van boek 4 (90 – 106)? Hoe wil God dat deze Psalm landt in mijn leven? Welke opdracht krijg ik hier?

De verzen 46 en 47 geven de indruk dat de eerste hoorders in ballingschap zijn weggevoerd. 'Het kostelijke land' (24) lag achter de horizon. Terecht, want wàt hadden ze zich misgaan.. Is er nu geen uitzicht meer? De dichter ziet een uitweg. Maar één uitweg. 'Verlos ons, HERE, onze God, verzamel ons weder uit de volken' (47).

Gods bewogenheid is voor zondige mensen het enige houvast. Die is voor eens en altijd bewezen op Golgota. Daar hing Jezus als bewijs van Gods liefde. Daar moet dan wel *Amen* op gezegd. *Halleluja* is dan wel het hoogste woord dat wij mensen kunnen spreken (48). Dat doet u/ jij toch?

Psalm 107:1-22

Micha profeteert de ballingschap: Samaria gaat naar Assur, Jeruzalem naar Babel. Dat is de straf van de HERE over de ontrouw van Zijn volk. Maar Micha spreekt ook al over bevrijding en overwinning voor 'het overblijfsel van Jacob'. Het oordeel komt, maar ook de redding.

In Psalm 107 is die ballingschap voorbij. De dichter kijkt erop terug. En hij roept op om de HERE te loven voor Zijn verlossing. Uit alle windrichtingen heeft Hij Zijn verlost verzameld. In vier levendige tafereelen (*tableaux vivants*) tekent de dichter de ellende van Gods kinderen, hun redding door God zelf (gebedsverhoring) en hun dankbaarheid voor die redding (dezelfde indeling als de Heidelbergse Catechismus).

- Stel je voor: een groep zwervers dwaalt in de woestijn, zonder eten, zonder onderdak. Op hun roepen, antwoordt de HERE: Hij redt hen uit de nood. Daarop past maar één reactie: lof voor de HERE om zijn goedheid. Wie denkt hier niet aan Israël in de woestijn? God heeft hun het beloofde land gegeven, met steden, dorpen, akkers en boomgaarden. Looft de HERE!

- Stel je voor: een stel mensen zit gevangen in een donkere cel. Eigen schuld: ze hebben Gods Woord veracht en hun eigen zin gedaan. Daarvoor moeten ze boeten. Op hun gebed tot God, verlost Hij hen uit de angst. Ze zijn vrij. Opnieuw: hier past alleen maar dankbaarheid. Wie denkt hier niet aan de ballingschap in Assur en Babel. Nu is die ellende voorbij. Goddank!

- Stel je voor: een stelletje dwazen (ongehoorzame kinderen van God) leeft in de zonde. Ze weten best dat dat niet goed is, maar ze trekken zich er niks van aan in hun onverschilligheid. Dan komt de straf. Ze worden doodziek. God hoort hun bidden en geneest hen door Zijn woord. Rest alleen maar dankbaarheid. Voorbeelden te over in de bijbel. Ook van de enige remedie: Looft de HERE, want Hij is goed!

Psalm 107:23-43

Stel je voor: een konvooi handelsschepen op zee met elk een forse bemanning. Je kunt nog zoveel inzicht hebben, maar wanneer er een orkaan losbreekt, dan kun je helemaal niets doen. Doodsangsten sta je uit. Denk maar aan de discipelen van Jezus, 's nachts op het Meer van Galilea. Die zeelui roepen tot de HERE. En Hij redt hen: de storm gaat liggen, de golven komen tot bedaren. En ze arriveren veilig op de plaats van bestemming, in "de haven van hun begeerte." Zou je dan niet uitbreken in gejubel: Looft de HERE! (Zie ook Hand. 27).

God is de Schepper. Hij regeert over de door Hem ingestelde natuurwetten: moerassen zijn nat, maar kunnen veranderen in dorre woestijnen en omgekeerd. Hij is het die de mensen zegent met opbrengst, jong vee, kinderen. Dat kun je ontkennen, vooral als je het goed hebt en welvaart kent ("edelen"), maar dan zul je het merken ook. Dan beschermt Hij de armen, de nederigen ("oprechten"), die altijd Hem om zegen bidden.

Wie is wijs? Dat is hij die de genade van God in zijn leven ervaart en die Hem daarom dagelijks prijst. Psalm 107 is een complete 'geloofsleer in het kort': ellende, berouw, bekering, verlossing, vergeving, heiliging, dankbaarheid. De naam van Christus wordt niet genoemd, maar je bent een dwaas als je Hem niet ziet. Lof en geloof: daarmee toon je je wijsheid. Looft de HERE, want Hij is goed!

Psalm 108

Opnieuw ligt een jaar achter ons: 2004 is bijna geschiedenis geworden. Wat heeft het allemaal opgeleverd? Wat staat ons op deze laatste dag te doen? In Psalm 108 lezen we hierover belangrijke dingen. Twee keer komt dit lied in het Psalmboek voor: 1-6 = Ps. 57:8-12 en 7-14 = Ps. 60:7-14. Kennelijk zijn deze woorden de moeite van het herhalen waard.

Vers 1-6: Een jubel over de hulp die van God is ontvangen. Dat wij er aan het eind van dit jaar nog zijn én dat wij een Psalm willen lezen, zie daarin maar Gods hand. Hij wil ook graag uit onze mond een danklied horen. Het past om deze genadige God –denk aan *Kerst!*– wereldwijd te danken.

Vers 7-10: Een herinnering aan wat God eens had beloofd. Israël zal de heerschappij krijgen over heel Palestina. Alleen door te vertrouwen op Gods beloften komt een mens terecht in het beloofde land. De gelovige zal eens wandelen op de nieuwe aarde. Wat de Here belooft, komt Hij na.

Vers 11-14: In dat heerlijk land komen wij niet door eigen kracht. Ook niet met behulp van sterke mensen. Alleen 'met God zullen wij kloeke daden doen' (14a). Was er bij u deze grondhouding in 2004? Ga jij in 2005 voor Jezus Christus?

De mens die dat doet, kan gerust zijn (1). Dan gaan we een vaste gang, ook al zullen wij lang niet altijd Gods wegen met ons leven begrijpen. Omgeven door Gods beloften en zijn hulp komt het met ons echt wel goed.

Psalm 109:1-20

Geen vrolijke psalm, maar een "wraakpsalm." Op het moment dat ik dit schrijf zijn we in ons land aan het discussiëren over de grenzen van de vrijheid van meningsuiting, over aanzetten tot haat. Doet deze psalm dat ook?

Allereerst: deze psalm is geen pamflet om mensen tot haat aan te zetten, maar een gebed van een uiterst getergd persoon tot God om recht te doen. Let op vers 4: de man zelf heeft juist veel voor zijn tegenstanders gebeden, hij heeft hen liefgehad!

En laten we niet vergeten: het was niet niks wat hem is aangedaan. Wat hij meemaakte van hun kant was: vijandigheid, bedrog, beschuldigingen, leugens, haat, bestrijding, kwaad, ontrouw, vervolging, moord, vervloeking.

Maar op een gegeven moment kwam er blijkbaar een eind aan zijn geduld en sloeg zijn gebed om van voorbede in het afroepen van Gods straf.

Mocht ik ooit in zo'n noodsituatie verzeild raken, dan hoop ik als volgeling van Jezus op meer geduld, om voor mijn vijanden te blijven bidden, zolang de zon nog schijnt voor alle mensen, goed en kwaad (Matteüs 5:43-45).

Psalm 109:21-31

Ook in het Nieuwe Testament kom ik Psalm 109 tegen: Petrus heeft deze psalm geciteerd in verband met de dood van Judas en de noodzaak van een opvolger voor hem (Handelingen 1:20). Daarom zal ik ook niet zeggen dat Psalm 109 voor ons als christenen compleet uit de tijd is. Tegelijk: wat Petrus aanhaalt is maar een klein stukje, het gedeelte dat een ander het ambt van deze vijand van Christus moet overnemen (vers 8). Ik hoor hem verder zijn voormalige collega Judas niet uitvloeken.

Ik hoor hem gelukkig ook niets zeggen over wat hij de kinderen van Judas allemaal toewent aan ellende. Ik zal - nog helemaal afgezien van het ouderwetse taalgebruik - psalm 109:4 in de kerkdienst niet als psalm opgeven: "verwees zijn kroost, verweeuw zijn gade, laat op genaad' of ongenade zijn kinderen bedelen en dolen en opgejaagd zijn uit hun holen."

Zolang God nog geduld heeft met onze vijandige wereld, zing ik dat niet.

Ik hoop de dag van zijn toorn en wraak net als Hij zelf eerst met geduld af te wachten.

Psalm 110

De kracht van psalm 110 is gelegen in het feit, dat de koning die ten tonele gevoerd wordt ook en juist *priester* is. Hij is er niet op uit om te verderven. Hij is juist ten strijde getrokken tegen *mijn schuld en mijn dood* en heeft die aan het kruis voor mij overwonnen. Dat levert 'gewilligheid' op, zo 'n koning daar *wil* je gewoon graag achteraan, dat levert een jeugd op die als de morgendauw opkomt in heilige *feestdos*: zwaarden zijn hier al een beetje aan het omsmelten tot tuingereedschappen, nietwaar, eigenlijk is de strijd al gestreden en staan we langs de weg te handenklappen voor onze Heer die koning is, want priester.

Tegelijk: *achter* deze liefde van de Vader ligt alleen nog het oordeel, wie zich nu nog niet in vreugde gewonnen geeft aan deze Melchizedek, deze koning van vrede en gerechtigheid, die komt Hem tegen. Maar genade roemt tegen zulk oordeel.

Psalm 111

Deze psalm als loflied op het evangelie van Johannes zoals we dat de laatste dagen gelezen hebben, behoeft nu maar weinig toelichting. De psalm staat strak van de trouw, de genade en de barmhartigheid van God. Dat heeft zich volledig belichaamd in Jezus Christus: *wij hebben zijn heerlijkheid gezien, vol van genade en waarheid*, Joh.1:14. Alle psalmen zijn vensters op Christus: doe ze open en je staat met heel je hebben en houden in de klare lucht van Zijn opstanding. God wil, dat je *leven* zult.

Psalm 112

Deze psalm biedt een uitwerking van het slot van Ps.111: 'Het begin van wijsheid is ontzag voor de Heer' (111:10), want deze psalm geeft aan wat een op-God-gericht leven concreet inhoudt. Opmerkelijk is ook dit: wat in Ps.111 over God gezegd wordt, wordt in Ps.112 over de gelovige gezegd, vergelijk 111:3b met 112:3b,9b en ook 111:5a met 112:9a. Deze dubbele parallellie vormt de sleutel voor het verstaan van Ps.112. Neem nou die rechtvaardigheid die voor altijd stand houdt (vs.3b,9b). Wat zien we daarvan in onze werkelijkheid? We zien juist dat die rechtvaardigheid vaak verwaait in de wind of in elk geval weinig of niks oplevert. En toch spreekt de dichter heel stellig, want hij vertrouwt erop dat God garant staat voor het werk van zijn kinderen: omdat zijn rechtvaardigheid zich doorzet, dáárom draagt onze rechtvaardigheid vrucht.

Neem ook die andere uitspraak over de gulheid van de gelovige. De parallel met Ps.111 maakt duidelijk dat hier beslist geen sprake is van parmantigheid: 'Zie ons eens christelijk zijn'. Onze gulheid vindt z'n ontstaan in Gods royaliteit; het is dus door zijn Geest dat wij hart voor de ander hebben.

Als we Ps.112 zo lezen is het geen lied meer waarin een gelovige trots de kwaliteiten van zijn soort bezingt, maar waarin hij hoog opgeeft van wat God in het leven van zijn kinderen tot stand brengt. Het is waar, soms zien we daar niet zo veel van (vs. 6 en 10c bijv. kloppen vaak niet), maar uiteindelijk is het waar: met God leven is een goed leven. Vandaar dat de psalm begint met 'halleluja': God zij geloofd.

Psalm 113

Laaierend van enthousiasme bezingt de dichter zijn God. Hij is diep onder de indruk van het glorieuze van God: met niets en niemand is Hij te vergelijken. Daarom moet God altijd en overal geprezen worden. Speciaal is de dichter erdoor geraakt dat God vaak de helpende hand biedt aan wie onderaan de sociale ladder staat: een thema dat ook in de lofzangen van Hanna (1Sam.2:8) en Maria (Luc.1:52b) bezongen wordt. En Christus heeft daarbij aangesloten met zijn herhaalde uitspraak: 'Vele laatsten zullen de eersten zijn'. Een variatie op dit thema is dat God soms tot verrassing van alle betrokkenen de onvruchtbaar-geachte vrouw tot moeder maakt, waarbij we kunnen denken aan Sara, Hanna en Elisabet. Wij moeten dus nooit denken dat wij kinderen 'maken'. Zelfs nu wij over veel medische kennis en vaardigheden beschikken, hebben we nog altijd geen controle over onze vruchtbaarheid. God schenkt kinderen al naar gelang Hij dat wil. Dat maakt ons bescheiden en brengt ons diep onder de indruk van wat God kan en doet. Vandaar als laatste woord: 'Halleluja', God zij geprezen.

Psalm 114

Water is levensbedreigend. Denk aan de tsunami die eind 2004 grote delen van ZO Azië overspoelde. Water heeft eens de hele mensenwereld overspoeld. Water betekent in de bijbel vaak: dreiging, scheiding, je kunt niet verder. Twee keer maakte het volk Israël het mee. Toen het uit Egypte trok en toen het Kanaän in wilde. Beide keren maakte God een weg. Hij is de almachtige.

Psalm 115

Het gaat de schrijver vooral om de eer van God, Hij vraagt de Here dat de gelovigen niet in de positie komen dat ongelovigen zouden kunnen gaan zeggen: waar is toch hun God? Onze God is absoluut niet af te beelden. Hij is een God waar de goden van hout en steen niet bij in de schaduw kunnen staan. Die kunnen niet spreken, niet luisteren en niets doen.

Psalm 116

Psalm 116 is een van de psalmen van het Hallel, die werden gezongen op het Paasfeest. Deze psalm is daarvoor heel geschikt: redding uit doodsgevaar. De dichter verklaart zijn liefde aan de HERE, omdat Hij zijn gebed verhoord heeft. God heeft hem van de dood gered. Nu weet hij het voor altijd: "Genadig is de HERE en rechtvaardig, onze God is een ontfermer." Maar: "alle mensen zijn leugenachtig." Mensen kunnen je bedriegen, God niet. Wat kan hij nu voor de HERE terugdoen, zo vraagt hij zich af. Nu, het beste en ook het enige dat je kunt doen is: Zijn naam aanroepen, Hem danken. En voortaan doen wat je Hem belooft. In het OT de offers brengen voor je zonden, in het NT je overgeven aan Jezus Christus, het Lam van God.

Psalm 117

Jammer dat Psalm 117 altijd een beetje als stiefkind wordt behandeld. Laat het een superkorte psalm zijn van maar twee verzen. Maar wat heeft dit liedje een grootse, wereldomvattende inhoud! Een prachtig voorspel op de zendingsofdracht van Jezus Christus, later in de tijd van het NT! Tegelijk een lied van verlossing, net zoals Psalm 116 een Hallel-psalm. Ik vraag me af of de Joden dit lied graag zongen zullen hebben, gelet op hun houding tegenover de zedings-prediking van Paulus aan de volken (bijv Hand. 22:21-22). Ze moesten wel. De Paasliturgie schreef het voor. Laten wij het dan maar uit volle borst doen!

Psalm 118:1-18

Psalm 118 is het slotakkoord van het Hallel, jaarlijks gereciteerd / gezongen op het Paasfeest. Het is één groot refrein van Halleluja, Immanuel en "Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid." Dit lied past bij het gejubel van de engelen, toen zij Jezus'geboorte aan de herders berichten (Luk. 2:13-14). Heel Gods volk Israël wordt aangespoord tot zingen; vervolgens in het bijzonder de priesters ("huis van Aäron"), die altijd de offers brengen in de tempel; tenslotte iedereen die de HERE vreest, die naar de tempel komt om God te dienen. Iedere Paasfeestvierder looft de HERE om zijn redding uit de dood. "Hij is mij tot heil geweest."

Psalm 118:19-29

Omdat God redding gegeven heeft, is ieder die gelooft nu 'rechtvaardig'. Iedereen mag nu binnengaan en bij God komen. Wonderlijk! Te groot voor ons verstand! Hoe kan dit? Dit kan alleen maar omdat God zelf het initiatief heeft genomen tot redding. Hij heeft de hoeksteen – het fundament – gelegd voor ons leven: Christus (1 Petr 2:1-10). Door het werk van Gods Zoon behoort elke gelovig nu tot Gods heilige natie. Voor altijd klinkt nu: "Looft de HERE, want Hij is goed."

Psalm 119:1-16

Vandaag beginnen we aan het langste lied, dat in de bijbel staat. Achtereenvolgens wordt het hele Hebreeuwse alfabet afgewerkt. Telkens 8 verzen die met de volgende Hebreeuwse letter beginnen. Een goede geheugensteun bij zo'n lang lied.

Deze keer is het de liefde voor de wet, die de auteur spraakzaam maakt. Er speelde in Israël dus ook nog wel wat anders dan de brutale onwil, waar de profeten Gods verontwaardiging over moesten laten horen.

Ik denk aan wat de Here tegen Jesaja zei blijkens Jesaja 8:16: "Bewaar mijn getuigenis zorgvuldig, verzegel dit onderricht in mijn leerlingen." Er waren zelfs toen kinderen van God, die het machtig mooi vonden om Gods aanwijzingen te volgen: "Ik verheug mij in uw wetten, uw woord zal ik niet vergeten."

Psalm 119:17-40

Psalm 119 is een echt kunstwerk, waarmee de dichter zijn vreugde over de wet van de HERE tot uiting brengt: 'Hoe lief heb ik Uw wet!' Daarbij is als alle psalmen ook psalm 119 een profetie van de Christus. Door zijn Geest geeft Christus vooraf getuigenis van zijn liefde voor Gods geboden. De betrokkenheid van deze oudtestamentische psalm op Christus is belangrijk om psalm 119 goed te begrijpen. Al te gemakkelijk zou anders op grond van bijvoorbeeld de verzen 22b en 23b geconcludeerd kunnen worden, dat ware gelovigen in dit leven in staat zijn om Gods wet volkomen te bewaren en te volbrengen. Maar ook de dichter van psalm 119 moet het hebben van de genadige toerekening van Christus' gerechtigheid. Doe wel aan uw knecht, dan zal ik leven! (vers 17). Deze genade wordt de gelovigen echter nooit zonder de Heilige Geest geschonken. De Geest die hun hart vernieuwt, zodat zij zich ernstig voornemen om naar al Gods geboden te beginnen te leven. Hoewel het nog maar een klein beginsel van gehoorzaamheid is, is het geen schijn, maar werkelijkheid: 'Hoe lief heb Ik uw wet!' (vergelijk 44 HC).

Psalm 119:40- 64

De wet is de vreugde van de dichter. Veel uitdrukkingen staan tot zijn beschikking om zijn liefde voor de wet tot uiting te brengen: Zie naar Uw bevelen verlang ik (vers 40); Uw verordeningen verbeid ik (vers 43); ik zoek U bevelen (vers 45); ik zal spreken over uw getuigenissen (vers 46); ik verlustig mij in uw geboden (vers 47), die ik lief heb (vers 48); ik overdenk uw inzettingen (vers 48). Gods wet is hem zo lief. Hij vraagt dan ook: HERE, maak mij levend door uw gerechtigheid, namelijk om Uw bevelen te doen. Want om het doen van Gods geboden is het de dichter te doen. Er is een groot verschil tussen weten en doen, tussen Gods geboden kennen en Gods geboden onderhouden. Alleen bij Christus ligt dit in één hand. Van zijn genade en gerechtigheid moet de dichter het daarom hebben! Maar tegelijk: ook voor hem behoren weten en doen wel bij elkaar. In Christus' kracht je erop toeleggen om Gods geboden te kennen en te doen! Daar gaat het de dichter om, en daar smeekt hij zijn God om! Dan begrijpen we ook de keerzijde van zijn liefde voor de wet: dichter verontwaardiging over hen die Gods wet verlaten (vers 53). Hij is een vriend en metgezel van allen die God vrezen en van hen die Gods bevelen onderhouden! (vers 63). Kent u dat ook: gevoelens van verontwaardiging jegens hen die Gods geboden loslaten en weet u zich een vriend van hen die Gods bevelen onderhouden?

Psalm 119:65-88

In dit gedeelte komen we iemand tegen die in zijn eigen leven grote moeite heeft gekend. Hij weet wat het is om door vijanden in het nauw te worden gebracht. Door leugens en bedrog kwam hij helemaal klem te zitten. In dit vijandige optreden van zijn tegenstanders zag de dichter de hand van de HERE. Hoe zwaar het ook voor hem was, het bracht hem dichter bij zijn God. Met heel zijn wezen keek hij uit naar het ingrijpen van de HERE. Hij smacht om hulp. Maar bovenal leeft in hem het vurige verlangen de Here te dienen en zijn geboden te onderhouden. Ik moet denken aan wat de apostel Paulus later zou schrijven: "als ik zwak ben, dan ben ik machtig" (2 Korintiërs 12:10). Herkent u/jij dat in uw/jouw eigen leven?

Psalm 119:89-112

De inzettingen van de HERE die ons leven de juiste richting wijzen worden hier verbonden met de wetmatigheden van de schepping. Het is één loflied op de almacht en de wijsheid van God. Eerbiedig geeft de gelovige dichter zich over aan Hém. Gods Woord is voor hem kostbaarder dan alle schatten van deze aarde. Dat Woord is zijn leven. Hij overdenkt het gedurig. Door dat Woord laat hij zich leiden. Het stempelt heel zijn doen en laten.

In één zin samengevat: Uw Woord is een lamp voor mijn voet, een licht op mijn pad. God Zelf is het die de woorden van deze dichter tot de Zijne maakt. De HERE wil u en jou doordringen van de waarde van zijn Woord. Laat deze lamp schijnen op jouw levensweg!

Psalm 119:113-136

Vers 113-120: De psalmdichter heeft God lief en wil zich daarom niet door 'weifelaars' laten beïnvloeden. Hij schuilt bij God en stelt op Gods woord zijn hoop. De HERE heeft zijn hulp beloofd om te volharden. Daarom kan hij Gods wetten steeds voor ogen houden en zich daarin 'verlustigen'.

Heel anders is het lot van degenen die zich aan God niet onderwerpen. Hun valse theorieën leveren niemand iets op. Het gevolg van hun wandel is dat de HERE hen voor eeuwig verwerpt.

De dichter beseft hoe groot de toorn van de HERE is over degenen die Hem verwerpen. Er is maar één uitweg om die toorn te ontgaan: Gods Woord aanvaarden.

Vers 121-128: De psalmdichter wordt onderdrukt. In die onderdrukking is hij helemaal gefixeerd op dat ene: de uitvoering van Gods oordeel over zijn vijanden. Daarmee komt zijn geloof wel behoorlijk onder druk te staan. Hij wil namelijk actie zien en tot nu toe blijft een daadwerkelijke ingreep van Gods kant uit. Toch is er hier allerm minst sprake van een passief afwachten. De dichter wil vérder. Daarom vraagt hij om goddelijke instructie. Er is een bereidheid om te leren. Om meer inzicht in Gods Woord te krijgen. Gods Woord heeft hij lief. Dat is hem méér waard dan geld. De consequentie is dan dat hij de leugen haat.

Vers 129-136: Het Woord van God is zó zuiver en goed, dat het waard is het ter harte te nemen. Dat wil zeggen: waard het te lezen en te overdenken, waard het te geloven en het je eigen te maken. Waard je leven ernaar te richten. Vandaar het nederig gebed van de dichter. Om Gods genade. Om verlossing van de macht van het kwaad. Om bevrijding van de onderdrukking van mensen.

Psalm 119:137-160

Vers 137-144: Rechtvaardig en getrouw bestuurt God alles in overeenstemming met zijn gegeven Woord. Bij de HERE weet je waar je aan toe bent, Hij houdt Zich aan wat Hij gezegd heeft. Zijn woord is volkomen zuiver. Het bevat wetten-ten-leven. De dichter bidt dat hij werkelijk zal begrijpen wat de HERE zegt. Dan zal hij leven.

Vers 145-152: De wet is belangrijk, maar het gáát om God! De dichter roept de HERE, en blijft roepen, de hele dag, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. De wet kun je niet aanroepen. Dat zijn maar woorden die geen antwoord geven. Regels die je niet gelukkig maken, waar je geen heil bij vindt. Maar er is wel heil te vinden bij God. Hij kan levend maken. Zijn de tegenstanders van de dichter nabij, nabij is ook de HERE. Dat God nabij is, dat is toch ook de grootste zekerheid in óns leven!

Vers 153-160: 'Zie mijn ellende...'. De dichter hoeft niet eens te vertellen wat er met hem aan de hand is: het is toch duidelijk zichtbaar! Toch is hij in staat de HERE te loven en te prijzen: 'Uw barmhartigheid is groot, o HERE... Heel uw woord is de waarheid, al uw rechtvaardige verordeningen zijn voor eeuwig.'

De dichter heeft medelijden met de mensen die zijn ellende van een afstandje bekijken, want hij heeft iets wat zij niet hebben: zij missen Gods barmhartigheid, Gods heil. Hij heeft Gods belofte, de belofte van leven. Driemaal pleit hij daarop. Hij is niet hopeloos! Want zijn hoop is gericht op zijn God, die ook onze God is.

Psalm 119:161-176

Vandaag de laatste twee stukken uit de lange Psalm 119.

In vers 161-168 valt mij op hoeveel verschillende emoties hier tot uitdrukking komen. Ken je ze zelf ook in je omgang met Gods Woord? Huivering / vreugde / liefde / lofprijzing / vrede / verwachting / vastberadenheid / innigheid / openheid.

Het laatste couplet (vers 169-176) heeft een smekende intensiteit door het herhaalde 'laat / laten'. Zonder God en zijn geboden ben je nergens, dwaal je rond als een verloren schaap. Je wilt maar één ding: gevonden worden en dicht bij Hem blijven.

Psalm 120

Het eerste pelgrimslied uit de rij van 15 (120-134). Niet de leukste. Het is een psalm vol onmacht, moedeloosheid, boosheid, en daaronder een diep verlangen naar echte vrede bij God. Soms ben je zo ongelooflijk zat van alle gekonkel, geklets, schone schijn, mooie praat zonder inhoud, reclametaal, politieke smoesjes, dat je maar één kant op kunt: op naar Jeruzalem waar God woont.

Psalm 121

De sleutel tot het juist begrijpen van deze psalm ligt in het bovenschrift: dat het een *pelgrimslied* is. Paulus zal later ook zeggen: wij zijn op weg, ons vaderland ligt daar waar Christus is, wij zijn burgers van een rijk in de hemelen. Zo ook psalm 121. Hier wordt niet in het wilde weg beloofd, dat God ons in dit leven voor welke tegenslag ook maar zal sparen. Dat ware de belofte die de afgoden afgeven (en vervolgens niet waar maken), dat is Baälisme. Maar *de gang naar de tempel, het áánkomen bij God in je leven*, dat zegt God zonder reserve toe. Klop en je zal open worden gedaan. Dan kunnen er bergen zijn in het leven, en er is voortdurende in- en uitgang, dus: dat de dingen vluchtig zijn -wat je hebt moet je altijd ooit weer loslaten-, maar dit leven mondt in Jezus Christus uit bij God, dat we bij Hem zullen aankomen, en dat er in zijn Vaderhuis ook een woning voor ons is. Daarom zingen we onderweg.

Psalm 122

Hartverwarmend, deze psalm, na de mineur van de afgelopen dagen. Blijdschap om naar de HERE toe te gaan. Sámen. Jeruzalem: 'hecht en dicht opeen'. Je staat en zit zij-aan-zij wanneer je samen voor God verschijnt. Wat een eendracht. Niet omdat we uit onszelf zo van elkaar houden. Maar omdat het 'staan voor Gods ogen' ons verbindt. Kijk, God ziet ons, Hij ziet mij en ook jou, ons allemaal. Van dat gezien-worden door God word je één. Je gaat ook als uit één mond zingen, dat is 'de plicht', de eervolle taak van het volk van God (vs.4). De meest mensen moeten leven alsof niemand hen ziet, maar zo is dat in het huis van de HEER niet!

En het *recht* is er. Waar God zetelt, daar zetelt zijn koning, daar zetelt David, daar zetelt Salomo, daar zetelt de koning van psalm 72, Jezus Christus dus uiteindelijk, Hij die de tranen van de kleinen ziet en hoort wie zonder helper is. Voor zo'n stad en zo'n gemeenschap, voor zo'n volk-met-zijn-God vraag je vrede. Voor altijd. Daar wordt, in de kerk, het komende Koninkrijk al uitgebeeld, moge dat beeld van God zelf op ons netvlies blijven branden, van nu aan tot in eeuwigheid, moge dat het centrum van de toekomstige wereld worden, de Troon van waaruit alles gezien en verlicht wordt.

Psalm 123

Een psalm voor onderweg, waarin je je afhankelijkheid van God belijdt. Gods volk is in nood. De dichter roept tot God om hulp (vgl Ps. 121): "Wees mij genadig, HEER!" Al tijden worden ze bespot en geminacht door eigenwijze opscheppers ("overmoedigen") en onverschillige ruzieschoppers ("hovaardigen"). "Geloof jij in God? Wat stom!" Ze worden gepest en uitgelachen. Hun huizen worden beklad en vernield, hun tuinen leeggeplunderd, hun vee gestolen. "Als God bestond, zou Hij dit toch wel voorkomen?" Het gaat maar door. Het is niet meer te verdragen: vandalisme, holocaust, tsunami, oorlog, ruzie, droogte. En dan uit te spreken dat je je afhankelijk weet van de hand van God. Die hand van God is het symbool van zijn 'voorzienigheid' (zie HC 10: "Vaderhand"). Alles wat Hij je toedeelt in dit leven aan goed en kwaad, Hij doet het meewerken ten goede. De slaaf is volstrekt afhankelijk van de hand van zijn heer, de slavin van die van de meesteres. Wij leven onder de hand van God. Gelukkig maar. Want nu is het goed, wat er ook gebeurt. We zijn in veilige handen.

Psalm 124

Nog een psalm voor onderweg: een pelgrimslid over bevrijding. Opnieuw spreekt Israël haar afhankelijkheid uit van God. En de kerk doet het nog elke keer, wanneer ze in eredienst bijeen komt: "Onze hulp is in de naam van de HEER, die hemel en aarde gemaakt heeft." Tegen een overmacht van vijanden die als een plotselinge tsunami over je heen komt, kan niemand op. Je bent reddeloos verloren. Behalve als de HEER je beschermt. Juist dat doet Hij: je was al gevangen in het net, maar Hij laat je ontsnappen. Een prachtig lied over verlossing: met Christus begraven door de doop in de dood, maar met Hem opgestaan tot een nieuw leven!

Psalm 125

De gelovigen uit deze psalm lijden onder 'de scepter van het kwaad' (vs.3a). Daarbij valt te denken aan vijandige bezetters met hun heidense opvattingen en onrechtvaardige optreden. Hoe vaak heeft Gods volk niet zo'n situatie meegemaakt? Dan zijn er altijd overlopers, mensen die 'een dwaalweg gaan' (vs.5a), gelovigen die met de vijand heulen, met als argument: 'Nu deze bezetting een voldongen feit is, kun je je maar beter aanpassen: je wilt jezelf toch handhaven of zelfs vooruitkomen?' Voor ons, in een andere wereld, heel herkenbaar: 'Waarom zou ik nog geloven? Wat word ik daar wijzer van? Laat ik gewoon maar meedoen met de meerderheid die andere keuzes maakt.'

De dichter vraagt God dat die hem voor deze ontrouw bewaart. En hij is er gerust op, want wie op God vertrouwt, wie z'n toevlucht bij Christus zoekt, is onaantastbaar en bij Hem geborgen (vs.1-2). Daarom staat het voor deze 'oprechte van hart' vast: de verleiding van het kwaad zal niet blijvend zijn. Eens wordt de macht daarvan uitgeschakeld en zal er vrede zijn. God heeft nog veel voor ons in petto!

Psalm 126

Jaren en jaren hadden de joden in ballingschap geleefd: een verschrikkelijke tijd. Ze waren als het ware ondergedompeld in Gods boosheid. Maar nu zijn ze teruggekeerd. Er worden weer verzoenende offers gebracht; begonnen wordt met het herstel van de tempel en later van de muren. Iets van de oude glorie van Jeruzalem herleeft. Geen wonder dat dit lied begint met vreugdevolle dankbaarheid. Ze leven weer in Gods land en genieten Gods vergeving: haast te mooi om waar te zijn (vs.1-3). Ook wij hebben alle reden om enthousiast te zijn over wat God ons geeft: allereerst zijn liefde door Christus, maar daarnaast nog zoveel meer. We mogen immers leven in Vaders wereld en kunnen genieten van allerlei cadeaus die Hij ons geeft: relaties, materiële zaken, en noem maar op. Kortom: restanten van het paradijs.

Maar dan verandert de toon van de psalm. De dichter voelt pijn als hij let op wat er allemaal nog mankeert. Heel begrijpelijk, want de eerste tijd na hun terugkeer hebben Gods kinderen het niet makkelijk: ze moeten letterlijk alles opbouwen, hun oogst mislukt, er zijn vijandige burenen en wat zijn ze maar met een klein groepje. Al dat gemis roept bij de dichter een heftig verlangen op dat God zijn bevrijdend werk afmaakt (vs.4). Intussen heeft hij er alle vertrouwen in dat deze omslag gaat plaatsvinden: ze mogen nu nog in tranen zaaien, ze zullen met gejuich oogsten (vs.5-6).

Kijkend naar alle ellende in ons eigen leven en in de wereld om ons heen gaan ook wij haast automatisch verlangen naar de toekomst. Wat zal het mooi zijn als het nieuwe paradijs aanbreekt. Eens is het zo ver en kennen Gods kinderen geen huilen meer maar alleen gejuich.

Psalm 127

"Als de Heer het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers; als de Heer de stad niet bewaakt, vergeefs doet de wachter zijn ronde." Maar wie bouwt er nu, de bouwvakkers of God? En wie let er nu op of alles veilig is, doen de stadswachten dat of de Heer God?

Voor een Israëliet is dat geen vraag. Overdag steekt hij de handen uit de mouwen en voor de nacht regelt men met elkaar, dat er voldoende goede wachters zijn. Tegelijk weet men zich afhankelijk van God. Dat huis, het komt van Hem. En dat je gegarandeerd veilig bent, dat heb je ook aan Hem te danken. Een lied om van harte mee te zingen! En hoe de verhouding ligt tussen wat God doet en wat wij doen: och, is dat nu zo belangrijk?

Psalm 128

"Je vrouw als een vruchtbare wijnstok in het midden van je huis, je kinderen als jonge olijfbomen in een kring om je tafel." Het is dat het in de bijbel staat, maar het klinkt ons vreemd in de oren. En als we Psalm 128 zingen, slaan we vers 2 maar over. Alsof een vrouw er alleen maar is om kinderen te baren. En dan zijn er ook nog vrouwen, die geen kinderen krijgen kunnen. Inderdaad. Best moeilijk.

En toch: het is wel heel mooi, een zwangere vrouw, een echo waarop je het kind al zien kunt, kinderen aan de etenstafel. Al zijn het er niet zoveel als het er in Israël vaak waren, de Schepper is nog steeds een goede Schepper en als het gaat om het ter wereld brengen van kinderen, dan is er allereerst reden om aandacht te geven aan de vrouw en moeder. 'Wat een prachtig stel kinderen heb je!' Maar daarna mag natuurlijk ook de vader worden genoemd.

Psalm 129

Israëls buurlanden hebben Gods volk vanaf het begin vervloekt (vs. 1). Maar omdat de HERE Zélf Israël zegende, is het nooit ten onder gegaan, hoe zwaar de verdrukking ook was (vss. 2 - 4). Beschaamd hebben die buurlanden moeten constateren dat de HERE Israël zegent en dat zij de vloek te dragen kregen waarmee zij vloekten (v. 5 - 7).

In dit leven gaat het er om of je de zegen van Christus' reddingswerk geniet, opdat die zegen eeuwig voort zal duren. Dan kunnen we wél zeggen (vs. 8): "De zegen van de HERE zij met u". Zegenen in de naam van de HERE betekent dat je de mensen ook van Gods heil moet vertellen. Hebt u daartoe de vrijmoedigheid?

Psalm 130

Bidden en (ver)wachten, dat zijn de kernwoorden Psalm 130. Een zondaar, terneergedrukt door eigen zonden en schuld (vs. 3), maar ook door die van zijn volk (vs. 8), roept zijn Verlosser aan. Noem Gods naam maar in de diepten van je bestaan. Luid en aanhoudend. En vrijmoedig, omdat je heel zeker mag weten: de HERE is een vergevend God.

Als een wachter wacht de psalmdichter op zijn Redder. Wachters, dat waren de bewakers van een stad die op de morgen wachtten om dan afgelost te worden. (Ver)wachten, dat vraagt veel geduld. Je ziet reikhalzend uit ... actief gelovend! Zo wacht de dichter op de HERE. Op zijn hulp en steun. Want bij de HERE is verlossing. Niet maar een beetje. Nee, een overvloed. Méér dan genoeg om alle zonden van een heel volk te vergeven!

Psalm 131

In deze Psalm lees je van dat vertederende beeld van een kind bij zijn moeder. Het heeft net gedronken en is helemaal tevreden. Het weet niets van alle rottigheid uit de krant en van wat er om hem heen gebeurt. Het heeft meer dan genoeg aan de liefde van moeder. Het is een beeld van overgave. Overgave als kenmerk van een christelijk leven. Bij God mag je je veilig weten en geborgen. Ook wat de toekomst betreft (vs. 3). De HERE is je enige echt veilige plaats, de plaats waar je in elke situatie terecht kunt. De plaats waar je, ongeacht wat er aan de hand is, tot rust komt. Het is een geweldig geheim die plaats te kennen!

Psalm 132

Zoek eerst het koninkrijk van God. Zo begint een bekend lied. Ps. 132 is zo'n lied waarin allereerst aan God gedacht wordt, aan de dienst aan God, waarin iemand als David voorop gaat. Om daar alles voor in gereedheid te brengen. En dat zoeken is van alle tijden. Zoek jij ook zo? Laat je je door Hem vinden? Want Hij zoekt jou. Hij zoekt een woning die bestaat uit mensen die Hem willen dienen. Denk aan wat Paulus zegt: u bent een tempel een woonstad van God in de Geest (Ef. 2:21, 22) Zij die Gods koninkrijk zoeken vormen een heilige natie om de grote daden van God te vertellen (1 Petr. 2:9).

Psalm 133

In prachtige beelden wordt het genieten van het samenzijn als kinderen van God in beeld gebracht. Kostelijke olie is de verfrissende odeur die heel aangenaam overkomt. Als heerlijke dauw. Sion staat centraal evenals in psalm 134.

Psalm 134

In deze psalm staat evenals in Psalm 133 Sion centraal. De betekenis van Sion vandaag wordt zichtbaar waar de God van Sion zich een kerk vergadert, de gemeenschap der heiligen (catechismus, 21).

Psalm 135

Deze psalm staat geheel in het teken van het loven van de HERE. Daartoe komt Gods volk samen. Niet allereerst om iets van Hem te ontvangen, maar om Hem offers van lof en dank te brengen. De gemeente neemt er de tijd voor om op zich te laten inwerken Wie en hoe de HERE is.

Het eerste wat de dichter in gedachten komt is: Hij is goed! Hij heeft naam gemaakt door daden van ontferming. Als christen denk je daarbij dan direct aan de ultieme openbaring van zijn goedheid in de Here Jezus. Israël verwondert zich over Gods bevrijdende daden in de geschiedenis. Het lot van de vijanden van Israël is vreselijk. Maar als je erop studeert ontdek je vaak dat er wel een reden voor is. Onze God is een God van recht. Hij is de levende God, met wie niet te spotten valt.

Psalm 136

Een lied over schepping en uitredding uit Egypte, met aan het eind een korte toepassing voor nu: ook nu bevrijdt Hij en is Hij degene die ons in leven houdt.

Het is een hinderlijke psalm om voor te lezen, tenminste als je telkens het refrein hardop leest. Dan wordt het na een paar keer storend en saai. Het leest beter als je het refrein bijvoorbeeld alleen de eerste en de laatste keer meeleest. Je kunt proberen om ondertussen in je achterhoofd telkens wel dat refrein mee te laten klinken. Dat lukt vast als je even oefent.

Het duurt wat langer als je dit ook in je dagelijkse leven en bij alles wat je overkomt mee wilt laten klinken als herhalend refrein: probeer dat vandaag en morgen eens, zo vaak mogelijk even bedenken: eeuwig duurt zijn trouw! Zo gaat zijn trouw met je mee je hele leven door.

Psalm 137

Tot aan vers 7 en eventueel vers 8 gaat het nog wel, maar om vers 9 ook hardop te lezen, wie krijgt dat over de lippen? Ik ben benieuwd hoe het project "Psalmen voor Nu" hier een eigentijdse berijming van maakt.

We lezen de laatste dagen in Klaagliederen, en zitten daarmee wel in de sfeer waarin deze psalm geboren werd. Dat maakt het in elk geval begrijpelijk dat de dichter zo fel kan zijn. Je moet bedenken dat de dichter zelf nog op zijn netvlies heeft hoe de Babyloniërs de kinderen van zijn eigen volk letterlijk tegen de rotsen smeedt, zoals soms mensen dat doen met jonge katjes.

En vraag jezelf af, voor je de dichter veroordeelt dat hij zich door zijn emoties en wraakgevoelens mee laat slepen: ben je misschien ook vreemd aan zijn eerste passie, die voor de stad van God, Jeruzalem, de plek waar de Here merkbaar woonde? Het gemak waarmee wij afstand nemen van de gepassioneerde toon van het slot van Psalm 137 kan ook te maken hebben met een lauwe houding tegenover de gemeente van Christus!

Ondertussen moet ik zeggen dat ik deze psalm niet in zijn geheel zing of laat zingen in de kerk. Daarvoor vind ik hem (ook na al mijn kanttekeningen) toch te bloederig en afschuwelijk. Maar wat zou ik doen als mij dit zou overkomen met mijn (klein)kinderen? Zie ook Romeinen 12:17-21.

Psalm 138

In deze psalm valt me op dat hij klinken wil niet in de binnenkamer maar in het politieke leven: de koningen moeten het horen, en zelfs de goden moeten er getuige van zijn. God is groot niet alleen in ons privé leven maar ook in het publieke leven. We kunnen de overheid en de samenleving niet dwingen om God te eren, zeker niet nu geloven zo tot iets van jou privé is verklaard. Maar we kunnen wel midden in het gewone leven de naam van God met respect noemen en anderen opwekken Hem ook te eren.

Dat is een kwestie van nederigheid. En een uitdaging aan het adres van wie er hoogmoedig voor blijft kiezen om God op te willen sluiten in het kleine hoekje van de persoonlijke overtuigingen (vers 6).

Psalm 139

Soms ervaren christenen het eerste deel van deze psalm (vs.1-12) als bedreigend: 'Erg dat je nooit kunt ontsnappen aan Gods aanwezigheid.' Dat negatieve gevoel hangt ongetwijfeld samen met een bepaald beeld van God. Zou Hij een kritische inspecteur zijn, die elk foutje van ons noteert om zo de strafmaat te kunnen bepalen, ja dan is zijn constante nabijheid akelig. Maar we kunnen hier denken aan een kind dat in huis speelt. Waarom kan hij dat in alle rust doen? Omdat hij z'n moeder in de buurt weet. Soms kijkt hij geschrokken op omdat hem even de angst bekruipt: 'Ik ben toch niet alleen?', maar dan ziet of hoort hij z'n moeder en is hij weer gerust. Deze betrokken nabijheid van een zorgende God wordt hier bedoeld, maar dan is het toch heerlijk Hem altijd bij je te weten? Die nabijheid gaat zelfs terug tot vóór onze geboorte: in de moederschoot al waakt Hij over ons (vs.13-18).

Maar wie zo enthousiast de vreugdevolle nabijheid van God bezingt, móet wel emotioneel worden als hij op de mensen let die kwaad spreken van zijn God en Gods kinderen te na komen. Dat kan hij niet zeten. Daar moet een eind aan komen. De dichter zegt het heel cru: 'God, breng de zondaars om; zou ik niet haten wie u haten?' (vs.19,21). Geleerd door Christus (Mat.5:44) erkennen we tegenwoordig als onze opdracht dat we zelfs voor deze vijanden moeten bidden. Dat neemt niet weg dat ook wij naar de tijd uitzien dat het met deze vijandigheid tegenover God gedáán is. Dan genieten we constant en ongestoord de vreugdevolle nabijheid van God.

Psalm 140

Nederlandse christenen hebben tegenwoordig vaak moeite met de felle taal van psalmen als 140. Dat komt omdat wij geen ervaring hebben met vervolging om het geloof en evenmin met verkrachtende en moordende vijanden. Bij die gruwelijke realiteit past geen zoetsappige reactie. Tegen die achtergrond kun je de emoties van vs.2-9 goed begrijpen. Terecht hunkert de dichter ernaar dat z'n omgeving ermee stopt hem te tiranniseren.

Maar als je geen ervaring hebt met dat soort leed, moet je psalmen die hierover gaan dan maar overslaan? Dat zou individualistisch gedacht zijn. Als ik zing gaat dat, als het goed is, niet alleen over mijn emoties maar evengoed over de emoties van de mensen in de kerkbank naast mij en zelfs over de emoties van Gods kinderen ver weg. Je zingt als lid van Christus' complete kerk.

Ps.140 zingend zing ik misschien niet echt voor mezelf (want ik heb geen venijnige vijanden) maar dan zing ik wel voor anderen, voor hen die door een drama in hun leven misschien niet eens meer kunnen zingen: 'Alstubliefte God, bevrijd mij, bescherm mij!'

Ja maar, wij mogen toch niet zo haatdragend zijn als de dichter is in vs.10-12? Christus draagt ons toch op vol liefde te zijn? Ik denk dat je hier tweërlei op kunt zeggen: God had zijn volk toen beloofd: 'Als zij dicht bij Hem zouden leven, zou Kanaän een paradijs voor hen zijn.' Als zij smeken om Gods ingrijpen tegen vijanden die de paradijsfeer aantasten, dan vragen zij om de vervulling van Gods belofte aan hen. Bij uitspraken als vs.10-12 denken wij dan ook aan de tijd dat Christus terugkomt en zijn vijanden uitschakelt. Maar in afwachting daarvan moeten wij het beste voor onze vijanden zoeken.

Psalm 141

Hoe gemakkelijk neigt een mens naar het kwade. De dichter van deze psalm weet hoe aantrekkelijk het is om mee te doen met invloedrijke en belangrijke mensen. Daar gaat een enorme verleiding van uit. De wereld van die mensen staat dikwijls lijnrecht tegenover de omgang met de HERE. De omgang met God maakt je klein. Dan kun je alleen maar je handen uitstrekken naar Hem (vers 2). En vragen of je tegenover Hem altijd zuiver mag staan (vers 3). Hij bewaart je hart voor de neiging naar zaken die puur uit de mens zijn en niet uit de HERE (vers 4).

De dichter wil geen omgang met degenen die de HERE niet dienen. Maar wèl met degenen die God centraal stellen in hun leven. Door hen wil hij terechtgewezen worden (vers 5a-c).

In vers 7 klaagt de dichter over de ellende die hem en zijn volk is overkomen. Zoals bij het trekken van voren in een stuk bouwland de aardkluiten naar alle kanten door elkaar gegooid worden, zo is het ook gegaan met de beenderen van veel Israëlieten: ze liggen overal verstrooid. Deze mensen hebben dus geen eervolle begrafenis ontvangen. De dichter bidt dat de HERE zijn leven niet zal uitgieten als water (vers 8), maar spoedig met zijn hulp zal komen (vers 1b, c).

Soms zijn er heel moeilijke situaties in het leven, waarvan we denken: 'dit kan ik niet aan'. Dan mogen we de HERE vragen of Hij ons daarvoor wil bewaren, juist omdat we uit onszelf zo zwak zijn. Dat weet God ook. Daarom leerde de Here Jezus ons bidden: '... en leid ons niet in verzoeking' (vgl. vers 3, 4 en 9).

Psalm 142

David zit in een uitzichtloze situatie. Hij is gezalfd tot koning. Saul komt erachter en David moet vluchten. Hij vlucht naar het land van de Filistijnen, maar het koninklijk hof daar is niet erg op hem gesteld. Uiteindelijk zetten ze hem als ongewenste vreemdeling het land uit. Zo komt hij in de spelonk van Adullam. Zijn familie en wat uitschot van de maatschappij voegen zich bij hem. Wat een leven van angst! Luid roept hij tot de HERE. Hij stort zijn klacht uit en maakt de HERE deelgenoot van zijn benauwdheid. Mensen zorgen slechts voor verborgen strikken op zijn pad. Niemand helpt.

Maar David belijdt dat de HERE zijn schuilplaats is. Een spelonk mag dan veilig lijken, wanneer die omsingeld wordt, is er geen ontkomen meer aan; dan kan alleen God de situatie scheppen om te ontsnappen.

David staat tegenover een overmacht. Op niets en niemand hoeft hij te rekenen. Zelf is hij heel zwak, gering, hulpeloos. Alleen de HERE kan hem helpen. Daarom Hem ook alle lof wanneer Hij met zijn hulp komt.

Loof de HERE dat je altijd bij Hem mag schuilen. Hij zal je uit alle nood verlossen!

Psalm 143

Vijanden, de psalmen staan er vol van. Echte doodsvijanden. Het kan heel wel zijn, dat door hen het einde van je leven nadert. In ieder geval dompelen ze je in diepe ellende of ze maken je naam te schande.

Dat laatste kunnen we ons nog een beetje voorstellen, maar de andere mogelijkheden niet. Zo gaat geen mens met ons om. Wij zitten met heel andere problemen.

Maar problemen zijn er wel. En de God die betrokken is, als Hij ziet hoe het leven van zijn kind letterlijk wordt belaagd, is net zo goed betrokken als Hij merkt hoe ellendig een kind van Hem het heeft door de omstandigheden waarin het leeft.

Je mag dus altijd een beroep doen op God. In bescheidenheid. Je beseft, dat je niet volmaakt bent. In bereidheid om je te laten leiden door de Geest van God. Maar toch!

Psalm 144

Zeker bij deze psalm blijkt dat er samenhang is tussen de 150 liederen die wij ontvangen hebben. Vooral Psalm 8 en 18 klinken mee (8 zie 144:3; 18 zie 144:1,2,6).

De dichter zit in grote moeite (11). Zonder Gods hulp klaart hij het niet. Daarom smeekt hij om Gods bijstand. Hij beseft dat hij dat niet verdiend heeft (3v.). Toch nadert hij tot de Machtige Rots (10). Ja, hij is zeker van Gods hulp. Hij zingt alvast van de komende overwinning (9). Over vertrouwen op God gesproken!

Het komt weer goed tot voor het eigen huisgezin (12), voor het land (13a) en het vee (13b, 14a). De strijd heeft eens een einde. Wat is een mens gelukkig met de hulp van deze Machtige! Gezang 28 (Ge-reformeed Kerkboek) kan met overtuiging gezongen.

Psalm 145:1-8

Deze psalm is van a tot z (het Hebreeuwse alfabet komt letter na letter aan de orde; zie maar eens de Statenvertaling) een loflied. Soms is het echt tijd om alleen maar God te loven. De vragen en de klachten zet je buiten de deur. Je bent vol dank. Volledig onder de indruk van Gods trouw (vers 8).

Het is waard om dit eens echt tot je te laten doordringen. Het is toch een compleet wonder dat God het volhoudt met ons mensen? Dat Hij geduldig ons blijft roepen, daar kun je toch helemaal niet bij. Dat is toch echt niet te doorgronden (3) voor een mens. Maar het is waar. Denk maar even aan Golgota, aan Jezus, die daar aan dat vreselijke kruis hing voor ons zondige mensen. En Hij maakte het goed. Er is een volkomen verzoening voor al onze zonden! Voor die Koning ga je toch door de knieën? Kom laat ons op deze God loven en beloven om daar alle dagen van de week werk van te maken.

Psalm 145:9-21

In de NBV staat bij vers 13 een interessante notitie: 'De veertiende letter (noen) ontbreekt echter in de MT. Een Qumran-handschrift en sommige oude vertalingen lezen aanvullend: 'Betrouwbaar is de HEER in alles wat hij zegt, heel zijn schepping blijft hij trouw'.

Voor deze aanvulling valt veel te zeggen. Het past ook bij het geheel van de psalm. Omdat God trouw blijft heeft de schepping toekomst. De mens die dit beaamt mag horen onder Gods getrouwen (10). Je bent toch dwaas wanneer je deze trouwe God maar laat spreken?

Er is alle reden om God te loven en anderen daartoe op te roepen (12 en 21). Al zo velen zijn door Hem opgericht. Dat kan mensen vandaag ook overkomen. 'Allen die hem aanroepen is de HEER nabij, die hem roepen in vast vertrouwen' (18). Dat zei Jezus eens tot een Samaritaanse (Joh. 4:24). Velen volgden haar in de erkenning van 'de redder van de wereld' (Joh. 4:42). Stem daarmee in.

Psalm 146

De HEER is trouw in de grootste moeiten

Het Psalmboek eindigt met vijf Halleluja-liederen (146 t/m 150): allemaal beginnen en eindigen ze met de uitroep 'Halleluja!', 'Loof de HEER!' Het is een en al lof voor de God van Israël, die zijn naam Jahwe (HEER) waarmaakt: Hij is er altijd voor zijn volk.

Ps 146 bezingt de HEER als de God die al generaties lang – daarom heet Hij 'de God van Jakob' – voor zijn volk zorgt, levensreddend en levensgaranderend. Mensen kunnen elkaar uiteindelijk niet helpen: als de adem stopt, houdt alles op. Hoop op de levende God, de maker van alle leven. Ook al ervaar je in je leven de grootste moeite aan verdrukking, honger, gevangenschap, onrecht, of handicaps), Hij is trouw tot in eeuwigheid. Hij maakt alles nieuw. Want Hij is voor altijd koning! Dat geeft uitzicht. Loof Hem: Hij is jouw God, Jahwe!

Psalm 147

De HEER is groot en oppermachtig

Het tweede van de vijf Halleluja-liederen ter afsluiting van het Psalmboek. In deze psalm wordt God bezongen als de Almachtige, die regeert over hemel en aarde. De God die alles gemaakt heeft en die ook alles – tot in de kleinste details – onderhoudt, bewaart en verzorgt, is jouw lieve Vader (zie Heidelbergse Catechismus, Zondagen 9 en 10). Een ster, een sneeuwvlok, een grasspriet, een regenbui, de galop van een sterk paard ontgaan Hem niet. Natuurlijk niet: ze zijn uit zijn inzicht voortgekomen. Des te meer oog heeft Hij voor zijn verbondsvolk. Hij maakt zijn woorden aan Jakob bekend, zijn wetten en voorschriften aan Israël. Die machtige God heeft zich aan jou verbonden als Vader. Bij Hem ben je je leven zeker. Kun je je nu nog stil houden?! Hef voor de HEER een hymne aan. Loof Hem: Hij is jouw God, Jahwe!

Psalm 148

Halleluja van begin tot eind.

Alles en iedereen staat onder de HEER. De Schepper is hoogverheven bij wie en wat dan ook. Daarom past het dat alles Hem looft.

Dit geldt de bewoners van de hemel. Dit God prijzen past hen onderweg. Engelen waar ook naar uitgezonden hebben dit goed voor hun aandacht te houden. Ze staan immers in dienst van de Allerhoogste.

Ja, echt de Allerhoogste. Heel het heelal –met zon, maan en sterren– dient Hem hulde te bewijzen. Dit raakt ook de schepselen op aarde. Dieren en planten. Heel de schepping is er tot vreugde van God en doet zijn geweldigheid aan het licht komen (lees eens artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis!). Vanzelfsprekend kan het schepsel naar Gods beeld niet achterblijven. Die dient zelfs voorop te gaan in het Halleluja. Daar vaart de mens voor altijd wel bij. Soli Deo Gloria.

Psalm 149 en 150

We zijn aangekomen bij het slotakkoord van de Psalmen. Het Halleluja galmt door Psalm 149 en 150. Het Godlof past uitnemend bij de mensenmond. Muziek mag dat krachtig ondersteunen. Welluidend en vol variatie. Heerlijk maakt God eens alle dingen nieuw (Openbaring 21:5a). De zonde is dan spoorloos. De zondaar kan nooit in het koninkrijk van de hemel komen, maar de nederigen van hart ontvangen het gratis. Groots mag onze verwachting zijn. God zal over alles en allen regeren (1 Corinthiërs 15:28). Het Godlof zal de nieuwe aarde en hemel vervullen. De vruchteloosheid van de schepping (Romeinen 8:20) is daar volstrekt uit de tijd. Het herboren paradijs gaat heel Gods vernieuwde schepping omvatten. Ver-rukkelijk! Het ligt voor ons nog achter de horizon. We kunnen er nog niet bij, maar God zal het zeker klaren. Na Golgota is Gods heilsplan niet meer te stoppen. 'Alles wat adem heeft, looft de HEER'. Dat slotakkoord bekoort. Roept verlangen wakker naar de toekomst die God geeft. Halleluja!

Spreuken 1

Nu beginnen we met Spreuken, misschien wel het geestigste boek van de bijbel, in ieder geval woorden van wijsheid, de praktische wijsheid die ieder mens nodig heeft om het leven door te komen met zijn verrassingen, zijn tegenstellingen, zijn onvolmaaktheden, zijn teleurstellingen, zijn rampen en vreugden.

Er is niets wat het oog van de wijze ontgaat. Hij noteert, legt vast, scherpzinnig, geestig, sprankelend, en soms schrijnend. De ene keer in een spreekwoord, de andere keer in een scherpe constatering, harde waarheden worden gezegd, spitse gezegden worden bedacht, het is kunst die klatert en klinkt. Het hele leven rolt voorbij. Vader en moeder moeten hun kinderen wegwijs maken, daar begint het voor ieder menskind mee. De leraars der wijsheid nemen die taak over en ze spreken hun leerlingen aan als zonen. O, het leven biedt zo veel. En daarboven staat God, die alles overziet en die mensen de weg wil wijzen. De opperste wijsheid is tenslotte altijd georiënteerd aan Hem, die zelf de Opperste Wijsheid is. De woorden der wijzen zijn puntig en scherp, pakkende gezegdes om de ogen van de onervarenen te openen voor de echte werkelijkheid, opdat ze niet in alle sloten tegelijk lopen. Want o wee, wat lopen er een hoop onnozelen rond! Luister dus, laat de woorden in uw hart dalen, al de dagen die komen; kies er telkens maar een voor u zelf uit, want de veelheid maakt duizelig. Het doel van dit bijbelrooster (in vier jaar de hele bijbel door) brengt mee, dat hele hoofdstukken moeten worden gelezen. Ik vind het te veel. En meer dan tien regels commentaar bij elke portie mogen we eigenlijk niet schrijven. Ik kan dat niet. Dus, goede lezers, wees verstandig: Lees de zinnen, proef ze, kies er een paar uit en laat die binnenglijden in de diepten van het eigen hart, bewaar ze daar en mediteer er nog eens over gedurende de dag die voorbijgaat. En laat die woorden dan vast zitten in uw geest als spijkers in het hout! En bedenk: al deze woorden zijn scherp als een herdersstaf! (Prediker 12:11). Daarmee zijn ze schitterend getypeerd: ze zijn bedoeld om de schapen te leiden op de rechte wegen naar de plaatsen van gras en water om te kunnen overleven in de woestijn. En: ze zijn ons door God gegeven, die onze enige herder is (Prediker 12:11 slot).

Lees en luister, lees met je oren. Alle wijsheid, alle praktische levenskennis komt voort uit ontzag voor de HERE,. En dus: wie geen ontzag heeft voor de HERE, de God die alles geschapen heeft en die zijn wetten gegeven heeft, die minacht ook de wijsheid die van God komt en die komt zeker met open ogen in de eerste de beste sloot terecht.

Spreuken 2

Mijn zoon, luister naar mij .... (vs 1)

Mijn zoon, luister naar mij ..... (vs 9)

Mijn zoon, luister naar mij .....(vs16)

De wijsheid beschermt. Doe er toch alles voor om die te verwerven. Dan ben je gewapend tegen de onzin der mensen, tegen de krachten van de dood, die je tegenkomt waar maar leven is en mensen zijn. Zelfs tegen dat wat als sterkste verleiding op elk mens afkomt. Dat wat God geschapen heeft als poort naar het leven, wordt gebruikt als poort naar de dood. En geen mens van vlees en bloed is immuun voor de roep van zijn eigen vlees en bloed. God heeft het zo niet bedoeld! Laat ieder die dit leest dat bedenken.

Spreuken 3:1-17

Welke van deze woorden hebt u gekozen? Zeg het eens tegen elkaar. Of zeg het tegen je zelf, als u de bijbel (altijd) in uw eentje moet lezen. En waarom trof u dat woord. En wat gaat u er mee doen? O, waren we maar allemaal wijs!

Spreuken 3 :18- 35

Ik kies één zin: de HERE heeft een afkeer van wie zich aan hem niet storen, maar met wie naar hem luisteren gaat Hij vertrouwelijk om. Wat zou er een boel minder godsverduistering zijn, als we begonnen met te luisteren naar God. Hij zegt niets, zeggen zovelen. Hier spreekt Hij. Laten we luisteren.

Spreuken 4

Ik heb er helemaal niets aan toe te voegen. Mijn woorden zouden de kracht van deze woorden verzwakken. Bewaak je hart boven alles wat te bewaken valt, daar ligt de bron van het leven.

Spreuken 5

Scherp en ontdekkend is de beeldspraak. Ze staat helemaal uitgetekend voor je: Vrouwe Dwaasheid, de Verleiding. En hoe vaak laten we ons toch door haar bij de hand nemen. Ze licht ons een beentje. En het eind is de dood. Als een mens niets meer wil weten van wat men hem leerde, verdwaalt hij in zijn eigen dwaasheid, dan wacht hem de dood. De doodsteek voor alle eigen-wijsheid die begint met: maar ik denk... of ik voel... Of ik weet... en zonder te luisteren naar de wijsheid daar ook weer uitkomt: ik denk toch...., en ik weet toch....en ik voel toch, wat ik voel.

Spreuken 6:1-19

Prachtig is zoals de luiaard hier verwezen wordt naar de mieren, vers 6-11.

Spreuken 6:20 – 35

Je kunt geen vuur in je zak steken, zonder je kleren te verbranden. Asjeblijft. Snediger kan het haast niet worden gezegd. Diefstal om in leven te blijven is echt wat anders dan je leven te verspelen aan de omgang met de vrouw van een ander. Dat zouden alle mensen en alle christenen zich eens voor gezegd moeten houden! En bedenk het eens even: Het is ons allemaal al gezegd in deze spreuk. Een woord van God! Wereldwijd verspreid en eeuwen geleden vastgelegd!

Spreuken 7

Schitterend getekend, met de spitse pen van de etsers in het metaal gegrift. Onuitwisbaar. Daar staat ze, die vrouw. Helemaal. "Ik stond aan het venster en ik keek naar buiten.... " en toen ontrolde zich dat hele tafereel. Je hoort het diepe geluid uit haar keel, de zachte stem, het kirkende lachje en je proeft de zwele sfeer. En daar gaat ie dan: als een os naar de slachter, sjokkend op weg naar wat ie niet weet. En tegelijk als een vogel die in het net vliegt: nu nog hoog in de lucht, maar straks vleugellam. Als het niet zo triest was, zou je er om moeten lachen. Die sjokkende os ....

Spreuken 8:1-21

Terug naar Spreuken. De Wijsheid spreekt. Sterk zijn de woorden, krachtig de beelden. Ze nodigen uit door het perspectief dat ze openen. Beter dan er commentaar bij te schrijven, kan ik zeggen: lees ze nog maar eens en laat ze tot u doordringen. En laten we altijd en overal bidden om de wijsheid!

Spreuken 8:22-36

De Wijsheid staat aan het begin van alles. Als een eeuwige Persoon spreekt zij. Roept zij. Lukt ieder naar zich. Luister naar mij, je zult gelukkig zijn, als je mij volgt. Wie mij niet zoekt zet zijn leven op het spel, wie mij haat bemint de dood. Laat de echo van deze woorden nooit eindigen in ons leven!

Spreuken 9

In dit laatste hoofdstuk van het eerste deel van dit boek staan ze tegenover elkaar: de Wijsheid en de Dwaasheid. Elk met de uitnodiging. Ze komen beide aan het woord. Precies zoals het is in het leven. Overall hoor je deze twee stemmen. Het Leven en de Dood. Kies maar. Want ieder moet kiezen. Altijd weer. Zo heeft God de mens geschapen. Niemand ontkomt aan zijn eigen verantwoordelijkheid. Elk staat in het veld van deze botsende krachten. Zolang je adem gaat. Als je wijs bent dien je je eigen geluk. Wie naar de dwaasheid luisteren weten niet, dat ze uitgenodigd worden bij de schimmen.... Ze weten het niet eens zelf. En ze zullen het tenslotte ook niet meer willen weten. Wat een af-gang. O geef ons dat we de ogen open houden en de waarheid zien.

Spreuken 10:1-23

Help! Elke dag meer dan 20 spreuken tegelijk, dat is teveel van het goede. Ja, die spreuken doorlezen, zal nog wel gaan, maar om ze echt tot je door te laten dringen, nee... Daarom kies ik in de komende weken telkens een enkele spreuk eruit om die wat nader aan de tand te voelen. Bovendien geef ik elke dag een kleine bijbelstudieopdracht mee.

Ik kies vandaag vers 4: "een trage hand maakt arm, maar de hand van de vlijtige maakt rijk".

Nogal zwart wit gezegd. Daar houden veel spreuken van: natuurlijk niet om daarmee te beweren dat de werkelijkheid altijd zo duidelijk in elkaar zit, maar om in een complexe situatie te proberen wat helderheid te krijgen. Natuurlijk gaat het niet altijd op. Maar toch ook wel weer vaker dan je denkt: de spreuk bepaalt mensen bij hun eigen verantwoordelijkheid.

Opdrachtje: zie je nog meer van die zwart-wit spreuken in dit gedeelte staan, waarvan je denkt: was het maar zo eenvoudig?

Spreuken 10:24-11:14

Vers 27: "Wie ontzag heeft voor de Heer, zal lang leven; maar wie dat niet heeft, sterft vroegtijdig."

Leuk om te horen als je vader jong is overleden...

Maar weer: natuurlijk bedoelt deze spreuk niet om iedereen die beneden de 60 sterft, gebrek aan ontzag voor de Here in de schoenen te schuiven. Maar heel puntig brengt hij onder woorden dat ontzag voor de Here echt van levensbelang is. Je denkt vaak buiten Hem om beter uit te zijn, maar vergis je niet. Je kunt Hem ineens tegenkomen.

Opdrachtje: Meestal staan de spreuken lukraak door elkaar heen, als gekleurde kralen aan een ketting. Maar in hoofdstuk 11 zie je een hele serie spreuken over gerechtigheid of rechtvaardigheid. Hoeveel tel je er en wat versta jij onder rechtvaardigheid?

Spreuken 11:15-12:7

Bij Spreuken als 11:25 (en andere spreuken die in de praktijk gewoon lang niet altijd kloppen) heb je de neiging om meteen maar aan de vergelding bij het laatste oordeel te denken. Maar 11:31 bepaalt ons erbij dat je dit niet te snel moet doen. Spreuken zijn allereerst gewoon voor dit leven bedoeld. Ze houden de spanning erin.

Opdrachtje: Dankdag vandaag: Zet de spreuken in dit hoofdstuk op een rij die te maken hebben met geld en bezit. Spiegel dat eens aan hoe je zelf met geld omgaat.

Spreuken 12:8-28

Ik kies deze keer vers 25: "verdriet drukt een mens terneer; een vriendelijk woord beurt hem op."

Uiteraard is dit geen oproep dat je niet verdrietig mag zijn. Het is eerder een oproep om hier rekening mee te houden: iemand die neerslachtig is (misschien denk je: wat een chagrijn!), zou wel eens erg verdrietig kunnen zijn. Misschien kan ik hem helpen door een vriendelijk woord. Kleine moeite, veel plezier.

Opdrachtje: Zit er in dit gedeelte een spreuk bij die absoluut niet spoort met je eigen ervaringen? Wat doe je daarmee?

Spreuken 13

Dat kan niet missen: vers 24 roept reactie op! "Wie zijn roede spaart, haat zijn zoon; maar wie hem liefheeft, tuchtigt hem reeds vroeg." Instemming bij autoritaire opvoeders, afschuw bij anderen. Er zit humor in de uitdrukking: 'wie zijn roede spaart'. Ben je zo zuinig op je stok? Nee, er is natuurlijk niemand die uit zorgzaamheid voor zijn stok, zijn kinderen er geen tik mee geeft. Iedereen die niet slaat, zal zeggen dat hij dat doet juist om zijn kind te sparen. Maar de spreuk keert het om, en laat ons zo kritisch nadenken over onszelf: op wie ben je eigenlijk zuinig als je nooit straft: op je kind, of, zeg eens eerlijk, op jezelf: omdat het je allemaal te veel kost: energie, tijd, aandacht... Ben je echt op je kind gericht, of speelt je eigen gemakzucht je parten?

Opdrachtje: 13:13. Het is niet makkelijk om kritiek te incasseren. Wanneer is iemand voor jou zo vriendelijk geweest je te waarschuwen?

Spreuken 14:1-23

Vers 10 is best een verdrietige spreuk: alleen je eigen hart voelt het verdriet ten volle; en ook je vreugde kan een ander niet volledig delen.

Contact over de hele linie is onmogelijk. Het is dus raadzaam om dat ook niet te willen. Je overvraagt elke relatie als je van de ander verwacht dat die je compleet kan aanvoelen. Anderzijds kan deze levenswijsheid je ook respect aanleren voor je naaste: ieder heeft zijn eigen geheim.

Ik ben wel blij dat ik Jezus ken als de man die wel volledig in al mijn verdriet en mijn vreugde kan delen. En Hij wil het ook.

Opdrachtje: zoek eens alle spreuken bij elkaar die over zelf-bedrog gaan.

Spreuken 14:24-15:11

Je maakt in het verkeer een fout: je ziet de fietser van rechts te laat aankomen, en hij kan je maar net ontwijken. Bijna een kras op je nieuwe auto. Je krijgt een dikke vinger. Hoe reageer je?

"Een vriendelijk antwoord doet woede bedaren; harde woorden wakkeren woede aan" (15:1).

Opdrachtje: Wat vind je in het gelezen stuk de meest treffende Spreuk?

Spreuken 15:12-33

Bezint eer ge begint.

In dit stuk staat een aantal Spreuken over nut en noodzaak van goede raad. Vers 12; 22; 31 en 32. (Maar ook vers 14; 25 en 33 zou je hierbij kunnen rekenen.)

Plannen mislukken bij gebrek aan overleg, maar door de veelheid van raadgevers komt iets tot stand (vers 22). Het leven is niet zo makkelijk. De werkelijkheid is vaak veel complexer dan je in eerste instantie denkt. Pas op voor one-liners, ook al doen ze het nog zo goed. Bekijk de dingen van alle kanten. En omdat je dat in je eentje niet kunt, moet je zorgen voor gesprekspartners. Dat geldt op je werk, maar ook in de opvoeding van je kinderen, in je huwelijk of vriendschappen.

Opdrachtje: Durf je advies te vragen en neem die adviezen ook serieus? (Of ben je liever selectief in de keus van de mensen bij wie je om raad vraagt?) Wanneer heb je voor het laatst advies gevraagd?

Spreuken 16:1-21

Opmerkelijk veel spreuken in dit stuk waarin de naam van de Here voorkomt. Hierdoor valt het des te meer op hoeveel spreuken er zijn waarin Hij helemaal niet genoemd wordt. Ook zonder zijn naam er telkens bij te noemen kun je inzicht hebben en inzicht doorgeven over hoe de wereld in elkaar zit. Veel spreuken geven dan ook inzichten weer waar je echt geen christen voor hoeft te zijn om ze te waarderen. Hoogmoed komt voor de val, is er zo een (16:18).

In 16:4 zijn de beide regels met elkaar in gesprek. De eerste regel (de Here heeft alles gemaakt voor zijn doel) roept de vraag op: o ja, nou daar is niet veel van te merken in deze onrechtvaardige wereld! De tweede regel geeft een antwoord: wacht maar af, de afrekening komt echt wel, waarbij Hij alles recht zal trekken.

Opdrachtje: Kies een spreuk uit die je uit je hoofd leert zodat je hem vandaag mee kunt nemen in je gedachten.

Spreuken 16:22-17:11

Beter een droog stuk brood en vrede dan vlees in overvloed en ruzie (17:1).

Je kunt het woordje 'beter' op verschillende manieren gebruiken. Je kunt het opvatten als 'moreel of ethisch gezien beter' maar ook als 'verkiezlijker, prettiger'. Als christenen zijn we vaak geneigd om de spreuken te snel te lezen als morele adviezen (over wat fout of goed is, wat God goed of fout vindt) maar het speciale van de wijsheid is dat ze vaak meer aandacht vraagt voor die andere betekenis: het is gewoon prettiger en zelfs handiger om vrede te hebben bij droog brood dan veel geld maar ondertussen ruzie. Gods geboden leren je wat goed en kwaad is, spreuken leren dat je gewoon slim bent als je Gods geboden houdt: je komt er beter mee uit. Uiteindelijk.

Opdrachtje: 16:33 werd vroeger nog wel eens gebruikt om het gebruik van dobbelstenen bij een spelletje te verbieden, omdat je daardoor God zou verzoeken. Kun je dat begrijpen?

Spreuken 17:12-18:5

7 x kom ik in dit gedeelte met zoveel woorden de dwaas tegen.

Volgens 17:12 is het levensgevaarlijk om in het echt een dwaas tegen het lijf te lopen. Je kunt nog beter een berin tegen het lijf lopen, die van haar jongen is beroofd. Lekker overdreven natuurlijk, denk je in eerste instantie. Ja, inderdaad. Die overdrijving heeft ook wel iets humoristisch. Je glimlacht erom.

Maar denk je er ook over door? Het kan je leven echt compleet verwoesten als je meegesleept wordt in het gedrag van een dwaas.

Wat is eigenlijk een dwaas? Het is niet hetzelfde als ongelovige. Natuurlijk is het stom om niet in God te geloven (Psalm 14), maar je moet die twee dingen niet zomaar naast elkaar zetten. Ook een gelovige kan ontzettend dwaas zijn. Wanneer ben je dwaas? Als je (ook al heb je nog zoveel geld, 17:16) niet echt nieuwsgierig bent naar hoe de wereld werkelijk in elkaar zit: de dwaas stelt geen prijs op inzicht, hij wil alleen maar zijn mening kwijt (18:2).

Opdrachtje: Kun je een toepassing bedenken van de wijsheid van 17:22?

Spreuken 18:8-24

18:17: De eerste pleiter lijkt altijd gelijk te hebben; maar de volgende brengt je weer aan het twifelen. Zo vergaat het mij inderdaad vaak: ik hoor wat en denk: daar zit wat in. Maar dan hoor je een ander die de andere kant van het verhaal vertelt... Tja, als je het zo bekijkt. Wie zal zeggen wie de waarheid spreekt? Zelfs spreuken kunnen op die manier elkaar tegenspreken. Niet te snel oordelen dus (18:13).

Opdrachtje: Een aantal verzen in dit stuk gaan over de invloed (ten goede en twen kwade) van je woorden. Zoek ze eens op. Wat je zegt (en wat je wilt horen) heeft grote gevolgen!

Spreuken 19:1-22

In 19:7 staat een verdrietige spreuk over hoe armoe mensen niet populair en uiteindelijk heel eenzaam maakt. (18:23 was ook al zo'n spreuk over hoe ongelijk en onrechtvaardig het verdeeld is in de wereld).

19:17 stimuleert om daar niet in te berusten: "Wie de armen helpt, leent uit aan de HERE, de HERE zal hem rijk belonen". Een mooie gedachte: lenen aan de HERE. Hoe doe je dat? Door weg te geven aan wie het echt nodig heeft. De Here identificeert zich blijkbaar met die armen: je krijgt het van hem hoogstpersoonlijk terug. Wanneer?

Opdrachtje: Welke link zie je tussen deze spreuk en Lukas 14:12-14?

Spreuken 19:23 tot 20:16

De meeste spreuken openen het venster op telkens een nieuwe situatie. Elke spreuk vraagt om nadenken en bezinning. Soms is er verband tussen een aantal spreuken. Maar lang niet altijd. We kunnen daarom elke dag slechts van een enkele spreuk iets zeggen. Voor deze dag: leven in diep ontzag voor God leidt naar het echte leven. Bij dit leven past niet: luiheid, spotlust, geen recht doen aan je ouders, drankmisbruik. Bij het betere leven hoort o.a.: een 'goede' overheid, eerlijkheid in zaken doen.

Spreuken 20:17-21:8

Vers 22: Vergeld geen kwaad met kwaad. 23: Meet niet met twee maten.

Vers 24: God bezit absolute soevereiniteit. 25: doe niet te snel toezeggingen aan God, het kan zo maar zijn dat je ze niet kunt nakomen. 30: wat je uiterlijk doet, heeft effect op je innerlijk. 21:2: je kunt in je beleving menen dat je goed zit, en dat je er goede redenen voor hebt om zo te doen. Alleen God weet of het echt zo is.

Spreuken 21:9-31

14: Iemand omkopen? Denk niet dat je op die manier met geld verder komt. 17: te veel is nooit goed. 18: (een lastig vers) Allen zijn van nature door de zonde onderworpen aan het oordeel alleen de rechtvaardige krijgt vrijspraak, de goddeloze niet en komt als het ware in zijn plaats. 26: begeerte weet niet van geven; wie wel weet van geven heeft het beter.

Spreuken 22:1-16

Vers 2: men maakt op aarde de grootste tegenstellingen mee, rijken en armen verschillen enorm, maar hun begin is gelijk: God maakte hen.

Vers 7: kijk uit voor het in 'rood staan', je zult merken dat je dan geleefd wordt als knecht/slaaf. 13: de luiwammes ziet meteen een goede reden om niet te hoeven werken. Hij ziet een leeuw. Deze uitvlucht is belachelijk. Want leeuwen waren er in die tijd nauwelijks. 15: men ervoer en propageerde de genezende kracht van de stok. 16: tussen de regels door lees je: God heeft de leiding, Hij helpt wie tekort komt. De arme mag rekenen op voordeel. De rijke wordt er niet beter van, integendeel.

Spreuken 22:17-29

17: mensen hoor naar de woorden van de wijzen. Met andere woorden: bezoek mensen die wat te vertellen hebben. Het gaat hierbij niet om geleerdheid, maar om praktische levenswijsheid. Bewaar het in je binnenste. Houdt het vast. Je verliest het zomaar. Vers 22b: de mens die in problemen zit en er elendig aan toe is, zoekt hulp in de poort van de stad. Op die plaats komen mensen samen bij wie je om raad kunt vragen. Negeer niet de geringe die om raad vraagt. Vers 26: stel je niet te gauw garant voor een ander. Voor je het weet, komen ze je bed opeisen.

28: verleg de aloude landsgrenzen niet. Ieder heeft zijn door God toegewezen stukje land. Wie komen in gauw in de knel? Zij die zich niet goed redden, de kwetsbaren. De armen. Neem hun grond niet af.

Spreuken 23:1-18

Vers 1-3: beheersing gevraagd. Vooral als je alle ruimte krijgt, bijvoorbeeld bij een overvloedige maaltijd waaraan je mag deelnemen. Vers 3: wees niet al te begerig als de lekkerste spijzen voor je staan, de vorstelijke gastheer zou wat van je gedaan willen krijgen. 4 en 5: rijkdom biedt geen echt houvast.

6-8: hier steekt wat achter. Zijn innerlijk past niet bij wat hij uiterlijk doet.

13: een tik geven kan geen kwaad. Een kind moet vroegtijdig voelen als hij verkeerd doet. Daar sterft hij niet aan. Dat gebeurt eerder in de situatie als hij een losgeslagen persoon is geworden.

Spreuken 23:19-35

20-21: kijk uit voor overdaad in eten en drinken. 22: let op de wijsheid van je ouders. Houd altijd ontzag voor hen. 26-28: wees op je hoede voor het gevaar van zondig seksueel beleven. 29-35: drank (en drugs) maakt meer kapot dan je lief is. Dan kun je vreemde dingen gaan zien. De man die uit zijn roes ontwaakt, weet nauwelijks wat er met hem is gebeurd.

Spreuken 24:1-22

7: raadgevers zijn in de poort. Dus te vinden. Maar deze man vertrouwt alleen maar op zichzelf. Hij vraagt niet om raad. De dwaas. 10: wie niet flink is bij tegenslagen, bezit niet veel kracht. 11-12: voorkom een onrechtvaardige veroordeling. Toon je sterk. Denk niet: wat niet weet waar niet deert. Doe je het wel, dan heb je geen excuus en je wordt door de Here gestraft. 13: met honig wordt wijsheid bedoeld. Eet er flink van. 17-18: een waarschuwing tegen leedvermaak.

Spreuken 24:23-25:11

24-26: een oproep om rechtvaardig te zijn. 29: vergeld geen kwaad met kwaad. Of zoals de Here Jezus het zei: verbreek de houding 'oog om oog tand om tand'. Een houding die in het groot zichtbaar is in de reacties van Joden en Palestijnen op elkaar in bloedvergieten. En hoe is dat in het 'klein' als het gaat om mijn houding tegenover mijn naaste? 30- 34: bedreiging van het lui zijn, met als gevolg geen inkomsten. 25:2,3: er is veel in het heelal en in de wereld om ons heen dat wij niet begrijpen. Let op Gods almacht in zijn schepping. Van Gods wijsheid straalt iets af in de rechtspraak van de koning (denk aan Salomo bij de twee vrouwen en het dode kindje.) 6: wie zichzelf verhoogd zal vernederd worden. 8: probeer bij problemen allereerst uw zaak privé uit te vechten. Schiet niet meteen in rechtelijke procedures. (Wat zou dat een voordeel in veel kwesties.) 11: een passend woord is goud waard.

Spreuken 25:12-26:7

14: aan wolken in het droge Midden-Oosten heb je niets. Er moet water uitkomen. 15: zorg voor een milde toon. 17: je kunt ook te vaak bij je kennissen en vrienden over de vloer komen. 20: bij de chemische stof natron/loog doet men geen azijn. Want dat past niet bij elkaar. Je daden moeten passen bij hoe je van binnen bent. 21: zoals Jezus het later zei: heb uw vijanden lief. 26: laat je niet onzeker maken door iemand die een boosaardig iemand is. In die onzekerheid kun je zomaar de waarheid geweld aandoen. 26:4,5: reageer niet overal op. Laat een dwaas iemand duidelijk merken dat je van zijn doen en laten niets moet hebben, anders gaat hij nog een hoge dunk van zichzelf krijgen.

Spreuken 26:8-28

11: dwaze mensen blijven dezelfde dwaze dingen doen. 13-16: lui zijn is een gevaar. 14: de luiaard lijkt op een deur die gevangen blijft in zijn scharnier en daar niet uit komt. Hij houdt er niet mee op. 17: de oren van een hond zijn gevoelig. Wie er aan trekt moet er op rekenen dat hij gaat bijten. Iets dergelijks gebeurt als je je gaat bemoeien met andermans zaken. Je wordt zelf slachtoffer. 18-19: kijk uit voor de gemene reactie: ach het was maar een grapje. Terwijl je de ander bedroog. 22: een gebakje smaakt prima en valt er goed in. Zo is het ook met lasterpraat. Dat smaakt het hart wel. 25: prik door mooie verhalen heen.

Spreuken 27:1-20

We gaan verder met Spreuken. Allerlei vergelijkingen – dat is ook de betekenis van het Hebreeuwse woord dat wij met Spreuken weergeven – worden getrokken. Heel het bonte leven passeert. De Spreuken willen ons praktische wijsheid leren. Nu, die vinden we hier in elk vers. Kijk uit voor jaloezie (4). Overvloed doet niet goed (7). De waarde van echte vriendschap (9, 10). De ramp van de twist (I 5). Het elkaar opscherpen (I 7). En het klopt nog steeds, dat onze ogen onverzadigbaar zijn. Kijk maar uit. Wie Spreuken leest doet goed om eens bij een enkele spreuk langer stil te staan. Proef woord voor woord. Kies maar één uit die aanspreekt of juist op het eerste horen onbegrijpelijk voorkomt.

Spreuken 27:21-28:13

Is een dwaze te genezen? Het valt te vrezen van niet (22). In de verzen 23-27 vinden we een aantal wijze raadgevingen over het landleven. Bij enig nadenken best ter zake voor onze geïndustrialiseerde samenleving.

Opvallend dat in 28:1vv herhaaldelijk een vergelijking wordt gemaakt tussen goddelozen en rechtvaardigen (1,4,6,10,12). Het is wel duidelijk wie uiteindelijk het beste af is. Dus we weten wat ons te doen staat.

Dat dit bijbelboek verder gaat dan algemeen menselijke wijsheid bewijzen de verzen 5 en 9. De mens die de HERE zoekt, ontvangt inzicht (5). Bidden mag nooit vanzelfsprekend worden. Pas wie hoort naar God, vindt gehoor.

Spreuken 28:14-29:6

Heel het leven komt hier aan bod. Het gaat over koningen en onderdanen (28:15,16,28 en 29:2,4) maar ook over wat past in het ouderlijk huis (28:24 en 29:3). De Spreukendichter kent de dieren (28:15) en hij spoort aan tot het bewerken van de akker (29:19). Wie werkt, zal eten (vergelijk 2 Tess. 3:10-12). Van belang is zeker vers 25. De mens die zijn lot in Gods hand legt, die vaart wel. In 1 Tim. 6:6vv vinden we hierop een mooi commentaar. Lied 429: 'Wie maar de goede God laat zorgen' kan hierbij gezongen worden.

Spreuken 29:7-27

De Spreuken geven meer dan algemeen menselijke wijsheid. Vaak verwijzen ze direct naar de HERE (13, 25 en 26). Gods ogen gaan over ons leven. Aan Hem hebben alle mensen het levenslicht te danken (13). Door Hem is de gelovige onaantastbaar (lees Spr.18:10 hierbij!). God zet alle dingen recht (26).

Vooraf vers 18 geeft te denken. Als Gods wet terzijde wordt geschoven, dan is de rem op het kwaad losgelaten. De trein slaat op hol. Mensen weten niet meer waar ze het zoeken moeten. Dit zag Jezus. De mensen waren als schapen zonder herder (Mat. 9:36). Hoe is het vandaag met Nederland gesteld? Leven wij zelf naar Gods wet? Een gelovige levenswandel naar Gods goede geboden kan velen tot zegen zijn.

Spreuken 30:1-14

Een zekere Agur verwoordt zijn geringheid (1-6). Er is maar één wijze levensweg: Gods Woord hoogachten. Bij de Hoogheilige schuilen. Dit geldt voor alle tijden. Van belang is hier om Schrift met Schrift te vergelijken: Ps. 12:7; 19:6; 119:140 en niet te vergeten Openb. 22:18,19. De Bijbel is een eenheid, want God blijft Dezelfde.

Agur gaat de weg van het gebed tot God (7-9). Voorbeeldig. Temeer omdat de wereld vol ontaarde mensen is (1-14). Helaas is dit vandaag niet anders. Om moedeloos van te worden? Maar Jezus sprak eens Matteüs 5:11,12.

Spreuken 30:15-33

Via een opklimming van getallen wordt er extra aandacht gevraagd; de spanning wordt opgevoerd. Vier onverzadigbare dingen (15,16), vier wonderlijke verschijnselen (18-20), vier onverdraaglijke gebeurtenissen (21-23). Vier dieren – mier, klipdas, sprinkhaan en hagedis – verrassen de mens. Wie niet sterk is, moet slim zijn! Kijk door de schijn heen.

Het laatste woord van Agur roept op tot bedachtzaamheid (32,33). Bedenk vooraf goed wat je zegt. Woorden kunnen grote gevolgen hebben. Zwijgen is vaak beter dan spreken. De bede van Psalm 141:3 past ook ons.

Spreuken 31:1-9

Lemuël betekent: aan God gewijd. Die naam koos zijn moeder. Ze begeerde dat haar zoon een aan God gehoorzame koning zou worden. Laat je daarom niet vangen in de strik van vrouwen (3,4) en geef je niet over aan de wijn (4,5). Zie het als je plicht op te komen voor de wanhopigen. Wees de mond voor de stomme (8,9). Doe recht aan de verdrukten. Lees hierbij Psalm 72:12-17. De messiaanse Koning wordt ons hier uitgetekend. Veilig is de mens bij vorst Jezus!

Daarom is bedwelvende drank niet nodig (6,7). Jezus nam die ook niet aan het kruis (Mc. 15:23). Bewust onderging Hij zijn bitter lot en daarom kunnen wij al onze bekommernis werpen op God (1 Petrus 5:7).

Spreuken 31:10-33

Zonder twijfel is vers 30 het belangrijkste vers van heel dit lied. Deze vrouw leeft in ontzag voor de HERE. In heel haar doen en laten – en dat is heel wat! – staat Gods Woord centraal. Gods spreken geeft haar werklust en daadkracht. Gezegend de man die zo'n vrouw ontvangt. Zo'n levensgezel moet je ook zoeken. Met haar kan hij voor de dag komen. Zij doet hem goed (12). Respect voor God geeft een schoonheid die blijft.

Dit is ook dé boodschap van heel het Spreukenboek. De vreze des HEREN is het begin der wijsheid en het kennen van de Hoogheilige is verstand (9:10, vergelijk 1:7a). Dit blijft actueel.

Prediker 1

Ik ga ervan uit, dat Salomo de schrijver van het boek Prediker is. Dat is m.i. nog steeds het meest voor de hand liggende. Hoe somber Prediker ook klinkt, het zijn toch woorden van wijsheid. We herkennen in het boek de vruchteloosheid van Rom 8. Die vruchteloosheid is een gevolg van de zonde. Maar God zal ook dit gevolg eens wegnemen. Ook daar wijst Prediker op: wie de HERE vreest, ontkomt aan dit alles (7:18).

Voor ons is het wel eens goed om daar op gewezen te worden: veel in deze wereld is leeg, zonder inhoud. Terwijl wij vaak nog zo vast zitten aan het aardse. Maar de wereld gaat eens voorbij. Terwijl wie God vreest blijft tot in eeuwigheid (1 Joh 2:17).

Prediker 2

Het kernwoord van Prediker is: ijdelheid. Alles is leeg, zonder inhoud. Lucht en leegte, zegt de Nieuwe Bijbelvertaling. En dat geldt zeker voor het handelen van de mens. Dat is wel het toppunt van leegte. En dat geldt zelfs, wanneer de mens al zwoegend een heel vermogen bij elkaar schraapt. Want in de eerste plaats: je weet niet of je nog tijd krijgt om ervan te genieten (denk aan de rijke dwaas van Luk 12), in de tweede plaats heb je vele jaren, je halve leven, moeten zwoegen en je van alles moeten ontzeggen om zo rijk te worden, en in de derde plaats houden zorgen om je vermogen je constant bezig: je zou het ook zomaar weer kunnen verliezen. De bijbel waarschuwt niet voor niets voor het gevaar van de rijkdom (bv Jak 5). Het slot van dit hoofdstuk is waar het om draait: ook een rijke blijft in alles (!) van God afhankelijk.

Prediker 3

De mens is geschapen met de mogelijkheid om over de dingen na te denken. En te proberen er een lijn in te ontdekken: wat is de zin en de samenhang. God heeft de 'eeuw' in zijn hart gelegd (vs 11): besef van begin en eind, van oorzaak en gevolg, van geschiedenis.

Maar van veel dingen blijft de samenhang voor de mens verborgen. Die samenhang is er wèl: achter alles zit Gods Plan. Geen cirkelgang, zoals het voor mensen soms lijkt. Maar een doelgericht werken. Hij heeft alles voortreffelijk gemaakt op zijn tijd. Ook het oefenen van gerechtigheid, het straffen van alle onrecht, komt wanneer God daarvoor de tijd rijp acht. Wanneer de mens dat alles dan ook aan God kan overlaten, is er de mogelijkheid om te genieten van het goede (vs 13).

Prediker 4

Het is niet goed voor een mens om alleen te zijn. Deze woorden uit Gen 2:18 klinken door in Pred 4:7-12. Daarom is een 'gemeenschap der heiligen' ook van zoveel waarde. Door elkaar te steunen is de kans groter om het einddoel te halen. Wanneer je een verre reis moet maken bijvoorbeeld. Of ook wanneer je het leven op aarde ziet als een reis naar de eeuwigheid. En drie staan nog weer sterker dan twee. Uiteindelijk staan we alleen met de HERE sterk. En – ook al wordt dat hier niet direct bedoeld – dat mag je ook op het huwelijk toepassen.

Opgaan, blinken en verzinken. Dat is het lot van de mens. Ook eer van mensen is maar tijdelijk (vss13-16).

Prediker 5

Het thema van Prediker is nog steeds de (schijnbare) zinloosheid van alles. Dat is zijn ervaring. En van die ervaring doet hij verslag. Maar tussen die verslagen in staat ineens een stukje, waarin Prediker een goede raad geeft. Met als doel om die zinloosheid te boven te komen. Die zinloosheid heeft dus niet het laatste woord. Met dat doel wijst Prediker op het belang van geregelde kerkgang (4:17), van het gebed (5:1-2) en het doen van geloften (vss 3-6). Bewaak de deuren van uw mond (vgl. Ps 141).

In het hierop volgende gedeelte wijst de Prediker op het betrekkelijke en ook het gevaar van rijkdom (zie ook bij hst 2): alle rijkdom gaat een keer teniet. Dus niet oppotten voor later. Maar genieten van het goede wat God geeft.

Prediker 6

Hoofdstuk 6 sluit nauw aan bij 5. Genieten van het leven is een kunst. Soms lukt dat een arme beter dan een rijke! (vss 8 en 9). Een belangrijk punt daarbij is, dat de mens zijn plaats weet: als schepsel onder de Schepper (vs 10). Het is God, Die arm of rijk maakt. Hij doet dat in Zijn wijsheid. Voor mensen vaak onnavolgbaar (vs 12). Daarom moet een mens leren om tevreden te zijn, met wat hij heeft (vgl. 1 Tim 6:6-10).

Prediker 7

Wat is wijs? Daar hoort in elk geval bij, dat je bedenkt, dat je als mens sterfelijk bent (vss 1-6). Feestvieren maakt gauw oppervlakkig, een sterfgeval stemt tot nadenken.

In de schijnbare zinloosheid van alle dingen, moeten we toch erkennen, dat niets op aarde buiten God omgaat (vss 13-14). Wie wijs is, houdt daar rekening mee. Die wil niet wijzer of rechtvaardiger zijn dan God (vs 16). Die is ook niet zo dwaas, dat hij God vaarwel zegt. Maar die stelt zich bescheiden op. Hier wordt dus niet een soort gulden middenweg gewezen, maar aangespoord om de HERE te 'vrezin' (vs 18).

Dat maakt ook wijs in de omgang met andere mensen. Dan leg je niet op alle slakjes zout (vs 9), maar besef je dat er hier op aarde geen volmaakte mensen zijn. Net zo min als je zelf volmaakt bent (vs 20).

Prediker 8

Wat gelovige mensen vaak als een moeilijk probleem ervaren, is, dat het goddelozen vaak zoveel béter lijkt te gaan dan gelovigen (vs 10v, 14v). Wat dat betreft lijkt Gods bestuur van alle dingen vaak onlogisch. Is in elk geval voor ons vaak ondoordringelijk. Toch wil Prediker vasthouden aan het geloof, dat het de rechtvaardigen uiteindelijk beter vergaat dan de goddeloze (vs 12,13). Dat zal vooral blijken aan het einde van zijn leven! (vgl. Ps 73:17 en 24).

Prediker 9

Je kunt duidelijk merken dat Prediker nog een *Oud-Testamentisch* boekje is. Zo weet prediker niks van wat er na de dood is, zo lijkt het. Eigenlijk kun je zeggen, dat prediker een vrome is die God en zijn wet wel kent, maar *de Here Jezus nog niet*. Door Jezus is alles anders geworden en zijn sommige heel erg sombere waarnemingen van Prediker *ingehaald door het blijde nieuws van wat Jezus Christus voor ons gedaan heeft*. Noem eens zo'n achterhaalde waarneming van Prediker uit het stuk van vandaag. Hou zouden we het vandaag zeggen, nu we God in Christus kennen?

Prediker 10

We hebben om ons heen in de wereld wel de voorbeelden van die dwaze vorsten, overheden en dictators: denk maar aan Irak bijvoorbeeld. Bid je wel eens voor goede overheden zodat alle mensen tot hun recht kunnen komen onder hun bestuur? Ook voor Nederland? Naar welke *koning* ziet Prediker ten diepste uit in dit bijbelgedeelte? Lees psalm 72...

Prediker 11

Zou de durf, waartoe Prediker in vers 1-6 oproept ook te maken hebben met *vertrouwen op God zelf* in de dingen die je onderneemt? Zegt het ook iets over de manier waarop je de dingen dan aanpakt, ook al kun jij vaak de uitkomst ervan niet bepalen voor de toekomst? Geniet je van je jeugd of heb je dat gedaan? Wat speelt God daar voor rol in, in dat genieten van je fitte en sterke levensjaren?

Prediker 12

Wat een prachtige beeldspraak over oud-woorden, geen goeie tanden meer hebben, slechte ogen, een hoog wordende stem, een slechte rug enzovoort, vers 1-6. Maar het onderstreept voor Prediker wel de ijdelheid, de zinloosheid van het leven-op-zich, vers 8. Wat vind je nou van Predikers eindconclusie: alles is ijdelheid, niks waard. Stimuleert dat nou wel om God in je leven echt te dienen, vs.13 en 14? Denk nog weer eens na over wat we bij 18 december onder ogen zagen: zonder Christus is dit boekje on-christelijk op het randje af: maar wil Prediker, of beter: wil de *Heilige Geest dat juist niet bereiken door dit boekje: dat het hele Oude Testament ópen gaat staan naar Jezus Christus: zónder dat Hij komt is en blijft het leven ten slotte niks waard...!*

Hooglied

In het Hooglied wordt de liefde tussen een jongen en een meisje bezongen, *zoals die kan zijn, zo geweldig, maar ook moet zijn: eerlijk, open, hartstochtelijk, elkaar bewonderend, elkaar stimulerend, de mooie en goede dingen in elkaars buiten- en binnenkant naar boven halend, kortom elkaar belevend als door God aan elkaar gegeven: en wat is het leven dan mooi. Het mooiste lied onder de liederen.*

De werkelijkheid ten aanzien van de liefde en de relaties die wij erop na houden onder elkaar is vaak heel anders. Soms begint het al verkeerd, bijvoorbeeld doordat we van huis uit nooit geleerd hebben wat dat is: die echte open onbaatzuchtige liefde zoals die in het Hooglied bezongen wordt. Vaak hebben de teerste emoties in ons leven een knauw gekregen, we hebben aan ons innerlijke instrumentarium van de liefde enorme deuken opgelopen, we staan wantrouwend in de wereld. Dat stempelt dan ook vaak onze relaties. Geluk is misschien wel de meest aangevochten zaak in het gebroken leven van na de zondeval: kijk maar meteen in Genesis 4, Kaïn slaat zijn eigen broer dood, en Lamech staat 7 generaties verder toch z'n vrouwen te intimideren, hij heeft er twee inmiddels, liefde is tot het 'bezitten-van' geworden, hardvochtige manipulatie, seksuele intimidatie, bij Lamech zie je het begin van wat wij vandaag de souterneurs of pooiers noemen, liefde is geworden tot macht, uitbuiting enzovoort. Om over de pornografie maar niet te spreken, kijk eens naar wat er in Sodom gebeurt rondom Lot en zijn gezin. Maar ook David gaat de fout in, en Salomo nog veel meer (-lees eens 1 Kon.11:1-13!). *In die alledaagse werkelijkheid is het Hooglied een top die hoog boven ons uitrijst en die daarin op de maat van een verhouding tussen een jongen en een meisje ook al heenwijst naar hoe God in Jezus Christus van ons houdt, bruidegom en bruid!*

Maar voor alles is het Hooglied 'gewoon' een lied over aardse liefde tussen een jongen en een meisje van vlees en bloed! En alle schatten die God daarin gelegd heeft, alle facetten van eerlijke, gevierde liefde komen langs.

Ik ga de hoofdstukken niet stuk voor stuk bespreken. Lees ze samen of voor jezelf de komende dagen. Laten geliefden ze samen lezen. Lees ze aan tafel in het gezin en stel elkaar maar eens confronterende vragen: komen de mooie dingen die hier over relaties en liefde gezegd worden bij jullie ook een beetje aan bod? Komt in de manier waarop wij met elkaar omgaan, man-vrouw, ouders-kinderen, broers-zussen, verliefden en verloofden, de prachtige glans van het Hooglied een beetje uit de verf? God wordt in heel het boekje niet genoemd, maar dat Hij de Schepper van deze liefde is en daarom ook de voortdurende bron er van, dat je dus elke keer bij Hem moet zijn voor deze liefde in je leven, ook als je al 50 jaar getrouwd bent met elkaar, dat is duidelijk.

Probeer elke dag met elkaar eens aan te wijzen in het hoofdstuk wat je leest:

1. *Waarin is de liefde tussen die twee nu zo mooi in deze bijbelverzen?*
2. *Waarin kun je duidelijk zien, dat God zelf het zo bedoeld heeft?*
3. *Wat kan ik voor mezelf hiervan leren over hoe ik lief kan leren hebben en liefde kan leren ontvangen in mijn leven?*
4. *Zie je iets in de gelezen verzen over de manier waarop Gód ons liefheeft en Christus ons liefheeft?*
5. *Wat voor rol kan vergeving spelen als je ziet hoever wij soms onder de maat van de liefde blijven en telkens weer opnieuw met elkaar moeten beginnen? Kan je vergeven zonder dat de ander berouw toont en dat ook bewijst? Kan liefde zonder respect over en weer? Kan intimiteit zonder tederheid en eerlijkheid?*

Hooglied 1

Hooglied 2

Hooglied 3

Hooglied 4

Hooglied 5

Hooglied 6

Hooglied 7

Hooglied 8

Jesaja 1

Bij de profeet Jesaja denken we aan mooie teksten zoals: "Een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven" of "Er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai." of "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode." Maar als je begint te lezen in hoofdstuk 1 en je leest door tot en met hoofdstuk 10, dan weet je niet wat je allemaal tegenkomt. Er blijft van Juda niet veel heel. Harde oordeelswoorden en scherpe kritiek vormen de boventoon. Wat moeten wij daarmee?

Het is een heel andere sfeer dan die wij vandaag ademen in de kerk. In Jeruzalem en Juda werden zelfs mensen vermoord (zie vs. 15b, vs. 21b).

Toch kunnen we er wel iets van leren. Dat wij er niet aan denken om iemand te vermoorden, heeft heel veel te maken met de Nederlandse rechtsstaat die zoiets absoluut niet tolereert.

Hoever gaan wij, als onze agressie alle ruimte zou krijgen?

Jesaja 2

"Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen."

Stel je voor, dat al het wapentuig van over heel de wereld zou worden omgesmeed tot landbouwwerktuigen en ander gereedschap. Het is wel een heel bijzonder visioen, dat Jesaja voorhoudt aan Juda en in feite ook aan ons. Maar let vooral op de conclusie, die hij hieraan verbindt. "Nakomelingen van Jakob, kom mee, laten wij leven in het licht van de HEER."

'Het ijveren voor vrede', zo voorspelt Jesaja, 'zullen de volken van de wereld leren van het volk van God.' Als dat onze roeping is, moet onze eigen stijl van leven daar helemaal bij passen.

Wat kan de ander van ons als christenen leren? Wordt men door ons voorbeeld gestimuleerd tot inzet voor vrede en harmonie?

Jesaja 3:1-15

'Jeruzalem.' Die naam doet je iets. De stad van David en Salomo, de stad met de tempel. Ieder die Israël bezoekt, wil en moet Jeruzalem zien.

In Jesaja 3 lijkt deze stad onherkenbaar geworden. Je denkt aan Amsterdam in de hongerwinter. Ja erger nog. Niemand neemt de leiding. De chaos is compleet.

Wij vragen ons in zo'n situatie vandaag af, of God dit niet voorkomen kan.

Maar Jesaja brengt in geding, of Israël dit niet had kunnen voorkomen. Zijn antwoord is duidelijk.

Niet altijd is de verbinding tussen oorzaak en gevolg zó duidelijk. Toch is het van belang, dat we aan onze verantwoordelijkheid denken. Als wij van iets kwaads de oorzaak zijn, is God daar ook boos over. Laten we het dan eerlijk onder ogen zien. Genade is er immers ook!

Jesaja 3:16-4:6

Bijna discriminerend, zou je denken. Alsof vrouwen eerder tot kwaad verleiden dan mannen. Maar de mannen werden al herhaalde malen onder het mes van Jesaja's kritiek gelegd. En behalve slechte mannen zijn er ook slechte vrouwen. God is daar evengoed heel boos over. Zonde moet je nooit goedpraten. Ook al weet je dan van genade.

Gelukkig echter is die er ook. "Wanneer de HEER het vuil van Sions vrouwen heeft weggewassen en het bloed van Jeruzalem heeft afgespoeld ..., dan zal hij boven de plaats waar de Sion ligt ... een wolk scheppen voor overdag en een lichtend vuur met rook en vlammen voor de nacht. Zijn luister zal alles overdekken."

Dat is niet om het kwade te verdoezelen. Slecht is slecht. Maar de genade van God is ook echt. Daardoor komt alles goed.

Jesaja 5:1-7

Een ontroerend lied. Jesaja zingt over een vriend van hem. Met die vriend heeft Jesaja echt te doen. De vriend had een prachtige wijngaard en hij heeft er alles aan gedaan. Maar het enige wat de wijngaard opracht waren wrange druiven.

Al lezende krijgen we in de gaten, dat het geen letterlijke wijngaard is. De wijngaard staat voor het volk van God. Het was niet best met Juda, maar dat lag absoluut niet aan God.

Soms voelen wij ons diep teleurgesteld. Dan hebben we ons ingezet tot en met, voor ons werk of voor de kerk. Maar wat heeft het opgeleverd?!

Probeer je eens in te denken, hoe God vaak naar zijn kinderen kijkt, naar wat zij en wij ervan maken.

Jesaja 5:8-30

'Wee!' En dat zes keer achter elkaar. 'Nu weten we het wel', zijn we geneigd te zeggen. 'Het was daar een puinhoop in Juda.'

Maar als u of jij, terecht, heel erg kwaad bent, dan ben je ook niet in één keer uitgesproken. Je hebt erg veel woorden nodig. Grote kans ook, dat je het daarna nog een paar keer herhaalt.

Zo is dat met God ook.

Van belang is om dat serieus te nemen. Blijkbaar kun je als mens, zelfs als je het goed weten kunt, heel ver gaan. Neem dan goed de tijd om de boosheid van God tot je door te laten dringen.

Jesaja 6

Wij weten over het algemeen best iets te zeggen tegen en over God, thuis, op de vereniging en soms zelfs tegen iemand die geen christen is.

Jesaja beseft vlak vóór zijn roeping, dat er momenten zijn waarop je beter je mond kunt houden. Kijk, als je alleen maar te maken hebt met mensen die net zo gebrekkig zijn als jij en u, dan valt wat je zelf zegt en doet alleen maar mee. Maar Jesaja wordt op een indrukwekkende manier geconfronteerd met de heiligheid van God.

Ik moet even denken aan een moreel hoogstaand iemand. In zijn aanwezigheid schaam je je voor je oppervlakkige praat en ben je stil. Jesaja's beleving was nog veel en veel sterker. Eigenlijk zou je een engel moeten zijn om God echt recht te kunnen doen. Maar God kan je reinigen en tot zijn woordvoerder maken.

Jesaja 7

Midden in een moeilijke tijd blinkt toch een lichtpunt.

Het Tienstammenrijk en Syrië vallen samen Juda aan om het te dwingen mee te doen met het complot tegen Assyrië. Dan blijkt, dat God behalve rechtvaardig ook barmhartig is. Zijn boosheid was dus geen blijk van haat.

Maar Achaz heeft zelfs dan geen behoefte aan God.

Nu krijgt hij het volgende teken: "de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuël noemen."

De jonge vrouw is – volgens mij – één van de vrouwen van Achaz. Misschien loopt ze op dat moment wel met de koning mee. Zij verwacht een kind en als het kind geboren is, geeft ze hem een naam van hoop, Immanuël. Dit zou best Hizkia geweest kunnen zijn. 'Hizkia' betekent: 'Jahwe is mijn kracht' en 'Immanuël': 'God staat aan onze kant.' Het is precies hetzelfde.

Maar hoe dan ook: ook al is God Achaz onverschillig, dat geldt absoluut niet voor zijn vrouw en Achaz kan niet verhinderen, dat door zij eigen kind in zijn eigen huis het Godsvertrouwen klinkt.

Een paar eeuwen daarna gebeurde er nog een veel groter wonder. Het kind van Betlehem, nakomeling van Achaz, werd de garantie dat God aan de kant staat van wie vertrouwen op Hem alleen.

Jesaja 8:1-18

Je zult maar profeet zijn. Dan sta je echt helemaal in dienst van God. Zelfs je kinderen met de namen die ze dragen. 'Sear-Jasub', zo heet het jongentje dat met zijn vader Jesaja meeloopt, als hij door God op Achaz wordt afgestuurd. 'Een rest keert weer', wil dit zeggen. 'Maher-Salal Chas Baz', zo heet het kind dat ruim een jaar later geboren wordt. 'Haastige buit, spoedige roof', dat betekent deze naam. En het komt allemaal uit. Zo sterk is God. 'Noem je zoon zus, noem de andere zo. Ik de HEER doe wat Ik van plan ben.'

Vandaag gaat het wat anders. Ook predikanten hebben een privé-leven. Ze hebben dat ook nodig.

En toch: als God je tot iets roept, moet je er zijn. Dat geldt trouwens voor ons allemaal.

Als je dichtbij God leeft en zijn signalen op wilt vangen, zie je steeds duidelijker wat Hij van jou en van u persoonlijk verlangt.

Jesaja 8:19-9:6

Het was voor Juda een vreselijk moeilijke tijd. Maar ook voor het Tienstammenrijk. Assyrië kwam het land binnen. Vooral de noordelijke stammen zoals Zebulon en Naftali hadden er erg onder te lijden. Het doet ons bijna aan de Tweede Wereldoorlog denken: "Iedere laars die dreunend stampte en elke mantel waar bloed aan kleeft, ..."

Maar in diezelfde tijd biedt God perspectief. "Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht."

Wat is de reden daarvan? Het is de geboorte van een koningszoon. Hizkia?

Wij denken als vanzelf aan dat andere Koningskind, Jezus. Je leven kan tot een puinhoop worden, maar nooit zo dat Jezus er geen licht in kan brengen. Echt: Hij is de sterkste!

Jesaja 9:7-10:4

Dat God uitzicht biedt, wil niet zeggen dat Hij nooit meer boos zal worden. Soms kun je dat denken. God is een God van genade. Dat is mooi. Laten we het daarover hebben en niet over zijn toorn.

Maar God heeft een levende relatie met ons. Met als gevolg, dat Hij blij over ons kan zijn, maar ook kwaad op ons, heel erg kwaad zelfs.

In dit gedeelte van Jesaja is het wel heel erg. Als een refrein klinkt het telkens weer: "Maar nog is zijn woede niet bekoeld, nog is zijn hand tegen hen opgeheven."

Dat wij mensen Hem zo boos kunnen maken!

Jesaja 10:5-27

Wij mensen kunnen wel eens doorslaan. Hetzij naar ongelovigen, die volgens ons alleen maar slecht zijn. Hetzij naar kerkmensen, die, ons inziens dan, alleen maar huichelen.

Maar God is onpartijdig. Ieder krijgt wat hij verdient en Assyrië dus ook.

Assyrië was een instrument van God. God gebruikte dit wrede volk om zijn eigen volk tot inkeer te brengen. Maar zo hadden de Assyriërs het niet bedoeld. Hun successen maakten hen ontzettend hoogmoedig. Maar dan laat God zien wie de allersterkste is. Hij dus.

Een tegenslag, door een mens ons toegebracht, kan ons klein maken voor God. We zien opeens, waarin we tekort geschoten zijn. Dat hoeft niet altijd zo, maar het kan wel.

Maar die ander zal nooit de sterkste zijn. Dat is God.

Jesaja 10:28-11:10

Toen we met Jesaja begonnen, zei ik: 'Er blijft van Juda niet veel heel.' Dat blijkt nu. Het enige wat van het koningshuis van Juda overblijft valt te vergelijken met de stronk van een grote boom.

Soms kun je in de kerk ook behoorlijk wanhopig worden, door alles wat tegenzit. 'Volgens mij', zo zeg je dan, 'blijft er helemaal niets van ons over.'

Maar onze kracht schuilt dan ook niet in onszelf, maar in Christus. Klein begonnen, maar nu Koning van de wereld. Het zit hem niet in wat wij allemaal doen in de kerk. Je moet het van Jezus verwachten.

Jesaja 11:11-12:6

Het was een pittig stuk, Jesaja 1 tot en met 12. Wat kan God boos zijn. Wat kan Hij straffen! Toch loopt het goed af. Een nieuwe exodus. "De Eufraat bedwingt hij met zijn machtige adem, hij slaat het water uiteen in zeven beken waar men droogvoets door kan gaan."

Ja, zo gaat het toch altijd. Het komt altijd weer goed.

Maar dat spreekt niet vanzelf. In hoofdstuk 12 klinkt een enthousiast danklied en dat is echt gemeend.

Denk aan een verstoorde relatie, die echt weer volledig is hersteld. Wat ben je opgelucht. Wat ben je blij! Je kunt het niet geloven.

God zegt: 'Ik vergeef je alles. Kijk: de weg naar een nieuwe toekomst ligt helemaal voor je open.' Dan kun je wel zingen!

Jesaja 13

Er staat de Israëlieten veel onheil te wachten, met als dieptepunt de Babylonische ballingschap. Maar daarbij blijft het niet. In twaalf achtereenvolgende hoofdstukken (13 t/m 23) vinden we profetieën over de toenmalige volkerenwereld opgetekend. De Israëlieten zullen omwille van hun begane zonden veel ellende te verduren krijgen van de kant van deze volkerenwereld. Maar uiteindelijk rekent de HERE hun God met al die volkeren af, met als hoogtepunt dat Babel door de Meden (vers 17) zal worden verwoest. Het Joodse volk zal de verlangde vrijheid terugkrijgen (Jesaja 14 vers 1). De oordeelsprofetieën over de volkeren geven zodoende troost aan ons als we in ellende en onder druk verkeren: God zal zich nog ontfermen over zijn volk!

Jesaja 14

Hoofdstuk 14 sluit nauw aan bij hoofdstuk 13, maar geeft wel een nieuw element te zien. In hoofdstuk 14 vers 1 wordt gesproken over de vreemdeling die zich dan bij hen zal aansluiten. Ten tijde dat God zich zal ontfermen over zijn volk zullen de heidenen zich bekeren tot de Here en zich voegen bij zijn volk. Deze voorzegging van Gods ontferming vindt zijn hoogtepunt in de zending van Gods Zoon naar deze wereld. Na zijn komst zullen de heidense volkeren zich massaal bij Gods volk aansluiten en samen zullen zij Christus Jezus met waar geloof aanhangen. In één perspectief wordt hier de bevrijding van het Joodse volk uit de Babylonische ballingschap (terugkeer op eigen bodem!) en de oprichting van de nieuwtestamentische kerk (de vreemdeling die zich bij Gods volk zal aansluiten!) voorzegd: dat nu wordt profetisch perspectief genoemd. Typisch oudtestamentisch is het dat de oprichting van de nieuwtestamentische kerk zo op raadselachtige wijze door de profeet wordt gezegd. Zo'n tekst wordt pas echt duidelijk als het licht van Christus erop valt.

Jesaja 15 en 16

Wat opvalt is dat de profeet in de verleden tijd spreekt: Moab is verwoest! Het wil zeggen: het onheil over Moab is vast besloten. God is de Wreker van het vele onrecht dat zij zijn volk hebben aangedaan! Hoewel een broedervolk, de Moabieten waren afstammelingen van Lot, de neef van Abraham, stonden ze altijd vijandig tegenover de Israëlieten. Ze stonden bekend om hun hoogmoed tegenover God en zijn volk. Maar hun ondergang staat daarom dan ook vast. Wat opvalt in deze profetie is het medelijden waarmee de profeet de rampspoed tekent die de Moabieten zo dodelijk zal treffen. Vers 5: Mijn hart schreeuwt om Moab!

Ook Jesaja 15 en 16 sluiten nauw bij elkaar aan. Ook in hoofdstuk 16 is sprake van een nieuw element: de Moabieten die zullen vluchten naar Sion, zullen aldaar een veilig heenkomen vinden. Willen de Moabieten overleven dan zullen zij zich dus moeten onderwerpen aan Davids huis! Het al eerder genoemde profetisch perspectief komt met name in vers 5 heel sterk naar voren. Daar wordt in bedekte termen gesproken over de komst van de Christus, de rechtvaardige Heerser, die als koning voor altijd zal heersen over het huis van Jakob (vgl. Lucas 1:32-33). In deze profetie klinkt al de blijde boodschap dat arme zondaren die bij de Christus van God schuilen, zullen ontkomen aan dood en hel, ja onaantastbaar leven in Hem ontvangen.

Jesaja 17

Evenals het land Moab zal ook het rijk van Damaskus, dat is het land Syrië, aan de vernietiging worden prijsgegeven. Opmerkelijk is dat de profeet in één adem ook Gods komende oordeel over het 10-stammenrijk Efraïm noemt. Het zijn ook bondgenoten! Geestelijk heeft Efraïm zich verzwaard met de heidense Syriërs. Samen ondergaan ze daarom Gods straf, geslagen door de roede van de Assyriërs. Er is één lichtpuntje: in vers 7 staat dat te dien dage de mens zijn blik zal richten op zijn Maker en niet op de altaren, die maaksel zijn van eigen handen! Door Gods genade zullen er toch nog Israëlieten uit het 10-stammenrijk zijn die dan berouwvol zullen opzien naar de Heilige Israëls! In de verzen 12-14 wordt de smadelijk ondergang getekend, die de Assyriërs, die zoveel ellende hebben veroorzaakt, op hun beurt te wachten staat. God regeert, vrees Hem!

Jesaja 18

In de hoofdstukken 18 en 19 gaat het over Ethiopië en Egypte. Deze twee landen hebben een tijdlang één rijk gevormd. Ethiopië grenst ook aan (Opper-)Egypte. Het land Kanaän, waar de Israëlieten woonden, lag tussen Assyrië en Egypte, twee landen die in die tijd naar wereldheerschappij streefden, in. De koningen van Juda, bijvoorbeeld van Hizkia, zijn geneigd om tegenover het oprukkende Assyrië een bondgenootschap met Egypte te sluiten. In deze profetie laat de HERE weten, dat je dan wel op de verkeerde macht je vertrouwen stelt. Niet Ethiopië zal de macht van Assyrië verbreken - Assyrië zal zelfs doordringen tot in het verre Ethiopië - maar God zal plotseling de macht van de Assyriërs verbreken! Dat is de boodschap: vertrouw dan op de HERE God! (Zie voor de vervulling van deze voorzegging: Jesaja 37:36-38). Het profetisch perspectief van dit gedeelte reikt ver, tot op de dag van vandaag: God, die zijn volk na het zure van de antichristelijke verdrukkingen, het zoete van de prediking van het Evangelie van onverdiende genade geeft!

Jesaja 19

Egypte is voor de Israëlieten vaak een toevluchtsoord in barre tijden geweest. Als Assyriërs of Babyloniërs zich sterk maken dan nemen veel Israëlieten de wijk naar Egypte. Ook de Judese koningen zoeken vaak steun bij Egypte. De gevolgen laten zich raden: dit leidt gemakkelijk tot een overdreven vertrouwen op de Farao's en op Egyptes macht. De profeet geeft in hoofdstuk 19 (opnieuw) te kennen, dat je dan wel bedrogen uit zult komen. God breekt de macht van Egypte door innerlijke verdeeldheid. En mocht je als Israëliet je hebben gevestigd in Egypte - en je daar dus veilig wanen - dan zul je toch ook daar ervaren, dat je je niet aan Gods straffende hand, waaronder Hij zijn volk vanwege hun zonden gebukt doet gaan, kunt onttrekken (vers 17): Egypte wordt namelijk prooi van een burgeroorlog. Maar vanaf vers 18 klinkt dan ook hier het Evangelie van genade: God zal zich nog over 'niet-zijn volk', Egypte, ontfermen. Hij zal hen slaan én helen, en zij zullen zich bekeren tot de HERE. Ja, in die dagen zullen de aartsvijanden, Assyrië en Egypte, zich samen verenigen onder de banier van het Evangelie. Een profetisch vergezicht op de Christus die door zijn unieke offer scheidingsmuren wegbreekt: Hij is onze vrede: Hij die vrede maakte in Zichzelf tussen hen die dichtbij zijn (Joden) én die veraf zijn (heidenen).

Jesaja 20 en 21

Jesaja kreeg van de HERE opdracht om 3 jaar ongekleded en barvoets te lopen. Het was een teken van de diepe vernedering die de Egyptenaren en Ethiopiërs zouden ondergaan van de kant van de Assyriërs. Maar waar blijf je dan als volk van God als je je vertrouwen juist op de Egyptenaren en Ethiopiërs hebt gesteld? Opnieuw is de boodschap: wie niet op de onverdiende goedheid van de HERE zijn God vertrouwt, komt beschaamd uit. Maar wie op de HERE vertrouwt zal niet teleurgesteld uitkomen (vergelijk Psalm 25:3). In hoofdstuk 21 wordt Babels val voorgezegd. De profeet verkeert daarbij in visionaire vervoering. Het is alsof hij de laatste koning van Babel, de goddeloze Belsazar, in eigen persoon is, die bij het naderen van de vijandelijke Meden uitroept: 'Ik krimp ineen ..., ik ben verschrikt...!' Het ongelofelijk gebeurt: 'Gevallen, gevallen is Babel!' De Gode vijandige machten gaan eraan! Niet altijd zal Babel Gods volk kunnen vernederen, eens zal het Gods volk in vrijheid moeten laten gaan. Profetisch wordt hier de verlossing van Gods kerk uit alle onderdrukkende antichristelijke machten voorgezegd, zo vaak als op de klanken van het Evangelie de muren van Babel omver vallen. Zoals in Openbaring 14:8 wordt voorgezegd: 'Gevallen, gevallen is het grote Babylon!' En: 'Gaat uit van haar, mijn volk!' (Openbaring 18,4). Hoofdstuk 21 sluit af met ietwat duistere profetieën over Edom en Arabië, waaruit echter één ding wel heel duidelijk is, namelijk dat Gods volk van deze volkeren niets meer te duchten zal hebben.

Jesaja 22

De Godsspraak over het 'Dal van het Gezicht' neemt een bijzondere plaats in in het geheel van de volkerenprofetieën. Deze profetie gaat over het Heilige Land, dat door Gods genade het 'Land van de ruime blik' geworden! God had aldaar door zijn Woord licht in de duisternis gegeven. Maar van dat licht was weinig meer van over, want ze hadden God verlaten. En wie God verlaat heeft smart op smart te vrezin. Als de Babyloniërs oprukken en de stad Jeruzalem omsingelen zakt hen alle moed in de schoenen: God verlamt hun geestkracht en panische angst overvalt hen. Zo vergaat het hen die zich de genade van de God onwaardig maken. De Jeruzalemmers nemen de waarschuwingen van de profeten niet serieus en zeggen: 'Als het er dan toch van moet komen dat wij omkomen, laten wij het er vandaag dan nog van nemen: eten, drinken en vrolijk zijn!' (vers 13). De zonde van de onbekeerlijkheid van het hart is onvergeeflijk. Het oordeel van God over hen staat vast (vers 14). Daarna volgen nog de bekende profetieën over Sebna en Eljakim, de 'sleutel dragers' van de koning. Deze profetieën laten zien dat het nepotisme (dat is onrechtmatige bevoorrechtiging van de familie) hoogtij in Jeruzalem viert. Naast een waarschuwing geeft deze profetie troost voor de nederige kinderen van God: wie zichzelf verheft doet God op Zijn tijd vallen! En hun val zal groot zijn!

Jesaja 23

Assyrië, Babel en Egypte vertegenwoordigen de wereldrijken. Tyrus en Sidon (de landstreek Fenicië) zijn de representanten van de handel en van de wereldmachten die over de zeeën heersen. Ook hun ondergang wordt voorgezegd. De steden zullen namelijk door Babel worden verwoest. Dit was iets ongehoords: de maagd (Tyrus en Sidon) was nog nooit lastig gevallen! Het slot van hoofdstuk 23 is opmerkelijk. God zal hen genadig zijn. Na zeventig jaar zullen de steden weer opbloeien. De beide steden zullen als 'hoeren' opnieuw de volkeren verleiden handel met hen te bedrijven. Toch valt ook hier een nieuw element te beluisteren: Gods genadig omzien naar deze steden leidt ertoe dat zij hun hoerenloon ten goede van Gods koninkrijk zullen aanwenden. Na de komst van de Christus zal het Evangelie van genade ook bij hen ingang vinden, zodat Tyriërs en Sidoniërs (Psalm 87!) zullen zingen dat hun bronnen in Sion zijn ontsprongen. In plaats van hebzucht zal dan dankbaarheid hun leven kenmerken!

Jesaja 24

In hoofdstuk 24 nemen de aangekondigde gerichten over de volkeren van de aarde dramatische vormen aan. Er zijn daarom ook uitleggers die hierin een profetie van de apocalyptische eindtijd zien: een tekening van de laatste dagen van deze wereld of van de jongste dag. Toch lijkt deze uitleg mij niet de juiste toegelet op wat er staat in verzen 14-16. Daar is sprake van licht te midden van deze duisternis: volkeren van de kustlanden prijzen de naam van de HERE, de God van Israël! God zal te midden van deze tijden vol onheil een groot werk verrichten: tot aan de einden van de aarde zullen de volkeren Hem aanbidden. Hen zal een groot Licht verlichten, waarbij het licht van zon en maan zal verbleken. Zon en maan zullen zich schamen als het Licht van de wereld verschijnt, de Christus van God! (vers 23)

Jesaja 25

Onder de heerschappij van Sions grote Koning gebracht (24:23), prijst Gods verlost volk haar HERE. De tirannie van Babel is door de HERE verbroken en Gods volk jubelt: God heeft ons bevrijd en welgedaan! God doet het brallende spreken van de vijanden verstommen. Dankbaar juichen Gods kinderen: HERE, Gij zijt mijn God, U wil ik loven! Profetisch geeft dit lied al stem aan onze dank, die we onder meer bij het Heilig Avondmaal uiten, dat de Here Jezus ons door zijn zoenoffer bevrijd heeft uit de machten van zonde, dood, hel en duivel. In het tweede gedeelte van dit hoofdstuk (6-12) wordt vooral deze draad verder opgepakt en verder uitgewerkt: de HERE heeft door zijn zoenoffer de dood verzvolgen door zijn overwinning. Hij zal alle tranen afwissen en de smaad van zijn volk zal Hij van de heel aarde wegnemen. De Here Jezus heeft zich voor ons vernederd tot in de dood, zodat wij bij God in ere zijn. Bij Christus' tweede komst zal dat voor aller oog ook zichtbaar worden.

Jesaja 26

De hoofdstukken 26 en 27 vormen een gedicht, dat ook geschikt is om als lied gezongen te worden. Het heeft als eerste doel het Joodse volk op te beuren als ze straks (na Jesaja's dood) terneergeslagen door de wegvoering aan Babels stromen zitten. Het zingen van een lied dat God nog eens in genade zal omzien, geeft moed aan ouders, kinderen en kleinkinderen. Jesaja legt hen dingen op de lippen die onvoorstelbaar zijn: 'Herleven zullen uw doden - ook mijn lijk - opstaan zullen zij. Ontwaakt en jubelt, gij die woont in het stof!' (vers 19). Jesaja reikt hen hier een geloofslid aan! Een lied dat niet blijft steken in de verootmoediging over Gods gerichten, waardoor hun leven vanwege hun zonden is weggezonden in ballingschap (vers 18), maar dat uitloopt op de belijdenis van hun persoonlijke opstanding. Want Jezus leeft -Hij die voor onze zonden heeft betaald - en wij leven door Hem! Ook mijn lichaam zal met mijn ziel verenigd eens opstaan uit het graf. Een zondagslied!

Jesaja 27

Het lied op de sabbat (Psalm 92) laat ons weten, dat Gods grote daden ook de voltrekking van de straf aan de goddelozen inhoudt. Op het moment dat deze strafvoltrekking plaatsvindt doe je er goed aan, als Gods volk in huis te blijven (Jesaja 26:20), dat wil zeggen: houdt goede moed en blijf volharden bij de ware dienst van God, want veel tijd zal de voltrekking van de straf God niet kosten. Gods vijanden schijnen wel jaar in jaar uit straffeloos God te kunnen lasteren en Gods kinderen te kunnen kwellen, maar plotseling keert het getij. En reken maar dat God hen dan zal weten te vinden! Ook de Leviathan en de draak, hier symbolen voor de satan en zijn trawanten, zullen eens hun verdiende loon ontvangen. In het verlengde hiervan geeft de apostel Paulus deze bemoediging in Romeinen 16:20 ons mee: 'De God nu des vredes zal weldra de satan onder uw voeten vertreden!'

Ontkoming aan Gods strafvoltrekking is er alleen voor wie bij de Here schuilt (vers 5). 'Laat u dan met God verzoenen!', is de boodschap die hier klinkt. Daarop volgt dan een prachtige belofte: Israël zal bloeien en groeien! Gods volk zal weliswaar vanwege haar zonden haast tot niets worden teruggesnoeid, maar de Goddelijke Tuinman heeft ervoor gezorgd, dat er een gezonde kern in leven is gebleven. Uit die kern zal zich een reuzenboom ontwikkelen: Het heil is uit de Joden: het Evangelie van Jezus Christus zal vruchten dragen tot aan de einden van de aarde! Maar voordat het echter zover is zal eerst het louteringsproces van het Joodse volk plaatsvinden (vers 8b). De uitkomst daarvan is verrassend: van heide en ver, uit Egypte en uit Assur, zullen de verdreven Joden uit de ballingschap terugkeren en zich neerbuigen voor de HERE op Sion. Profetisch wordt ons hier het vergezicht geboden op Gods ontferming die nog veel verder reikt dan de toenmalige terugkeer van de Joden, zoals blijkt uit de woorden waarmee wij na de komst van Christus zijn aangesproken: 'u, eens niet zijn volk, nu echter Gods volk, eens zonder ontferming, nu in zijn ontferming aangenomen!' (1 Petrus 2:10).

Jesaja 28

Het eerste gedeelte van dit hoofdstuk beschrijft de schoonheid van Samaria. Het is een indrukwekkende stad op een platte heuvel te midden van vruchtbare akkers. Maar deze trotse 'kroon' staat op het hoofd van een dronken, verlopen feestvierder. Als een vroege vrucht wordt de stad ontdekt en verslonden.

Zoals Samaria in haar goddeloze roes ten onder is gegaan, zo zal het ook Jeruzalem vergaan. Men vlucht in eenzelfde feestoes om aan de werkelijkheid te ontkomen. De restanten van de feestmalen zijn meer dan walgelijk en de dronkemanspraak slaat nergens op. De verzen 10 en 13 zijn in de nieuwste bijbelvertaling terecht onvertaald weergegeven als onnozel gebrabbel. God keert zich tegen zijn volk, dat zich aan de zonde overgegeven heeft. Op allerlei manieren tracht de HERE hen tot inkeer te brengen. Alleen een 'rest' geeft gehoor aan zijn stem.

Jesaja 29

Bestrafing én redding zijn het werk van de HERE. Als Jeruzalem ontrouw is, gebeuren er dingen die men niet voor mogelijk had gehouden. Alle rituelen blijken tevergeefs. Een overweldigende menigte vijanden dreigt Jeruzalem onder de voet te lopen. Maar God rekt op een wonderlijke manier met heel die vijandige menigte af. We kunnen hierbij denken aan de bevrijding van Jeruzalem onder Hizkia, maar het gaat verder en dieper. Het is ook een beeld van de verlossing die God in de laatste fase van de wereldgeschiedenis zal geven.

Voor Gods volk van alle tijden en alle plaatsen komt het erop aan Hem niet slechts met onze lippen te dienen, maar met ons hart en heel ons leven. Onze taak is niet het beoordelen van het werk van de Boetseerder, maar het eren van Hem.

Jesaja 30:1-17

In de onzekere politieke werkelijkheid van die dagen met de enorme dreiging van het Assyrische rijk zochten de leiders van kleinere volken steun bij elkaar. De leiders van het tweestammenrijk Juda keken ook nadrukkelijk naar de grootmacht in het zuiden: Egypte. Men probeerde via bondgenootschappen een dam op te werpen tegen het gevaar uit het noorden. Hoe begrijpelijk dit soort politiek-strategisch-militair overleg ook was, men ging bij het hulp zoeken aan de HERE voorbij. Sterker nog: God waar-schuwde bij monde van de profeten keer op keer tegen het op deze wijze zoeken van steun. Juda luisterde niet naar deze stem. Men vond geloven in God prima voor in de tempel, maar in de grote politieke werkelijkheden kon men er niks mee. Hoe zit dat eigenlijk bij ons?

Jesaja 30:18-33

Opnieuw zien we hoe oordeelsprofetieën worden afgewisseld met beloften van heil en toekomst. God is een God van recht. Bovenal wordt Hij gekenmerkt door liefde en genade. Hij verlangt er naar Zich over zijn volk te ontfermen. Hij staat klaar om te antwoorden op hun gebed. Opvallend is de wijze waarop de HERE redding geeft. Hij zorgt voor mensen die het volk op de juiste wijze geestelijk onderwijs geven. De Bijbel gaat open. En de HERE opent de ogen en de harten voor dat Woord. In de weg van concrete bekering komt de zegen. De afgoden moeten worden weg gedaan en men zal alles van God moeten verwachten. Dan is geen ding onmogelijk. Grootmachten als Assyrië storten zomaar ineens. Zalig is wie luistert naar het Woord van God en Hém gehoorzaamt.

Jesaja 31

Opnieuw komt hetzelfde thema naar voren. Er is geen heil voor wie het van mensen verwacht. Het is heel verleidelijk om te kijken naar wagens en paarden, dat wil zeggen naar de militaire kracht. Maar daar moet je het niet van hebben.

Het "de blik richten op" heeft een religieuze ondertoon. Men zou zich in overgave en verwachting tot God moeten richten. Maar men passeert Hem voor andere machten. En als je dan die afgod Egypte nog eens nader gaat bekijken, dan ontdek je een wereld van ongerechtigheid. Wat een waanzin om daarmee in zee te gaan....

De HERE zal de macht van zowel Egypte als Assyrië te niet doen. Alleen bij Israëls God ben je werkelijk veilig.

Jesaja 32

In dit hoofdstuk treedt een rechtvaardige koning naar voren, die een toevlucht is voor zijn volk. Er worden woorden gebruikt die aan God Zelf doen denken. Wij herkennen in Hem de Messias, onze Heiland Jezus Christus. Voorafgaande aan zijn komst zal echter het zorgeloze en trouweloze Jeruzalem te gronde gaan.

De grote ommekeer, waarover ook eerder gesproken werd (b.v. Jesaja 29:17), wordt gekenmerkt door de uitstorting van de "Geest uit de hoge". Deze Geest zal vernieuwing brengen. Een vernieuwing die verder gaat dan de bekering van mensen. Ook de dieren zullen delen in de zegen. Ja, heel de schepping krijgt trekken van het paradijs.

We horen in deze woorden de belofte van de Schepper dat Hij alle dingen nieuw zal maken.

Jesaja 33

De verwoester zal verwoest worden. God Zelf verheft Zich. Het oordeel komt. Er wordt afgerekend met de volken die Gods volk hebben belaagd. Maar het oordeel begint bij het huisgezin van God. De HERE is een heilig God, een verterend vuur voor alles wat verdorven is. Velen in Jeruzalem hadden Hem niet echt serieus genomen en leefden in de praktijk naar hun eigen maatstaven. Het oordeel overvalt hen, zij zijn nergens.....

De gelovigen in Jeruzalem hadden eveneens zwaar te lijden onder de val van de stad. Maar zij hoefden Gods nabijheid niet te vrezen. Voor hen is er toekomst. De Messias zal hun Koning zijn. Jeruzalem wordt de stad van de vrede. Oorlogsschepen worden ontmanteld. Er is leven en overvloed. God tekent de toekomst ook om jouw leven richting te geven!

Jesaja 34

Er zijn van die bijbelgedeelten die je doen huiveren. Vanaf vers 5 wordt de voltrekking van het oordeel over Edom beschreven. Evenals Moab, Assyrië en Babel staat dit volk symbool voor alle God-en-mens-vijandige machten. Het oordeel en de daaruit voortvloeiende chaos en leegte worden beschreven als weloverwogen handelingen van de rechtvaardige Rechter. Het onbewoonbaar geworden terrein is nadrukkelijk afgescheiden van het woongebied van de mens.

Wat er met Edom vanwege diens zonden is gebeurd is vooral sprekend voor wie in die eeuwen rondom het begin van onze jaartelling dat gebied kende. Het is een aangrijpend beeld voor het oordeel dat aan het eind van de tijd komt over alle volken. Aan dat oordeel is alleen te ontkomen doordat Jezus voor de zijnen die vlammende toorn van God heeft ondergaan....

Jesaja 35

Het verhaal van het wereldgericht is niet afgelopen met schokkende beelden van een geteisterde aarde. Het dorre land komt tot leven. Water vernieuwt het aangezicht van de woestijn. Fris groen en een geweldige bloemenpracht sieren de aarde. Er blijken ook mensen in het oordeel gespaard te zijn gebleven. De schrik maakt plaats voor blijdschap. Het leven bloeit op. God Zelf is het die redt.

Dan wordt een gebaande weg zichtbaar die naar Sion leidt. In de Mardoektempel van Babel was een dergelijk thema verwerkt: een 'heilige weg' versierd met leeuwen en draken. Ik moet denken aan Jezus die Zichzelf 'de weg' noemt. Via Hém komen we in het beloofde land.

Jesaja 36

In het jaar 701 voor Christus onderneemt de koning van Assyrië een veldtocht tegen Juda. Alle steden worden onder de voet gelopen. Dan zendt Sanherib zijn maarschalk naar het laatste bolwerk: Jeruzalem. De maarschalk opent de aanval met een sterk staaltje psychologische oorlogsvoering. Scherp is de spot waarmee Hizkia en Juda gekleineerd worden. Bondgenoot Egypte wordt als bedrieglijk neergezet. Slim wordt ingespeeld op negatieve gevoelens ten aanzien van Hizkia vanwege het opruimen van de eredienst op de hoogten. Maar het meest venijnig is wel de spot jegens de HERE. Wie haalt het in z'n hoofd te denken dat de HERE opgewassen zou zijn tegen de macht van Assyrië?! Hizkia had een dergelijke rede voorzien. Het meest gepaste antwoord op intimidatie is nog altijd: zwijgen.

Jesaja 37:1-20

Opmerkelijk is dat Hizkia zich concentreert op de lastering van zijn God. De enige mogelijkheid tot redding is volgens Hizkia dat de levende God de spot niet over zijn kant zal laten gaan. Daar bidt hij dan ook om. Dat God zijn Naam zal verheerlijken door te redden van wat er nog van het volk is overgebleven. Namens de HERE mag Jesaja doorgeven dat God dat inderdaad zal gaan doen.

Kort daarop wordt een brief van Sanherib bezorgd met een soortgelijke boodschap als die van de maarschalk. Hizkia spreidt deze brief in de tempel uit voor de HERE. In zijn gebed belijdt hij zijn geloof. De God van Israël is met niets of niemand te vergelijken. Van hem verwacht Hizkia heil voor zichzelf en zijn volk. En u/jij?

Jesaja 37:21-38

De spotter wordt bespot. Grootmacht Assyrië waant zichzelf onoverwinnelijk, maar moet buigen voor een mini-staatje. Een vreselijke ziekte zal de legermacht wegvagen. Bij dit soort getallen moeten we het woord duizend waarschijnlijk lezen als "militaire eenheid".

De grote vergissing die de Assyriërs maakten was dat ze niet rekenden met de Koning van hemel en aarde. De ruimte die ze kregen stond in het kader van oordelen van God over de volken. Maar het werktuig luisterde niet naar z'n Meester. Het ging lijnrecht tegen Hem in.

In vers 29 lezen we beelden van het temmen van dieren door de mens. Tegelijkertijd zijn het taferelen die kenmerkend waren voor de deportaties door de Assyriërs. Nu zijn de rollen omgekeerd. God straft hen vanwege hun gruwelijke praktijken.

Jesaja 38

Dan wordt koning Hizkia dodelijk ziek. Gods boodschap is dat hij niet meer beter zal worden. Hizkia legt zich daar niet bij neer maar worstelt met God om toch nog te mogen blijven leven. Het feit dat hij nog geen zoon had zal daar een belangrijke rol bij hebben gespeeld. Ook wij mogen voor het leven vechten, in het bijzonder in onze gebeden. In die worsteling beroept Hizkia zich op zijn godvrezende levenswandel. Het gaat er niet om dat Hizkia de genezing zou verdienen. Maar er zit geen concrete onbeleden zonde tussen hem en z'n God. Jesaja mag aan Hizkia laten weten dat de HERE diens gebed wil verhooren. Hizkia dicht een psalm waarin hij zich in het hart laat kijken. De worsteling met het ziek-zijn en daarin met God zal voor velen herkenbaar zijn.....

Jesaja 39

Hizkia was een godvrezende koning. Hij heeft dappere geloofsstappen gezet. Maar hij was bepaald niet volmaakt. In hoofdstuk 38:22 lezen we de vraag om nog een teken. Blijkbaar vond Hizkia het moeilijk te geloven dat hij echt helemaal genezen zou.

In hoofdstuk 39 zien we zijn kwetsbaarheid als het gaat om het geloof in de volledige bevrijding van de Assyriërs door Gods hulp alleen. Als de koning van Babel een gezantschap naar Jeruzalem stuurt dan gaat het om meer dan uitwisselen van beleefdheden. Als Hizkia al zijn schatten aan het gezantschap toont dan heeft dat alles te maken met het laten zien van de waarde van Juda als bondgenoot van Babel tegenover de Assyriërs. Er is een onderliggende stroom in de geschiedenis die leidt naar het oordeel, waarbij een 'rest' ontkomt.

Jesaja 40:1-11

De Judeeërs zijn vanwege hun zonden naar Babel verbannen. Maar gelukkig mogen ze, na verloop van tijd, in Gods naam vertroost worden. Ze hebben voldoende geleden. Aan de verdrukking van het volk zal een einde komen. God komt het weer verlossen.

Daarvoor moet voor de HERE een weg klaargemaakt worden. Zijn luister zal zichtbaar worden. Een nieuwe tijd breekt aan! Dat is zeker, want de HERE heeft het zélf gezegd! In tegenstelling tot wat mensen zijn, is God sterk, trouw en onvergankelijk. Wat Hij zegt, is waar en houdt eeuwig stand.

Als een herder zal Hij voor zijn volk zorgen. Een tedere zorg vol liefde en goedheid. Wat een troost voor een volk in druk!

Door Christus is definitief de zonde geboet en de schuld verzoend. Dank zij Gods eindeloze trouw en macht.

Jesaja 40:12-31

Gods volk is verbannen. Moedeloos en verslagen zitten ze daar in Babel terneer. "God ziet niet meer naar ons om. Hij bekommert Zich niet meer om ons" (v. 27). Maar Jesaja bemoedigt hen: "Weten jullie niet wie de HERE is en hoe Hij is? Dat kunnen jullie toch weten: Hij is eeuwig, de Schepper van de einden der aarde. Het ontbreekt Hem nooit aan kracht en wijsheid om te helpen. Hij geeft de vermoeide kracht."

Jonge mensen zijn over het algemeen een toonbeeld van kracht en vitaliteit. Maar ook zij kennen grenzen. Ook zij kunnen uitgeput raken. Maar wie de HERE verwachten, worden niet teleurgesteld. Zij krijgen weer nieuwe kracht.

In vers 31 wordt het beeld van de adelaar getekend. In zijn hoge vlucht is die een toonbeeld van onvermoeibare kracht en vitaliteit. Zó zullen ook degenen zijn, die hun hoop en verwachting op de HERE stellen. Met nieuw geloof, nieuwe hoop en nieuwe moed en kracht zullen ze telkens weer verder gaan. Stel je hoop op de HERE, de Almachtige. Verwacht het van Hem. Hij is onvergelijkelijk.

Jesaja 41:1-20

De HERE maakt bekend op welke manier Hij redding gaat geven. Hij verwekt een verlosser.

In vers 1 worden alle volken door God uitgenodigd tot een rechtsgeding. Eerst moeten ze zijn pleidooi aanhoren en daarna, als ze dan tenminste nog wat kunnen zeggen, daarop reageren. God daagt ze uit met sterke argumenten te komen, om aan te tonen wie achter heel de wereldgeschiedenis staat, wie nu eigenlijk de macht heeft. In de verzen 2 en 3 gaat het namelijk over het optreden van de Perzische koning Kores. Deze nieuwe koning overwint en overwint maar. Zijn optreden heeft in de wereld voor geweldige opschudding gezorgd. Maar alle volken vragen niet de HERE om bijstand. Ze zoeken steun en hulp bij elkaar en bij hun afgoden, waarvoor ze nieuwe beelden fabriceren. Maar de HERE geeft aan dat Hij het is die Kores tot koning heeft geroepen. Hij heeft door zijn almacht het hele wereldverloop in handen. Wat dom dat niet te willen zien...

Zoek daarom niet bij mensen de echte steun en hulp. Zoek die bij God. Bij Hem die trouw is.

Jesaja 41:21-42:9

De HERE spreekt de heidense goden toe. Zij worden uitgedaagd duidelijk te maken of zij het verleden kunnen verklaren of ook de toekomst kunnen voorzeggen. Daarbij moeten ze geweldige dingen doen.

Maar zij zijn niks en hun werk stelt niets voor.

De HERE weet wél wat er allemaal zal gebeuren. Hij heeft de geschiedenis in handen. Hij zal de Perzische koning Kores laten optreden. Kores zal uit het noorden en het oosten komen en binnenkort het rijk van Babel onderwerpen. De HERE kijkt in de rechtszaal rond, in afwachting of een van de gedaagde goden naar voren zal komen om zijn zaak te verdedigen. Maar allemaal laten ze het afweten. Ze zijn totaal machteloos.

De Messias zal komen. Hij wordt Knecht genoemd omdat Hij als Gods Zoon op aarde tot ons niveau is afgedaald. Nederig en zachtmoedig zal Hij te werk gaan.

Hoewel Zelf zwak als mens, is Jezus niet bezweken onder zijn taak, maar heeft die tot het eind toe vervuld.

De HERE, zo oneindig groot en machtig, heeft uit liefde een heilsplan gemaakt. Zijn Zoon heeft dat uitgevoerd. Licht was Hij en bracht Hij. Wij mensen, blind door de zonde, hebben weer zicht en uitzicht op God gekregen. Als we tenminste geloven dat Christus werkelijk de Verlosser is.

Jesaja 42:10-25

Wees blij, zing en dank. Alle mensen worden uitgenodigd tot een eensgezinde hulde aan de HERE. Zó zeker komt die verlossing! Voor Juda. Voor andere volken.

Krachtdadig zal de HERE ingrijpen om zijn vijanden te vernietigen. Het zal blijken hoe waardeloos het vertrouwen op (af)goden is en wie werkelijk God is.

Israël is doof geweest voor de stem van de HERE en blind voor zijn plannen. Ook in de ballingschap hebben zij de bedoeling van God met dat lijden niet onderkend. Hoewel ze de HERE kenden, dienden ze Hem niet werkelijk. God had grote plannen voor en met Israël. Zijn naam zou door middel van hen getoond worden aan de wereld, maar er is helaas niets van terechtgekomen. Gods volk is gevallen. Door zijn eigen schuld.

'Wees gewaarschuwd door de oordelen die over jullie gekomen zijn!' is de boodschap. 'Wees de HERE toch gehoorzaam in het vervolg!' Maar het lijkt hopeloos. Menselijk gezien moet Gods volk afgedaan hebben bij God. Maar het tegendeel is waar!

Jesaja 43

De HERE verklaart zijn liefde en zijn trouw aan zijn volk! Want Hij heeft Israël geschapen, verlost en speciaal uitgekozen om met hen een verbond aan te gaan. En dat blijft overeind staan. Zij worden niet totaal vernietigd. God zal zijn macht over de volken gebruiken ten gunste van zijn eigen volk. Zó groot is zijn liefde. Tot in de verre toekomst. De HERE verliest hen nooit uit het oog. Wat de HERE begint, maakt Hij af.

De HERE zal voor Juda een weg banen, terug naar huis. Net zoals Hij voor zijn volk een pad maakte door de Rode Zee, waarbij het leger van de Faraó omkwam. Grootsere dingen staan zelfs te gebeuren. Zó indrukwekkend dat zelfs dieren reden zullen hebben om de HERE te loven.

Maar helaas. Gods volk gelooft het allemaal zo weinig. Omdat ze in feite buiten God om leven. Er is geen echt gebed te vinden onder hen. Geen oprechte toewijding. Geen tere genegenheid. Zonden, dat is het enige waar ze volop mee bezig zijn.

Toch wil de HERE Israël vergeven. Graag zelfs. Ter wille van zijn naam, zijn eer. Hij wil het verbond bedenken. Al is het van mensenkant al direct vanaf het begin misgegaan.

Jesaja 44

De HERE is de Heer van heel de schepping. Door middel van een enkel woord heeft Hij alles geschapen. Hij is de enige God.

Aan de afgoden heb je totaal niets. Door mensenhanden gemaakt, leven zij niet, zien zij niet, spreken zij niet. Ze staan maar te staan. Hoe zinloos!

Neem bijvoorbeeld een metalen afgod. Daar wordt vol ijver een paar uur aan gewerkt tot de maker moe en dorstig is. Maar de afgod is niet bij machte de maker kracht te geven of zijn dorst te lessen! Een onmachtig mens kan nooit een (al)machtige god maken.

Of let op een houten afgod. Gemaakt van sterk, duurzaam hout. Maar datzelfde hout wordt voor warmte, koken en bakken gebruikt. Het is toch belachelijk om zo'n stuk hout te aanbidden?

Men wil er niet eerlijk over nadenken. Dat neemt de HERE de mens kwalijk. De mens wil de HERE niet werkelijk als God erkennen.

Wie wél eerlijk nadenkt, moet toegeven: zo is de HERE en Hij alleen is God. Bij wie anders kunnen we schuilen?

"Ik ben uw Verlosser, Maker, de HERE." God doet alles uit eigen kracht. Hij heeft geen hulp of raad van anderen nodig, want Hij is oneindig veel hoger dan wie dan ook. De HERE doet wat Hij zegt en zegt (vooraf) wat Hij gaat doen. Bijna 200 jaar voordat de besproken gebeurtenissen plaats zouden vinden, heeft Hij met naam en toenaam alles voorzegd!

Jesaja 45

Een heiden, koning Kores van Perzië, is Gods uitverkoren instrument. Door hem worden Gods beloften waargemaakt. Door middel van Kores wil de HERE goed doen aan zijn volk Israël. Om de wereld te laten weten dat Hij leeft, dat Hij werkelijk bestaat!

De HERE is almachtig en onafhankelijk is. Hij hoeft aan niemand verantwoording af te leggen van wat Hij doet. Israël had kennelijk kritiek op de HERE: moesten ze door een heidense koning verlost worden? Wat kon God nu van zo'n man verwachten! Die kritiek wordt afgewezen door de opmerking dat een pot of een schaal toch zeker het recht niet toekomt om de man die ze maakte, ter verantwoording te roepen? Voor kinderen geldt hetzelfde ten aanzien van hún voorgeschiedenis.

De toekomst van zijn volk kun je met een gerust hart aan de HERE overlaten. Schiep Hij niet hemel, aarde en mensen? Door Kores' optreden ontvangt Israël een verlossing die tot in heel verre toekomst voortduurt. Die mooie toekomst is niet alleen bestemd voor Israël. Na Kores' optreden zal ook menig heidens volk zijn knieën buigen voor Israëls God.

Jesaja 46

Toen Kores Babel veroverde waren de afgoden van Babel totaal machteloos. Alleen maar een last voor uitgeputte beesten. Bij de HERE is het net andersom. Hij hoeft niet door zijn volk gedragen te worden. Het wordt gedragen door Hém. Het vervaardigen van afgoden is zinloos. Zij leven niet en spreken niet. Met hen kom je bedrogen uit.

Israël moet z'n verstand gebruiken en denken aan z'n geschiedenis. Was z'n voorgeslacht niet trouw door de HERE gedragen, de eeuwen door? Datzelfde zou nu weer plaatshebben. De HERE regeert en voorzegt de geschiedenis. Zoiets doen afgoden toch niet? Koning Kores zal, als een adelaar in de lucht, handelen en Gods volk verlossen. De redding, in de ruimste zin van het woord, is aanstaande.

Jesaja 47

De HERE heeft Babel gebruikt als middel om zijn volk te straffen. Hij neemt het de Babyloniërs erg kwalijk dat ze dat op een heel onbarmhartige manier hebben gedaan. Daarom komt Hij met zijn oordeel. Het wordt aangekondigd in de vorm van een lied, dat Babel aanspreekt alsof het al gevallen is. Babel wordt voorgesteld als een vrouw. Ze is een verwende dame. Maar ze zal alle luister verliezen: ze zal vernederd worden. Israël echter zal verlost worden.

De Babyloniërs kenmerkten zich door hoogmoed. Ze dachten dat hun niets zou overkomen. Maar hun macht zal totaal verdwijnen. Het onheil zal niet te ontkomen zijn. Zaken waarmee men dat onheil trachtte te voorkomen, zullen niet baten.

Jesaja 48

Jesaja 40-66 wordt wel het troostboek genoemd. Maar de woorden van hoofdstuk 48 klinken niet direct vertroostend. De HERE maakt zijn volk ernstige verwijten. Het is hardnekkig en ongelovig, het weigert God te erkennen als Verlosser.

De HERE wijst op oude profetieën. Wat Hij in het verleden beloofd heeft, is toch ook gebeurd? Wanneer Israël daarbij stilstaat, moet het God toch wel erkennen? God gaat nu nieuwe dingen aankondigen. Maar ontmoet Gods belofte wel geloof?

Wat verwacht u/jij van God? Durven we nog wat van God te verwachten? Vatten we nog moed voor de toekomst, als we letten op de lange weg die God tot nu toe met zijn volk is gegaan?

Jesaja 49

In de verzen 1 t/m 7 lezen we de tweede profetie over de Knecht des HEREN. De Knecht is zelf aan het woord. Hij heeft een woord voor de hele wereld. Al van vóór zijn geboorte is Hij door de HERE voorbestemd voor zijn taak (vgl. Luc. 1:26-38). De HERE maakt de Knecht gereed voor zijn taak. Hij zal, als een puntige pijl in de pijlkoker, een bruikbaar instrument zijn voor zijn Heer.

Blijkbaar oogst de Knecht weinig resultaat onder Gods eigen volk. Toch betekent dat niet, dat zijn werk is mislukt. Zijn taak is wereldwijd: een licht voor alle volken!

In vers 7 spreekt de HERE zijn Knecht toe en bemoedigt Hem. De Knecht wordt veracht. Hij zal ook verhoogd worden. Zelfs de machtigen van de aarde zullen onder de indruk komen van zijn werk. Om Hem zullen zij God prijzen.

Jesaja 50

In de verzen 4 t/m 9 lezen we de derde profetie over de Knecht. Ook hier is Hij zelf aan het woord. De HERE heeft zijn Knecht leren spreken. Elke morgen geeft de HERE zijn instructies. Hierdoor is de Knecht in staat met zijn woord te vertroosten. Hij kan de vermoeide ondersteunen (zie Mat. 11:28). Ondanks de tegenstand die Hij ondervindt, deinst Hij niet terug. Deze profetie geeft een goed beeld van de dagelijkse omgang van Christus met zijn hemelse Vader.

Gewillig ondergaat de Knecht het lijden. Hij blijft standvastig. Hij vertrouwt op de HERE. Hij weet dat Hij niet beschaamd zal staan. Hij zal door de HERE in het gelijk gesteld worden. De HERE is Hem nabij. Zo kan Hij zijn tegenstanders ook uitdagen: wie zich verzet tegen de Knecht, krijgt met de Heer van de Knecht te maken. Wie de Knecht aanklaagt, zal zelf worden veroordeeld.

Jesaja 51:1-16

De profeet bemoedigt een groepje ballingen dat terug zal keren naar Jeruzalem. Het lijkt allemaal te hoog gegrepen. Let er eens op welke bijbelgedeeltes in dit gedeelte door de profeet worden opgeroepen: de roeping van Abraham en Sara (vers 2); de wetgeving (vers 4-5); de bevrijding uit Egypte (vers 10); de schepping (vers 13). De profeet wil maar zeggen: dat zijn geen verhalen van vroeger, dat gaat over de God van vandaag!

Jesaja 51:17-52:12

Wat een contrast: de toorn van God, troosteloosheid, vernedering (51:17-23) én feest, bevrijding, goed nieuws (52:1-10). De vreugdebode: Paulus past het in Romeinen 10:15 toe op de apostelen en allen die geroepen worden om anderen het evangelie door te geven. Het grote nieuws krijgt des te meer diepte als je het zet tegen de donkere achtergrond van de terechte toorn van God die dankzij Christus voorbij is.

Jesaja 52:13-53:12

Het grote geheim van de vreugde uit vorige en latere hoofdstukken is het lijden van Christus in onze plaats. Filippus legt aan de minister uit Ethiopië uit dat dit gedeelte gaat over Jezus die zich gewillig voor ons heeft laten slachten als een lam (Handelingen 8:32-35). Als je The Passion hebt gezien, - of als je het evangelie al lezend tot je door laat dringen - kun je meevoelen met vers 14: "zoals hij velen deed huiveren - zo gruwelijk, zo onmenselijk was zijn aanblik". Stel je voor: deze Gekruisigde zal eenmaal alle volken opschrikken en koningen sprakeloos maken, als de rollen worden omgedraaid bij zijn koninklijke terugkomst! Ik kan er nu al stil van worden.

Jesaja 54

Velen kennen dat stekende gevoel uit eigen ervaring: kinderloosheid; of door je man weggestuurd zijn en in de steek gelaten worden. Soms kun je je niet indenken dat dit schrijnende verdriet, deze nog nooit verwerkte trauma's van vroeger, ooit vergeten kunnen worden. Maar lees de uitbundige liefdesverklaring van de HERE voor jou en zijn kerk. Hij maakt het meer dan goed.

In Johannes 6:45 (en Hebrëen 8:11) komt de terloopse belofte uit Jesaja 54:13 terug: in de christelijke kerk werkt Christus' Geest eraan dat ieder persoonlijk de stem van God leert verstaan!

Jesaja 55

Wat moet ik van dit heerlijke hoofdstuk zeggen? Lees het, proef het, verheug je erin, bid het hoofdstuk door, dank ervoor. Ga op de royale uitnodiging in, en zoek je leven bij Jezus, de David van het nieuwe verbond.

Jesaja 56:1-8

Lees dit hoofdstuk eens tegen de achtergrond van de ontmoeting van Filippus met de minister uit Ethiopië in Handelingen 8. De man kwam uit Jeruzalem, en was vanuit Ethiopië naar de tempel geweest, het huis van gebed voor alle volken (Jesaja 56:7). Als eunuch had hij geen toegang in de tempelvoorhof. Toen Filippus hem aantrof, las de beste man Jesaja 53, na zijn doop heeft hij vast verder gelezen en kwam hij bij 56: Laat de eunuch niet zeggen: Ik ben een dorre boom: de Here geeft de eunuch die zijn sabbat in acht neemt (in oudtestamentische termen wordt hier over het Nieuwe Verbond gesproken, net als met die offers op het altaar van vers 7), aan een eunuch die het verbond gaat houden, geeft de Here een onvergankelijke naam!

Jesaja 56:9-57:13

Een stevige scheldkanonnade tegen de afgoderij en seksuele wellust die zich blijkbaar van bijna het hele volk van God had meester gemaakt. Met grote passie en overgave hebben de meeste mensen zich gewijd aan andere goden. In vers 2 en 13 blijkt dat ook in zo'n goddeloze samenleving enkelingen trouw zijn gebleven aan de Here: aan hen is de toekomst! Dat doet me denken aan Openbaring 3:4: in een gemeente die over de volle breedte genomen tekort schiet in Gods ogen, zijn er gelukkig enkelen die hun kleren schoon gehouden hebben. Zij mogen bij Jezus zijn, in wit gekleed, want zij verdienen het!

Jesaja 57:14- 21

Goddelozen zullen geen vrede kennen, ze blijven onrustig als de zee die nooit rust kent; de golven woeven vuil en modder op. Een triest en treffend beeld voor mensen bij wie het om zichzelf blijft cirkelen. Ken je zelf de vrede van Christus? Hoe ver je ook van huis was, je kunt terug komen, zoals de verloren zoon, met lege handen en een verslagen geest. De Here doet niets liever dan je genezen met zijn vrede. Dat dringt heel diep door tot in ons gevoelsleven. God wil bij je komen wonen, zo dichtbij.

Efeziërs 3:11-22 is een nieuwtestamentische toelichting op deze profetie. Is uw eigen leven ook een levende toelichting van deze genezende vrede?

Jesaja 58

Zowel het Oude Testament als het Nieuwe Testament beveelt de praktijk aan van vasten: gewoon een dag niet eten. Om je meer te wijden aan schuldbewust en afhankelijk gebed.

Maar zoals elke godsdienstige oefening loopt ook vasten het risico een ritueel te worden dat los staat van je dagelijkse leven. Daar gaat dit hoofdstuk flink tegen te keer. Denk ook aan de kritiek die Jezus geeft op een verkeerde manier van vasten, in Matteüs 6:16-18. Matteüs 6 stelt vasten aan de orde, net als Jesaja 58, samen met het geven van giften aan armen.

Jesaja 59

In Romeinen 3:15-17 haalt Paulus dit gedeelte aan. Hij wil ermee duidelijk maken dat de macht van de zonde de hele wereld in zijn greep heeft. En dat je dus buiten de wet om moet proberen het met God in orde te krijgen: door geloof in Jezus Christus.

En als je dan eenmaal met God verzoend bent door het bloed van Christus, krijg je zijn Geest, door wie je in staat gesteld wordt om aan de bedoeling van de wet te beantwoorden en God te gehoorzamen (Romeinen 8:1-4). Op die belofte loopt ook Jesaja 59 uit (vers 21): de Geest van Gods verbond zal niet van de gemeente wijken. Dankzij Christus blijven we niet hangen in onze onmacht, maar worden we vernieuwd.

Jesaja 60

De hele toekomstige geschiedenis in één visioen: herstel van het oude Jeruzalem en de doorbraak van het nieuwe Jeruzalem; terugkeer uit de ballingschap, de volken gaan met hen mee de Here dienen, er ontstaat een rechtvaardige en fantastische samenleving. Alle ellende wordt meer dan vergoed. God zelf komt onder ons wonen, een nieuw Jeruzalem waar de zon niet meer nodig is, omdat Gods heerlijkheid 24 uur per dag schitterend aanwezig zal zijn!

Jesaja 61

Aan welke periode zal de profeet zelf gedacht hebben toen hij deze profetie mocht uitspreken? Misschien aan de tijd na terugkeer uit de ballingschap? Voor christenen is de figuur van Christus zeer herkenbaar: zie ook Lucas 4:16-21. Gezalfd met de Geest van God maakt hij nu alles weer helemaal in orde. Vol zijn van de Geest van God is voor Christus (en voor ons ook!) iets waar vooral anderen beter van worden.

Jesaja 62

Opnieuw komt eruit, waarom het rondom het lot van Jeruzalem allemaal zo geladen en emotioneel toe gaat in het boek Jesaja. Dat komt omdat er *liefde* in het spel is. Jeruzalem heeft met z'n politieke en religieuze manoeuvres maar niet wat verdragsregels naar Jahwe geschonden. Vaak wordt godsdienst wel zo opgevat: ik doe wat voor jou en jij voor mij, een balans van zakelijk opportunisme tussen een mens en een god. Baälisme. Juist daarin is Jahwe de gans Andere en de enige ware God: Hij houdt van Israël zoals een jongen van z'n meisje en een man van z'n vrouw. Daarom noemt God in zijn verlossing zijn volk 'mijn Verlangen' (vert. NBV) en het land waar ze wonen 'mijn Bruid' (NBV). God is liefde, zal Johannes later zeggen. Het diepste wat over God te zeggen is in OT en NT, dat is dat Hij liefde is, en dat zowel naar zijn beminnde als verterende kant.

Jesaja 63

Vers 8 is ontroerend: zoals God daarin zijn *vertrouwen* in zijn volk uitspreekt: natuúrljk zijn ze m'n kinderen, natuúrljk zijn ze te vertrouwen'. Dus niet. Opnieuw balanceert alles op het scherp van de snede, van huwelijksontrouw en dat God daar in het OT de *doodstraf* op had gezet. God bindt de strijd met zijn volk aan. Dan is er nog maar één uitweg: op je knieën en God aanroepen en oproepen om zijn heilige Geheugen te raadplegen, de dag dat Hij Israël als het enige volk van de wereld trouwde door het uit Egypte weg te halen met Mozes als de grote Vriend van de Bruidegom, op weg naar Kana (Joh.2). Kijk toch naar beneden Jahwe, vanuit uw heilige hemel!

Jesaja 64

De worsteling van het gebed maakt diepe indruk hier. Het hartverscheurende roepen van Jesaja gaat heen en weer tussen lofprijzing, aanbidding ('er zou es wat gebeuren, Jahwe, als U van de hemel zou neerdalen en het voor ons zou opnemen!') en anderzijds het besef van eigen zondigheid. 'Wij allen zijn onrein geworden, als de kleren van een vrouw die haar maandelijkse periode heeft'. Vruchtbaarheid die als onvruchtbaarheid wegvloeit. Tegelijk wordt God op zijn eer aangesproken: alle *heilige* plaatsen zijn ontwijld en verwoest. Het is de verbundeling van deze liturgische elementen die God uiteindelijk de hemel doen scheuren in de volheid van de tijd wanneer Hij zijn Zoon neer zendt om ons verloren en verzondigde bestaan aan te nemen.

Jesaja 65:1-16

Scheiding van schapen en bokken (Matth.25). Van 'Gods dienaren' en 'zij die de tafel van hun leven dekten voor de god van het geluk en zich vol lieten lopen voor de god van het fortuin': zie de reclames van elke dag. Genade is nooit goedkoop (Bonhoeffer). Alleen wie Gods geboden doet kan ook Gods genade leren kennen, omdat die beide de twee kanten zijn van één en dezelfde munt: die van het Koninkrijk.

Jesaja 65:17-25

Ineens verwijden de perspectieven zich enorm. De blik van de Profetie wordt ver vooruit geslagen. En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, zal Johannes later op Patmos zeggen (Opb.21). In beeldmateriaal van de dagen waarin Jesaja en zijn profetenschool leefden worden kind en zuigeling geschetst in hun onvergankelijkheid: daar komt om de hoek wat wij later in Christus het eeuwige leven zijn gaan noemen. Kenmerk daarvan is wat onder andere in vers 21vv. staat: dat je een huis bouwt en dat je er *zelf* in wonen zult: dat is in uiterste consequentie dus vooral van toepassing op het huis dat je eigen *leven* is, je levenshuis; en dus de 'opstanding van het lichaam en een eeuwig leven (daarin)'. En wat elkaar nu nog voortdurend bijt en bedreigt (vs.25), zal in harmonie zijn. Geen yin en yang meer (want dat is heidendom, dat het goede altijd het kwade *nodig* heeft), maar Gods harmonie die de aarde en haar bewoners vervullen zal.

Jesaja 66

Een groots afsluitend apocalyptisch visioen. Centraal daarin staat, hoe door Gods kracht en genade 'een land in één dag wordt gebaard en een volk in één keer geboren'. De profeet refereert daarin aan de barensood van de *belofte* van God zoals die tot Abraham, de stamvader kwam: in jou zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden. Blut- en Bodentheorie voor Israël is het dus niet meer (als of 1948 hier aangeduid zou worden, het ontstaan van de *staat* Israël), maar wel dat God zijn Zoon *geboren* laat worden als Redder voor heel de wereld (Joh.3:16). Daarin wordt de barensood van de wereld vervuld en met Rom.8:22,23 staan we als de zonen van God die de Geest als eerste gave ontvangen hebben op de uitkijk: Jezus komt weer, dan worden hemel en aarde nieuw en onze levenshuizen voorgoed opgewekt. De keerzijde van dat perspectief is de huiveringwekkende gedachte, dat er achter Gods rug de *worm* zal zijn die niet zal sterven en het *vuur* dat niet zal doven. Gods liefde is nu eenmaal: alles of niets. Dat is het kenmerk van liefde. God is liefde. Dat is de boodschap van het boek Jesaja.

Jeremia 1

De toon wordt gelijk gezet. Jeremia is een jonge man, een bevend riet in de wind, nu hij zich tegen de gevestigde politieke orde moet gaan richten met profetieën die hem niet in dank afgenomen zullen gaan worden. Maar de *kracht van het Woord van God ligt nooit in de mens die dat woord spreken gaat*. Niet in Jeremia als spreker dus. Vreemd dat dat altijd weer de verleiding is, ook in vrijgemaakt domineesland. Dat de mensen kijken naar *wie* er preekt. Dat er zelfs een top-tien van dominees ontstaat. Wij zijn, ook in de kerk, op zoek naar sterke en gebekte mannen. Dat er geshopt en achternagelopen wordt. Paulus was al een slecht spreker, geen favoriete dominee dus. Maar daardoor wordt nu des te duidelijker, dat God in menselijke zwakheid *Zijn kracht, lees: de kracht van Zijn Woord volbrengt*. Zo ook Jeremia. Hij is geen partij tegen het bolwerk van priesters en koningen uit zijn tijd. Maar hij heeft het Woord van God aan z'n kant. *Dát* maakt, dat hij, kleine man, 'gezag heeft over koninkrijken en volken, om ze uit te rukken en te verwoesten, op te bouwen en te planten' (vs.10). Alleen wie een zie-ner is, heeft dat door.

Jeremia 2:1-25

Weer die diepe klacht van de HERE. Jeruzalem is zijn *bruid*. Liefde is in het spel. Maar het volk van God is zijn voorrechten vergeten. Een huwelijk kan zo maar grijs worden. Dan wordt er gefliert, gelonkt, en van het één komt het ander: ze gaan achter de Baäls aan: de goden van vruchtbaarheid in de meest brede zin van het woord. De HERE heft zijn klacht aan: 'Heeft ooit een volk zijn goden ingeruild? En goden, dat zijn het niet eens...!' (vs.11). Je bent een hitsige kameel, een tochtige ezelin. Er is niets nieuws onder de zon.

Jeremia 2:26-3:5

Er is wel een zogenaamde bekering tot God in het spel bij Israël. Dat is de bekering die bestaat in het *verwijt* aan God: kijk nou toch eens Heer, hoe wij van alle kanten geplunderd worden als uw volk, *en waar bent u nou, nu wij U opnieuw zoeken en aanroepen?* Vaak is dat het herkenbare patroon: eerst wordt God vergeten, en vervolgens begint men te protesteren, dat God hén vergeet. Dat is ook de aanklacht van de gesecculariseerde mens van vandaag tegen God: hoe *kán* Hij het toelaten, zoveel ellende en leed. Eerst de Baäls achterna lopen, God inruilen voor de goden van het genot en het jezelf tot god zijn. En dan God ter verantwoording roepen. Alsof Israël de godsverduistering niet zelf over zich afgeroepen heeft. Alsof het Gods-vacuüm in onze tijd niet gewoon de spiegel is van ons goddeloos geworden gedrag in Nederland en het Westen.

Jeremia 3:6-4:4

Prachtig hoe vanaf vers 22 God beschrijft hoe Hij zijn volk terugneemt. Feitelijk behoort dat tot de onmogelijkheden, zoiets doet men niet, zo 'n kraakpand van een vrouw, uitgewoond tot op het bot, terugnemen (3:1). Maar God doet het. De schuldbelijdenis vanaf vers 22 is onthullend. Toegegeven wordt hoe afgoden een mens verslinden en opvreten zoals de kanker dat doet, van afgoderij hoe zoet ook word je altijd slechter. De HEER staat klaar als de Vader uit de gelijkenis van de verloren zoon: 'wanneer je op je schreden terugkeert, *keer dan terug naar Mij!*' (4:1). God gaf dáárvóór zijn Zoon: om overspeligen als u en mij opnieuw te kunnen trouwen.

Jeremia 4:5-31

Er valt alleen maar te huiveren bij dit hoofdstuk. Als God eenmaal zijn oordeel doorzet is er geen houden meer aan. En toch: we nemen de gok, dat het allemaal nog wel een beetje los zal lopen en vooral dat het vandaag en ook morgen nog niet gebeurt. Dan overvalt het Israël en Juda als de weëen een zwangere vrouw. Zo was het al in de dagen van Noach: men at en dronk en huwde... Zo zal het ook zijn bij de komst van de Zoon des mensen, zei Jezus. Waak dan en wees bereid, permanent klaar om Christus te ontvangen.

Jeremia 5

Pas het eens op jezelf toe: de elementen die in dit hoofdstuk voorbij komen. Bijv. vers 3: dat Gods tuchtiging niet echt helpt, je schrikt wel even, maar echt bekeren doe je je niet. Of vers 7, het tegenovergestelde: God geeft voorspoed in je leven, maar dat pak je nou niet echt op om de Here (er mee) lief te hebben. Of vers 12: dat we tegen elkaar zeggen (en ook zo leven): God meent het zo zwaar niet, ons zal geen onheil treffen. Vers 23: koppig, wat een steekwoord, tegen beter weten in toch doorgaan met je eigen weg. Vers 31: zelfs de leiders gaan erin voorop om alles met de mantel van de liefde en de slapheid te bedekken. Er is niets nieuws onder de zon.

Hoe zat het ook alweer met de profeet Jeremia? God stelde hem – zo jong als hij was – aan “om uit te rukken en af te breken, om te verdelgen en te verwoesten, om te bouwen en te planten.” Als dat geen zware missie is! Want hoe zal op zijn woord (= Gods woord), worden gereageerd? “Wees voor niemand bang,” zei God, “want ik ben met je, om je te redden.” En dus gaat Jeremia ervoor, tijdens de regering van de laatste koningen van Juda. Als God roept, moet je horen. Maar gelukkig, Hij is er zelf bij: Immanuel.

Jeremia 6:1-15

Donkere wolken komen opzetten in het Noorden: Babel is op oorlogspad. Het rukt op – via Assur – en komt almaar dichterbij. Nog even, dan breekt het geweld los over die knappe en door God altijd zo verwerende dochter van Sion.

Dan is het afgelopen met haar leugens en bedrog. Jeruzalem zal veranderen in een onbewoond land. Anderen zullen de lege plaatsen innemen. Vreselijk! De beelden waarin Jeremia spreekt, zijn overduidelijk. De vrede is ver te zoeken. Had Sion maar naar haar Vader geluisterd! Gehoorzaamheid, dat is altijd – toen en nu – levensreddend.

Jeremia 6:16-30

Gods volk heeft eigenlijk nooit willen luisteren. Een overbekend woord: “vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg is, opdat u die gaat en rust vindt voor uw ziel.” Maar nee, op Gods wegen hebben zij nog nooit willen gaan, naar de signalen van zijn gidsen/wachters nog nooit willen luisteren. Ze gaan gewoon hun eigen gang. Tja, dan moet het wel fout aflopen. Eigen wegen lopen altijd dood. Dus raken ze hopeloos verdwaald. Ze struikelen. Groot onheil doemt op voor hen, vader en zoon. Bij het zien van de meedogenloze vijand uit het Noorden zakken ze door hun knikkende knieën en hangen hun armen slap langs het lichaam. Eigen schuld. De HERE heeft hen afgekeurd. Alleen over Gods weg – Jezus Christus – bereikt ieder zijn bestemming.

Jeremia 7:1-20

Maar er is nog een kans voor Juda! Het zou de HERE ook niet zijn, als hij zijn volk niet genadig was! Als ze nu luisteren naar het Woord van de HERE en hun ‘handel en wandel’ beteren, dan is er redding. Kort gezegd: bekering! Op stel en sprong rechtsomkeert maken op die doodlopende weg. Niet denken dat de tempel de plek is waar je automatisch wel veilig bent, ook al leef je nog zo wetteloos – dat is nu juist heidense magie – maar in je hele manier van leven echt een ander mens worden. Door al die afgoden te blijven vereren, NB zelfs in Gods tempel – een roversnest hebben ze ervan gemaakt – halen ze Gods straf over zich. Daarom: nu luisteren! Zo niet, dan wordt Sion net als Silo: een puinhoop waar Gods Naam niet meer woont. Daarom: kom van je eigen wegen af, ga op die van God.

Jeremia 7:21-34

Oei, Jeremia mag niet meer voor Juda en Jeruzalem bidden. Natuurlijk deed hij dat zonder ophouden. Het gaat je als Gods dienaar toch aan het hart, als zijn volk naar de knoppen gaat? Je wilt zo graag dat ze gered worden. Maar God zegt: “Houd maar op, Jeremia. Je kunt praten wat je wilt, Ik luister niet.” Het is inderdaad ook meer dan bar wat Gods volk presteert aan wangedrag. Ze minachten de HERE door de zon te aanbidden. Gods kinderen, het zijn allemaal zoonaanbidders. Ze liggen, nee niet op hun rug, zo goed als in hun blootje, om maar lekker bruin te worden, maar voorover in aanbidding, met offers van wijn en koeken. Uit Egypte hebben ze die vervloekte afgoderij meegenomen. Maar het vuur van Gods toorn zal nog vele keren heter zijn dan de ergste zonnebrand. Laten ze liever luisteren naar Gods stem en op zijn wegen gaan. Tot nu toe hebben ze met hun harde kop niet willen horen naar God zelf of zijn profeten. Daarom: ga maar vast in de rouw, zing een klaaglied, want er zal geen vrolijkheid en gelach meer zijn. Moorddal: er is geen plek genoeg voor alle lijken.

Jeremia 8

In plaats van het leven regeert de dood: het land ligt bezaaid met botten (vgl Ezech. 37). Het is toch normaal dat iemand die valt, weer opstaat. Maar Juda doet dat niet. Ze hebben geen berouw. Ze kiezen bewust voor de ondergang. Hoe durven ze te zeggen: “Wij zijn wijs, wij hebben de wet van de HERE bij ons,” terwijl ze voortdurend tegen God rebelleren.

Ooievaars en zwaluwen volgen Gods wetten, maar Gods volk kent het recht van de HERE niet eens, terwijl ze er zoveel over gehoord hebben. Het is diep en diep treurig. Zelfs de profeten en de priesters – de voorgangers, de identificatiefiguren van Gods volk – plegen bedrog zonder blikken of blozen. Waarom? Waarom? God maakt gedane zaak: in de verte is de vijand al te horen. Alles wat hem in de weg staat, wordt door hem verslonden. Jeremia is in zak en as: "Niet te lenigen is mijn kommer, mijn hart is zo ziek!" Als je ziet hoe Gods volk met haar leiders steeds verder van God afraakt, dan raakt je dat tot in het diepst van je hart.

Jeremia 9:1-15

Jeremia kan dag en nacht wel huilen. Hij zou wel willen weggaan, naar een bivak ergens in de woestijn, om al dat kwaad maar niet langer te hoeven aanzien. Juda blijft maar weigeren God te erkennen. Het gaat bij hen van kwaad tot erger. Het bedrog stapelt zich steeds meer op. "Zou Ik aan een volk als dit Mij niet wreken?" vraagt God zich af. Wat een vreselijke teleurstelling moet dit voor Hem zijn. Hij gaat ze verstrooien, omdat ze zich aan zijn wetten niet hebben gehouden, terwijl ze dat wel hadden beloofd. Er is geen andere oplossing.

Jeremia 9:16-25

Hoor! Uit Sion klinken klaagzangen. De klaagvrouwen zingen met felle uithalen, de inwoners huilen tranen met tuiten. Het is alsof een tsunami huis gehouden heeft: het volk is weg, de huizen zijn verwoest. Het is overal dood en verderf. Dit zegt de HERE: "Wil iemand zich op iets beroemen, laat hij zich erop beroemen dat hij Mij kent." Eigen wijsheid, eigen kracht, eigen rijkdom, ja daaraan klemmen mensen zich altijd vast. Maar het is zinloos. Liefde, recht, gerechtigheid, die komen van niemand anders dan de HERE. Ben je besneden? Kind van God dus, met het teken van zijn verbond in/op je lichaam? Maar als je Hem niet erkent, redt jou dat niet, hoor. Je kunt naar de tempel gaan, Gods Woord aanhoren, besneden zijn, maar wanneer jouw leven haaks staat op Gods wil, dan ben je gewoon een 'onbesneden'.

Jeremia 10

Nou, nou, worden die even afgeserveerd! Schitterend zoals Jeremia in zijn profetie al die afgoden te kijk zet. Je kunt er toch niet bij dat Israël, het volk van de levende God, op die hele santekraam van stomme goden vertrouwde?

Je neerbuigen voor een stuk versierd brandhout, je redding verwachten van een bewerkt stuk steen. Zie je jezelf al in aanbidding neervallen voor een vogelverschrikker tussen de komkommers? Om het uit te gieren toch? (vgl 1 Sam. 5 en 1 Kon. 18; lees of zing Ps. 115 en 135). Daarom: "Niemand is U gelijk, HERE! Groot bent U en groot is uw naam in kracht. Niemand is aan U gelijk, Koning van de volkeren." Al die goden: bespottelijke nullen! De HERE: de levende God, de Formeerder van alles. Zo, die zit! En als je het nu toch nog verwacht van die producten van je eigen fantasie, dan wacht je verstrooiing en verwoesting. Dan moet je het maar voelen: het geraas uit het Noorderland komt steeds dichterbij. Wat een prachtprofeet, die Jeremia: hij blijft pleiten voor Israël en bidt God dat Deze zich in zijn straf over Israël niet door Zijn boosheid laat meevoeren, maar door recht: "HERE, let toch ook op al die volken die U niet kennen en die uw volk verslinden. Want Israël is toch wel uw volk, ook al zijn ze nog zo ongehoorzaam!"

Jeremia 11

Jeremia moet tot Gods volk spreken, met als thema de oproep: "Hoort naar mijn stem!" Waarom zouden zij dat moeten doen? Omdat Hij hun Vader is en zij zijn kinderen. Eeuwen geleden al heeft God zijn verbond met hen gesloten. Hij heeft er een eed bij gezworen. En Hij heeft zich altijd – echt altijd! – aan zijn beloften gehouden: van Egypte heeft Hij hen naar het beloofde land gebracht. Maar zij houden zich niet aan hún beloften. Ook nu doen ze dat niet. Zij hebben Gods verbond verbroken door andere goden te dienen. Ze willen zelfs Jeremia's profetie niet eens horen: "Profeteer niet in de naam van de HEER, of we maken je eigenhandig een kopje kleiner." Dat zal je maar gezegd worden. Het is de omgekeerde wereld: wie luistert naar God wordt de mond gesnoerd (Jeremia), wie zich tegen Hem verzet krijgt applaus (de hooligans van Anatot). Maar nu is het afgelopen: het onheil is over hen besloten. De olijfboom Juda – eerder fris groen en vol vrucht – zal veranderen in een door Gods bliksem getroffen dorre, kale stronk. Symbool van Gods straf.

Jeremia 12

Bekende woorden! Lees maar Psalm 73. "Waarom is de weg van de goddelozen voorspoedig, en zijn zonder zorg allen die zich trouweloos gedragen?" Natuurlijk, God heeft het recht aan zijn kant, maar toch vraagt Jeremia zich af waarom hijzelf zo hard wordt aangepakt en al die opstandige volksgenoten, die hem kwaad willen doen, niet. Wat hemzelf betreft krijgt Jeremia van God te horen, dat dit nog maar het begin is: het zal nog veel erger worden. Zelfs zijn eigen familie zal hem laten vallen. Laat Jeremia zijn borst maar nat maken! En over Juda en Jeruzalem en ook over de buurvolken die het komen verwoesten zegt God, dat de boosdoeners hun straf echt niet zullen ontgaan. Maar er is ook ontferming, voor Juda en voor de volken: "daarna zal ik mij opnieuw over hen ontfermen en ieder naar zijn eigen land en eigen bezit laten terugkeren." Als ze maar wel belijden: "zo waar de HERE leeft." Laten al die volken dat van Gods volk leren. Ja, laat Gods volk nu eens het goede voorbeeld geven in plaats van de wereld na te apen. Dan komt voor de dood het leven in de plaats.

Jeremia 13:1-14

Een serie van vijf waarschuwingen in de vorm van symbolische acties en gelijkenissen. Vandaag de eerste twee, in proza:

1 (1-11) Juda/Jeruzalem is als een prachtige gordel, gemaakt van linnen (priesterkleding > Gods volk een volk van priesters, vgl Ex. 19:6, 1 Petr 2:9). Deze gordel past precies om Gods middel. Werkelijk een sieraad, waarop de eigenaar trots is. Je hoort de verraste uitroepen: "He, wat heb jij een mooie riem om, zeg!" Maar de gordel is bedorven, ook al heeft de eigenaar hem goed bewaard op een droge plek. Hij is niet meer te gebruiken. Daarom: weg ermee, in de vuilnisbak.

2 (12-14) De inwoners van Juda/Jeruzalem, speciaal de leiders: een partij wijnflessen die allemaal gevuld worden met dronkenschap (wijn in z'n uitwerking). Dan worden die flessen tegen elkaar gesmeten: ze barsten in stukken uit elkaar. Zo slaat God zijn volk stuk, vaders en zonen, onverbiddelijk. Scherven brengen ... ongeluk.

Jeremia 13:15-27

Er volgen nog drie waarschuwingen, in dichtvorm:

3 (15-17) Denk aan een kudde geiten in de bergen. Ze willen maar niet wil doorlopen. Wanneer het dan donker wordt – en in het veld kan het echt aardedonker zijn – moet de herder bivak maken. Er zit niets anders op. Anders zou de kudde in het ravijn storten. Israël, kudde van God: kom tot inzicht en eer de HEER voordat Hij het donker laat worden. Anders zullen de tranen vloeien omdat de kudde verdwenen is.

4 (18-19) Voor de koning en zijn moeder (Jojachin en Nechusta, 597vChr?) is het uit: kom maar van jullie hoge troon af; jullie kroon – symbool van vorstelijke waardigheid – zal vallen. Hoezo? Nu, wat moet je nog met troon en kroon als er geen onderdanen meer zijn. Juda wordt in zijn geheel weggevoerd. En een koning zonder volk, dat is toch onzin?

5 (20-27) Jeremia spreekt tot Jeruzalem, de vrouw van God: Kijk daar komt je vriendje uit het noorden aan. Hij komt over je heersen, je uitkleden en te kijk zetten. Ja, dat komt nu van die ontelbare misstappen van je. Je bent onverbeterlijk, vergroeid met het kwaad: net als een neger die zijn vel niet van kleur kan laten veranderen, of als een panter die zijn vlekken niet kan weghalen. De HEER zegt: Je bent mij ontrouw geworden, Jeruzalem. Ikzelf zal je poedelnaakt uitkleden. Dan zullen ze allemaal je overspel en je hoererij zien. Hoe zou je ooit nog rein worden? Er is maar één mogelijkheid: "Wees mij genadig, HEER!" (Ps 123/124).

Jeremia 14

Het koren op de akkers is dit jaar niet of nauwelijks opgekomen. Het gras in de weilanden wel, maar het is schraal en bruingeel. De kranten staan bol van de pessimistische berichten. Grote kans, dat een flink aantal boeren failliet zal gaan. Stel, dat zoiets ooit gebeurt. En ga er dan ook nog eens vanuit, dat vrijwel de hele economie op de landbouw en de veeteelt steunt.

In Israël was dat laatste het geval. En al een paar jaar lang werd men geteisterd door grote droogte. Het was echt verschrikkelijk.

De profeet Jeremia maakt zich tot spreekbuis van zijn volk en hij spaart God niet. Wij herkennen daar wel wat in. Soms vragen ook wij ons af, of God wel echt bij ons betrokken is. En misschien is er ook wel eens iemand, die denkt dat God ook machteloos kan staan. Maar dat is in Israël de oorzaak niet. God is gewoon ontzettend kwaad op zijn volk. Dat kan dus, dat je God heel erg kwaad maakt.

Jeremia 15

Jeremia durft wel wat te zeggen tegen God. "U hebt mij teleurgesteld als een beek die drooggefallen is." Het is hoogzomer en je bent al lange tijd onderweg. Je dorst is hevig.

Maar gelukkig, straks kom je bij een beek waar altijd water in zit. Nog een paar stappen en je ziet de beek al vóór je liggen. Niet te geloven: de beek is droog! En daarmee vergelijkt Jeremia God.

Wij proberen in ons gebed altijd netjes te blijven. We zullen zelden schelden op de Schepper.

Misschien doen we het toch wel, diep in ons hart.

God laat Jeremia uitspreken. Maar daarna zegt Hij wel, wat Hij ervan vindt. "Als je bij mij terugkeert en ik je aanneem, zul je mij weer dienen. Als je waardige woorden spreekt, niets onwaardigs, zul je weer mijn zegsman zijn. Laat dit volk zich naar jou richten, jij mag je niet richten naar hen."

Het is goed om eerlijk te zijn, zelfs, ja juist, tegenover God. Hij weet natuurlijk ook best, wat wij denken. Maar God is ook eerlijk.

Jeremia 16

Een profeet die niet trouwt en geen kinderen krijgt, dat is in Israël, zeker in Jeremia's tijd, ongehoord. Het wekt opzien. Er worden vragen gesteld. 'Beste Jeremia, waarom doe jij zo?'

De reden is duidelijk. Over niet al te lange tijd zullen de kinderen in Israël bij massa's sterven. Zoveel zelfs, dat er geen beginnen aan is om ze te begraven. Trouwens, veel volwassenen die hen kunnen begraven zullen er ook niet zijn.

Je kunt je dan wel iets voorstellen bij dat verbod dat God aan Jeremia geeft.

Aan de andere kant: hoelang duurt het nog voordat het onheil daar is? En is het echt zeker, dat de kinderen van Jeremia dan bij de doden zullen zijn?

Belangrijk is natuurlijk vooral, dat Jeremia fungeert als een levend symbool. Maar je zult dat maar moeten zijn! Profeet zijn is geen eenvoudige roeping.

Ook wij gaan wel eens onder een opdracht gebukt. Dat hoort er dan bij. God kan je ook een moeilijke taak geven. Maar Hij vertrouwt er dan dus ook op, dat je het kunt.

Jeremia 17

In hoeverre lijkt onze op de Joodse sabbat? Daar wordt verschillend over gedacht.

In het Israël van Jeremia was er van verschil van inzicht geen sprake. 'De sabbat is de heilige dag van de Heer. Op die dag werk je niet en je koopt en verkoopt niet.' Maar dat wilde niet zeggen, dat men zich er ook aan hield. Als de betekenis van de vast staat, betekent dat dus nog niet dat alle problemen zijn opgelost.

Wat vandaag betreft zou ik zeggen: 'Maak, in biddend opzien tot God, je keus. Kies onder leiding van Woord en Geest, hoe je de in wilt vullen. Maar houd je daar dan ook aan. Want in feite maakte je een afspraak met God. En of je zoiets nu een gebod wilt noemen of niet, het gaat om Hém. Hij is niet zo- maar iemand.

Jeremia 18

Sommige predikanten zijn goed in het geven van aanschouwelijk onderwijs. Zelfs de volwassenen vergeten het niet gauw.

Maar God doet er ook aan. Hij stuurt Jeremia naar een pottenbakker toe. Pas als Jeremia ter plekke is, steekt de Heer van wal.

God vergelijkt zijn volk, maar ook ieder ander volk, met een pottenbakkerskruik. Hij is natuurlijk ook de machtige Schepper. Hij mag, ook met ons, doen wat Hij wil.

Betekent dat nu, dat God willekeurig is, dat er in wat Hij doet geen lijn zit?

Lees in vs. 8 en vs. 10: "maar als dat volk met zijn kwalijke praktijken breekt, dan zie ik af van het onheil waarmee ik het wilde treffen" en "maar luistert dat volk daarna niet naar mij en doet het wat slecht is in mijn ogen, dan zie ik af van al het goede dat ik had beloofd te doen."

God is niet willekeurig, maar eerlijk. Maar Hij is ook niet partijdig. Als Gods volk er dus niets van maakt, kan echt het moment komen dat het afgelopen is. Hij is de machtige en alleen maar verantwoording schuldig aan zichzelf.

Jeremia 19

In het Hinnom-dal gooit de profeet Jeremia, in aanwezigheid van enkele oudsten en priesters, een aarden kruik met kracht op de grond. De kruik breekt aan stukken en de scherven vliegen alle kanten uit. De nabije poort wordt nog lang daarna de Schervenpoort genoemd.

Het is even stil. Dan klinkt de stem van de profeet: "Dit zegt de Heer van de hemelse machten: 'Zo zal ik dit volk en deze stad stukslaan. Zo zal ik Tofet treffen. Omdat er nergens anders plaats meer is, zullen ze hun doden zelfs in dit dal begraven.'"

Tofet: in dat dal werden kinderoffers aan de god Moloch gebracht. Je moet soms wat doen om de aandacht van een afgod te trekken, zoals vandaag zoveel mensen onmenselijke offers brengen aan de god die Carrière heet. Maar het is duidelijk, wat God daarvan vindt.

Jeremia 20

Profeet zijn is een gevaarlijk beroep. Zo bevindt Jeremia zich op een dag opeens in een cel van de hoge Benjaminpoort, een stadspoort die dichtbij de tempel staat. Zijn voeten zitten in het blok. Daar zit hij letterlijk vast. Het zal je maar overkomen.

De volgende dag komt Paschur, de priester die hem heeft laten opsluiten, hem persoonlijk bevrijden. Gelukkig. Die ellende is voorbij. Maar Jeremia is niet op z'n mondje gevallen. 'De Heer noemt jou niet langer Paschur', zo zegt de profeet, 'maar Magor-Missabib.' Dat is Hebreeuws en het betekent 'overal paniek.' Je moet maar lef hebben als profeet. Is het niet wat onvoorzichtig?

Natuurlijk hoeven wij Jeremia niet na te doen. God vertelt ons in de bijbel niet allereerst over het lot van zijn profeten met de bedoeling, dat wij hen zullen imiteren. Maar leren kunnen we er natuurlijk wel van. Tactisch zijn is nog iets anders dan bang zijn. En bang moet je niet zijn, als je een goed instrument wilt zijn van God.

Jeremia 21

'Wie de stad verlaat en zich overgeeft aan de Chaldeese belegeraars zal zijn leven behouden.'

Dat is een gevaarlijke uitspraak. Zeker, als je stad al even belegerd is. Dan komt het erop aan. Interne zwakheid kun je dan niet dulden. Zo'n uitspraak als van Jeremia kan hem zijn leven kosten. Zeker als je let op wat die beide koninklijke gezanten tegen hem zeggen: 'Wij willen u vragen de Heer voor ons te raadplegen. Misschien zal hij opnieuw wonderdaden verrichten en zal de vijand het beleg opbreken.'

Jeremia praat ze niet naar de mond. Je kunt als christen teveel zware woorden gebruiken. Dan doe je tekort aan de glans van het evangelie. Maar als er voor een ernstig woord reden bestaat, moet je het niet nalaten.

Jeremia 22:1-12

Het ziet er voor Jeruzalem niet best uit. Het duurt niet lang meer, dan zal deze stad een puinhoop zijn. Het zal de mensen die eraan voorbijtrekken, opvallen. Misschien hebt u het zelf wel eens gezien, zo'n ontluisterde stad. Onwillekeurig vraag je jezelf af, wat daar in vredesnaam gebeurd is.

In de tijd van Jeremia denkt men op zo'n moment ook aan de God van Israël. Blijkbaar heeft deze God zijn stad in de steek gelaten. Anders was dit niet gebeurd. Daar moet Hij dan ook wel een reden voor hebben gehad. Welke?

Dat de mensen van Juda het verbond met hun God verbroken hebben, dat ze hebben neergeknield voor andere goden en die vereerd. Dát is de reden.

Het verbond met je God verbreken: dat kun je vandaag ook en dat moet je dus nooit doen.

Jeremia 22:13-30

In Juda maakt men zich schuldig aan afgoderij. Met andere goden steekt men God de ogen uit. Maar de koningen gaan zich bovendien aan vreselijke corruptie te buiten. Stuk voor stuk krijgen ze hun loon. Sallum, oftewel Joahaz, zoon van Josia nog wel, wordt weggevoerd naar Egypte. Het is erg om in de vreemde te sterven. Dat wil niemand. Het overkomt hem. Wat er met Jojakim is gebeurd, is niet zeker. Mogelijk heeft zijn lijk, gehaat als hij was bij het volk, een tijd lang onbegraven gelegen buiten de poorten van Jeruzalem. Jojachin tenslotte zal samen met zijn invloedrijke moeder en al de leiders van het volk op transport gaan naar Babel. Dat is allemaal nog eens wat anders dan een plechtige uitvaartdienst in de Nieuwe Kerk in Delft.

Jeremia 23:1-22

Ook in zijn tijd wist Jeremia al, dat er ooit iemand komen zou die wel een prima koning zou zijn. God had het hem verteld en hij vertelde het weer door. "De dag zal komen – spreekt de Heer – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven." Wij weten inmiddels wie dat is, Jezus!

Natuurlijk heeft dit niet als bedoeling om al het slechte dat de koningen in Israël deden, trouwens ook wat leiders vandaag doen, te relativiseren. Zo van: mensen zijn natuurlijk slecht, maar gelukkig hebben we ook nog een goede koning, Jezus. Want zo natuurlijk is het niet, dat mensen slecht zijn. Maar als je veel moeite hebt met het slechte om je heen én in jezelf, is dit wel een geruststelling. Gelukkig, er is één koning die alles goed doet.

Jeremia 23:23-40

'Welke last geeft de Heer ons met zijn woorden te dragen?' Met deze spottende woorden werd Jeremia vaak benaderd. Het was een ironische woordspeling. Het Hebreeuwse woord voor 'Godspraak' is namelijk hetzelfde als het woord dat 'last' betekent.

Als je iemand niet mag, kun je dat wel eens laten blijken door hem na te bouwen. Nu moet je dat bij mensen niet doen, maar zeker niet als het om God gaat. God verdient ons heilig respect.

God laat ook niet met zich spotten. 'Jullie zelf zijn die last', zegt de Heer, 'maar ik zal jullie afwerpen.'

Jeremia 24

Je zult maar met een mand met bedorven vijgen worden vergeleken, of, wat Hollandser, met een mand met rotte appels. En dat ook nog 'en plein publique'. In Jeruzalem werden ze door Jeremia op het templeplein neergezet.

Maar het bijzondere was, dat met de bedorven vijgen juist hen werden bedoeld van wie men dat niet verwachtte. De mensen die waren weggevoerd: ja, juist aan hen zou je denken als het om bedorven vijgen ging. Maar het was juist andersom.

Verkijk je niet op de werkelijkheid. Als het iemand uiterlijk goed gaat, wil dat nog niet zeggen dat God hem of haar ook zegent.

Jeremia 25:1-14

Jeremia kijkt terug op de afgelopen 23 jaar. Al die jaren heeft hij in opdracht van de HERE geprofeeteerd. Hij heeft Gods straffen aangekondigd en opgeroepen tot bekering. En wat heeft het opgeleverd? Niets. Ook Jeremia 25 laat ons zien waar het op uitloopt als je zonder de HERE blijft leven.

Tegelijk zie je Gods liefde. In de volgende hoofdstukken zal dit nog duidelijker aan het licht komen. De HERE blijft tot bekering oproepen. En als die bekering na eeuwen onderwijs nog niet komt, grijpt de HERE zelf in: Hij geeft de mensen andere harten.

Jeremia 25:15-38

We lezen hier over God die oorlogen over Israël afroept, die Nebukadnessar laat komen met al zijn wreedheden. En over de HERE, die vreugde en vrolijkheid doet verdwijnen. Het land is verlaten, het hele land is een puinhoop. De HERE brult! Hij vuurt Zichzelf aan zoals iemand die druiven aan het uitpersen is in een bak. Hij gaat maar door met het 'platstampen' van de aarde... "ten gevolge van zijn brandende toorn." (vs. 38b). Gods toorn is altijd terecht. Nooit zal Hij iets terug hoeven nemen of spijt beuigen. Wij kunnen ons dat moeilijk voorstellen. Maar bij de Here is zijn toorn één met zijn liefde. Juist omdat Hij ons liefheeft, is Hij terecht gekwetst als die liefde niet wordt beantwoord. De Here wil een goede verhouding met ons en neemt met minder geen genoegen.

Jeremia 26

Opnieuw spreekt Jeremia een indringend, waarschuwend woord. Op twee manieren kun je daarop reageren. De eerste is: je verzetten, de boodschapper de mond snoeren of weglopen. De tweede manier is: je bekeren. Profeten en priesters proberen Jeremia de mond te snoeren en hem te doden. Er blijkt echter nog een derde weg mogelijk te zijn. De vorsten nemen deze weg. Zij verdedigen Jeremia. Ze willen hem niet doden en zeggen: Jeremia brengt niet zijn eigen boodschap, hij geeft alleen Gods boodschap door. Je kunt hem niet de doodstraf geven. Maar... verder doen ze niets. Zij roepen de mensen niet op tot bekering. Bekerken is ook voor hen te pijnlijk. Staat u altijd open voor Gods Woord, ook als u het niet leuk vindt om te horen?

Jeremia 27

Allerlei buitenlandse gezanten zijn in Jeruzalem. Zes landen willen samen de strijd aanbinden tegen Nebukadnessar, de koning van Babel. Met z'n zessen moet dat toch lukken! En dan komt Jeremia. Hij draagt een juk. En hij heeft er meer bij zich, voor elke delegatie één. 'Wen er maar vast aan', zegt hij, 'want het duurt niet lang meer voor jullie allemaal het juk van Nebukadnessar zullen moeten dragen'.

De koningen hebben zich laten misleiden door valse profeten en raadgevers. Er is echter maar Eén die werkelijk macht heeft: de Heer van hemel en aarde. Hij heeft de politieke en militaire macht aan Babel gegeven. Er is geen ontkomen aan. Alleen onderwerping kan je redden. Onderwerping aan Babel? Ja, maar dat is indirect onderwerping aan Gods wil. De HERE had immers de straf aangekondigd? Onderwerping aan vreemde volken was allang voorgezegd. Verder verzet maakt het alleen maar erger. Als je je onderwerpt aan Gods macht en wil, heb je nog een kans. Zo niet, dan raak je alles kwijt!

Jeremia 28

Er zijn twee profeten, allebei zeggen ze dat ze Gods boodschap brengen. Maar hun boodschap is tegengesteld aan elkaar. Jeremia zegt: Blijf gehoorzaam aan Nebukadnessar. Chananja zegt: Kom in opstand. Wie liegt er, en wie spreekt de waarheid? Hoe weet je wie gelijk heeft? Jeremia wijst aan hoe je Gods wil ontdekt. Hij zegt: Klopt de boodschap met het verleden? Beoordeel mijn boodschap en die van Chananja met wat de HERE vroeger gezegd heeft (vs. 8). De HERE verandert niet in de loop van de tijd. Gods boodschap is niet in de ene tijd zus en in de andere tijd zo. De HERE heeft steeds oordelen aangekondigd door verschillende profeten; is dat nu plotseling anders? De HERE laat zich kennen uit de geschiedenis. Een christen heeft historisch besef nodig. Klopt een nieuwe boodschap met wat de Here vroeger gezegd heeft?

Jeremia 29

De toorn en de straf van God is niet het einde. De HERE belooft dat er een nieuwe tijd komt. Na de ballingschap. Dan zal God naar zijn volk omzien en naar hen horen als ze bidden! Waarom? Omdat dat volk dan beter zal zijn? Heeft God dan opeens zoveel vertrouwen in hen? Nee, maar Hij zal het zelf beter maken. God zal een betere Voorbidder dan Jeremia geven: Jezus Christus. Hij zal voor de zonden van heel zijn volk het offer brengen. En op basis van dat offer bidt Hij, ook voor ons vandaag. Dat is de rijkdom van het Nieuwe Verbond. U mag er een plaatsje in hebben, uit genade.

Jeremia 30

God houdt een keer op met straffen en verandert het lot van zijn volk (vs. 3a). Omdat het eindelijk leert om met de HERE te leven? Nee. Omdat de HERE iets afdoet van de manier waarop Hij met ons wil omgaan? Nee. Omdat de Here zijn woede en toorn op Jezus legde? Ja!

De heilige God, die ook oordelen kan, wil bovenal de God van alle genade zijn. Vandaar nu ook het spreken van Jeremia over herstel. Gods stad - ze mag letterlijk vanuit het puin weer boven komen (vs. 18).

Jeruzalem mag spreken van barmhartigheid; barmhartigheid die het oordeel ook overwint. Vandaag bovenal sprekend getuige daarvan. En is Gods stad - Gods gemeente in Jezus Christus - van die barmhartigheid niet nog steeds het levende en sprekende bewijs tot een getuigenis voor heel de wereld?

Jeremia 31:1-22

Jeremia blijft niet 'jeremiëren'! Hij komt met een blijde boodschap: God wil zijn volk weer terug hebben, weer opbouwen. Zijn liefde voor zijn mensen is eeuwig (vs. 3). In allerlei beelden wordt geschetst hoe de HERE weer in liefde voor zijn volk zal gaan zorgen. Er zal weer gedanst en gezongen worden en er zullen weer goede oogsten zijn. De weg terug naar huis zal een effen weg zijn, en onderweg zal het het volk aan niets ontbreken, want de HERE zorgt voor de zijnen.

Ten diepste is de HERE een God van liefde en ontferming. Zo kijkt Hij naar ons. Hij kan het niet over z'n hart verkrijgen ons ten onder te laten gaan. Al hebben we dat duizend keer verdiend. Zijn liefde is boven-menselijk. Die liefde gaat niet ten onder als wij het weer eens verknallen. God denkt steeds maar aan ons. Je bent nooit uit zijn gedachten. God loopt over van liefde, nota bene voor ons.

Jeremia 31:23-40

God spreekt van een nieuw verbond. Hoe is het mogelijk! Mensen die het zozeer verdiend hebben om te blijven zitten in de ellende van ballingschap, onderdrukking en verdriet. Mensen die het verdienen dat God hen verstoot, omdat ze ondankbaar en koppig waren, ongevoelig voor al de blijken van liefde. Hoe bestaat het dat God toch zijn Geest blijft geven, dat Hij zijn verbond toch handhaaft en zelfs intensiveert. Het nieuwe verbond rust op het kostbare bloed van de grote Hogepriester. Op Golgota heeft het nieuwe verbond voor eeuwig rechtskracht gekregen. En op Pinksteren is de Heilige Geest in stromen uitgegoten op de gemeente. God genade en zijn Geest komen naar ons toe in Woord en sacrament. Zijn we daar nog gevoelig voor? Zullen wij als antwoord daarop niet rijk zijn in geloof, liefde en goede werken?

Jeremia 32:1-25

Jeremia zit in de gevangenis. Jeruzalem is belegerd door de Chaldeeën. De situatie is hopeloos. Chana-mel, een neef van Jeremia, komt bij hem met een vraag: 'Jeremia, wil je mijn akker kopen? Ik heb geld nodig en jij bent m'n naaste familie.' Jeremia gaat daarop in. Alles wat bij deze transactie hoort, wordt op de gebruikelijke manier gedaan. Alsof er geen sprake is van oorlog en bezetting! Met deze koop wil God iets zeggen. Zoals nu deze akker het eigendom van Jeremia is, zo zal eens heel het land weer van Gods volk zijn, waar het in vrijheid mag leven. Toch heeft Jeremia het er moeilijk mee. De ballingschap zou toch 70 jaar duren? Wat moet hij dan met die akker? Hij brengt zijn twijfels op het enige adres waar ze thuishoren: bij God. Hij bidt niet zomaar eventjes; hij weet Wie de HERE is. Hij begint met de belijdenis van Gods almacht, en de herinnering aan al het goede en wonderlijke dat God voor zijn volk heeft gedaan in de geschiedenis. Jeremia beseft ook dat al de ellende die hij nu om zich heen ziet, het werk van God is. Juist daarom begrijpt hij het niet meer. Wat is nu eigenlijk de bedoeling?

Jeremia 32:26-44

De HERE maakt Jeremia alles nogmaals duidelijk. Nog eens verzekert Hij Jeremia Wie Hij is, nog eens legt Hij hem uit waarom Juda gestraft moest worden. Het is deze verzekering en bevestiging die Jeremia zo nodig had. De HERE heeft begrip voor zijn vertwijfeling. Maar Hij geeft hem geen andere taak. Hij geeft ook geen verdere verduidelijking. Jeremia moet het ermee doen en vertrouwen hebben.

Wel komt er een aanvulling. Er is heil, er is herstel, het zal goed komen. De koop van de akker is daar een teken van. Het gaat niet om die akker zelf, het gaat om Gods belofte. Dat moet Jeremia goed beseffen. Het gaat niet om zijn vertwijfeling. Het gaat erom dat duidelijk zal worden dat de HERE zijn woord houdt. Dát moet verkondigd worden!

Jeremia 33:1-13

De HERE is werkelijk tot alles in staat! Grote, onbegrijpelijke dingen kan en zal Hij doen voor wie tot Hem roepen, meer dan enig mens zich kan voorstellen. Midden in de angst en moeite van oorlog en vernieling krijgt Jeremia dit te horen. God zegt erbij wat Hij van plan is te doen, een machtige belofte!

Maar de HERE gaat niet voorbij aan de situatie zoals die er ligt. Jeruzalem is een stad in oorlog; mensen sterven, huizen worden afgebroken, men probeert zich te verdedigen zolang het nog kan. En God weet dat. Juist daardoor wordt het contrast tussen hoe het nu is en hoe het straks zal zijn, heel scherp. De stad, het land en het volk zullen hersteld worden. God zal zonden vergeven. Er zal weer sprake zijn van vrede en welvaart. Alle blijdschap van het dagelijks leven zal terugkomen. En de HERE zal weer geëerd worden in Juda. Maar er is nog meer!

Jeremia 33:14-26

Voordat het allerergste komt, de verwoesting van de stad en de tempel, spreekt de HERE over de toekomst van zijn volk. Hij zal aan David een Spruit der gerechtigheid doen ontspruiten. Hij kondigt daarmee de komst van de Messias aan. Ja, maar zijn dat geen lege woorden? Waar is het koningshuis van David gebleven? En als straks zelfs de tempel verwoest zal zijn, worden dan deze woorden niet aan de kaak gesteld als pure onzin?

Kun jij met je blote handen de zon van z'n plaats duwen? Of de aarde een zet geven zodat dag en nacht in de war raken? Als je dat kunt, dan zal de Here ook zijn beloften aan David laten varen. Vreemd gezegd, nietwaar? Maar dat is om duidelijk te maken dat er echt een Zoon zal komen die op de troon van David zal zitten. Loof God voor al het goede dat Hij belooft en doet.

Jeremia 34

Toen Babel voor de poorten van Jeruzalem verscheen was er angst en schrik. Men besloot om op een bepaald punt de wet te gaan onderhouden, nl. door slaven na het intreden van het jubeljaar vrij te laten. Maar wat gebeurde? Toen Babel tijdelijk het beleg onderbrak, nam ieder zijn slaaf of slavin weer terug. De bekering uit nood bleek niet echt geweest te zijn. Men heeft opnieuw het oordeel over zich gehaald. Snijdend boodschap Jeremia: "Daarom – dit zegt de HEER: Omdat jullie niet naar mij hebben geluisterd, je volksgenoten niet de vrijheid hebben geschonken, geef ik het zwaard, de honger en de pest de vrijheid om jullie te treffen. Ik maak jullie tot een afschrikwekkend voorbeeld voor alle koninkrijken op aarde." (NBV)

Jeremia 35: Beloofd is beloofd.

Een bijzonder verhaal: een familie die naar de tempel moet komen en uitgenodigd wordt om samen te komen in een bepaalde kamer. Daar worden ze vergast op kannen vol heerlijke wijn. En dat allemaal op initiatief van de profeet. Jeremia. En als ze allemaal een plekje hebben gevonden worden ze uitgenodigd om te drinken. En wat ze nooit hadden gedaan deden ze ook nu niet: eenmaal beloofd is beloofd: zij drinken geen wijn. En het zal voor hen extra van betekenis zijn geweest, dat ze in het huis van God zitten: beloofd is beloofd. En dat eenmaal beloofd blijft beloofd. En Jeremia gaat met dit nee de straat op en zegt tegen de mensen: waren jullie maar zo. Standvastig en trouw aan de Here. En hij kondigt de gevolgen van hun houding aan. Wat hebben wij de Here beloofd?

Jeremia 36:1-15: Gods Woord mag niet verloren raken.

Jeremia moet schrijven. Een heel verhaal. Hij moet vastleggen wat er allemaal door de Here tegen Jeremia is gezegd. De Here heeft zich zo geërgerd aan het volk met het toelaten van sociaal onrecht en het dienen van God. Niet met het hart, maar voor de vorm. Een zekere Baruch treedt op als schrijver. En als het er allemaal goed op staat moet Baruch ook nog eens de voorlezer zijn. Alleen het Woord van God kan overtuigen. Het gebeurde op een speciaal daarvoor georganiseerde vastendag !! Jeremia hoopt: misschien zal men dan tot inkeer komen. Alleen het Woord van God kan overtuigen.

Jeremia 36:16-32: Gods Woord mag niet verloren gaan.

Moet koning Jojakim ook weten wat in de boekrol staat? De vooraanstaande personen die in nauw contact met de koning staan, zijn bang als ze het niet doen. Zij vragen aan Baruch hoe hij aan de inhoud van de boekrol komt. En hij vertelt van de bron: Jeremia. Dan slaat de schrik echt toe. De koning moet niets van Jeremia hebben. En ze geven het dringende advies om zich te gaan verbergen. De rol wordt voorgelezen en uit de houding van de koning wordt goed duidelijk hoe deze over de inhoud denkt. Maar God wil dat Zijn Woord niet verloren gaat. De koning krijgt een bikkelhard oordeel aangezegd.

Jeremia 37: Gods boodschapper de mond gesnoerd?

Na de dood van Jojakim werd niet diens zoon als opvolger aangesteld, maar een zekere Zedekia. Ook hij gaf geen gehoor aan het Woord zoals dat door Jeremia was doorgegeven. En het was: zo koning, zo volk. Maar dan nota bene wel vragen of Jeremia voor hem wil bidden. De schijnvroomheid ten top. Het was nog in de tijd dat Jeremia nog niet gevangen was gezet. In die tijd trokken de Chaldeeën (Babyloniërs) die Jeruzalem bedreigden, van die stad weg op de nadering van het leger van Egypte dat te hulp was geschoten. De koning krijgt te horen dat hij zich niet rijk moet rekenen, want dat leger dat weggetrokken is, komt terug en dan gaat Jeruzalem er onherroepelijk aan. Je merkt hoe de verhoudingen onderling zijn: het is een en al wantrouwen. Dit leidt tot de gevangenneming van Jeremia. Zou Jeremia nu een toontje 'anders' zingen? Nee dus.

Jeremia 38:1-13: Gods Woord blijft bekend.

Jeremia heeft, ook al is hij gevangen, nog de gelegenheid om het volk toe te spreken. Zijn woord maakt duidelijk dat je beter de stad uit kunt gaan, naar de Chaldeeën toe. Toen werd de koning gevraagd om het doodvonnis uit te spreken. Jeremia werd in een put geworpen en zakte voor een deel weg in het slijk. De donker gekleurde knecht Ebed Melech trekt zich het lot van Jeremia aan. Let op de voorzichtige manier waarop deze te werk gaat om Jeremia uit de put te halen.

Jeremia 38:14-28: Gods Woord is niet altijd aangenaam.

Jeremia moet bij de koning komen voor een tweede onderhoud. Maar Jeremia is er bepaald niet gerust op want hij weet wat de koning wil horen en wat hij niet kan zeggen. De koning zweert dat hij Jeremia niet zal doden. Kort en goed komt het hier op neer: schik u onder machtige hand van God die deze vijand heeft gestuurd. Maar de koning is bang voor bespottung. Jeremia laat merken dat dit toch de enige kans is om te overleven. Samen bedenken ze een list om aan lastige vragen van de stadsvorsten te ontkomen.

Jeremia 39: God doet naar wat Hij zegt.

Toen was het moment daar dat gebeurde wat de Here had voorspeld: de inname van de stad Jeruzalem door de troepen uit Babel. De koning en de zijnen vluchten in het duister van de nacht. Maar ze worden toch gepakt. De gevolgen zijn voor hem en vooral voor zijn kinderen vreselijk. Jeremia wordt met opmerste vriendelijkheid behandeld. Hij mag aan zijn toegewijde vriend Ebed Melech een prachtige boodschap van de Here overbrengen.

Jeremia 40

Je ziet het voor je: Jeremia te midden van andere gevangenen met hun reisbagage klaar voor vertrek naar Babel. Hij wordt uit de groep gehaald en mag of naar Babel meegaan of hier blijven, onder het bestuur van Gedalja. En Jeremia krijgt een geschenk en eten en drinken mee. Gedalja belooft de achtergeblevenen veiligheid tegenover de Chaldeeën als men zich aan hen onderwerpt. Gedalja wordt bedreigd. Hij slaat een waarschuwing in de wind.

Jeremia 41

De bestuurder Gedalja wordt vermoord, met al degenen die bij hem zijn, waaronder ook mensen uit Babel. Met list en bedrog. Er heerst een schrikbewind onder leiding van een zekere Ismaël. Maar deze krijgt met een geduchte tegenstander te maken: Johanan. Tenslotte weet Ismaël met 8 mensen te ontsnappen naar de Ammonieten.

Jeremia 42

Johanan en de zijnen vervoegen zich bij Jeremia en vragen om te bidden voor het lijfsbehoud van de rest die nu nog in het land overgebleven is. En vraag ook aan God wat we moeten doen. Jeremia belooft te doen wat ze vragen maar zegt ook dat hij alles zal vertellen wat God hem meedeelt. Zij gaan akkoord en zeggen dat het goed zal zijn: of het nu een goede of een slechte boodschap is. Na 10 dagen gaat de Here spreken en de boodschap houdt in: blij rustig hier en het zal u goed gaan. Maar als jullie naar Egypte willen gaan omdat jullie de strijd willen ontvluchten dan zal het verkeerd aflopen. De Here laat heel ernstig waarschuwen.

Jeremia 43:1-44:14

En toch. Het zou goed zijn wat Jeremia als mond van de Here zou spreken maar het valt bij Johanan en zijn medestanders helemaal verkeerd. Allemaal leugens Jeremia! En de schrijver Baruch worden verwijten gemaakt. Zij gaan toch naar Egypte en nemen Jeremia en Baruch de schrijver mee.

In Egypte aangekomen gebruikt Jeremia een heel duidelijk beeld om aan te geven dat ook hier de soldaten van Babel zullen komen. Er is geen ontkomen aan Gods wil. Die doet naar wat Hij zegt, ook in zijn oordelen. De mensen vergeten al dat kwaad dat onder het volk de eeuwen door heeft plaats gevonden. De rest die veilig denkt te zijn in Egypte kan het vergeten.

Jeremia 44:15-45:5

Het volk reageert hoogmoedig op de woorden van Jeremia. Men zoekt het bij de afgoden. En ze denken een sterk argument te hebben: kijk eens hier Jeremia, toen wij ophielden met het dienen van de goden, toen ging het juist mis. Met andere woorden je moet vooral niet naar Jeremia luisteren. Maar Jeremia houdt vol: wie niet het koninkrijk van God zoekt en Gods Woord niet telt, met die loopt het verkeerd af. De Here waakt over hen ten kwade. Dit type waken van God bestaat ook. En Baruch maar schrijven. Om niet te vergeten.

Jeremia 46 en 47

God regeert over alle volken.

Niet alleen over het volk Israël voert de Here het bewind. Alle volken vallen binnen zijn machtsgebied. Ook in tijden van oorlog. Egypte krijgt het, nu de profeet van de Here zich in Egypte bevindt, te horen na de nederlaag die Egypte leed tegen het machtige Babel. In fel bewogen beelden wordt de strijd geschilderd. Ook Egypte moet zich opmaken voor een ballingschap. De Here doet bezoeking aan dit land. Maar het zal eenmaal ook weer rustig worden. En dan komt ook Israël in beeld. Het zal eenmaal terugkeren. Rust en vrede eenmaal. Want de grote koning zal komen. Jezus Christus. In het land van Israël. Ook het land van de Filistijnen krijgt een woord van de Here te horen. Ook zij zullen overwonnen worden door de grote macht uit het Noorden: Babel.

Jeremia 48:1-25

De verschillende profetieën tegen de volken stammen waarschijnlijk alle uit de periode waarin de macht van Babel steeds toenam (vanaf 605 voor Christus). Het is moeilijk te zeggen of deze profetieën een functie hadden voor de betreffende volken. De functie van deze profetieën voor Juda moge duidelijk zijn: God doet wat Hij heeft gezegd, met Hem valt niet te spotten. Dat de HERE Zelf spreekt via September: Jeremia blijkt doordat diens woorden uitkomen. Men moet rekening houden met die bewogen dienaar van de HERE, die zo nadrukkelijk oproept om zich te bekeren. Moab krijgt de rekening gepresenteerd voor z'n hoogmoed en z'n vertrouwen op Kamos. Maar in Juda is het niet veel beter.....

Jeremia 48:26-47

In dit gedeelte treffen we uitspraken aan die we ook vinden in Jesaja 15 en 16. We horen een echo van Numeri 21:17-30 en andere bijbelplaatsen. Het is alles samengevoegd tot een indrukwekkend geheel. Het oordeel wordt getekend in verschillende beelden. Een dronken man met wie de spot gedreven wordt, een kruik die wordt verbrijzeld, aas voor de gier. De macht van Moab zal worden gebroken, de rijkdom geroofd, de vreugde uitgewist. God zet er een streep door. Hij voltrekt het vonnis over zelfverheffing en onrecht. Hoe streng het oordeel ook moge zijn, toch zal de HERE eens een keer brengen in het lot van Moab. Er is toch nog toekomst!

Jeremia 49:1-22

Ook Ammon, het broedervolk van Moab krijgt het zwaar te verduren. De reden daarvoor is dat ze zich hebben vergrepen aan het gebied van Israël. Zij vertrouwden op hun god Milkom en hun rijkdom die gebaseerd was op het vruchtbare land. Maar ze komen bedrogen uit.

Terwijl er ook voor Ammon nog een belofte van toekomstig heil is, ligt dat anders voor de nakomelingen van Esau. In tegenstelling tot dieven of druivenplukkers die altijd nog wel iets achterlaten, is er een complete kaalslag. Er zal geen nageslacht overblijven, geen familie, geen leven in de toekomst en geen steun in het heden. Het oordeel over Edom zal doen denken aan Sodom en Gomorra. Het land dat prat gaat op z'n wijsheid moet leren dat "onneembare" vestingen in een barre bergwereld het niet houden tegen de kracht van de HERE.

Jeremia 49:23-39

Damascus is de hoofdstad van het Aramese rijk, waarvan vele koningen de naam Benhadad droegen. De stad ligt bijzonder gunstig. Er is een aangenaam klimaat en overvloed aan fris water. De handelsroutes noord-zuid en oost-west komen er samen.

Vervolgens horen we over nomadenstammen. Veel van hun rijkdom was geroofd door het overvallen van steden en dorpen in het cultuurland. Ruig volk in een ruige wereld.

Elam lag ten zuidoosten van Babel, in het huidige Iran. Terwijl de macht van de Babyloniërs toenam probeerde Elam die macht door militaire operaties te breken.

De verschillende volken maken dezelfde fouten: vertrouwen op eigen prestaties, arrogantie en het onafhankelijk van de Here willen zijn. God breekt via Babel hun eigen waan.

Jeremia 50:1-28

Babel is een instrument geweest in Gods hand. Maar hoe de HERE precies regeert blijft voor ons verborgen. Wij vinden het vaak moeilijk om die gruwelijke oordelen te rijmen met Gods liefde en genade. In elk geval blijkt telkens dat de mens nooit zijn verantwoordelijkheid verliest, ook al is hij of zij een instrument in Gods hand. Blijkbaar is er telkens een keuze om hier op een goede of verkeerde wijze vorm aan te geven. We lezen hoe Babel op zijn beurt terecht staat voor de wijze waarop het met Israël is omgesprongen. Juist ook Babel wordt getekend door diezelfde zonden: hoogmoed, vertrouwen op zichzelf en onafhankelijk willen zijn van de Here. Als Babel valt is er perspectief voor Israël. Meer nog dan de terugkeer uit de ballingschap is het wonder van de vergeving zoals vers 20 dat tekent. Een nieuwe start!

Jeremia 50:29-46

De Chaldeeën zullen hetzelfde lot ondergaan als de volken die zij hebben overmeesterd. Het trotse Babel wordt een ruïne, het land zal getekend worden door leegte.

De God van dat kleine volk Israël zal blijken de enige echte God te zijn. Hij is de HEER van de hemelse machten. Hij is het die over zijn volk waakt. Hij zal voor hen strijden. Babel heeft de spot gedreven met deze God. De tempel is verwoest, het gerei naar Babel afgevoerd. Juda is in ballingschap gevoerd. Maar daarmee heb je de HERE nog niet uitgeschakeld!

Dwars door de raadsels heen maakt God ons duidelijk dat Hij de geschiedenis leidt. Wie op Hem vertrouwt blijft niet gevrijwaard voor ellende maar heeft wel toekomst.....

Jeremia 51:1-33

Achter het onheil dat Babel treft zit Israëls God. In dit gedeelte wordt zijn grootheid getekend. Hij is het die de aarde heeft gemaakt met zijn kracht, de wereld gegrondvest met zijn wijsheid. Hij is het die vorm gegeven heeft aan alles wat er is. Hoe anders is Hij dan de godenbeelden die mensen hebben gemaakt.

Vanuit het bijbelgedeelte met al die mokerslagen richting Babel komen allerlei vragen op ons af. Maar de eerste vraag is in hoeverre wij de HERE werkelijk willen erkennen als de rechtmatige Heerser over heel de schepping. Een God die te groot is voor ons denken. Wij kunnen zo gevangen zitten in onze beelden van een god. Tegenover onze vragen staat de openbaring van de Levende. Hij gaf in Jezus hét beeld van Zichzelf.

Jeremia 51:34-64

In Jeremia 51 horen we Israël roepen tot de HERE om vergelding over het kwaad dat de Babyloniërs hen hebben aangedaan. Het antwoord van God is een belofte van oordeel over Babel. De Joden worden aangespoord om dit land te ontvluchten vanwege de dingen die zullen gaan gebeuren. De zekerheid van het oordeel vernemen we in het bijzonder via die symbolische handeling die op het eind beschreven wordt. Nadat de oordeelwoorden zijn uitgesproken wordt de boekrol verzaard met een steen en in de rivier de Eufraat geworpen. Zo zal Babel verzinken en niet weer bovenkomen.

Een God van vergelding is de HERE. Hij straft het kwaad. Het kruis van Golgotha is daar het meest duidelijke getuigenis van. Wie op Jezus vertrouwt komt het oordeel wél te boven!

Jeremia 52:1-16

Als Sedekia in 597 voor Christus door Nebukadnessar aangesteld wordt als vazal-vorst is het met de militaire kracht van Juda gedaan. Dat Sedekia zich later toch laat verleiden om mee te doen in coalities tegen Babel is niet alleen onverstandig, maar het gaat ook lijnrecht in tegen de waarschuwingen van de HERE via profeten als Jeremia. De opstand wordt in het jaar 586 bloedig neergeslagen. Sedekia en Jeruzalem betalen een hoge tol. De belangrijkste gebouwen van de stad worden vernield en de muren neergehaald. Velen worden in ballingschap gevoerd. Wanneer we de verzen 28-30 erbij betrekken zien we dat het t.o.v. de wegvoering in 597 nog meeviel én dat er in 582 nog steeds mensen woonden!

Jeremia 52:17-34

Dit gedeelte beschrijft de plundering van de tempel. Blijkbaar werden de geroofde kostbaarheden uit het heiligdom zorgvuldig geregistreerd en daarna goed opgeborgen. Volgens Ezra 5:14 werden ze rond 539 in Babel teruggevonden.

We vernemen hoe een aantal vooraanstaande mannen wordt geëxecuteerd. Hoe vreselijk ook, de aandacht van de tekst is toch vooral op de overlevenden gericht. Dwars door het oordeel heen is er toekomst. De vermelding van de begenadiging van Jojakim door Nebukadnessars zoon en troonopvolger heeft de bedoeling om bij de lezers hoop te wekken. Het oordeel is het laatste niet. Er is genade....

Klaagliederen 1:1-6

Het boek klaagliederen zit bijzonder kunstig in elkaar. Alle 5 liederen bevatten 22 strofen overeenkomstig de 22 letters van het hebreeuwse alfabet. In het derde klaaglied (hoofdstuk 3) is het acrostichon zelfs aanwezig bij alle drie regels van elke strofe, zodat deze drie regels telkens met dezelfde letter beginnen. Waarschijnlijk wil deze bijzondere compositie duidelijk maken dat bij alle chaos en verwoesting de orde van God niet fundamenteel wordt verstoord. Ondertussen klinken hartverscheurende klachten. De verwoesting van Jeruzalem is vreselijk. Maar wellicht is de ontrouw van "minnaars en vrienden" het meest bitter. Het vertrouwen op andere volken en machten bleek volkomen onterecht. Wat krijg je dan een klap.....

Klaagliederen 1:7-12

Het verbond tussen God en zijn volk wordt in de bijbel vaak getekend onder het beeld van een huwelijk. Israël is de HERE voortdurend ontrouw. In plaats van op God te vertrouwen zocht men het in bondgenootschappen met andere volken. Toen het erop aankwam lieten deze "vrienden" Jeruzalem in de steek. Ze paptten aan met de Babyloniërs en werden tot vijanden.

Nu Jeruzalem gevallen is en de gedachten terug gaan dringt het besef door dat het oordeel van God volkomen terecht is. De zonde en onreinheid van de stad waren zo groot dat men zich daar nu vreselijk voor schaamt. Men voelt aan alle kanten afwijzing en schuld. Het is terecht, maar het doet zo'n zeer. Wat snakt een zondaar ernaar om niet afgewezen te worden. Jezus ging ons voor in het zoeken van zulke mensen. Zijn genade deed wonderen!

Klaagliederen 1:13-17

Vers 14 tekent het oordeel over de zonde in het beeld van een juk met zware lasten. Daaronder ga je gebukt. Jeruzalem bezwijkt eronder. Het "feest" van vers 15 doelt op een offerfeest. Jonge mannen worden als lammeren afgeslacht. Het is een beeld van het oordeel, net als die kuip waarin de druiven worden getreden. Het oordeel is zo bitter, het lijden zo diep. De klaagzang klinkt, maar niemand wil meezingen. Jeruzalem vindt bij de omstanders geen gehoor voor haar klacht. Ze wordt als een onreine gemeden. Ieder gaat een straatje om. Die eenzaamheid valt zo zwaar. Ik moet denken aan die opdracht van de Here in Romeinen 12:15 "Weent met de wenenden". We hoeven het lijden niet op te lossen of uit te wissen. Onze taak is te willen delen. Weet je iemand met wie jij vandaag de tranen kunt delen?

Klaagliederen 1:18-22

Aan het slot van dit eerste klaaglied horen we de schuldbelijdenis van de zondaar. De HERE is rechtvaardig in al zijn oordelen. Wij mogen vanuit het Nieuwe Testament weten van Christus die het oordeel in onze plaats gedragen heeft. Daar zit ook een gevaarlijke kant aan. Er zijn er die via het belijden van schuld aan het oordeel willen ontsnappen. Maar hebben we al aan de zonde geleden? Zijn we ten volle bereid de verantwoordelijkheid voor onze woorden en daden te dragen? Is ons leven werkelijk tot een ommekeer gekomen?

Het Oude Testament maakt ons zonneklaar dat God een God van recht is. Wie daar een loopje mee wil nemen komt beslist verkeerd uit.

Klaagliederen 2:1-6

Ook onze wereld wordt opgeschrikt door bomaanslagen. Ook in onze tijd ligt in allerlei landen de kerk in puin. Ook mensen in mijn nabije omgeving zijn de Here helemaal kwijt.

Nee, ik weet niet of ik dat allemaal zo rechtstreeks aan de HERE toe moet schrijven. Want er is natuurlijk wel verschil tussen toen en nu, toen Israël voor de ballingschap en nu de samenleving en de kerk van vandaag. Het valt op hoe in vers 1-6 alle ellende rechtstreeks aan de HERE wordt toegeschreven. Ga maar na: Hij is het handelende onderwerp van al die ellendige regels. En ik zou dat zo niet meteen zeggen van alle ellende in de wereld van vandaag, dat dat allemaal het werk is van de Here in eigen persoon...

Of mis ik iets als ik bij bomaanslagen en kerkverlating, bij burgeroorlogen en strafkampen alleen maar aan menselijke factoren denk?

Klaagliederen 2:7-12

Weet je, ik heb er helemaal geen zin in. Nog twee weken lang een toelichting geven bij Klaagliederen. Goed, het boekje staat in de bijbel en we zullen het dus af en toe moeten lezen, maar kan dat niet wat sneller? Elke dag één hoofdstuk, dan ben je er in minder dan een week doorheen. Ik hou niet van Klaagliederen. Ik wil het liever leuk houden...

Er zijn gebeurtenissen waarvan je niet wilt weten. Je ziet de beelden een paar seconden langskomen op tv, maar gelukkig meteen daarna is er de reclame van de Ster, die je weer verplaatst naar de normale omstandigheden.

Of vergis ik me en zijn de schokkende beelden van het journaal en van Klaagliederen echter dan de wereld van reclame, lekker eten, spelende kinderen die van hun ouders krijgen wat hun hartje begeert? Of moet ik het allebei een plaats proberen te geven in mijn leven?

Klaagliederen 2:13-18

Uiterste troosteloosheid. De dichter zou niet weten waar hij troost vandaan zou moeten halen. Nergens is genezing te vinden. Ook niet bij God, want Hij zelf heeft juist deze wonden geslagen. Ja, het is ook nog eens onze eigen schuld. We hebben het aan onszelf te danken. En onze vijanden zijn vol leedvermaak. En waar was God in alles? Hij was er wel: Hij had nota bene de regie!

Bij wie kunnen we dan nog terecht. Ik zie maar één weg: we gaan in beroep tegen Gods handelen bij Hem zelf. In de naam van Jezus!

Klaagliederen 2:19-22

Dit kunt U toch zo niet bedoeld hebben, HERE onze God. Dit is toch Godgeklaagd? Dit is toch de omgekeerde wereld? Hoezeer we het ook zelf verdiend hebben, dit gaat toch te ver? Vrouwen die hun eigen kinderen eten, dit kán gewoon niet! Dit kunt U toch niet willen.

Geen levende priester of profeet meer in Jeruzalem als verwijzing naar Christus? Dat kán de bedoeling toch niet zijn? HERE, we doen, tegen uw eigen oordeel in, een appèl op uw diepste gevoelens. Dieper dan uw woede moet toch uw medelijden zijn?!

Klaagliederen 3:1-18

"Ik ben de mens die te lijden heeft onder de stok van zijn toorn." Het doet denken aan Psalm 23: "uw stok en uw staf, die vertroosten mij", maar niet heus. Hij leidt mij en voert mij naar vredig water. O ja? Dat kan die dierbare psalm wel zo mooi zeggen, maar mij voert Hij niet naar vredig water maar in een lichtloos duister! Mijn leven is een persiflage van Psalm 23 geworden.

Ik ken één iemand die als personificatie van zijn hele volk dit lijden aan den lijve heeft ondervonden: Christus. Hij lijdt met mij en voor mij.

Klaagliederen 3:19-36

Hier komen we bij de kern. Een uitkijktoren in de doolhof van het lijden, waar je telkens vastloopt, en geen uitgang kunt vinden, geen troost. Maar midden in het boekje Klaagliederen staat als uitkijktoren deze tekst: "Slechts met tegenzin brengt hij leed en rampspoed over de mensen" (3:33). De vorm van dit bijbelboek is zeer uitgekiend. Telkens 22 verzen per klaagzang, (of een veelvoud ervan), naar de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet. Hoofdstuk 3 is het middelste van de 5 hoofdstukken, en op de helft van dit hoofdstuk met zijn 66 verzen lees je in vers 33 de kern, het centrum, het houvast, een toren tot in de hemel. God straft, maar niet van harte, al krijgen we soms sterk die indruk. God straft, maar het is niet zijn eigenlijke werk. Ten diepste is Hij anders. Zijn hart legt Hij in zijn liefde. De kunst van het geloof is het om dit vast te houden als je midden in de doolhof van het lijden zit. Hij straft: kijk maar naar Golgotha. Maar niet van harte: het graf gaat open en Christus verrijst.

Klaagliederen 3:37-51

Hier komt een nieuwe toon in het klaaglied: het wordt een oproep tot zelfbeproeving. Wat klaagt een mens zolang hij nog leeft? Laat hij klagen over zijn zonden. Bedenk overigens wel dat dit niet een motto is om iedereen die wat te klagen heeft een draai om de oren te geven. Het is een motto dat de dichter niet alleen anderen, maar allereerst zichzelf meegeeft.

Klaagliederen 3:52-66

Langzaam maar zeker groeit er weer hoop. Het zijn wat verloren momenten in dit hele boekje vol wanhoop, maar ze zijn er: momenten dat je de ervaring opdoet dat de Here niet alleen maar ver weg en ongenaakbaar is, maar dichtbij. "Altijd als ik roep, bent u nabij; u zegt mij: 'wees niet bang'". (vers 57). Deze ervaring lag niet voor het oprapen, maar werd pas verworven na langdurig, aanhoudend, smekend, schuld bewust en klagend gebed.

Klaagliederen 4:1-10

Alles wat goed was, is niet alleen afgelopen, maar is in zijn tegendeel omgeslagen. Dat maakt het allemaal nog des te schrijnender. We waren het zo anders gewend. God is zo goed voor ons geweest. Maar door onze eigen domme schuld is er een einde aan gekomen. Dit is het omgekeerde leven, dit is geen leven meer, dit is de hel.

Klaagliederen 4:11-16

Priesters en profeten heeft God gestuurd om zijn volk aan zich te verbinden. Ze deelden in Gods heiligheid, als trekkend voorbeeld voor Israël, om heilig te zijn zoals God heilig is. Deze mensen die zo dicht bij God stonden, die Hem vertegenwoordigden, God heeft ze van zich af geschud: weg ermee. Ze gelden als mensen met huidvraat, melaats, onrein, daar wil je niets meer mee te maken hebben. Niemand. Ook God zelf niet.

Klaagliederen 4:17-22

Niet alleen priesters en profeten, ook de messiaanse koning is verdwenen. Let eens op de prachtige beelden van hoop en vrede die aan zijn persoon waren verbonden: de adem van ons leven, in wiens schaduw we hoopten te leven te midden van de volken. Het was te hoog gegrepen voor koningen als Sedekia. Alleen Christus kan dit waarmaken. Kent u hem als de adem van uw leven?

Nadat de dichter over de dood van het einde van de messiaanse koning heeft geschreven, groeit toch weer de hoop op herstel en op het oordeel van God door Christus over zijn vijanden.

Klaagliederen 5

Eerst iets over de vorm van dit lied. De vorige hoofdstukken waren abc-liederen: van a tot z volgde het gedicht het alfabet. Hoofdstuk 5 heeft wel net als de andere hoofdstukken 22 verzen (hoofdstuk 3 had een drievoud van 22 = 66 verzen). Maar er is geen alfabet. Geeft de dichter de moed op om zijn wanhoop toch nog in een mooi geheel te vatten? Bedoelt hij dat dit een gebed zonder eind is: nooit af, nooit aankomt bij de laatste letter van het alfabet, zolang het onverhoord blijft? En is de vorm daardoor ook niet een aansporing om te blijven bidden om herstel van Gods stad?

In vers 3 staat dat we wezen zijn zonder vader. Het Hebreeuwse woord voor vader is hier: Ab. (een variant van het bekendere Abba). Kunstig: na twee regels denk je als lezer: waar is het abc in dit lied? De derde regel geeft als antwoord: we zijn zonder ab, we zijn zonder vader. Dat is het ergste van alles. Als God je vader niet meer is, slaat de chaos toe.

Aan het eind klimmen de gedachten omhoog naar de troon van God, en het gebed is: breng ons terug bij U, en maak toch een eind aan uw eindeloze toorn. Leer ons weer Abba, Vader, zeggen.

Ezechiël 1

(Opmerking vooraf: Ezechiël is als priesterzoon bij de eerste deportatie van Nebukadnezar in 597 v. Chr. weggevoerd (onder koning Jojakin) uit Jeruzalem naar Babel, waar hij werd 'geïnterneerd' aan de rivier de Kebar (Kaboeroe), vlak in de buurt van Abrahams oorspronkelijke woonplek Ur der Chaldeeën; daar kreeg hij zijn profetische visioenen).

Ezechiël valt op zijn gezicht, als Hij met Gods heerlijkheid geconfronteerd wordt. Terecht, stel dat dit visioen zich aan ons zou voordoen? Gods Geestes-heerlijkheid... En dat God in zijn Geest nu in mij woont en dat ik zelf een tempel van de Heer ben? Besef ik dat nog wel genoeg? En vaak genoeg? Heer, leer mij eerbied, ontzag. Eerste oefening: hoe zitten we nu, als we gaan bidden of danken (aan tafel)? Ooit wel eens voor God letterlijk op je knieën gegaan, voor je bed, voor je slapen ging? God ziet het hart aan, klopt, maar de stem van het hart komt wel degelijk naar voren in de taal van je lichaam. God heeft ons toch lichamelijk gemaakt? Ezechiël viel op zijn gezicht. Letterlijk.

Ezechiël 2:1-3:3

Na onze knieval richt God ons weer op. Ezechiël, sta op. Opstanding. Zo is God, zo is Christus. Ezechiël wordt spreekbuis van de boekrol van God, pianola van Gods partituur: overigens staan daar enkel klaagliederen op, gezucht en gejammer. Toch is er hoop, zolang God maar spreekt, zelfs al is het verwijtend, nóg communiceert de HEER met zijn volk, al is dat stug en verstokt. Zodra God je voorgoed met rust gaat laten in je leven, is het gericht pas echt gekomen. Is dat tenslotte ook niet de hel: daar spreekt God je nooit meer aan?, ben ik echt alleen?

Ezechiël 3:4-15

Het wordt dus hard tegen hard (vs.8,9). Je zult maar Ezechiël heten, wie van ons kan dat aan om door zowat een heel volk beroddeld en tenslotte gehaat te worden. Jezus zal dat later nog veel dieper ondergaan. Alleen het Woord van God zal aan Ezechiël de diamant-harde kracht geven om deze taak aan te kunnen. Gods Woord spreken en blijven spreken te midden van een gesecculariseerd volk: dat is geen comfortabele taak. Een profeet die de volksgunst heeft in tijden van geloofsvalpe en wereldgelijkvormigheid: dat is een veeg teken. Als preken met een zekere regelmaat geen weerstand oproepen, mag de preker zich wel es achter de oren krabben.

Ezechiël 3:16-27

Natuurlijk loopt Ezechiël ook liever weg. Maar nu God hem geroepen heeft, houdt God hem ook verantwoordelijk. Daarmee hebben de hoorders in hun ge- of ongehoorzaamheid hun eigen verantwoordelijkheid. Nog te vaak hoor je, dat ouders een preker of ambtsdrager verantwoordelijk houden voor bijvoorbeeld het gebrek aan geloof of geloofsontwikkeling van (hun) kinderen (of van henzelf). Dat geldt ook voor het soelaas dat catechisatie of vereniging oplevert: de catecheet of leider/leidster is dan de schuldige. Nee. Tegelijk: God zal wel rekenschap vragen van hen aan wie hij de zielen van de zijnen toevertrouwe (Hebr.13:17). Roeping betekent verantwoordelijkheid. Daarom was het (vroeger) ook niet gewoon, dat je het ambt als een 'baantje' opvatte, dat je al dan niet op jouw tijd kon neerleggen (of voor bedanken). En de 'verzakelijking' ten aanzien van het predikantsambt (-dat is ook een gewoon 'vak' geworden, niet waar, al of niet 'parttime') is daarbij een veeg teken. Sommige dingen kun je niet half of even doen, tenzij God zelf de maten waarbinnen je functioneren kunt en mag, inkort. De omvang van je roeping bepaalt Hij. Ezechiël moet ook standvastig als diamant zijn. Dat kan niet zonder gebed. Als God tot hem spreken zal, zal hij moeten spreken, graag of niet, vers 27! Tegelijk: hoort u, hoe Jezus het later zeggen zal, nu al uit de mond van Ezechiël: wie een oor heeft, die hore...! De eindverantwoordelijkheid ligt tenslotte bij de hoorder.

Ezechiël 4

Dit wordt een heilig schouwspel. Hoe het zich precies afgespeeld heeft, zal wel niet helemaal in te denken meer zijn. Hoe heeft hij koeken gebakken terwijl hij gebonden lag, op z'n linker- en op z'n rechterzijde, zolang? Of lag hij alleen overdag (of 's nachts) gebonden, als hij sliep? Maar duidelijk is wel, dat God de zonden van zijn volk in een gebonden, geketend lijden zal gaan bezoeken, dat Jeruzalem belegerd en ingenomen gaat worden en dat tijdens dat beleg de honger en de onreinheid zullen gaan toeslaan (drie ons brood per dag en één liter water). De honger en de pest zullen toeslaan onder de drukkende hand van Nebukadnezar!

Ezechiëls lijden is een uitbeeldend lijden, eenmalig en uniek-profetisch in opdracht van God (-haal er alsjeblieft geen alibi uit of zelfs aansporing om toneelstukjes in de kerk(dienst) te gaan doen, voer zo 'n discussie op andere argumenten), een verschrikkelijke opdracht (zoals er nog andere verschrikkelijke uitbeeldingsopdrachten voor Ezechiël zullen komen).

Ezechiël 5

Langs drie wegen zal het gericht toeslaan: via honger en pest, via het zwaard, via deportatie. Angrijpend is Gods klagen: Israël was door God 'midden onder de volken gesteld, met landerijen eromheen': een parel te midden van de 'volken', de heidenen. De oogappel van God, een proefboerderij van Het Verbond, van de Keuze van Jahwe, visitekaartje onder de goïim. Ze hebben het verbond uitgewoond, ze hebben God tot een baäl gemaakt, tot een instrument van hun welvaart, tot een afgod die voor hen uitging, tot een mascotte en anders een ander voor Hem. God die zijn Verbond met hen opnam als een heilig Huwelijk, zij Zijn Geliefde. Ze hebben Hem bedrogen op elke hoek van hun leven, ze bleken niet echt van Hem te houden...., de tempel en hun tempeldienst bleek egoïstisch en aardsgezend. Zo kun je geen Licht voor de volkeren rondom zijn. Hoe is het mogelijk, dat God uit deze godsverduistering door mensen uiteindelijk toch nog Het Licht van Zijn Zoon gestuurd en aangestoken heeft.

Ezechiël 6

De hoofdstukken 1 t/m 24 vormen een indringende waarschuwing. Het noordelijke rijk Israël is reeds lang weggevaagd. Als Juda zich niet bekeert zal hen iets dergelijks treffen. In het jaar 597 voor Christus is Juda onder het gezag van de Babyloniërs gekomen. Zedekia is aangesteld als een aan Babel onderworpen koning. Een klein deel van de bevolking, waaronder Ezechiël, is in ballingschap gevoerd. Ezechiël laat in en vanuit Babel dezelfde waarschuwende geluiden horen als Jeremia in Juda. Er is alleen heil als men zich tot God bekeert!

Ezechiël 6 geeft de boodschap weer dat de HERE het niet neemt dat zijn volk op alle hoge plaatsen de afgoden vereert of daar zelfs kunstmatige hoogten voor opricht. Er is alle reden voor het oordeel van de HERE. En toch blijft Hij trouw en genadig. Een rest zal ontkomen....

Ezechiël 7

Angrijpend wordt hier het komende oordeel getekend. De HERE zal op volstrekt rechtvaardige wijze het volk zijn zonden vergelden. De vijanden van Juda worden voor dat doel gebruikt. Zij roven bezittingen en kostbaarheden. Uit Juda zullen velen dan met andere ogen gaan kijken naar afgoden van zilver en goud. Schrik, schaamte en schuld zullen het volk tekenen.

Maar de vijand zal zich niet alleen tegoed doen aan kostbaarheden uit de dienst van afgoden. Vers 22 tekent hoe de HERE Zich afwendt en hoe zelfs zijn kostbaar eigendom (de tempel!) ontheiligd en geplunderd zal worden.

Ezechiël 8

Ezechiël werd in een visioen meegevoerd naar Jeruzalem. Meteen valt dat beeld op: een beschermgod zoals vele volken die plaatsten voor poorten van steden, paleizen en tempels. Vervolgens wordt Ezechiël een voorhof binnengeleid, mogelijk van een paleisgebouw. Hier vindt in het geheim een Egyptische vorm van afgodendienst plaats. Vervolgens ziet Ezechiël hoe de Babylonische godheid Tammuz openlijk vereerd wordt bij de ingang van de tempel. In de binnenste voorhof buigen de aanwezigen zich voor de zonnegod neer... Vers 17 tekent de algemene toestand van het volk in termen ontleend aan de situatie vlak voor de zondvloed: Eén en al slechtheid. Het gebaar met de wijnrank spreekt van verachting. De toorn van de HERE is bij dit alles meer dan begrijpelijk.....!

Ezechiël 9

In dit visioen zien we hoe het oordeel voltrokken wordt. Opvallend is de functie van die "man" die eruit ziet als een priester met het gereedschap van een schrijver. Er wordt een merkteken aangebracht bij allen die verdriet hadden over de gruwelen die er in Juda plaats vonden. Zij zullen gespaard worden. Het oordeel is volstrekt rechtvaardig. Het blijkt ook onherroepelijk te zijn....

Ezechiël kan de uitvoering van het vonnis niet aanzien en pleit hartstochtelijk bij de HERE voor zijn volksgenoten. Hoe zit dat bij ons? We weten van de komst van Jezus om te oordelen levenden en doden. Brengt dat ons in beweging ten gunste van anderen?

Ezechiël 10

In hoofdstuk 1 is de verschijning van de HERE een troost voor de ballingen in Babel. In hoofdstuk 10 staat het in het kader van het oordeel. De HERE trekt Zich terug. Hij komt uit het Heilige der heiligen. Het visioen beschrijft zijn machtige verschijning. De troon van God wordt "gedragen" door cherubs. Deze engelengestalten hebben verschillende "aangezichten" waarmee bepaalde eigenschappen worden uitgedrukt. Hun "onderstel" bestaat uit grote wielen, waarmee ze zich soepel alle kanten op kunnen bewegen. Het vertrek komt als de afgodendienaars gedood en de stad verwoest is. De heerlijkheid van de HERE kijkt uit naar de plaats waar de ballingen zich bevinden (zie ook 11:24-25).

Ezechiël 11

We horen eerst Gods oordeel over die 25 mannen (zie ook 8:16) uit de leidende kringen van het volk. Zij beschouwen zichzelf als "vlees" d.w.z. het duurste voedsel. Zij zijn het meest kostbaar in de "pot" d.w.z. Jeruzalem. De HERE maakt duidelijk dat Hij juist de slachtoffers van hun wanbeleid het meest kostbaar acht.....

In vers 14 begint een nieuw gedeelte. De bewoners van Jeruzalem richten zich op harde wijze tot degenen die weggevoerd zijn: "Blijven jullie maar voorgoed in den vreemde. Het land is nu van ons..." De HERE maakt duidelijk dat Hij ook bij de ballingen is, al moeten ze in de vreemde op geestelijk terrein veel missen. Hij waakt over hen en zal zorg dragen voor hun terugkeer. Ja, ook geestelijk zal Hij zorgen voor een terugkeer (vers 19-20).

Ezechiël 12:1-20

We moeten aannemen dat deze zinnebeeldige handeling plaats heeft gehad in Babylonië, maar het verhaal zal vast overgebracht zijn naar Jeruzalem. De profeet moet zich als een balling gedragen. Als bij een breed publiek belangstelling is gewekt door dit bijzondere gedrag klinkt de boodschap van de HERE. Koning Zedekia zal in ballingschap gevoerd worden. De rest van het volk dat dan nog in Jeruzalem achterblijft heeft weinig reden tot vreugde. Zij zijn de schaarse getuigen van een vreselijk oordeel.

In de verzen 17-20 horen we hoe Ezechiël de ernst van wat er komen gaat moet uitbeelden en verkondigen. Men zal weten dat de HERE de levende God is die doet wat Hij heeft gezegd....

Ezechiël 12:21-13:16

In het land van Israël hechten ze weinig waarde aan de woorden van Ezechiël en andere profeten. Eén van de redenen daarvoor is het optreden van lieden die zich voor profeet uitgeven zonder het te zijn. Er wordt zo veel gezegd. De mensen zijn er moe en zat van. Wie moet je geloven en wat is waarheid?

Wij leven in een situatie waarin iets dergelijks speelt. De mensen om ons heen halen de schouders op bij de "grote verhalen" van godsdiensten en ideologieën. Dat er een oordeel komt gelooft men niet, en al zeker niet dat zoiets wel eens slecht kon aflopen. Als kerk hebben we de opdracht om waar en waarachtig te zijn. Wat is dat soms anders.....

Ezechiël 13:17-14:11

Profetie en waarzeggerij hebben zich kunnen vermengen, omdat de mensen niet geïnteresseerd waren in Gods wil maar slechts in vermeend eigen belang. Men wilde gunstige dingen horen en profijt hebben van de "godsdienst". Veelzeggend is die uitspraak dat men afgoden in het hart droeg. Dan moet je niet verwachten dat de stem van de levende God nog klinkt. Dan klinken er alleen nog stemmen van leugengeesten.

In hoeverre zou het kunnen zijn dat wij misschien ook aan één of andere afgod ruimte geven in ons hart? En wat doe je als je zo'n afgod ontmaskerd hebt? Wijs je hem echt de deur?

Ezechiël 14:12-23

Er worden vier gevallen geschetst in de trant van "gesteld dat". Telkens klinkt eenzelfde logische conclusie. De rechtvaardigheid van rechtvaardigen als Noach, Daniël en Job is slechts voldoende om zichzelf te redden. De onrechtvaardigheid van anderen wordt daardoor niet verzoend.

In de vijfde situatie keren de vier onheilssituaties tegelijkertijd terug in één gebied: de stad Jeruzalem. We horen niet over rechtvaardigen. We horen wél over lijfsbehoud. De ballingen die naar Babel gevoerd worden zijn voor hun reeds eerder weggevoerde volksgenoten een teken dat het oordeel terecht is, maar bovenal een teken van Gods genade!

Ezechiël 15

Israël wordt vergeleken met een wijnstok. Dit beeld komt vaker voor in het OT. Zie Psalm 80:9 – 12, Jeremia 2:21 en Hosea 10:1. God zorgt voor zijn wijnstok. Maar hier is het hout van de wijnstok nog minder dan gewoon brandhout. De wijnstok is een edele plant, maar als hij geen vruchten draagt, is hij totaal waardeloos. Erger nog: een onvruchtbare wijnstok is nutteloos. Daarom: uitrukken en verbranden! Is je leven een vruchtbaar leven? Lees ook Johannes 15:1 – 6. Het is God, de Landman, niet te doen om het hout, maar om de vruchten!

Ezechiël 16:1–22

Israël wordt vergeleken met een pasgeboren meisje, dat te vondeling gelegd werd. De Here nam het aan als zijn eigen kind. Hij gaf haar te eten en liet haar opgroeien, zodat ze een mooie, jonge vrouw werd. Toen trouwde Hij met haar. Op alle mogelijke manieren toonde Hij haar zijn liefde. Alles wat ze was en had dankte ze aan Hem.

Maar... alle mooie geschenken die ze van haar man, de Here, had gekregen, gebruikte ze om Hem te bedriegen. Ze lokte daarmee andere mannen naar zich toe.

Daarover klaagt de Here. De geschiedenis van de kerk is vol van voorbeelden van dit overspel. Wil de Here met die kerk nog iets te maken hebben? Ja, dat is zijn liefde. Die is onbeschrijfelijk groot.

Hoe staat het van onze kant? Hoe gedragen wij ons met alles wat ons door de Here gegeven is?

Ezechiël 16:23–43

De Here klaagt Israël aan. Zijn mooie, jonge vrouw ging hoereren met vreemden: Egyptenaren, Assyriërs, Babyloniërs. In het NT vind je hetzelfde beeld. Christus noemt het Israël tijdens zijn omwandeling op aarde een overspelig geslacht. Paulus vergelijkt het huwelijk met de verhouding van Christus en de gemeente. In de Openbaring wordt de grote hoer getekend, en daartegenover de kerk als de reine bruid. Juist in Openbaring lezen we over het oordeel van de afvallige vrouw. Het huwelijksleven is beeld van het mooiste dat er bestaat: de verhouding tussen de Here en zijn volk.

Ezechiël 16:44–63

Ezechiël mag prediken dat de Here ondanks Israëls afdwalingen de verhouding weer herstellen zal: 'Maar Ik zal Mijn verbond met u uit de dagen van uw jeugd gedenken'. Hoewel Israël het verbond heeft vergeten, de Here zal het toch blijven gedenken. Hij vergeet zijn beloften niet, maar houdt vast aan zijn eens gegeven woord en verbond. Dit is een profetie van het nieuwe verbond, dat eeuwig vastligt in onze Here Jezus Christus. Er zal verzoening komen!

"Een stroom van ongerechtigheden

had d' overhand op mij,

maar U verzoent ons overtreden

en maakt van schuld ons vrij." (Ps. 65:2 ber.)

Ezechiël 17:1–15

Het prachtige toekomstperspectief weerhoudt Ezechiël er niet van om maar telkens weer de trouwbreuk van Juda aan het licht te stellen. Niet alleen tegenover de HERE heeft Juda zijn woord gebroken. De profeet krijgt de opdracht een gelijkenis te vertellen. Daarin wordt symbolisch de trouwbreuk van koning Sedekia voorgesteld. De koning van Juda en de zijnen hebben hun verbond met Babel gebroken door politieke alliantie met Egypte. Je kunt een verbond niet straffeloos schenden. God straft trouwbreuk.

Ezechiël 17:16–24

Koning Sedekia zal de straf op zijn eed- en trouwbreuk niet ontlopen. Hij zal buiten zijn eigen land, in ballingschap, sterven. Ezechiël mag profeteren van een nieuwe toekomst van Davids koningshuis. De Here zélf zal een jonge loot van de oude stam nemen. Hij zal de Messias, de grote zoon van David, verwekken. 'Vogels van diverse pluimage' zullen tot de Messias komen en bij Hem schuilen. Dit is de belofte dat ook de heidenen tot het geloof in de Christus gebracht zullen worden.

Ezechiël 18:1–18

'De vaders hebben onrijpe druiven gegeten en de tanden der kinderen zijn sleet geworden'.

Het is niet juist alle schuld op rekening van 'de vaderen' te schuiven. Natuurlijk, er is een solidariteit van geslachten. Maar ieder blijft zelf verantwoordelijk! De man, 'de ziel', die zondigt, die zal sterven. Een zoon zal niet mede de ongerechtigheid van zijn vader dragen.

Ezechiël 18:19–32

Daarom is het verkeerd om te zeggen: 'De weg van de HERE is niet recht' (vs. 25). Het is juist zo, dat de wegen van het 'huis Israëls' niet recht zijn. Niet alleen om de zonden van de vaderen, maar ook om de ongerechtigheid van de kinderen nadert het oordeel. Daarom roept de profeet opnieuw op: 'Bekeert u, en leeft!' Maar wil het huis Israëls zich bekeren?

Ezechiël 19

Een klaaglied over de Judese koningen Joahaz, Jojachin en Zedekia. Het zijn drie broers die voorafgaand aan de Babylonische ballingschap over het Joodse volk hebben geregeerd. Ze worden hier vorsten van Israël genoemd. Israël (= vorst van God) is de erenaam die Jakob kreeg, toen hij bij Pniël tegen God en mensen had gestreden en door het geloof overwon. Deze vorsten zijn echter goddeloze lieden. Ze strijden ... tegen weduwen en voeren Gods volk naar de ondergang. De profeet treft een uiterst gevoelige snaar door in dit lied een tegenstelling te maken tussen de voortreffelijkheid van koningin-moeder Hamoetal (de fiere leeuwin) en het goddeloze optreden van haar drie zoons (de leeuwen). Hamoetal was de vrouw van de gelovige koning Josia. Zegt het hun niets dat zij het levenswerk van hun gelovige moeder (en vader) moedwillig kapot maken? Op welk spoor bevind jij je?

Ezechiël 20:1-17

De les van de geschiedenis (1) De profeet wordt geraadpleegd door oudsten uit Israël. Judese voorgangers vragen hoe zij aan de dreigende straf van God kunnen ontkomen. Het antwoord van God, via de profeet, is dat de HERE door hen niet geraadpleegd wil worden. Laten ze maar letten op de geschiedenis van Gods volk! Die historie laat namelijk zien, dat God tevergeefs zijn ontfermende armen uitstrekte naar een ongelovig en goddeloos volk!

Ezechiël 20:18-31

De les van de geschiedenis (2) God wil zich niet laten raadplegen door de oudsten die zich tot de profeet wenden. Tot op de huidige dag gaan ze immers door met het doen van goddeloze praktijken (vs 29-31a). In het Nieuwe Testament (Handelingen 7) zien we dat Stefanus op soortgelijke wijze te werk gaat als hij zich verweert tegen de Joodse leidslieden. Ook Stefanus laat de geschiedenis spreken: De HERE wordt steeds afgewezen. Op zo'n prediking is maar één antwoord mogelijk, namelijk verootmoediging voor de HERE en erkennen: wij en onze vaders hebben gezondigd!

Ezechiël 20:32-44

Vanwege alle goddeloosheid zal God zijn volk verstrooien onder de volkeren. Maar God verbindt daaraan in zijn genadige goedheid een groots perspectief: Hij zal hen daar onder zijn herdersstaf door doen gaan. Omwille van de komende Christus zal God daar tot hun hart spreken: een deel zal zich verharden in ongelof, maar een ander deel zal door Gods Geest zich gewillig laten verzamelen onder de staf van Christus. Een prachtig vergezicht op de nieuwtestamentische kerk, die God onder het Hoofd Christus uit alle volkeren bijeenbrengt. Ja, het ziet uit op de jongste dag, wanneer al Gods beloften ten volle vervuld zullen worden: en het zal worden: één Herder, één kudde.

Ezechiël 21 :1-22

In dit hoofdstuk wordt voorgezegd dat de voltrekking van Gods oordeel aan Juda onafwendbaar is: zowel de goeden als de slechten zullen door de Chaldeeën gedood worden. Dit wil niet zeggen, dat er geen verschil is tussen de dood van de rechtvaardige en die van de goddeloze. Maar het zegt wel, dat de Chaldeeën dan niets en niemand zullen ontzien. Ezechiël moet (vers 14) in de handen klappen als symbool dat de Chaldeeën elkaar zullen ophitsen om volledig met de Judeeërs af te rekenen. Aangrijpend is te lezen, dat de HERE ook zelf in de handen zal klappen (vers 17) om de Chaldeeën tegen Juda op te hitsen: Gods toorn is niet meer te keren tegen zijn volk, dat Hem zo vaak in ongeloof heeft versmaad. Aan Gods geduld komt bij volharding in zonde en ongeloof een keer een eind. Met te meer klem klinkt die boodschap ook door in het Nieuwe Testament: "Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God!" (Hebreeën 10,31)

Ezechiël 21:23-37

De Joden weten zich beschermd door hun nieuwe bondgenoten, nadat zij (meinedig!) het (opgelegde) verbond met Babel hebben verbroken. Maar God heeft tot de ondergang van Jeruzalem besloten. De meened neemt Hij hoog op! De hoofdstad Rabba van de Ammonieten zal hetzelfde lot als Jeruzalem ondergaan, al voltrekt zich de verwoesting van Jeruzalem eerst. De Ammonieten hebben zich ook aan meened schuldig gemaakt. Daarnaast hebben zij Gods volk, Gods oogappel, gesmaad. De verzen 25-27 zijn heel bijzonder: God zal verhogen die nederig is (= koning Jojachin) en vernederen die hoog is (= koning Zedekia). De naar Babel weggevoerde koning Jojachin zal eten van de tafel van de koning van Babel (Jeremia 52, 31-34). De 'evangelische' ommekeer die hoort bij het rijk van Christus. Ezechiël profeteert hier van de grote Zoon van David, de Messias, die alle heerschappij zal ontvangen op basis van recht. Gods trouw blijft, zelfs in zulke door de zonde vastgelopen situaties, waarin alles spreekt van Gods toorn! Houdt daarom altijd moed in voor- en tegenspoed!

Ezechiël 22:1-16

"Hij is eraan verknocht, meer dan aan welke stad van Jakob ook." Dit zijn woorden uit een nieuwe berijming van Psalm 87, uit 'Psalmen voor nu'. Waarschijnlijk kent u deze berijming beter: "De HEER, die Zich in Sions heil verblijdt, bemint haar meer dan één van Jakobs steden."

Een mooie Psalm. God hield van Jeruzalem. Hij houdt van de gemeente.

Maar door Ezechiël zegt God heel iets anders: "Ik schud mijn vuist tegen je, Jeruzalem." (Zie vers 13.) Hoe kan dat nu?

En toch: bent u nooit heel erg boos op iemand van wie u heel veel houdt? Vast wel. Waarom? Omdat je het weer goed wilt krijgen. Nu, zo is het met God ook.

Ezechiël 22:17-31

Een land waarop de regen geen vat heeft, waarin de regen niet doordringt als het stormt. (Zie vers 24.) Met zo'n akker begin je niets. Dat het niet goed gaat, ligt niet aan de omstandigheden. Het komt door de grond.

Met zulke grond vergelijkt God Israël. De omstandigheden waren prima en toch ging alles heel erg fout. Zelfs mensen die de toon aan moesten geven, deden dat verkeerd. De profeet Ezechiël noemt de koningen (vers 25), de priesters (vers 26), andere leiders (vers 27), de profeten (vers 28) en de landadel (vers 29). Maar vergis je niet, want je krijgt heel vaak de leiders die je verdient.

Ik moest denken aan Jezus' gelijkenis van de Zaaier. Het zaad was uitstekend, maar heel veel grond niet. Het zaad is ook vandaag prima. Veel andere christenen zijn er jaloers op. Hoe staat het met de grond?

Ezechiël 23:1-27

Kent u dat lied van Ria Borkent over het nieuwe Jeruzalem? Getoonzet op de mooie melodie van Willem Vogel is het echt ontroerend: "Als een bruid op haar mooist ..." (Negentig Gezangen Lied 42.)

De vergelijking van de gemeente met een bruid is bekend en geliefd. In het huwelijksformulier komen we hetzelfde tegen, maar dan omgekeerd. "Zoals de gemeente Christus liefheeft ..."

Maar nu de vergelijking tussen de kerk en een prostituée: is dat niet iets voor het Oude Testament? We kennen het beeld via Hosea, die profeet die van God met een hoer moest trouwen. We komen het nu bij Ezechiël opnieuw tegen. Deze keer gaat het om twee hoeren. De eerste heet Ohola. Dat betekent: 'haar eigen tent'. Ohola is een symbool voor het Tienstammenrijk, en dat rijk kiest heel eigenzinnig haar eigen plaatsen voor de eredienst.

De tweede heet Oholiba, dat wil zeggen: 'mijn tent is in haar'. Oholiba duidt Juda aan. De Judeeërs kwamen bij elkaar op de plaats die God verkoos. Toch bleek dat niet de garantie voor een goede afloop te zijn.

Maar nogmaals: is dit niet heel erg Oudtestamentisch? Een vraag: 'zou God zich vandaag nooit grandioos verraden voelen door een gemeente, een kerk? En zou dat ook onze kerk kunnen zijn?'

Ezechiël 23:28-49

Heel afschuwelijk, een god die zijn eigen mensen in stukken laat hakken. (Zie vers 47.) Is dit God wel? Als je je eigen boosheid tot die ander door wilt laten dringen, zul je ook zijn of haar eigen taal moeten spreken. Anders denkt hij of zij nog, dat je het niet meent.

Hoe maak je een volk dat er geen been in ziet om kinderen te offeren duidelijk, dat je dit niet neemt?

Het gaat niet om de manier waarop, maar om het feit dat. Als je een hechte relatie met God hebt, ontdek je vanzelf hoe de Here vandaag zijn boosheid uit.

Ezechiël 24

Er kan een moment zijn, dat God je helemaal voor zich opeist. Dat hoeft niet altijd. Het kan ook zijn, dat je een deel van je tijd besteedt aan het werk waarmee je je geld verdient, een ander deel aan de kerk en aan het evangelie en weer een ander deel aan je relaties en aan ontspanning. Maar soms worden mensen helemaal opgeëist. Hij is niet voor niets op 55-jarige leeftijd gestorven. De situatie van de kerk op dat moment bracht dit gewoon met zich mee.

Voor Ezechiël geldt hetzelfde. Niet iedere profeet heeft van God een rouwverbod gekregen bij het overlijden van zijn vrouw. Ezechiël is zelfs de enige, van wie dit in de bijbel staat. Maar de situatie was er naar.

De ballingen in Babel, onder wie Ezechiël profeet was, gingen er zonder meer vanuit dat ze binnenkort wel weer zouden terugkeren naar Juda. Jeruzalem zou niet vallen. Dat kon niet. Jeruzalem was de stad van God!

Deze mensen hadden een bord voor de kop. Dan is er heel wat nodig om ze wakker te maken.

De vrouw van Ezechiël sterft en hij rouwt er niet eens om. Dan is er maar één mogelijkheid: hij heeft haar zelf vermoord of laten vermoorden. Als Jeruzalem valt, dan is het eigenlijk zo, dat de Judeeërs hun eigen stad hebben vernield.

Ezechiël 25

Je kunt als kerklid naar twee kanten doorslaan: óf je verdedigt je eigen kerk door dik en dun óf je kraakt die kerk helemaal af. Het verbaast je vast niet, dat God geen van beide doet.

Jeruzalem is gevallen. De stad en de tempel zijn vernield. Een ooggetuige is het de profeet Ezechiël in Babel komen vertellen. (Zie 33:21. Vergelijk 24:25, 26.)

Het was hun eigen schuld. God heeft hen zo gewaarschuwd. De buurvolken hebben er leedvermaak om. 'Ha, net goed!' Maar schaart God zich nu achter die buurvolken?

Nee, God is kwaad op hen en Hij komt op voor Juda. Want waarom was God ook nog maar weer boos op Jeruzalem? Omdat Hij het in orde wilden hebben. Als je echt van iemand houdt, dan blijft je liefde, ook al ben je wel eens boos. Die boosheid staat in dienst van je relatie.

Ezechiël 26

Als een docent die hoog aangeschreven staat tijdens een hoorcollege het christelijk geloof afkraakt, schrik je. Als de baas van je bedrijf hetzelfde doet, schrik je ook. Naarmate de niet-gelovige meer macht heeft, voel je jezelf onzekerder worden.

Tyrus was in de tijd van Ezechiël een machtige stadstaat op een eiland vlak vóór de Syrofenicische kust. Machtig vooral door de handel. Eén stad maar en toch: de Assyriërs en zelfs de Babyloniërs kregen het niet klein. Tyrus was ook het centrum van de dienst aan de vruchtbaarheidsgodin Asjera. De goddeloze koningin Izebel kwam er vandaan.

En toch gaat Tyrus eraan. God is altijd nog de sterkste!
Wee dus maar niet bang en blij vooral jezelf.

Ezechiël 27:1-25a

In de tijd van Ezechiël was Tyrus beroemd. Uit allerlei landen deden handelaars Tyrus aan. Je kunt het vergelijken met New York.

Op zich is daar niks mis mee. Je kunt zonde doen met veel, maar ook met heel weinig bezit.

Maar het einde van vers 3 is veelzeggend: "Tyrus, jij roemde je eigen schoonheid, je dacht: Ik ben volmaakt." God kent iedereen.

Ezechiël 27:25b-28:10

Je sterke kant is meteen ook je zwakke kant. Het is wel duidelijk, waarom. Op het terrein waar je sterk bent, bevind je je regelmatig aan de grenzen van je kunnen. Daar loop je dus tegelijk grote risico's. Dat maakt je meteen zwak. Het is prachtig om jezelf te ontwikkelen en om nieuwe ontdekkingen te doen, maar je blijft een mens.

De kracht van Tyrus was de zeevaart en dan ook nog op het wijde water. Dat durfde geen enkele andere zeevarende mogendheid uit die tijd aan. Hun schepen waren kustvaarders. Maar Tyrus was hen in scheepsbouw ver vooruit. Toch kan het ook dan mis gaan en hoeveel indruk maakt dat dan niet!

God heeft de mens bijna goddelijk gemaakt. (Zie Psalm 8.) Wees er blij mee. Geniet ervan. Maar vergeet ook dat woord *bijna* niet.

Ezechiël 28:11- 26

Het lijkt wel alsof de zondeval zich in de geschiedenis van Tyrus herhaalt.

Maar zo gek is dat nog niet. De val van Adam en Eva is niet een waar gebeurd verhaal dat veilig is opgeborgen in een ver en voor ons onschuldig verleden. Met dat doel staat Genesis 3 niet in de bijbel. Het vallen in zonde komt nog dagelijks voor!

Het kan zo goed beginnen. Je start een prima studie en je wordt lid van een christelijke studentenvereniging. Je begint aan een baan met perspectief en tegelijk ben je actief lid van je kerk. Maar na verloop van tijd komt de klad erin. Het gaat echt helemaal fout met je.

Hoe is dat mogelijk? Ja, waarom ging het met Adam en Eva verkeerd?

'Waarom heeft God dat niet tegengehouden?', zeggen wij dan. Je kunt je ook – en dat is beter – afvragen, wat die eerste mensen mankeerde. Het houdt in elk geval een waarschuwing in: volhouden kost ook energie!

Ezechiël 29

Vreemd: koning Nebukadnessar heeft bij de aanval op Tyrus het uiterste van zijn leger gevegd. Maar de koning en zijn leger zijn niet beloond voor deze zware strijd. Waarschijnlijk kreeg hij Tyrus niet echt op de knieën. Voor God is dit de reden voor een tegemoetkoming. Als compensatie geeft Hij aan koning Nebukadnessar Egypte. De koning van Babel wordt voor zijn inspanning beloond door de God van Israël. Waar slaat dit in vredesnaam op?

Maar als Nebukadnessar nu een opdracht voor God uitvoert? En dat doet hij! God wilde Tyrus straffen voor zijn hoogmoed en Egypte, omdat zijn volk Israël daar niet op vertrouwen kon.

Zo kan het voorkomen, dat iemand die niet in God gelooft toch iets voor Hem doet en dat God er dan ook nog eens goed op let, dat hij zijn loon krijgt. Zo eerlijk is God.

Ezechiël 30

De Judese ballingen in Babel geloven het niet, dat Jeruzalem vallen zal. Niet alleen omdat het de stad van God is, maar vooral ook omdat Juda in Egypte een sterke bondgenoot heeft. Egypte heeft hen opgezet tegen Babel. 'Egypte zal en kan', zo geloven ze, 'Jeruzalem voldoende tot steun zijn.

Om dat geloof te doorbreken drukt God zich d.m.v. Ezechiël heel plastisch uit. Hij vergelijkt Egypte en Babel met twee sterke mannen, ieder met een zwaard in de hand. De armen van de koning van Babel zal God sterk maken. Maar de armen van de koning van Egypte zal Hij beide breken.

Je geloof in God kan ook worden geblokkeerd door een sterk vertrouwen op een mens.

Ezechiël 31

Heb jij dat wel eens meegemaakt, zo'n reusachtige kastanjeboom die neergehaald wordt?

Onder aan de stam zijn mannen bezig met een kettingzaag. Even verderop staan mannen met stevige touwen in hun handen. De stam is bijna doormidden, de mannen trekken en dan gebeurt het: de oude reus valt met een dreun op de grond. Een gejuich stijgt op. Het is ook niet niks om zo'n oeroude boom de baas te worden. Maar zelfs die boom is eindig.

In de tijd van Ezechiël en daarna werd een machtige koning vaak door een woudreus aangeduid. Denk aan de geweldige boom, die Daniël ooit zag in een droom. Koningen hadden in die tijd ook heel veel macht. De democratie had haar intrede nog niet gedaan. Ook de farao van Egypte was in de tijd van Ezechiël zo'n ontzagwekkende persoonlijkheid. Geen wonder dat God door Ezechiël, bijna twee maanden na zijn voorspelling van de val van de farao, nog eens laat aankondigen dat de koning van Egypte vallen zal. Zoiets gelooft toch niemand?

Ezechiël 32:1-16

Alweer gaat het over de ondergang van Egypte. Blijkbaar is dit iets, wat goed tot de Israëlitische lezers doordringen moet. Wat wij bij herhaling te horen krijgen, is vaak heel iets anders, namelijk: de vergeving van onze zonden, de liefde van God, het eeuwige leven.

Natuurlijk is ook dat belangrijk. En toch: wat kunnen we ontzettend opzien tegen mensen!
Dat staat onze verhouding met God net zo goed in de weg.

Ezechiël 32:17-32

Wie wint? Wie houdt het 't langste vol? Wie bereikt de top?

Belangrijke vragen vandaag. Het liefste praten we over onze successen. En als je die niet te vertellen hebt, houd je je stil, heimelijk onder de indruk van wie onbetwist de sterkste is.

In de onderwereld doet het gerucht de ronde, dat nu ook Egypte daar komt.

De onderwereld: dat fenomeen kennen wij niet. Maar zo'n beeld is wel heel nuttig. Als je merkt dat je schrikt van iemand die machtig is, denk er dan ook eens aan Wie de allersterkste is.

Ezechiël 33:1-20

Het is de taak van een knecht van God om, waar nodig, te waarschuwen. Hier de profeet Ezechiël. Die taak is niet altijd gemakkelijk. Want de toehoorders zitten er vaak niet op te wachten. Bij echt gevaar, omdat mensen goddeloos gaan leven, kan men niet zwijgen. En dat mag gelden voor elke christen.

Ezechiël 33:21-33

De boodschap klinkt: de stad Jeruzalem is gevallen. De vijand heeft de stad ingenomen. Wat zeggen de mensen van Gods volk? Heel vroom: het land is van ons, door God gegeven. Maar die praat past hen niet als ze naast hun God de afgoden dienen, als men elkaar haat en om het leven brengt. Vroom praten over God, maar er niet naar leven, is dodelijk.

Ezechiël 34:1-16

Leiders van Gods volk moeten herders zijn, zorgzaam, beschermend. Maar dat doen ze nu juist niet. De schapen van Gods kudde worden geleid met harde hand en wat doen die schapen dan? Ze gaan er van door. In zulke leiders hebben ze geen vertrouwen. Slechte leiders in de kerk zijn bedacht op zichzelf. De Here God zal zijn schapen leiden en Hij zal zelf de herder zijn.

Ezechiël 34:17-31

De Here zal als de grote herder van zijn kudde voor eerlijkheid en recht zorgen. De schapen van zijn volk waren onderling in strijd gewikkeld. Dan worden de sterken sterker en de zwakken nog zwakker. Maar juist het zwakke zal de Here verzorgen. Hij zal veiligheid bieden.

Er valt de naam 'huis van David'. En zo profeteert Ezechiël over de komende koning Jezus Christus, die die herder is. Let op het steeds noemen van: mijn schapen, mijn schapen. De kerk is van Hem. Niet van mensen.

Ezechiël 35

Het gaat over het gebergte Seïr. Dat is Edom. En de naam Edom staat voor Ezau en zijn nageslacht. Ezau is de tweelingbroer van Jakob. En wat was het een strijd tussen de beide broers. En dat is het nog. Toen het nageslacht van Jakob het benauwd kreeg door vijanden, heeft Edom zich aan de kant van die vijanden geschaard. Zoals Edom Gods volk te pakken heeft genomen, zo zal God Edom ten onder brengen.

Ezechiël 36:1-15

Gods volk is aan alle kanten gepakt. Het hele land heeft schade opgelopen. De bergen, de dalen, en wat eens dorpen en steden waren. Het volk Edom behoorde mee tot de plunders. Ezechiël mag ook het venster op de toekomst richten: de verstrooide Israëlieten zullen terugkeren naar eigen land. En het vruchtbare land zal weer zijn vruchten opbrengen. Er zullen weer veel mensen wonen. En men zal weten dat God de machtige is.

Ezechiël 36:16-38

Ezechiël wijst de oorzaak van de ballingschap aan. Het volk werd verstrooid omdat het in zonden leefde. Het heeft het land vuil gemaakt door zijn stijl van leven en werken. Er was onderlinge harde strijd. Men diende andere goden. Dat tast de naam van God aan. De wereld die toekeek zei: dat is nou het volk van de Here, maar toch gaan ze weg uit hun land. Die God laat het maar goed zitten. De heilige naam van God is daarmee aangetast. En toch laat God het niet zitten. Hij zal het laten zien. Hij laat zijn kinderen uit alle landen terugkeren. En dan is er meer dan veilig wonen in een fijn land. God doet meer. Hij geeft zijn kinderen een nieuwe geest, een nieuw hart. Een hart niet meer van steen maar een zacht hart van vlees. Om weer voluit uit liefde te gaan leven naar Gods regels. En men zal walgen over het verkeerde van vroeger. Dat is echte bekering.

Ezechiël 37:1-14

We worden via een hemelse droom van Ezechiël verplaatst naar een dal dat vol ligt met doodsbeendieren. Kan zoiets nog tot leven komen? Immers nooit. En toch, het gaat gebeuren. Zo zal het gaan met de verstrooide Israëlieten. Het volk komt weer tot leven. De Here brengt de geest in hen. Een dode komt weer tot leven. Hij alleen is daartoe in staat.

Ezechiël 37:15-28

Het boek Ezechiël is vol met 'plaatjes'. Om iets duidelijk te maken. Hier gaat het over twee stukken hout. Die moeten uitbeelden hoe het vroeger was toen Israël een verscheurd land was, met het tienstammenrijk en het tweestammenrijk. De twee stukken hout worden samen gebonden. Om aan te geven dat die verdeeldheid straks voorbij is. Verdeeldheid onder zijn kinderen vindt de Here een gruwel.

Hier gaat het om de tijd na de ballingschap. Er is ook weer sprake van één koning. En weer wordt gesproken over die koning als mijn knecht David. Hij is de ene herder. Er wordt verder gesproken over een verbond van vrede dat eeuwig duurt. Op deze manier wordt duidelijk dat het in Ezechiël om meer gaat dan de terugkeer van het oude volk Israël. Er wordt ons een blik gegund in het koninkrijk van Jezus Christus, zoals dat er vandaag is, waarin wij ons, als zijn schapen, veilig mogen weten.

Ezechiël 38

Een bijzondere naam komt ons tegemoet. De naam Gog. Gog staat voor een sterke aardse macht die zich stelt tegenover God en zijn volk.

Deze gaat optreden als Israël is teruggekeerd en mag leven in vrede, zonden muren en poorten. Gog wordt getekend als het gevaar dat uit het noorden komt. God zal die macht laten optrekken tegen z'n eigen volk. Maar Hij zal het ook vernietigend tegemoet treden. We horen van een aardbeving. God zal hen straffen. We mogen ook hier denken aan het eindoordeel van God dat eenmaal komt, wanneer God zijn vijanden zal straffen.

Ezechiël 39

Het gaat over de ondergang van Gog, die zo brutaal in verzet komt tegen de Here. Het land zal gereinigd worden. En we denken aan de wereld die gereinigd zal worden en die dan overgaat in een rijk van vrede. God zal recht spreken over alle volken. Er wordt bij Gog ook concreet gedacht aan de goddeloze Antiochus Epifanes, een vorst uit het noorden. Deze heeft tot in Jeruzalem toe God en zijn volk bestreden. (Zie Daniël 11, vers 40 en volgende.) De Makkabeeën komen in verzet. (Zie het apocriefe bijbelboek: 1 Makkabeeën hfd. 1.) Zie voor de eindafrekening van Gog in de toekomst: Openbaring 20:8,9 en Ezechiël 38:22.

Ezechiël 40:1-27

Nou, maak de borst maar nat: hoofdstukken lang allerlei afmetingen van een nooit gebouwde tempel, waar je vaak ook nog geen touw aan vast kunt knopen. Waarom staan deze hoofdstukken nou in de bijbel? In elk geval niet om elke dag even een stukje te lezen voor een gezin met kinderen aan tafel. Dat kweekt alleen maar afkeer van de bijbel.

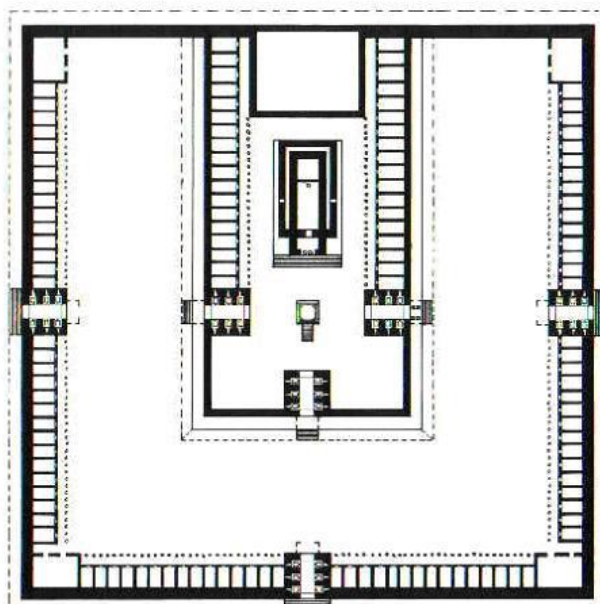
Jammer dat de bijbel geen plattegronden kent. Een schemaatje van een plattegrond is veel inzichtelijker dan een geschreven plattegrond.

Op grond van de hoofdstukken 40-48 hebben allerlei uitleggers wel zelf een plattegrond of een drie dimensionale reconstructie ontworpen. Je ziet er hier twee. Het helpt mij wel om bij het lezen een indruk te krijgen van wat er ongeveer bedoeld wordt.

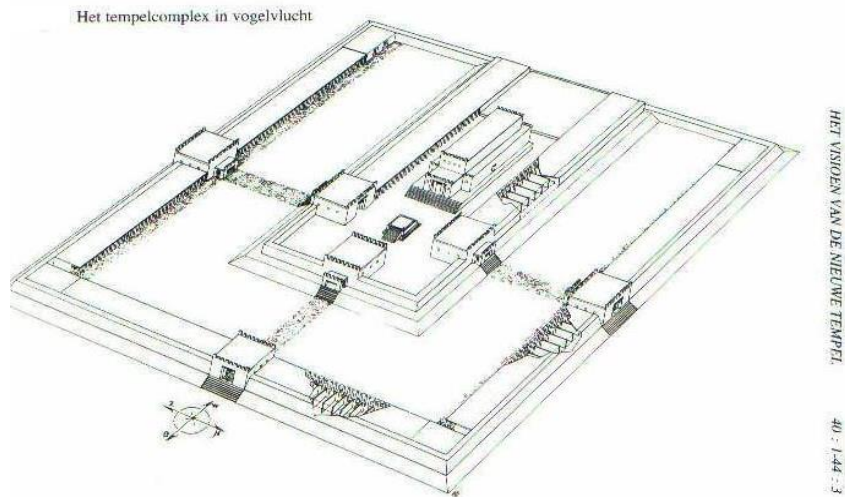
Deze keer een beschrijving van de tempel aan de buitenkant. Er zijn drie toegangspoorten. Opvallend is dat het niet zomaar een opening is zoals bij de tabernakel, maar dat het complete bouwwerken zijn. De tempel krijgt hierdoor iets van een onneembaar fort. Wat zou dat zeggen?

Illustraties bij het tempelvisioen

Ezechiël 40-48

Ezechiël 40:28-49

Vandaag leidt de gids ons van het buitenplein via weer een nieuwe poort naar het binnenplein. Ook hier weer drie poorten, die er als echte stadspoorten uitzien, waardoor de eigenlijke tempel dus door een dubbeldikke muur met telkens forse poortgebouwen beschermd wordt. Je loopt niet zomaar door naar de tempel!

Let er ook op dat je steeds hoger komt. In de buitenste poort moet je 7 treden klimmen, in de binnenste poort 8 treden. En voor je de tempel binnenkomt nog eens 10 treden. 25 in totaal. De tempel is symbool van de hemel als woonplaats van God; daarom klim je op tot je God ontmoet in zijn heiligdom. Hoe dichter je bij God komt, des te hoger stijgt je op!

Mooie gedachte als je naar de kerk gaat en lofliederen aanheft: je klimt op tot de Allerhoogste.

Ezechiël 41

Nu zijn we bij de echte tempel. Was het de bedoeling van dit visioen om de tempel die door Nebukadnezar verwoest was, op deze manier weer op te bouwen?

Ezechiël 43:11 zegt dat de maten worden gegeven om nagebouwd te worden. Maar Nehemia en Ezra hebben het zo niet begrepen. Ik neem aan dat ze de beschrijving van dit visioen van Ezechiël gekend hebben. Toch hebben ze niet deze afmetingen gebruikt voor de nieuwe tempel die zij na de ballingschap gingen bouwen.

Verderop gaat Ezechiël ook het heilige land verder indelen voor de 12 stammen. Dit gebeurt zo schematisch en met zo weinig oog voor de werkelijke geografie van het land, dat je de indruk krijgt dat dit visioen niet bedoeld is als handleiding voor echte landverdeling. Zou ook de tempel met zijn afmetingen alleen symbolisch bedoeld zijn?

Volgens anderen echter wachten deze instructies uit Ezechiël 40-44 nog steeds op de tijd dat ze letterlijk worden uitgevoerd. Dat lijkt me vreemd: na het offer van Christus zie ik geen plaats meer voor een letterlijke offerdienst.

Hoe dan ook, ik hou het erop dat dit visioen in elk geval een bemoediging is: de HERE heeft in Ezechiël 8-10 ook in een visioen laten zien dat Hij weg ging uit de tempel van Salomo. Gevolg van deze leegstand was de verwoesting vlak daarna.

Maar houd ook tijdens de ballingschap moed: Hij wil straks opnieuw te midden van zijn mensen komen wonen.

Het paradijs keert terug: vandaar die palmbomen en engelfiguren in de versiering van de tempel.

Opvallend is dat er in deze nieuwe tempel veel minder goud blinkt dan in die van Salomo. Om alle aandacht op de aanwezigheid van de HERE zelf te richten?

Ezechiël 42

Als je bij een patiënt op de Intense Care op bezoek gaat, moet je vaak eerst je handen wassen, een mondkapje voordoorn, een schort aantrekken en sloffen om je schoenen. Je zou anders van straat allerlei bacteriën kunnen meenemen naar deze afdeling. En niet voor niets ligt de patiënt op Intensive Care. Vandaar die sluis, met alle voorzorgsmaatregelen.

Nu wil ik God niet vergelijken met een ernstig zieke patiënt. Wel kun je het voorbeeld gebruiken om duidelijk te maken dat Gods heiligheid op geen enkele manier door ons straatvuil aangetast mag worden. De vorige tempel was verwoest omdat mensen er in en uit liepen alsof het hun eigen huis was. Maar God is heilig. Alleen via heilige priesters die het onderscheid tussen heilig en niet-heilig kennen, is Hij toegankelijk. Christus is onze heilige priester door wie wij priesters mogen worden. We mogen binnen komen als we ons eerst aankleden met Christus.

Ezechiël 43

God komt terug, en wil weer wonen in ons midden. Probeer de indrukwekkende beelden van zijn macht en majesteit in de eerste verzen van dit hoofdstuk eens op je in te laten werken. Denk je in dat je erbij stond. Wat gaat er door je heen?

Nog indrukwekkender zullen de Here God met Jezus Christus in al hun heerlijkheid in ons midden komen tronen op een nieuwe aarde.

De tempel staat helemaal vrij, niet meer zoals eerst tegen het paleis van Salomo aangebouwd. Die weelde bleek niet te dragen, en leidde tot ontheiliging van de heilige woning van God. Vandaar een vrijstaande woning voor God. Maar vanuit deze woning van God, vanuit de ontmoeting met Hem wordt het omliggende gebied ook zeer heilig. Hoe straalt de hoge heiligheid van God door in uw dagelijkse leven?

Ezechiël 44:1-16

De buitenste Oosterpoort mag nooit meer gebruikt worden. De Here is erdoor binnengekomen, en nu blijft Hij dicht. Ook weer een blijk van de grote heiligheid van de HERE. Hij heeft de deur achter zich dichtgetrokken, omdat Hij nooit weer weg wil gaan.

Wie mag binnenkomen en wie niet? Wie onbesneden is van hart en lichaam mag niet naar binnen. De GrootNieuws vertaling zegt het mooi: "wie onbesneden is, wie Mij niet met hart en ziel is toegedaan..." (vers 9). Heb je je hart laten besnijden, ben je opnieuw geboren en heb je je hart aan Hem verloren, dan ben je van harte welkom. Maar anders niet!

Ezechiël 44:17-31

In de tweede helft van dit hoofdstuk geeft de Here allerlei regels voor het gedrag en het werk van de priesters die dienstdoen in de tempel. Een kernzin is vers 23: de priesters hebben de taak mijn volk het verschil te leren tussen heilig en niet-heilig, tussen rein en onrein.

Deze regel geldt ook voor christenen nog steeds: "wees heilig want Ik ben heilig, zegt de Here", 1 Petrus 1:16. En vergeet niet: wanneer je een ander iets wilt leren, zul je eerst zelf het goede voorbeeld moeten geven.

Een verrassend mooie zin is vers 28. In GrootNieuws staat het er zo: "De priesters hebben geen recht op eigen grond. Hun voorrecht is het Mij te dienen." In de gangbare vertaling staat het er wat kernachtiger: "Een bezitting in Israël mag je de priesters niet geven: Ik ben hun bezitting." Mooi om eens over door te denken. De Here zelf als je erfdeel, je kostbaarste bezit. Psalm 16:6.

Ezechiël 45

Dit hoofdstuk regelt de onderlinge verhoudingen van de vorst en het volk. De vorst mag niet meer heersen over het volk. Hij lijkt al met al meer op een soort priester dan op een koning, in zijn zorg voor de offers. Niet hij zelf staat in het middelpunt maar centraal in het gebied dat hem toebedeeld wordt ligt de tempel van de HERE met daarom heen het gebied van priesters en levieten en de strook bestemd voor de hoofdstad.

Ezechiël 46

Ook dit hoofdstuk regelt vooral de taak van de vorst, zijn positie in het heiligdom. Op de sabbat mag de binnenste Oosterpoort geopend worden, maar de vorst moet op de drempel blijven staan, hij mag niet helemaal naar binnen op het binnenplein. Dat is alleen voor de priesters weggelegd.

In vers 9 wordt de verkeerscirculatie enigszins geregeld voor de grote feesten, wanneer het een drukte van belang wordt in de tempel. Kom je via de Zuiderpoort het binnenplein op, dan loop je rechtdoor en ga je er via de Noorderpoort weer uit, en andersom. Is dit om onnodig gedrang te voorkomen? (Maar waarom dan niet de regel dat iedereen de zelfde kant uitloopt?) In elk geval moet de vorst zich ook aan deze verkeersregel onderwerpen.

Ezechiël 47

Dit is de climax van het visioen van de nieuwe tempel. Vanuit de nieuwe woonplaats van God onder zijn mensen wordt het omliggende land gezegend. Net als in het paradijs ontspringt bij de troon van God de levensrivier. Hij sijpelt onder de drempel door, uit de Oosterpoort, en gaat richting oosten, in de richting van de Dode Zee. Het begint heel klein maar de stroom wordt steeds dieper. En als de profeet dan terugkijkt, ziet hij dat de oever overal begroeid is met prachtige bomen. Het is water van leven. Overal vis. Zelfs in de Dode Zee keert het leven terug. Openbaring 21 werkt dit beeld verder uit voor de nieuwe aarde.

In dit gezegende land krijgen alle stammen van Israël de ruimte. Jozef krijgt twee stroken, omdat al vanouds zijn zonen Efraïm en Manasse afzonderlijke stammen vormen. En vanzelfsprekend geven zij dan ook ruimte aan vreemdelingen en asielzoekers die bij hen willen wonen, rond de tempel van de Here.

Ezechiël 48:1-14

Nu volgt een heel schematische indeling van het land onder de stammen, elke stam krijgt een strook die in het Westen aan de Middellandse Zee grenst en in het Oosten aan de Jordaan. Het doet me denken aan de indeling van landen in Afrika, die met hun rechte strepen geen rekening houden met natuurlijke grenzen, maar die op de tekentafel zijn geboren. Met dit verschil: deze indeling is niet bedoeld, dacht ik, om echt uitgevoerd te worden maar heeft een symbolische betekenis: eerlijke verdeling en ruimte voor iedereen.

Wat in hoofdstuk 45 al geregeld was voor het gebied rond de tempel, wordt nog eens herhaald en uitgewerkt. De tempel ligt niet alleen centraal in het gebied van de vorst maar ook in heel Israël.

Ezechiël 48:15-34

We werken vanuit het noorden zuidwaarts. Na de eerste 7 stammen zijn we nu aangekomen bij het gebied rond de tempel. De precieze positie van de stad wordt uitgetekend. Daarna komen de overige 5 stammen aan de beurt.

De stad is voor alle stammen het middelpunt, en staat open naar alle richtingen. Elke stam is welkom. Het nieuwe Jeruzalem (in Openbaring 21:12-14) heeft ook 12 poorten die met de namen van de stammen van Israël gesierd zijn, terwijl de muren rusten op 12 fundamenten: de apostelen van Christus! Het hoogtepunt is het laatste zinnetje: de naam Jeruzalem wordt niet genoemd, maar: de Here woont hier!

Daar gaat het om. Daar gaat het heen: een plek voor Israël en de volken met God en Christus als stralend middelpunt.

Daniël 1

Als we de naam van Nebukadnessar, de koning van Babel horen, denken we meteen aan de verwoesting van Jeruzalem. Maar al een tijd eerder was hij voor de muren van deze stad verschenen om het opstandige Juda een lesje te leren. Bij die gelegenheid paste Nebukadnessar een bekende tactiek toe in de hoop nieuwe opstanden te voorkomen: de deportatie van leidinggevende mensen. Bij die gelegenheid waren ook de jonge Daniël en z'n drie vrienden in Babel terecht gekomen.

Om deze jonge Judeeërs meer aan zich te binden gaf Nebukadnessar de opdracht hen op te leiden als hoveling. Bij die gelegenheid lieten Daniël en z'n vrienden zien dat ze wel 'in de wereld' wilden zijn (ze deden voluit mee met de opleiding) maar niet 'van de wereld' (ze bleven zich houden aan de voedselvoorschriften uit de wet van Mozes). Deze trouw aan God bleef niet zonder uitwerking: Daniël en z'n vrienden kwamen het beste voor de dag bij Nebukadnessar.

Deze geschiedenis wil ons aansporen ook in een moeitelijke situatie het gelovig-zijn zonder compromissen vol te houden, in het vertrouwen dat God vroeg (zoals toen) of laat (zoals meestal) voor een goede afloop zorgt.

Daniël 2:1-23

Volgens een bekend gezegde zijn dromen bedrog. Inderdaad kun je aan dromen soms geen touw vastknopen, waarom je wakker geworden, jezelf kunt geruststellen: 'Het was maar een droom'. Maar dan nog blijken ze wel terdege ergens op te slaan. Ze reageren op wat er in je leeft, ze maken de angsten tastbaar die in je zitten, ze helpen je mee om oude pijn te verwerken. Maar het komt ook voor dat God er gebruik van maakt om jou iets duidelijk te maken.

Dat laatste overkwam Nebukadnessar: hij kreeg een droom die duidelijk iets betekende. Van z'n geleerden wilde hij toen weten hoe hij z'n droom moest uitleggen. Kennelijk vertrouwde hij ze niet, want hij vroeg hen om als bewijs van hun kundigheid eerst de inhoud van die droom te vertellen. Geschrokken reageerden zij: 'Niemand ter wereld kan dat, behalve de goden, maar die verkeren niet onder de sterfelingen.' (vs.11). Een explosieve uitspraak. De pretentie van die magiërs was immers dat ze toegang hadden tot de godenwereld, maar nu bekenden ze dat ze hun pretentie niet konden waarmaken: de goden waren voor hen onbereikbaar; dus vroeg de koning het onmogelijke van hen.

En toen kwam Daniël op de proppen. Prachtig hoe afhankelijk hij zich opstelde: ook hij kon niet beschikken over God met zijn wijsheid. God was volstrekt vrij hem wel of niet die droom te onthullen. Maar op zijn verzoek wijdde God Daniël in in wat de koning bezig hield. Zo is God: als wij onze handen voor Hem openhouden, laat Hij ons nooit met lege handen staan. Natuurlijk, we kunnen Hem niks afdwingen; ook krijgen we lang niet altijd waarom we vragen. Maar Hij laat ons niet in de steek.

Daniël 2:24-49

Onderricht door God kon Daniël zowel de inhoud als de betekenis van Nebukadnessars droom vertellen. In die droom had Nebukadnessar een beeld gezien dat verbrijzeld werd door een steen, die van een berg was losgeraakt. Die droom bleek een soort film te zijn van de geschiedenis na Nebukadnessar (het hoofd). Wij zien daarin een profetie van het Medisch-Perzische rijk (de romp), het rijk van Alexander de Grote (de buik), het Romeinse rijk (de benen) en de periode daarna (de voeten). Deze wereldrijken worden opgevolgd door het koninkrijk dat Christus sticht en dat een einde maakt aan alle politieke machten in deze wereld.

Daniëls woorden maakten de koning duidelijk dat niet de goden van Babel maar de Heer van het (door hem overwonnen!) Juda de enige echte God is (vs.47). Hij heeft overzicht over de wereldgeschiedenis; sterker nog: Hij stuurt deze geschiedenis naar het door Hem beoogde doel - nog altijd.

Daniël 3:1-30

Hoe enthousiast Nebukadnessar het unieke van de God van Daniël ook had erkend (2:47), na enige tijd richtte hij toch een beeld op waarvoor hij goddelijke verering vroeg. Bij de inwijdingsceremonie waren noodgedwongen ook Daniëls vrienden aanwezig. Ze weigerden het beeld goddelijke eer te bewijzen, ook toen de koning hen met een gruwelijke doodstraf bedreigde.

Wij weten dat deze geschiedenis goed is afgelopen, maar de vrienden kenden Gods bedoeling met hen niet. Toch bleven ze compromisloos trouw aan God: 'Onze God is in staat ons te redden. Maar ook al doet Hij dat niet, dan nog weigeren we dit beeld te vereren.' Ze sloten dus geen deal met God, zoals christenen soms proberen te doen: 'Als wij weigeren U ongehoorzaam te zijn, dan moet U ons tegen onze vijand beschermen. Voor wat hoort wat.' Nee, ze wijdden zich onvoorwaardelijk toe aan God en lieten de afloop aan Hem over. Toch kun je zeggen: ze vertrouwden erop dat God het goed zou laten aflopen; Gods zorg gaat immers door ook al heb je je leven verloren. Christus zei later: 'Wie zijn leven verliest omwille van mij, die zal het behouden' (Mat.10:39). Dat is nog altijd van toepassing.

Overigens maakte God door de indrukwekkende uitredding van de drie vrienden meteen iets belangrijks duidelijk aan de aanwezige heidenen. Die waren ervan overtuigd: 'Dat Juda door Babel is overwonnen, had bewezen dat Juda's God de mindere is van onze goden.' Die redding bewees dat Juda's God bepaald niet onmachtig was. Dat kan ons ook nu moed geven: onze God is superieur aan alles en iedereen, ook al laat Hij ogenschijnlijk niks van zich merken.

Daniël 3:31-4:15

Weer werd koning Nebukadnessar geplaagd door een onbegrijpelijke droom. Hij voelde aan dat die droom voor hem weinig goeds voorspelde. Misschien was dat ook de reden waarom z'n geleerden zich niet aan een uitleg waagden (4:4). Opmerkelijk is hoe breedsprakig dit hoofdstuk is, vooral aan het begin (3:31-33); opvallend is ook dat Nebukadnessar zelf uitvoerig aan het woord is. Kennelijk wordt hier geciteerd uit een officieel document, waarin de koning zelf z'n verhaal gedichteerd heeft. Wat hem is overkomen heeft hem blijkbaar aangegrepen.

Overigens blijkt uit dit gedeelte hoe moeilijk het voor Nebukadnessar was los te komen van z'n geloof in vele goden. Wel erkende hij in 4:47 het unieke van Daniël's God, maar in 4:15 heeft hij het erover dat de geest van de heilige goden in Daniël zou wonen. Intussen is opmerkelijk dat hij dit document begint met een verwijzing naar de hoogste God; ook belijdt hij van deze God dat die voor eeuwig koning is. Tot op zekere hoogte heeft het hem bereikt hoe uitzonderlijk Daniël's God is. In zijn situatie was dat kennelijk voldoende voor God. God werkt niet volgens het stramen 'alles of niets'.

Daniël 4:16-34

Daniël schrok toen hij de droom hoorde, want door God geholpen begreep hij meteen de betekenis ervan. Was hij bang voor de reactie van Nebukadnessar op z'n slechte boodschap? Ik heb meer de indruk dat het hem aan het hart ging wat er voor de koning stond te gebeuren: hij zou afgestraft worden voor z'n trots en zeven jaar lang zich als een dier gedragen, totdat hij z'n afhankelijkheid van God zou erkennen. Deze aankondiging was geen doem, want Daniël wees de koning een uitweg: door zich humaan tegenover de zwakken te gedragen zou hij z'n straf kunnen ontlopen.

Maar kennelijk heeft Nebukadnessar hier onvoldoende mee gedaan. De trots bleef in hem groeien: geen wonder na zoveel overwinningen en zoveel bouwactiviteiten in Babel. Op een gegeven moment gaf hij daar luidkeels uiting aan, vanaf een paleisterras kijkend naar de stad beneden hem. Meteen hoorde hij een engel z'n straf uitspreken en sloeg de krankzinnigheid toe.

Pas na zeven jaar als een dier geleefd te hebben was hij zover dat hij erkende helemaal op God aangevoelen te zijn. Weer koning geworden maakte hij het verhaal van z'n hoogmoed publiek: zo dankbaar was hij. Wat zou er een getuigenis van uitgaan als dictators van nu God op deze manier de eer zouden geven! Laten wij op onze plek in elk geval de lof op God zingen.

Daniël 5

Terwijl de vijandelijke troepen al voor de stad stonden hield de nieuwe koning van Babel, Belsassar, een feestmaal. Op een gegeven moment droeg hij met een dronken kop op om de bekers uit de tempel van Jeruzalem te laten aanrukken zodat ze daaruit konden drinken: een uitdagende actie ten koste van de God van Juda. Zij hadden zijn volk overwonnen; dus kon naar hun idee die God ongestraft bespot worden. Bij die gelegenheid liet God zien dat Hij niet met zich laat spotten: een geheimzinnige hand schreef op de muur van de feestzaal Hebreeuwse woorden, die volgens de uitleg van Daniël de ondergang aankondigden van Belsassar en zijn koninkrijk. Overigens herinnerde Daniël nadrukkelijk eraan hoe Nebukadnessar door God was bestraft om z'n hoogmoed; als Belsassar hiervan had geleerd, had hij het wel nagelaten de bekers uit Gods tempel voor zijn dronkemansfeest te gebruiken.

Dit oude verhaal maakt duidelijk wat nog altijd geldt: God laat bespottings niet lopen; vroeg of laat reageert Hij. Een waarschuwing voor mensen die menen God en zijn kinderen ongestraft belachelijk te kunnen maken. Tegelijk bemoedigend voor Gods kinderen: God ziet het als ze vernederd worden en Hij doet daar wat mee, vroeg of laat.

Daniël 6

Uit jaloezie om zijn bevoorrechte positie probeerden Daniël's collega's hem uit te schakelen. Ze konden niks bedenken, totdat ze zich realiseerden dat ze Daniël wel op het gebied van z'n geloofsovertuiging konden pakken. Ze stelden daarom de koning voor af te kondigen: 'de komende dertig dagen moeten de gebeden tot de goden stilgelegd worden omdat alleen de koning verzoeken mogen worden gedaan.' De nietsvermoedende Darius voelde zich waarschijnlijk geleid, want hij zette het voorstel om in een wet. Toen bleek dat Daniël het slachtoffer zou worden van deze wet, probeerde Darius diens executie te voorkomen. Tevergeefs: gevangen door z'n eigen wet kon hij niet anders dan Daniël in de leeuwenkuil laten deponeren. Ontroerend is hoe Darius vooraf, haast bezwerend, tegen Daniël zei: 'Uw God zal u redden' (vs.17). Na een slapeloze nacht zocht hij de kuil op met de angstige vraag: 'Heeft uw God u kunnen redden?' Daniël bleek springlevend.

Wat een stimulerend verhaal voor christenen die om hun geloof in het nauw gebracht worden: ze kunnen zich optrekken aan Daniël die trouw bleef aan God tegen alle verdrukking in; ze kunnen vertrouwen hebben in God die zijn zorg niet laat doorkruisen door wat voor angstaanjagends ook.

Daniël 7

Met dit hoofdstuk begint het tweede deel van het boek Daniël. Daarin staan visioenen waarin God allereerst, soms heel gedetailleerd, aankondigt wat er gaat gebeuren na de dood van Alexander de Grote in 323 vóór Christus. Maar zoals vaker bij visioenen wordt de blik nog verder gericht dan op de nabije toekomst: op de komst en terugkeer van Christus. Net zoals de visioenen uit het boek Openbaring hebben ook Daniëls visioenen de bedoeling te bemoedigen. De eeuwen vóór de komst van Christus hadden Gods kinderen het zwaar in Palestina. Ze werden telkens vermalen door de grootmachten die vanuit het zuiden (Egypte) of vanuit het noorden (Syrië, Babel, Perzië) optrokken. Daarom onthulde God hen, vóór alles aan, de toekomst en maakte Hij de uiteindelijke afloop bekend. Zo konden de gelovigen erop vertrouwen: dwars door alle plannen en acties van mensen heen voert God zijn plan uit en laat Hij Christus' rijk van vrede aanbreken.

In het eerste visioen zag Daniël vier angstaanjagende dieren, die symbool stonden voor vier opeenvolgende koninkrijken, waarschijnlijk net als in Daniël 2: het Babylonische rijk, het Medisch-Perzische rijk, het rijk van Alexander de Grote met z'n opvolgers en het Romeinse rijk met de machten daarna. Om z'n vervolging van Gods kinderen (vs.21) was dit laatste rijk het ergste. Maar al deze rijken werden overtroefd door 'een oude wijze', kennelijk God (vs.9), met inschakeling van zijn miljarden engelen (vs.10-12). Daarna gaf Hij het eeuwige koningschap aan 'iemand die eruitzag als een mens' (vs.13): Christus, weten wij. Kijkend naar die vier dieren raakte Daniël van de wijs, maar de uitleggende engel bemoedigde hem met de uitkomst: Gods heiligen zouden onaantastbaar zijn; zij zouden met Christus mee regeren (vs.18,27). We moeten ons dus nooit verkijpen op de macht van leiders in de wereld.

Daniël 8

In een volgend visioen werd ingezoomd op het derde rijk, dat van Alexander de Grote (voorgesteld door een geitebok). Dat zou het tweede, Medisch-Perzische rijk (voorgesteld door een ram, een mannetjesschaap dus) vernietigen. Maar na Alexanders dood in 323 vóór Christus zou zijn reusachtig rijk in vier delen uiteenvallen (de vier hoorns uit vs.8). Een van die deelrijken, dat van Syrië, zou in de 1½ eeuw hierna al machtiger worden en op een gegeven moment zich uitermate vijandig opstellen tegenover God met zijn gelovigen (vs.11-14). Dat was, weten we nu, vooral in de tijd van koning Antiochus IV. In 168 vóór Christus zette hij de offerdienst in de tempel van Jeruzalem stop en verving hij die door een heidense cultus; ook vervolgde hij de joodse gelovigen die trouw aan God wilden blijven. De apocriefe boeken van de Makkabeeën vertellen o.a. over deze periode. Maar al in 164 kwam Antiochus door een ziekte aan z'n einde. Angstjagend allemaal, maar ook weer bemoedigend.

Het moet voor de gelovigen rond 168 vóór Christus heel wat geweest zijn dat ze dit visioen uit plm. 550 in hun tijd weer voor de aandacht kregen: heel hun ellende had God al van tevoren aangekondigd, maar ook de afloop: het einde van Antiochus' tirannie. Bij deze God waren ze veilig en zijn we nog altijd veilig. Christus heeft geen loze woorden gesproken toen Hij zei: 'Ik ben met jullie, tot aan de voltooiing van deze wereld' (Mat.28:20).

Daniël 9:1-19

Plm. 539 verdiepte Daniël zich in de profetieën van Jeremia, waarvan hij kennelijk een afschrift had. Daarin kwam hij tegen dat de ballingschap 70 jaren zou duren (Jer. 29:10). De eerste groep Judeeërs (onder wie Daniël met z'n vrienden) was al in 605 weggevoerd, 66 jaar daarvoor (de laatste groep was gedeporteerd na de verwoesting van Jeruzalem in 586). Het einde van de ballingschap was dus in zicht. Daniël hunkerde ernaar dat het zover zou zijn. Maar hij realiseerde zich dat z'n volksgenoten het ernaar gemaakt hadden dat God ze met ballingschap gestraft had. Daarom sprak hij een uitvoerig gebed uit waarin hij de schuld van Gods volk royaal erkende en een emotioneel beroep deed op Gods barmhartigheid.

Het bijzondere aan dit gebed is dat Daniël in de 'wij'-vorm sprak. Natuurlijk, hij was nog maar een kind toen hij werd weggevoerd; dus persoonlijk had hij zich niet schuldig gemaakt aan ontrouw aan God. Maar hij voelde zich verbonden met de schuld van z'n voorouders, in het besef dat hij net zo vatbaar voor ongehoorzaamheid was als zij. Daarom is het goed dat ook wij ons nog altijd schamen voor wat er vroeger fout is gegaan: hoe passief zijn wij (!) niet geweest toen de joden tijdens de Tweede Wereldoorlog door de nazi's werden afgevoerd; en hoeveel slaven hebben wij, Nederlanders, niet van Afrika naar Amerika verscheept. Door zo in de 'wij'-vorm te spreken voorkomen we dat we hoogmoedig op ons voorgeslacht neerkijken. Ook wij moeten leven van de vergeving. Daniël beseftte dat. Tegelijk smeekte hij God om een ommekeer te brengen in het lot van zijn volk.

Daniël 9:20-27

Daniël kreeg op een ongekende manier van God een reactie op z'n smeekgebed: de engel Gabriël verscheen aan hem om namens God een boodschap door te geven. Het blijft onzeker hoe we die boodschap moeten uitleggen. Mogelijk kunnen we het zo zeggen: de ballingschap (de eerste 7 van de 70 'weken') zou binnen afzienbare tijd (zo'n 4 jaar) voorbij zijn. Een gezalfde vorst (vs.25), Cyrus (ook wel Kores genoemd), zou de Judeeërs weer naar Kanaän laten terugkeren. Daar zou de tempel in Jeruzalem herbouwd worden evenals de stad zelf. Maar tijden daarna (62 'weken' later) zou een gezalfde worden vermoord (vs.26), met wie waarschijnlijk Christus is bedoeld. Na zijn dood zou de laatste 'week' aanbreken; daarin zou Jeruzalem verwoest worden (door de Romeinen in 70 na Christus) en zou een hele lange tijd voorbijgaan zonder offerdienst. Maar dan zou de voltooiing van alles aanbreken.

Of deze verklaring juist is of niet, intussen was de hoofdlijn Daniël vast duidelijk: z'n smeken om het einde van de ballingschap werd verhoord, want God bleef trouw aan wat Hij door Jeremia aangekondigd had. Verder zou God ondanks alle verdrietige gebeurtenissen zijn veelbelovend plan afmaken. Gods liefde en trouw geven altijd houvast.

Daniël 10

Een paar jaar nadat de joden in ballingschap van Cyrus/Kores de ruimte hadden gekregen terug te keren naar Jeruzalem om daar de tempel te herbouwen (vergelijk vs.1 met Ezra 1:1-4), zag hun situatie er zorgelijk uit (verg. Ezra 4:1-5). Dat was voor Daniël reden in de rouw te gaan en zich tot God te richten. Hem verscheen toen een engel met een indrukwekkend uiterlijk. Via zijn boodschap aan Daniël gunt God ons een kijkje achter de schermen: er is een strijd gaande tussen Gods engelen en demonische geesten. Dat wordt ons ook verteld door de apostel Paulus (Ef.6:12). Maar hier staat een opmerkelijk extra detail: aan het heidense hof van de Perzen alsook aan het hof van de Grieken was een vorst gestationeerd (vs.13,20), tegen wie deze engel en Michaël de strijd moesten voeren. Met die twee vorsten moeten wel machtige demonen bedoeld zijn, die invloed uitoefenden aan het Perzische en het Griekse hof, ongetwijfeld ten nadele van de pas teruggekeerde joodse ballingen. Zo werken demonen dus. Als we willen begrijpen wat gaande is in de wereld moeten we daarom niet alleen naar de leiders kijken maar ons ook realiseren dat in hun directe omgeving demonen in de weer zijn.

Gelukkig blijkt uit dit hoofdstuk dat ze niet ongestoord hun gang kunnen gaan. Gods engelen, tot en met iemand als Michaël, zijn alert en gaan de strijd aan. Maar die strijd was in Daniël's geval er de oorzaak van dat hij pas na 21 dagen reactie kreeg op z'n bidden. Dat maakt nog eens extra duidelijk hoe belangrijk het is te accepteren dat God altijd op zijn tijd reageert. Maar Hij reageert!

Daniël 11:1-20

De vierde Perzische koning (vers 2) is Xerxes I. Hij zette in 480 v. Chr. een leger in tegen Griekenland. In de verzen 3 en 4 gaat het over de Griekse koning Alexander de Grote. Zijn rijk was inderdaad groot, maar kortstondig. In de verzen 5 t/m 20 gaat het over Egypte (Zuiden) en Syrië (Noorden). De koning van het Zuiden van vers 5 is Ptolemeüs I Lagi. Eén van zijn legeraanvoerders, Seleucus, veroverde Babel en legt de grondslag voor het Syrische rijk, dat toen het Seleucidische rijk genoemd werd. Zoals vers 6 aangeeft, ontstaat er een relatie tussen de beide rijken. Het Noorden onder Antiochus II Teüs en het Zuiden onder Ptolemeüs II Filadelfus. Antiochus II trouwt ter bezegeling hiervan met de dochter van Ptolemeüs II. Maar zijn hele familie wordt vermoord door zijn (eerste) ex-vrouw. Een broer van deze dochter ('een spruit uit haar wortels', vs. 7), Ptolemeüs III, trekt op tegen Syrië als straf. Syrië trekt meerdere malen op tegen Egypte (vs. 9 - 13).

Ook vanuit Israël ontstaat er verzet tegen de Egyptenaren (vs. 14). De Syrische koning Antiochus III de Grote verslaat Egypte, maar krijgt vaste voet in Israël (vs. 15, 16). Dit betekent een tijd van verdelging. Hij bindt ook de strijd aan tegen de Romeinen (kustlanden) en poogt vrede met Egypte te sluiten door z'n dochter Cleopatra tot vrouw te geven aan de Egyptische koning. Hij wordt echter verslagen en moet aan de Romeinen oorlogsschatting betalen. Zijn zoon neemt die verplichting over en stelt een geldeiser aan ('afperser', vs. 20) om zijn berooide schatkist te vullen.

Het zijn 'de donkere dagen' (eeuwen) voor Christus' komst in de wereld. Bemoedigend te weten: God houdt de wereldsgeschiedenis in zijn hand. Hij zorgt ervoor dat de 'volheid des tijds' aanbreekt om zijn Zoon te zenden (Gal. 4:4).

Daniël 11:21-45

Deze verzen gaan over de Syrische koning Antiochus IV Epifanes. Hij is de broer van de vermoorde koning en had geen recht op het koningschap, maar hij werd koning door list en omkoperij (vs. 20, 21). Hij is een type, een voorloper van de antichrist. Hij ging wreed tekeer in Israël en zag zichzelf als god. De vorst van het verbond (vers 22) is waarschijnlijk de hogepriester, die door hem wordt afgezet en vervangen door zijn eigen broer. De politiek staat nu aan het hoofd van de religie. Velen worden omgekocht of dienen Antiochus IV om er beter van te worden. Wie echter met de antichrist een verbond aangaat, staat straks met lege handen: God ben je kwijt en de wereld en de politiek hebben je niet meer nodig (vs. 23). Gelukkig lezen we dat het antichristelijke 'slechts voor een tijd' is (vs. 24). Het is nooit langer dan de HERE heeft bepaald.

Op de terugweg van een strijd tegen Egypte hoort Antiochus IV over een opstand in Jeruzalem. Hij gaat over tot wrede daden en ontheiligt de tempel (vs. 28). Later herhaalt hij dit (vs. 29, 30a). Een deel van Gods volk doet mee met de tijdgeest. Antiochus IV krijgt belangstelling voor die afvallers (vs. 30b - 32). Hij vervangt de tempeldienst door een altaar voor Zeus, 'de god der vestingen', de god van macht en geweld (vs. 36 - 38). Zijn ware aard blijkt nu: die is satanisch. De verstandigen (vs. 33), zij die God trouw zijn, worden vervolgd, gemarteld en gedood. Het zijn zij die het volk tot inzicht willen brengen. Geestelijke toerusting en wapenrusting zijn ook in moeilijke tijden belangrijk. Juist deze vromen moeten het ontgelden. Sommigen vallen af. Het is een proces van loutering (vs. 34, 35).

Naarmate het einde komt, wordt de scheiding tussen Gods volk en de wereld steeds duidelijker. Zichzelf tot god maken, vandaar zijn vestiging in Israël (vs. 45a), belangstelling hebben voor godsdienst en eredienst en velen verleiden tot afval van Gods Woord en waarheid - het zijn de kenmerken van de antichrist. Maar eens komt ook zijn einde (vs. 45b).

Daniël 12

Wanneer zal er een eind komen aan de verdrukking van het volk van de HERE? Een rechtstreeks antwoord krijgt Daniël niet. Geen precieze data. Maar wat Daniël gehoord en gezien heeft, moet genoeg zijn. Dat moet hij opbergen en verzegelen tot de eindtijd. Niet verbergen en geheim houden, maar goed opbergen, als een kostbaar bezit. Nu en altijd zal het volk van God hier zijn troost uit kunnen putten. Troost, want de verschrikkelijke dingen die komen gaan, zijn voorspeld, en wel door de HERE Zelf. En dan geeft de Hij verder geen jaartallen, maar maakt wel duidelijk: de tijden zijn in zijn hand. Een tijd, tijden en een halve tijd. Dan zal de HERE de macht van de verdrukker plotseling breken en Zelf de vol-einding brengen. Door alle verdrukking heen bewaart de HERE Zelf zijn volk. Daar mogen we op vertrouwen, bij alle strijd en tegenstand. De tijden, en ook wij, zijn in Gods hand. En dat geldt niet alleen van de eindtijd van het Oude Testament, ook van de eindtijd van het Nieuwe Testament. Ook op dat laatste einde heeft Daniël hier duidelijk zicht mogen krijgen, in vers 2, waar het gaat over de - opstanding uit de doden, een opstanding tot eeuwig leven, en een opstanding tot eeuwig afgrijzen. Waar het dan om gaat, ook in de eindtijd van nu, dat is: getrouw te zijn aan de HERE, en ons te laten leiden en vertroosten door het Woord van de HERE. Zijn Woord is de waarheid. We horen het hier Christus Zelf zweren. Hij zweert bij Hem die eeuwig leeft: een tijd, tijden en een halve tijd. Gods Woord is waar. Christus regeert. Hij komt spoedig terug. En de tijd daarvan staat vast. Wij weten het jaartal niet. Maar de dagen zijn geteld: 1290 dagen en 1335 dagen. En ze zijn in Gods hand. En als de nood op het hoogste is, en het einde lijkt uit te blijven - 1290 dagen worden 1335 dagen - dan is Christus er, op de wolken, en Hij zal volkomen uitkomst geven. Daar mogen we zeker van zijn, in het geloof op Gods onfeilbaar Woord.

Hosea 1:1-2:3

Tere beeldspraak en ruige taal wisselen elkaar af, hartstochtelijk is het appel dat als in een laatste oproep het volk bereikt. En de boodschap van Hosea is zo schokkend, dat er al de eeuwen door mensen zijn geweest, die gezegd hebben: dit kan niet waar zijn, geen echte werkelijkheid. Je kunt je toch niet voorstellen dat God een man opdraagt een vrouw te trouwen van wie hij van te voren weet dat die hem ontrouw zal zijn, zo erg, dat de kinderen die geboren worden niet eens meer zijn eigen kinderen zijn. En toch zal dat de enige juiste opvatting zijn van wat we hier lezen. Hosea leeft in de nadagen van het Tienstammenrijk. Koning Jerobeam II. Noordelijk rijk. De dramatische jaren vóór de val van Samaria in 722. Tijd van welvaart. Maar ook van ontrouw. Afgoderij, afval. Toen heeft God als nooit te voren aanschouwelijk onderwijs gegeven: Hosea moet in zijn eigen leven het voorbeeld laten zien van wat het volk doet tegenover God. De namen van zijn kinderen spreken boekdelen. Jizreël: want daar heeft Jehu huisgehouden en heeft hij zijn eigen koers gekozen. Lo-Ruchama: geen barmhartigheid meer. Het einde. In de naam klinken al de donkere tonen van de ondergang, de ballingschap. Lo-Ammi: niet mijn volk. En ieder die dat jongetje heeft gekend of heeft geroepen is op directe manier geconfronteerd met deze boodschap. En dan toch eindigt dit stuk met de verkondiging van herstel. Ja toch. Dat zul je steeds weer zien in dit boek. Zo is God. Dit is het einde! Het zal nog één keer worden overtroffen: in Jezus Christus.

Hosea 2:4-25

Nu komt de 'toepassing', ruig en realistisch is de taal, schokkend de beeldspraak. Je verschiet er bij van kleur. Zo spreekt God. Recht op de man af. Hij is niet bang voor de confrontatie. Hij raakt je hart. Heel de verhouding met God wordt gevat in het kader van een huwelijk: het verbond is het huwelijk, afval is overspel, afgoden zijn minnaars, de bruid die achter hen aanloopt wordt een hoer. En iedereen wist waar de profeet Hosea over sprak. En ieder moest ook concluderen: de woede van de getergde echtgenoot is terecht. Wat moet je dan concluderen over de woede van God? En dan volgt daar ineens de taal van de liefde: ik neem haar mee de woestijn in, daar was de bruidstijd, de totale overgave en de algehele afhankelijkheid. Overweldigend zijn de woorden die dan volgen. Een nieuw verbond, de herstelde verhouding, nieuwe bruidsdagen, liefde en trouw, leven en overvloed, De namen veranderen. Niet-mijn-volk wordt: Mijn volk en Zonder-medelijden wordt Medelijden. Alsof er niets is gebeurd geeft de bedrogen echtgenoot opnieuw zijn liefde! Zo is God. Kennen we Hem? Kennen we Hem zoals Hij hier spreekt? Raakt Hij ons?

Hosea 3

En nu nog een keer, nota bene! Hosea moet die vrouw terugnemen. En de strafmaatregelen zullen ten doel hebben om haar terug te buigen naar de oude verhoudingen. Na alles nog maar weer terug gaan naar die vrouw! En werken aan herstel, alsof dat in de lijn der verwachting kan liggen. Haar man zijn. Hoe is het mogelijk! En zo moet duidelijk worden, wat God eigenlijk zelf doet ten opzichte van het volk. On-mogelijk, onvoorstelbaar! Als een mens het doet, schudt iedereen zijn hoofd. Is er wel ergens in de bijbel iets te vinden dat dit realisme evenaart? Ja, Jezus Christus, die voor de ogen van de mensen zijn lijden heeft volbracht. Maar verder? Nergens. En zo laat God merken hoe ver zijn liefde gaat. Grondeloze barmhartigheid is de term die in de gereformeerde formulieren wordt gebruikt. Liefde zonder basis in de realiteit betekent dat. Wat voor termen zouden wij eigenlijk gebruiken, als een van onze kennissen zoiets zou doen? En zo is God jegens ons. Volslagen..... vul maar in.

Hosea 4

In hoofdstuk 4 begint een nieuw deel van dit boek dat doorloopt tot en met hoofdstuk 11. Een aaneenrijging van snijdende preken, confronterende uitspraken, aangrijpende beelden. Het verwijt klinkt, dat men God niet 'kent'. En dat is uiteraard geen boekjeskennis, kennis van de feiten van de geschiedenis, de jaartallen van Gods ingrijpen. Maar het is de kennis die een man en een vrouw van elkaar hebben in het huwelijk. De vertrouwelijke omgang (ps 25).

En degenen die de positie hebben om het volk de nodige kennis te geven, de priesters, hebben de meeste schuld. Zij hebben de kennis van God veracht. En nu geeft Hij ze over aan hun eigen verdwazing. Er bestaat de uitdrukking dat de zonde zich zelf straft. Dat is veel te simpel gezegd. Maar wel is het zo, dat zelfs de ergste ondergang tenslotte datgene is wat een mens zelf kiest, als Hij God verlaat. Het oordeel van God is vaak, dat Hij de keus die de mens zelf gemaakt heeft, bevestigt. Doet dan God de mens geen onrecht? Nee, beslist niet. Hij geeft de mens over aan zijn eigen wegen. En zie dán maar eens wat er van komt.

Hosea 5-6

De hele godsdienst onder leiding van de priesters is zo veruitwendigd en dus verkankerd, dat er geen terugkeer meer mogelijk is. Alleen als God zal optreden kan er iets nieuws komen. Zo ver kan eigen gekozen vroomheid dus komen! Het oordeel wordt aangekondigd. Het is totaal. De bazuin blaast alarm. God zelf is de mot en de beeneter. Alles verziekt. Dat is zijn oordeel. Ontdekkend zijn de beelden. De hele maatschappij raakt verziekt. Zo slaat God en het gaat diep. En waarom? Is het doel tenslotte de totale ondergang? Nee, het doel is bekering, herstel van een rest. Tóch voortgang van zijn plannen. En als dan de woorden van inkeer klinken, komt de scherpe reactie van God: wat moet ik dan met jullie? Gaat het dan om het onderhouden van een paar regels? Om de buitenkant? Nee: liefde wil ik en geen offers! Bekering is pas bekering als ze vanuit het hart opkomt! En tenslotte is het alleen God, die een nieuw hart kan geven. Het oude is te ziek en te verrot. Dat is schrikken voor een mens.

Hosea 7

Ruige taal, scherpe beelden, mokerslagen die maar doordreunen. Er komt geen eind aan de samenzweringen en koningsmoorden. De samenzweerdere houden, net als de bakker zijn oven, het vuurtje warm. Intriges, onbetrouwbaarheid, en het zoeken van steun bij de wereldmachten. God wordt voorbijgelopen. Het volk wordt een koek waarin alle ingrediënten zijn gebakken, zonder dat er nog van een eigen stijl sprake is. Naïef als duiven vliegen ze in het vangnet. De wereldmachten zullen hun netten over hen uitspreiden en hen vangen. God gebruikt hen daar voor. En er komt géén bekering! Woorden als zweepslagen! Zo spreekt God ook. Hosea is het boek van de getergde God.

Hosea 8

Voort gaat het met de aankondigingen van het oordeel. Aanklacht na aanklacht. Beeldspraak na beeldspraak. Sarcasme over de minnegeschenken! Verwijten over het heulen met de wereldmachten, de afgoderij met de stierkalven, en de trotse bouwwerken. Secularisatie, zouden we vandaag zeggen. Je sterk maken en volhouden en doorgaan, bij alle rampen die gebeuren. Wij zullen dóórgaan! En daar staat het dan: Ik zal een vuur werpen in zijn steden. Maar wat helpt het nog dan? Dan geeft de mens tenslotte nog de schuld aan God: hoe kan Hij dít toelaten? Kan Hij niet béter voor de wereld zorgen? Enz. Wanneer brengen rampen ons tot bekering?

Hosea 9

De ballingschap wordt al uitgetekend. Er wordt gesproken over terugkeer naar Egypte. Dat zijn termen aan het oude verbondsstatuut ontleend (Deuteronomium). Dat is de meest krasse vorm van afbraak van alles wat God heeft opgebouwd met en voor zijn volk in het beloofde land. De terugkeer naar Egypte staat voor totale afbraak van de hele geschiedenis.

De profeet zal er voor worden uitgescholden, crazy verklaard. Maar hij reageert met verscherping van zijn woorden. En dan herinnert hij met een schitterend beeld aan die goede oude tijd. God vond dit volk als druiven in de woestijn. Dat is iets wat je totaal niet verwacht: druiven in de woestijn! En alles wat dit volk ontving, kreeg het van God. En toen liepen ze al naar Baal Peor (Num 25). En daarmee gaf het volk toen al zijn visitekaartje af. Eigenlijk is het altijd zo door gegaan. En nu komt de afrekening. De heel verschrikkelijke reeks eindigt met: God zal hen verwerpen.... Zijn deze woorden nog overgekomen toen in de dagen van Hosea? Hoe ver moet je 'weg' zijn om niets meer te horen? Wanneer word je helemaal doof voor deze woorden?

Hosea 10

Het was zo goed en mooi: Gods zegen (vs 1a); en de zegen van God nota bene bracht ze op de weg naar de afgoden: die kregen de dank voor wat God gaf (vs 1b). Daarvoor kan de straf niet uitblijven (vs 2), dat is vroeger al aangekondigd. En van de eigen gekozen koning is geen hulp te verwachten (vs 3), die koning wordt weggevaagd; en de afgod waar ze hun vertrouwen op gezet hebben ook. Wat heb je nu aan een stierkalf dat als overwinningstrofee in de tempel staat van de vijand. Waar treur je nu over dan? (vs 4-5) Schitterend is de taal, en indrukwekkend de beeldspraak. De koning die als een spaander is op het watervlak! Hij wordt meegesleurd in de bandjir van het geweld dat heel Samaria zal overspoelen! Let er op dat juist de beelden waarmee de profeten de algehele ondergang van Gods volk tekenen, terug komen in Openbaring! En dan hebben die beelden niet de lading van: zo groot is Gods toorn over de grote boze wereld! Maar: dat zijn de beelden van Gods toorn over zijn afvallige kerk! In scherpe bewoordingen wordt het karakter van Gods volk blootgelegd (9-15). Boos en slecht van het begin af aan. Tegen de achtergrond van deze typering krijgt Gods initiatief om juist dit volk uit te kiezen nog meer reliëf. Het is een spiegel voor ons.

Hosea 11-12

Na al de mokerslagen, komen de woorden van nodiging. De schildering van de bruidstijd. De tere klanken van het grootse begin. Ik heb Israël liefgehad toen het een kind was. Ik leerde Efraïm lopen. Ik nam het op in mijn armen. Laat de beeldspraak alstublieft tot u doordringen.

Geweldige taal gebruikt Hosea. Schril en schrijnend wordt dan het vervolg. Ze gingen weg, toch, en de vader bleef op de uitkijk staan, wachtend op de terugkeer van zijn verloren zoon. En dan komen de woorden die als het ware geprest worden uit zijn getergde hart: hoe zou ik je prijsgeven, je overleveren, zal Egypte dan toch het einde zijn, en zal alles dood lopen in Assur? En dan staat daar God, God in zijn majestueuze kracht: geen mens, God, Hij straft, Hij slaat, Hij heeft het recht aan zijn kant. De balingschap komt waarin alles tot de grond toe wordt afgebroken, dat zal de zuivering zijn, de omkeer, de nieuwe schepping, dwars door de brand die een rest zal overlaten. Hij zuivert, Hij trekt een rest er door heen, Hij zet zijn plan door, het zal niet doodlopen in het niets, de geschiedenis wordt geen vicieuze cirkel, en er zal geen grijnzende vijand zijn die zich verheugen kan op de ondergang van wat God begonnen is op deze aarde. Let op. Dat is wat de Dordtse leerregels zo vroom en eerbiedig onder woorden hebben gebracht! Gods souverein welbehagen. Zijn de termen nog bekend? Is de huiver nog aanwezig? De diepe eerbied voor deze God?

Hosea 13:1-14:1

Krijgt u bij de lezing van dit op één na laatste hoofdstuk van Hosea niet het gevoel, dat het u overwelddigt? Het is net alsof het altijd nog weer indrukwekkender kan worden gezegd, feller, hartstochtelijker, indringender. Nog meer beelden, nog treffender beeldspraak. God die daar spreekt, heel direct en persoonlijk, als de getergde, en achter elk snerend woord brandt zijn liefde. Wat doet u dat beeld van de leeuw die zijn welpen niet meer koestert maar de prooi verslindt? Dat beeld van de berin van jongen beroofd, die de borstkas van zijn prooi openrijt. Als het niet in de bijbel stond, als het er niet stond als eigen woorden van God, zouden we God daarmee dan wel durven afschilderen? O de prietpraat dat God liefde is en alles gladstrijkt en er altijd voor ons is, waarbij zijn toorn wordt weggemoffeld, en een boek als Hosea dicht blijft, het is beeldendienst, waarbij zijn liefde tot pasmunt wordt. Is dat niet precies de zonde geweest waartegen Hosea zo hartstochtelijk is tekeer gegaan. Gaat God zelf daar aan het eind van de geschiedenis van het Tienstammenrijk niet in volle kracht staan om ze allemaal nog eenmaal terug te roepen en tegen te houden op de weg die naar de ondergang voert? Als een berin die een borstkas openrijt, als een leeuw die het gedierte des velds verscheurt. Daar staat het: Mijn oog kent geen medelijden. Ik vind dat huiveringwekkend. Bedenk het wel: het is allemaal zo gegaan. Lees Klaagliederen, lees Ps 137. De wreedheden zijn te afschuwelijk om zonder emoties te lezen. En dan die bekende zin: dood waar zijn uw pestziekten, dodenrijk waar is uw verderf? Ze is bekend geworden uit het betoog van Paulus in 1 Kor 15. En daar gebruikt hij het als een overwinningsroep. Jezus heeft de dood verslagen: dodenrijk waar is uw overwinning, dood waar is uw prikkel? Hier fungeert deze zin tegengesteld: de pestziekten van het dodenrijk en de ondergang van de dood worden opgeroepen om hun werk te doen over het afvallige volk. Tegen deze achtergrond krijgt de overwinningsroep van Paulus zijn geheel eigen kracht: Jezus heeft deze ondergang overwonnen, deze straf gedragen. Nu verkeert deze zin in zijn tegendeel!

Hosea 14:2-10

Dit is het einde van dit boek. Daar loopt het op uit. Al dat geweld, heel die straf, alles wat daar over gezegd is, de brede rivier van het donderend geweld mondt uit in een stroom van liefelijke woorden. De Vader opent zijn armen, spreekt uit zijn hart, laat zijn diepste drijfveren zien. Kom toch terug. En Ik zal je vrijwillig liefhebben. Die liefde is dus niet gegrond op de prestaties, op een verdienste. Zelfs niet op het goede werk van de bekering! Slechts gebaseerd op de gronden die God bij zich zelf heeft. (Heb ik al niet een keer eerder verwezen naar de Dordtse Leerregels, dat veel gesmade geschrift, dat toch ook juist altijd daarom de kritiek heeft opgeroepen, omdat het zo radicaal afrekent met ook maar enige gedachte aan een steunpunt in ons voor Gods genade?) Daar loopt dat geweldige boek Hosea op uit: Ik zal je genezen; dauw over de velden, kleuren van de lelie, pracht van de olijfboom, de geur van de ceders van de Libanon. Ik ben als een altijd groene cypres, het symbool van het altijd durende leven. God heeft zich laten kennen in dit wonderlijke, grootse, ruige en tere boek. En ik hoef u niet te herhalen wat er helemaal aan het einde staat in vers 10. Lees die woorden tenslotte nog maar een keer.

Joël 1:1-2:11

Ineens staat daar Joël, de zoon van Petuël. Wij weten alleen zijn naam en de naam van zijn vader. Toch zegt dat al veel. Joël betekent: De HERE is God en Petuël : Ik ben overwonnen door God. Eén is de Almachtige. Hij beheerst de seizoenen en Hij bestuurt heel het wereldgebeuren. God kan een verzengende droogte zenden en een alles verslindende sprinkhanenplaag. En waar blijft dan de mens? Laat die zich klein maken voor de Geweldige God. Laat de mens tot de HERE roepen om uitkomst (14). Alleen zo is er overleven. Dat geldt nog steeds.

Joël 2:12-32

De mens die zich klein maakt voor God, vindt gehoor bij de grote Regeerder. De HERE toont dan zijn medelijden (18). De ramp drijft weg. Er komt een open lucht. De dieren krijgen het weer goed (22), de velden herademmen en de mens gaat zeggen: 'de HERE heeft grote dingen gedaan' (21). Blijdschap in de HERE gaat mensen vervullen. Er is op aarde niets dat meer blij maakt. En daarna? Dan gaat de heilige Geest met kracht mensen vervullen (22vv.). Ze moeten wel spreken van Gods grote daden. Niemand van de belijders kan zwijgen. In Handelingen 2 zien we dat gebeuren. Op die Pinksterdag spreken ze in alle talen van Gods verlossend werk via Jezus. Bij duizenden (Handelingen 2:41) geven mensen zich gewonnen. Met deze belijdenis komt een mens er door als alles kraakt op 'de grote en geduchte dag des HEREN' (31). Hebt u zich al toevertrouwd aan God? Heb jij Jezus al als jouw Redder aanvaard?

Joël 3:1-21

Het wordt eens volstrekt duidelijk Wie regeert. Er komt een beslissende dag en een finale slag. De boosheid van de mensen wordt gestraft. Wie wilden zondigen, gaan eraan. God laat niet met zich spotten. Dat moet terdege beseft.

'Maar de HERE is een schuilplaats voor zijn volk' (16). In Jeruzalem mocht eeuwen de verzoening gezocht én gevonden worden. Opgelucht gingen de pelgrims weer naar huis. Wàt is God goed voor ons! Juist bij die tempelstad sprak Jezus: *Het is volbracht*. Het is door Hem helemaal volmaakt geklaard. Wonen kan de HERE bij zijn volk (21).

Eens gaat dat compleet heerlijk in vervulling. De apostel Johannes hoorde dat al: 'Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen en zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal bij hen zijn' (Openbaring 21:3). Dat blij uitzicht is er voor ieder, die schuilt bij God.

Amos 1 en 2

In vs. 1 staat, dat de profeet de woorden van dit boek gezien heeft. Dat wil niet zeggen, dat hij ze al van tevoren kon lezen. Amos was een ziener. Een ziener weet meer dan andere mensen. Omdat Gód hem meer laat zien!

Als kind van God kijk je verder dan deze maatschappij en verder dan dit leven. Toch ben je niet wereldvreemd. Dat was Amos ook niet. Hij zag vooral, hoe kwaad God over allerlei zonden worden kan.

Amos 3

Stel dat je morgen een scherpe boetepreek hoort. Het zou je kwaad kunnen maken. 'Wij zijn toch kinderen van God! De dominee gaat echt te ver.'

De dominee is in de kerk niet de enige profeet. Maar hij is er wel één.

Soms haalt hij fel uit. Dan slaat hij alarm. En een gemeente van profeten en profetessen kan heel goed beoordelen of hij gelijk heeft.

Nu, zelfs een goede boetepreek is een geschenk.

Amos 4

In Israël bracht men heel ijverig in de heilige plaatsen Betel en Gilgal de offers, die God had voorgeschreven. Daar hoorde ook het lofoffer bij. Nu legden de Israëlieten in hun ijver ook een aantal gezuurde koeken op het smeulende offervlees. Maar ze waren vergeten, dat God dát verboden had.

Alles waar *te* voor staat, is niet goed. Dat geldt ook van 'te vroom.'

Je kunt een heel lang en mooi gebed uitspreken, omdat je iets goed moet maken bij God. Maar de Here Jezus waarschuwt voor omhaal van woorden. Je wordt alleen verhoord, omdat je God houdt aan wat Hij heeft beloofd.

Amos 5

Amos kondigt Israëls ondergang aan. Maar die ondergang doet de profeet zelf groot verdriet.

Israël stelt hij voor als een jonge vrouw. Zo'n vrouw is het teken van kracht, schoonheid en toekomst. Maar aan die schoonheid komt een eind. De profeet ziet het vóór zich en hij uit zijn verdriet in een luide klacht.

Gevoelens van boosheid en verdriet vermengen zich, als iemand van wie je houdt niet meer gelooft. Maar de Vader in de hemel hoort deze klacht, begrijpt het en geeft zelfs troost.

Amos 6

Het gemak waarmee sommige mensen oordelen over God, slaat om in bijgelovige angst, als die God wel degelijk iets blijkt te kunnen. Soms schrikt een kerkverlater van ernstige woorden, die hij op een begrafenis te horen krijgt.

De oom over wie Amos spreekt waarschuwt de enige overlevende in dat doodstille huis. 'Hou je koest, man. En noem vooral de naam van God niet. Straks ben jij zijn volgende slachtoffer.'

Dat bijgeloof klopt natuurlijk niet. Maar er is wel reden om bang te zijn, als je niet van God wilt houden.

Amos 7

Als Amos profeteert, hebben de Israëlieten geen spijt. Maar de profeet die hun het oordeel aanzegt, is tegelijk hun pleitbezorger. Amos ziet zijn eigen woorden in vervulling gaan. Dit wordt een nationale ramp! 'Here HERE, vergeef toch!' smeekt hij.

De grote pleiter is Christus. Vandaag komt Hij op voor mensen, waar geen advocaat weg mee zou weten. Hij pleit, ook al vragen wij daar niet altijd om.

Amos 8

Het lijkt wel een stilleven. Een mand met rijpe vruchten van het Israëlitische land.

Vijgen, druiven, olijven en nog veel meer.

Maar de schijn bedriegt. Als er veel scheef zit in je leven, wordt je voorspoed tot een gestolen zegen. Materieel succes en uiterlijke godsdienstigheid zeggen niet alles.

Amos 9

Is er voor Israël nog hoop?

Amos wijst Israël op Juda, waar het koningshuis van David regeert. God blijft bij wat Hij aan David heeft beloofd. Zijn wij, Nederlanders, God dankbaar voor onze koningin Beatrix, voor haar plichtsgetrouwheid en nauwgezetheid. Maar de beste Koning woont boven. Als je bij Hem het herstel zoekt van je zwakke bestaan, zul je een goed leven hebben. Tot in eeuwigheid!

Obadja

Edom waant zich veilig (4), maar zal toen onder gaan. Wat heeft dat volk misdaan? Zich misdadig gedragen tegen zijn broeder Jakob. Toen Juda ten prooi viel aan de Babyloniërs, maakten ze de moeite nog erger. Ze toonden geen sprankje medelijden, alleen maar leedvermaak. Sterker nog: ze deden hun best Juda's vluchtelingen te grijpen (vgl. Ps. 137:7; Ezech. 25:12). Dat komt hen duur te staan. Wee wie zich aan Gods volk vergrijpt (Ps. 116:15)! Dat moet nog steeds bedacht.

Te denken geeft *vers 17*. Lees *Joël 2:32* erbij. Door de Heilige Geest gedreven citeert Petrus deze profeet en legt (Hand. 2:22vv.) de verbinding met Jezus. Wie God aanroept in Jezus' naam zal behouden worden (Rom. 10:13).

Ook over *vers 18-21* blijf je nadenken. Zeker 'en het koningschap zal zijn aan de HERE' (21b) doet ver kijken. Eens zal Christus alle vijanden overwinnen en dan zal God alles in allen zijn (1Kor. 15:28). *Soli Deo Gloria*- aan God alleen de eer! De mens komt dan ook tot zijn hoogste bestemming.

Jona 1

Een wonderlijk boekje en een wonder van een boekje. Dat we nu Jona lezen, komt omdat in 2 Kon 14:25 (zie j.l.) zijn naam is genoemd. De Jona van het boek is dezelfde als de profeet Jona ten tijde van Jerobeam II. Daarmee laten we mooi alle discussies over historiciteit en zo links liggen. De kracht van het boek Jona is er niet van afhankelijk. In Jona 1 lezen we hoe een profeet onder zijn opdracht probeert uit te komen. Tegenstribbelende profeten zijn er meer (Mozes, Jeremia), maar Jona pakt het wel erg grondig aan. Ook een beetje dom: 'ging ik wonen aan het uiterste der zee, ook daar zou uw hand mij geleiden, uw rechterhand mij vastgrijpen' (Ps. 139:9-10). Dat zie je maar weer!

Jona 2

Wie zingt er nou psalmen in de buik van een vis? Dat klinkt nogal ongeloofwaardig, zeggen velen. Vergis je niet. In de Bijbel gebeurt het vaak genoeg dat mensen psalmen zingen 'in de nacht' en 'uit diepten van ellende' (bv. Ps. 130). En wat dacht je van Paulus en Silas in de gevangenis van Filippi (Hand. 16:25)? Geen afstand is te groot en geen afgrond is te diep voor God om reddend in te grijpen. Daarover zingt Jona vanuit de diepte. 'Wie is als de HERE, onze God, die zeer hoog woont, die zeer laag neerziet, in de hemel en op de aarde' (Ps 113:5-6)?

Jona 3

Over de missie van Jona hebben we het dan nog niet gehad. Jona moet Gods oordeel aanzeggen aan Ninevé. Ninevé was de hoofdstad van de Assyriërs, een uiterst roofzuchtig en moordzuchtig volk. Maar wie had ooit gedacht, dat dit volk met hun koning vooraan massaal – inclusief de dieren! – voor God op de knieën zouden gaan. Over opwekkingen gesproken!

En God bewijst zich als de hoorder van het gebed, niet alleen voor Israël, maar ook voor dit heidense volk. Hij ziet af van zijn oordeel. Wat een geweldige God! Hij luistert als je Hem vraagt om genade, ongeacht kleur, ras, en identiteit.

Jona 4

Jona kan het niet hebben. Ik wist het wel, zegt hij, u bent veel te goed voor deze wereld (4:2). Zo is het maar net. Gods hart is groter dan het onze. Maar Jona geeft zich niet meteen gewonnen. En vandaar die gevoelige en bijna humoristische les die hij krijgt van God. Jona maakt zich kwaad om een boom, waar hij zelf niks voor heeft gedaan. Mag God dan niet bewogen zijn met al die mensen – en alweer: en dieren! – die roepen om genade? Jona's hoofd ziet rood van de hitte en ik hoop ook van schaamte.

Micha

Introductie

Tijdens de regering van Hizkia en zijn beide voorgangers Jotam en Achaz is behalve Jesaja en Hosea ook Micha – "wie is als de HERE?!" – werkzaam als profeet van God (tussen 750 en 685 vChr). Hij komt uit Moreset, een stadje in Zuid-Juda. Verder is er niets over hem bekend. In Jer. 26:18 wordt zijn naam genoemd. En bij de geboorte van Jezus Christus in Betlehem herinneren de Joodse schriftgeleerden zich Micha's profetie daarover (Mat. 2:1-12).

Indeling:

- 1 Het oordeel over Israël en Juda (Micha 1 t/m 3)
- 2 Er is nog hoop (Micha 4 t/m 5)
- 3 Het rechtsproces van de HERE (Micha 6)
- 4 Van somberheid naar overwinning (Micha 7)

Micha 1 > Oordeel, a

De profeet Micha 'schouwt' het Woord van de HERE – openbaring via visioenen dus – over Samaria en Jeruzalem, de hoofdsteden van Israël en Juda. Hij kondigt het oordeel aan over Samaria, het onheil over Jeruzalem en hij bekritiseert de ontelbare misstanden in Israël en Juda. Deze profetieën dateren dus van voor de val van Samaria (722) en voor de reformatie van Hizkia in Juda (vanaf 715). De hele aarde zal het straffend optreden van de HERE zien: Hij zal alles stukslaan en verbranden. Niets blijft overeind. Gods volk zal in ballingschap gaan. Het land zal kaal en leeg achterblijven: een niemands-oord. Micha ziet het allemaal voor zijn ogen gebeuren en breekt in snikken uit.

Micha 2 > Oordeel, b

Geen goed woord heeft Micha over voor de rijke landeigenaars die maar in weelde baden en zich niet bekommeren om de armen die creperen van ellende. 's Nachts dromen die rijke onderdrukkers hun kwade plannen bij elkaar, 's morgens voeren ze die meteen uit ten koste van de toch al zo arme sloebers. Nooit is het genoeg (voorbeelden in vs 6-11; vergelijk het 10^e gebod). Maar in de naam van HERE: het is gedaan met hun machtsvertoon en hun corrupte dieverijen. Ze gaan eraan. Alles wordt hun afgepakt. Door de HERE zelf. Hij komt met Zijn straf. Toch een opluchting dat dit gedeelte eindigt met een heilsprophetie: de HERE zal Zijn schapen verzamelen. Hij zal de versperde wegen en poorten openbreken. God straft om te redden. Er is hoop: "Het zal er gonzen van mensen."

Micha 3 > Oordeel, c

De leiders van Israël/Juda wordt de wacht aangezegd. Vooral de valse profeten, die tegen betaling of een hap eten elke gewenste 'blijde boodschap' leveren, krijgen het zwaar te verduren. Kijk eens op wat voor een gruwelijke manier zij hun slachtoffers afmaken. Er wordt gestroopt, gevild, uitgebeend, gebroken en gehakt, als in een slachterij. En dan ook nog zeggen: "Is de HERE niet in ons midden? Ons zal geen kwaad overkomen." Hoe durven ze! Maar het wordt aardedonker om hen heen. Sion wordt omgeploegd tot een akker, Jeruzalem wordt een hoop stenen en de tempelberg een oerwoud. Dit zegt Micha, "vol van kracht, van de Geest van de HERE." Hij spreekt de waarheid, gratis, onomwonden. Later, in de tijd van Jeremia – de ballingschap van Juda is dan al begonnen – herinnert men zich die woorden nog precies (Jer. 26:18). Ze zijn zelfs opgetekend voor 'de kerk van alle tijden': Pas op! God duldt geen onrecht. Van niemand. En helemaal niet van Zijn eigen volk. Geloof in Christus! Hij redt van zonde, corruptie, machtswellust. Hij bekommert Zich om ieder die zijn leven aan Hem geeft. De toegang tot Hem is gratis. Ook al is Hij de Koning van alle koningen. Nee: *juist omdat Hij dat is*. Vrede en gerechtigheid zijn de pijlers van Zijn regering. Dat is echte blijde boodschap!

Micha 4 > Hoop, a

Na al die donkere wolken van onheilsprophetie met slechts zo nu en dan een sprankje licht, breekt nu ineens de zon door: het komt weer goed, Jacob en Jeruzalem! Samen met Jesaja (2:1-5) zingt Micha dat prachtige duet over de volken die naar Gods huis op Sion komen en zich laten leren over de wegen en paden van God. Sion is het centrum van de hele wereld: daar komt het Woord van de HERE vandaan; daar gaan de volken naar toe (Ps 84, 122). Laat er nu nog veel ellende zijn. En er komt vast ook nog veel tegenslag (de ballingschap). Maar het einde zal voor Gods volk goed zijn. In het laatst van de dagen brengt Hij uit alle volkeren Zijn kinderen bijeen. Dan zal het voor altijd vrede zijn. Gods oordeel zorgt voor eeuwige rust. Alle wapentuig wordt gerecycled tot werktuigen voor de landbouw. Niet meer elkaar bevechten in de oorlog, maar samen eten aan één tafel! Wie denkt hier niet aan de bruiloft van het Lam? Er is hoop: feest op komst.

Micha 5 > Hoop, b

Micha gaat nog verder, wordt nog preciezer: "En u, Betlehem Efrata, ..., uit u zal Mij voortkomen die een heerser zal zijn over Israël ..." Nu breekt het 'Licht der wereld' door: de Messias komt! De Goede Herder (vgl. Ezech. 34) zal hen weiden in de kracht van de HERE. Gods volk zal rustig wonen, want geen vijand durft meer aan te vallen. De beloofde Vredevorst zal groot zijn tot aan de einden van de aarde (Mat. 28:18-20). Hij zal – alles omvattende – vrede (*sjalom*) zijn. Er zal bevrijding komen voor "het overblijfsel van Jacob". Alle vuiligheid in het land aan toverij, waarzeggerij en afgoderij zal met Gods vijanden voor altijd verdwijnen. Het leven wordt weer goed, heilig, paradijselijk. Want: God met ons, door de beloofde Messias.

Micha 6 > Rechtsproces

Micha heeft gesproken over oordeel en onheil en over hoop op bevrijding. Nu zijn we in de rechtszaal. We horen hoe de HERE Zijn aanklacht indient tegen Israël. Hij beveelt het volk om te luisteren naar Zijn beschuldiging en om hun verdediging voor te bereiden tegen de (in vs 9-16) volgende concrete aanklachten. Het vonnis ligt klaar om uitgesproken te worden. Onbegrijpelijk dat Israël het zover heeft laten komen. Wat heeft de HERE immers niet voor hen gedaan? Alleen al de verlossing uit Egypte en de bevrijding van Balak en Bileam zijn voldoende om het recht van de HERE te erkennen en eigen schuld te belijden.

Hoe zal Israël het goed maken? Door veel offers te brengen stem je God toch wel gunstig, denken ze. "Helemaal niet," zegt Micha. God, "maar door gehoorzaamheid!" En dat weten zij ook best (vergelijk 1 Sam. 15:22; Ps 40:7-9). De Here vraagt "niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God."

Micha 7:1-13 > Overwinning, a

De samenleving van Israël/Juda is tot op de bodem verziekt door fraude en corruptie. Voor gezagsdragers is er geen enkel respect. Ze verdienen het ook niet (vergelijk het 5^e gebod). Je huisgenoten – zelfs je eigen echtgenoot – bij wie je je toch veilig zou moeten voelen, zijn je vijanden. Thuis zelfs loert het gevaar. De muren hebben oren. Micha geeft een heldere typering: "Tot kwaad doen staan de handen goed." Geen mens heeft twee linker handen als het gaat om het doen van slechte dingen. Er is daarom alle reden tot somberheid: Wie kan zijn zondesschuld ooit aflossen? Zie HC 5: Wij maken onze schuld dagelijks groter. Er is maar één uitweg: God Zelf moet het doen door de zending van Zijn Zoon. Daarom: "Maar ik zal uitzien naar de HERE, ik zal wachten op de God van mijn heil." Dat is de hoop van Sion., dat boete doet voor haar zonden. Het einde is de overwinning.

Micha 7:14-20 > Overwinning, b

Een kudde schapen in het veld. De Herder weidt hen met Zijn staf net als vroeger. God is weer de Herder van Israël (Ps. 23). Laat de HERE toch opnieuw Zijn wonderen laten zien, net als toen in de dagen van de uittocht uit Egypte. Alle volkeren waren stomverbaasd. Ze hadden het lef niet de door de woestijn trekkende kudde van God aan te vallen. O nee. Wie het wel probeerde, kreeg lik op stuk. Ze sidderden voor de Almachtige. "HERE, laat dat toch opnieuw gebeuren. Dan zal de hele wereld U vrezen, U dienen! Dan zal iedereen U erkennen als de grote Overwinnaar." Of dit gebed verhoord wordt? Nou en of! Je zult wel moeten, gelet op de feiten.

Slot (vs 18-20; lees ook Psalm 103)

"Wie is een God als U?!" Vergeving, ontferming, trouw: de HERE doet wat Hij heeft beloofd. Van oude dagen af, al op de dag van de zondeval, heeft Hij het gezworen. Steeds opnieuw heeft Hij verlossing beloofd. En Hij heeft het gedaan ook, in de eeuwen na Micha en na de ballingschap. Toen is Micha's profetie vervuld: in Betlehem Efrata is de Heiland geboren, Christus de Heer. Aan het kruis op Golgota heeft Hij de schuld betaald. Aan Gods eis is recht gedaan. Ons vonnis is geveld: vrijspraak! Geen doodstraf maar eeuwig leven.

Nahum 1

Hoe komt dit eerste hoofdstuk van de profeet Nahum over? Komt de HERE over als een Wreker, als een grimmige Persoon, waar je bang voor moet zijn? Maar lees secuur. Hij is vol grimmigheid voor zijn tegenstanders, Hij toornst tegen zijn vijanden(2). Hier allereerst tegen Ninevé, de residentiestad van de Assyriërs. Daar is kwaad bedacht tegen de HERE (11). Daar wordt eigen roem centraal gezet en dat kan de God niet dulden. Alleen Hij regeert de wereld en al haar bewoners (5). Wie dat niet erkent, gaat eraan. Maar wie schuilt bij de Machtige, wordt zijn hulp gewaar. Hier ligt ook de troost van dit bijzondere profetenboek. De God van Israël, de Vader van onze Here Jezus Christus, staat boven alle wereldmachten.

Daarom is dit boekje vast van hand tot hand gegaan onder de gelovigen van Juda. Ze vonden er houvast in. Nahums naam ('hij die troost') zagen ze bevestigd in wat hij moest opschrijven. Deze vertroosting kan nog steeds ervaren worden. Simeon nam eens de Vertrouster van Israël in zijn armen (Lucas 2:25, 28). En wat Jezus zelf sprak vlak voor zijn hemelvaart: 'Mij is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde...' (Matteüs 28:18-21) zegt voor altijd genoeg.

Nahum 2

Ninevé, die grote stad, gaat eraan. De profeet Nahum ziet het al gebeuren. De poorten zwaaien open, de schitterende paleizen zinken ineen (6). Al de bijeen geroofde schatten vallen nu anderen ten buit. Waar blijft de eens zo krachtige leeuw (11-13)? Het is de HERE der heerscharen die ingrijpt (13). Hij wil Israël herstellen (2).

Na eeuwen kan ons dit nog bemoedigen. Boven alle wereldmachten staat de God van Abraham, Izaäk en Jakob. Hij zal al zijn vijanden verslaan. In *Psalm 2* wordt ons dat getekend. Meteen krijgen we de opdracht mee om bij de Zoon te schuilen. Veilig zijn we bij de Leeuw uit de stam van Juda. Voor altijd veilig in Jezus' armen.

Nahum 3

Eens veroverden de Assyriërs No-Amon. In 663 voor Chr. viel deze stad aan de Nijl waarvan men dacht dat ze onoverwinnelijk was. In 612 voor Chr. onderging Nineve hetzelfde lot. Wie had dat kunnen denken? Toen Nahum dit profeteerde waren de Assyriërs nog zo aanzienlijk als een grote zwerm sprinkhanen (17).

Kort na deze '*Godsspraak over Ninevé*' (1:1) ligt de koning van Assur met al zijn geweldigen in een doodsslaap (3:18). Andere volken verheugen zich over haar val. Want was er ooit een meer oorlogslustig volk op aarde geweest (19; vgl. 1-4)? De beschrijving van haar ondergang doet denken aan wat we lezen in *Openbaring 17:1,2 en 18:23*. Het 'wee' (1) is dus wel op zijn plaats. Wie niet buigt voor het Woord des HEREN wordt de schande gemaakt (5). Wij laten ons toch wel waarschuwen?

Habakuk 1

Habakuk is emotioneel. Hij heeft tal van vragen over het Godsbestuur van mens en wereld. Dat roept herkenning op. Wàt kunnen wij lang roepen tot God zonder dat het voor ons idee helpt. Hoort God me wel? Toch weet Habakuk meer. Hij moet doorgeven dat de HERE regeert: 'Ik verwek de Chaldeeën' (6). Maar moet het nu zo? Moet zo'n barbaars volk de vrije hand gegeven worden (17)? Kan de Heilige God dat maar blijven aanzien?

Met deze vragen worstelt Habakuk. O ja, hij weet dat onder Gods eigen volk veel mis is. 'De wet verliest haar kracht' (4), maar moet alles vernietigd door die heidense Chaldeeën (16)? Ook wij hebben hier wel zo onze vragen.

Habakuk 2

Het heeft waarde om over een paar verzen uit dit hoofdstuk extra na te denken. *maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven* (4b). Lees hierbij *Rom. 1:17, Gal. 3:11 en Hebr. 10:38* (daar zelfs 'mijn rechtvaardige'). Alleen de mens die verwachtingsvol de handen uitstrekt naar de Here, heeft toekomst.

Vers 17. Wie geen respect heeft voor wat de Schepper heeft gemaakt –bomen, dieren, de mens- die zal zijn straf niet ontgaan. Hoe secuur gaan wij om met het werk van Gods handen?

Vers 14. Lees hierbij *Jes. 11:9* en *6:3*. Wat wordt ons hier een heerlijk uitzicht geboden! De toekomst is niet aan de chaos. Eens zal alles op de goede plaats staan. Heel de aarde zal vol zijn van een welluidend loflied op de Schepper. Zeer goed (*Gen. 1:31*) zal dan alles zijn.

Habakuk 3

Laat ons niet soft van God denken. Habakuk beeft over al zijn leden, als hij hoort welke vreselijke dingen bij de wereldcatastrofe zullen gebeuren (16). Deze profeet maakt ons duidelijk dat het verschrikkelijk is om te vallen in de handen van de levende God. Vreselijk voor wie Hem in zijn leven op aarde niet heeft willen kennen en erkennen.

Maar deze geweldige Strijder (8b) is uitgetrokken tot redding van zijn volk (13). Dat geeft Habakuk vertrouwen als alles wankelt: 'toch zal ik rustig afwachten de dag der benauwdheid'. Want deze grootse God is de God van mijn heil (18). Daarom verstomt de jubel bij deze profeet niet ook al lijkt de toekomst nog zo donker (17v.). Zijn voet kan toch veilig (zie *Ps. 91:12b*) en snel (lees *Ps. 18:34*) gaan. Daar zal die Machtige voor zorgen. *Voor altijd* (*Ps. 18:51b*).

Sefanja 1

Let op de naam van deze profeet. Sefanja betekent: de HERE heeft geborgen. Bij de HERE is bescherming beleeden zijn ouders. Gezien 1:1 is aan te nemen dat hij geboren is in de tijd van de extreem goddeloze koning Manasse. Dan zegt de naam Sefanja dus veel! Voor het kind zelf, maar ook voor zijn volksgenoten. Ja ook voor ons. Te midden van barbaars ongeloof mogen Gods kinderen veilig zijn bij de grote nakomeling van Hizkia (1:!). *Veilig in Jezus' armen.*

Dat is ook wel nodig voor wat allemaal staat te gebeuren. Eens komt de dag van Gods definitieve oordeel. De mensen die zeggen: 'De HERE doet geen goed en geen kwaad' (2b) komen volstrekt bedrogen uit.

Het heeft waarde om 2 *Petrus 3:1-10* bij Sefanja 1 te lezen. En je zelf de vraag te stellen; Ben ik voorbereid op die grote dag des HEREN? Houd ik rekening met de terugkeer van Jezus?

Echt: 'elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, amen' (Openbaring 1:7).

Zoek bijtijds bescherming bij de HERE. Dan bent u voor altijd geborgen. *Veilig aan Jezus' hart.*

Sefanja 2

Is er een verbinding te leggen tussen dit bijbelhoofdstuk en Kerst? Denk er eerst zelf over na.

Een paar ideeën. Allereerst deze: Kerst is dat God Zich laat vinden op aarde. Zoeken heeft dus zin. Zijn wij daarvoor nederig genoeg (3)?

Verder: Jezus' komst heeft wereldwijde betekenis. Sefanja 2 is vol met steden en heidenvolken. Allen keken toen minachtend naar Juda en Jeruzalem. Dat komt hen duur te staan. Jozef en Maria moesten naar Judea (*Luc. 2:4*) en Jezus moest sterven in Jeruzalem. Daar doet de HERE dus zijn groots werk. Dat moet in elke stad onvergetelijk blijven. Zo niet, dan wordt het een woestenijs. Zo bijvoorbeeld Ninevé (13-15). De mens, die Kerst over het hoofd ziet, overleeft straks het zien van Jezus niet.

Sefanja 3

Probeer opnieuw eens vanuit Kerst dit hoofdstuk te lezen. Zie je verbindingsdraden? Ontdekt u verbanden?

Opvallend in 3:9-20 is de nadruk op *Ik zal*. Steeds is sprake van Gods ingrijpen (o.a. 9, 12, 19, 20). Alleen door Gods krachtadig ingrijpen komt voor de mens het heil. Dat zien we ook in heel het gebeuren van Jezus' komst op aarde. Maria, Jozef, de herders en de wijzen, ze worden allen van boven de weg gewezen. Ze laten zich ook de weg wijzen. Dat heet dan ook de bekering. De bekering was in de dagen van Sefanja bepaald niet algemeen. De profeet moet spreken over de 'weerspannige, bezoedelde, verdrukkende stad' Jeruzalem (1vv.). Wijzen uit het Oosten vonden in later tijd geen gehoor bij Herodes en evenmin bij de overpriesters in deze stad (*Mat. 2:1vv.*).

Toch blijft de heilsbelofte klinken! Kennelijk is het Gods diepste verlangen om ons mensen te redden. Zò graag hoort Hij dat lof voor hem opklinkt vanaf heel deze aarde (19,20).

Haggai 1

Haggai is één van de kleine profeten. We hebben ook grote profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Daniël. Maar wat heet klein? Het boek van Haggai, ja dat is klein. Het telt maar twee hoofdstukken. Maar een klein boekje kan nog wel een mooi en belangrijk boekje zijn. Het hangt er maar vanaf wat erin staat. De stem van de HERE klinkt in dit boekje. En als Hij spreekt, wie komt dan niet onder de indruk? Wie zou dan niet vreesde voor het aangezicht van de HERE'. De mensen zijn zich er goed van bewust dat ze vlak voor de ogen van de HERE staan. En ze zijn er diep van doordrongen dat de HERE het tegen hén heeft. Hoe luisteren wij naar woorden van God? Komen wij zo onder de indruk, dat wij ons gewonnen geven en ons laten beheersen door wat Hij zegt? Of doen we alsof er niets gezegd is en gaan we verder weer onze eigen gang?

Haggai 2:1-9

Eindelijk zijn ze weer aan het werk, onder leiding van Zerubbabel en Jozua. Zo'n vier weken geleden waren ze weer begonnen. In vier weken kun je nog niet zoveel doen. Het eerste begin is er, maar het ziet er armoedig uit. Het kan nooit veel worden.

Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest stapt Haggai naar voren. Hij heeft weer een boodschap van God voor allemaal. Een bemoediging voor mensen die de moed snel verliezen.

Een bemoediging kan heel mooi klinken. Het is goed bedoeld maar heb je er ook wat aan? Wat heb je aan een bemoediging als het bij woorden blijft?

De HERE laat het niet bij woorden: Ik ben met u! Als Hij dat zegt, is dat bijzonder bemoedigend. Hij staat aan jouw kant. En dan niet om toe te kijken hoe je het doet. Maar om daarbij zelf de handen uit de mouwen te steken. En als de HERE dat doet, komt het zeker goed.

Ik ben met u. Dat belooft de HERE de tempelbouwers in de tijd van Haggai. Maar die belofte is al eeuwenoud en klonk al in Egypte bij de uittocht. Ik ben met u, beloofde Hij aan Mozes, en de HERE liet toen heel wat gebeuren.

Want wat de HERE belooft maakt Hij ook waar. Het volk werd uit het slavenhuis Egypte gered. Ook op weg naar het beloofde land al die tijd maakte de HERE het waar.

God was altijd dicht bij hen, met zijn Geest. Dat lees je in het slot van vers 6: 'toen u uit Egypte trok en toen mijn Geest in uw midden stond'. Toen ging de Geest dus mee, de woestijn door. Om het volk te leiden. En dat is typisch het werk van de Geest: de mensen als een goede gids leiden naar een effen land (Ps. 143). Hij leidt je in alle opzichten. Ook door zijn woorden. Zo leert Hij je leven. Ons leiden is het werk van de Geest, toen en nu.

Maar de Geest doet meer. Kracht uit de hoge noemt Lucas Hem. (Luc. 24:49). Hij is de grote kracht tegen alle vijanden. Dat was Hij op reis door de woestijn. Dat is Hij voor die tempelbouwers bij het armoedige begin. Dat is Hij voor u en jou ook. Hij is de Geest die opwekt en nieuwe bezieling geeft. De Geest die geestdriftig maakt en prikkelt tot ijver. Het punt is: gelooft u die belofte 'Ik ben met u'? En hoeveel verwacht u van God de Geest?

Haggai 2:10-23

Een indringende preek van Haggai over onreine Israëlieten! Maar waarom? Zijn ze dan nog steeds niet aan het bouwen? De reactie op de eerste preek was zo goed. Toen hoorden ze naar de stem van de HERE. En ze begonnen het werk (1:14). Dat was een goede reactie. Maar blijkbaar zette die reactie niet door. Het kan een tijd duren voordat nieuwe gehoorzaamheid goed doorzet! Met overtuiging en bezieling! Vaak is dat er niet in één keer en moet het stukje bij beetje groeien!

Maar nu beginnen ze met de bouw zelf! Eindelijk start na alle voorbereidingen de bouw van de muren. 'Vanaf deze dag zal Ik zegenen', zegt de HERE. Hij zal zegenen met goede oogsten. Het wordt heel anders dan in de afgelopen jaren. Toen was het armoe troef. Je dacht dat je aardig wat koren binnengehaald had maar het resultaat viel erg tegen. Geen flinke korenhoop van twintig maten, maar de helft: tien maten en meer niet. Wat ten teleurstelling! En dat niet alleen bij de graanoogst. Bij de wijnoogst wat het net zo.

Dat deed Ik, zegt de HERE. Ik sloeg het ene gewas na het andere. Maar daar dachten jullie niet aan: er was bij u geen gedachte aan Mij, luidt het woord van de HERE. Je moet de dingen overwegen in het licht van Gods woorden. Ook beproevingen. En dan zo overwegen dat je bij zelfbeproeving uitkomt. Met als resultaat dat je bij God uitkomt. Dat miste de HERE in de tijd van Haggai. En dat ziet de Here zo graag: kinderen die met hun zelfbeproeving bij Hem uitkomen. Die zegent Hij. Gehoorzaam geloof blijft nooit zonder vrucht!

Zacharia 1

Een aantal ballingen is weer terug in Israël. Ze wonen in en om Jeruzalem. Een nieuw begin na die lange, uitzichtloze tijd in Babel. Nieuwe verwachtingen!

Maar al gauw valt het tegen. Het lukt bijvoorbeeld steeds niet om de tempel te herbouwen. Naburige volken werken zozeer tegen, dat de Israëlieten het er maar bij laten zitten. Maar wie weet grijpt God binnenkort in. Hij is toch veel sterker dan de Ammonieten, Moabieten enzovoort.

Maar ook dat valt tegen. Zacharia ziet dat in een visioen. Hij ziet een man op een voskleurig paard. Die man is de engel van de HEER. Die engel is een symbool van de HEER zelf. 'God', zo kun je zeggen, 'treedt op als zijn eigen gezant.' Zo betrokken is God bij het wel en wee van zijn volk. In Zacharia is Hij het, die voor zijn volk vecht.

De engel heeft zijn engelen erop uitgestuurd om de aarde te verkennen. Inmiddels zijn ze weer terug en brengen rapport uit. Teleurgesteld! "Overal is het vredig en stil." Dat betekent, dat het in de omgeving van Israël nog steeds zo is als altijd. Geen enkele verandering dus wat betreft de macht en de houding van de naburige volken.

Maar daar neemt de engel van de HEER geen genoegen mee. 'Heer van de hemelse machten', zo roept hij uit, 'hoe lang zal het nog duren voor u erbarmen toont met Jeruzalem.'

God hoort en Zacharia mag het zeggen: 'Dit zegt de HEER van de hemelse machten: Brandend van liefde neem ik het op voor Jeruzalem.' Laat het dan lang duren, maar God vergeet zijn volk niet.

Vandaag is het Hervormingsdag. Hervorming: een nieuw begin. Maar stel, dat Luther en Calvijn nog leefden. Zouden ze niet schrikken? Maar God is nog steeds dezelfde: Brandend van liefde neemt Hij het op voor ieder die in Hem gelooft.

Zacharia 2

Een stad zonder muur: wij weten niet anders. Een stad of stadje met muren is een bezienswaardigheid. Maar in Israël is een stad zonder muren een vergissing. Muren heb je in die tijd nodig. Ze helpen ook. Jeruzalem heeft ook muren nodig, al zijn ze er nog niet. Helaas!

Toch komt er een tijd, zo hoort Zacharia zeggen, dat zelfs Jeruzalem geen muren heeft. Ondoenlijk ook. De bevolking groeit zo snel, dat je wel kunt blijven bouwen aan de muren. Maar ook niet nodig. Want de Heer zal zelf rondom de stad een muur van vuur zijn.

Steden met muren kennen wij niet, maar huizen met muren wel. Bovendien hebben we onze dievenklemmen en andere veiligheidssloten. God zelf is ons goed beveiligd huis. In Hem hoef je niet bang te zijn.

Zacharia 3

Je kunt je soms voor God diep schamen. 'Hij ziet mij aankomen', denk je. 'Voor de zoveelste keer vraag ik vergeving voor dezelfde fout.' Zoals je jezelf schaamt voor kleren, die je nog steeds niet schoon hebt kunnen krijgen. Die doe je dan ook weg.

Zacharia ziet de hogepriester Jozua in een vuil ambtsgewaad. Dat is een symbool voor de vuilheid van Israël. Jozua presenteert Israël aan God.

Rechts van Jozua staat de satan en hij vaart fel tegen hem uit. Heel herkenbaar. Niet, dat wij bij zonde altijd aan de satan denken. Maar wij pleiten wel tegen onszelf.

God echter denkt hier anders over. 'Trek hem die vuile kleren uit', zo zegt Hij, ik kleed je in een feestelijk gewaad.

Hoezo? Kan dat zomaar? Niet zomaar, al wordt de reden hier niet meegedeeld. Het is vooral ook een geweldig wonder. Als je bij vergeving telkens de reden daarvan noemt, kan het wonder ervan zomaar verdwijnen. Zo van: 'God vergeeft ons onze zonden, omdat Jezus voor ons gestorven is. Zo zit dat.' Dat is natuurlijk wel zo. Maar daarmee is het grote geheim van de vergeving niet uitputtend verklaard. Het blijft iets om stil van te worden.

Waarschijnlijk werd Zacharia dat ook. In elk geval liet hij zich volledig overtuigen. Dat blijkt uit zijn reactie: 'Ze zouden hem een nieuwe tulband moeten omdoen.' De tulband, met de woorden 'Heilig aan de HEER' is het belangrijkste teken van de priesterlijke waardigheid. Als God vergeeft, betekent dat volledig herstel.

Zacharia 4

Een bijzonder beeld. Wat zag de profeet precies?

Vergelijk het maar met een bokaal van goud, maar dan in het groot. Op de ronde, bovenste rand bevinden zich 7 olielampen. Rechts en links van deze bijzondere kandelaar staan olijfbomen, waarvan een tak via een buis voortdurend olijfolie in de bokaal laat vloeien. Gevolg: de 7 lampen gaan niet uit.

De kandelaar is het beeld van Israël. Hij stond al in de tabernakel vóór het voorhangsel. Het volk van God is het licht van de wereld en het schijnt ter ere van God. Dat mag ook van Israël worden verwacht in die tijd van na de ballingschap, al valt dat tegen, want de Israëlieten kunnen dus niet eens meer de moed opbrengen om het huis van God af te maken. Ook vandaag valt het wel eens tegen, als het erom gaat wat kinderen van God overhebben voor Hem. Wat doe je daaraan?

De boodschap die Zacharia brengen moet is duidelijk: "Niet door eigen kracht of macht zal hij (Zerubbabel) slagen, maar met de hulp van mijn geest." Wat je moet doen is: rustig doorgaan, zeggen wat je van God zeggen moet, het goede voorbeeld geven en verder het aan God overgeven, bidden om zijn zegen.

Zacharia 5

Twee bijzondere visioenen. Ik kies voor dat van het meelvat. Er zit een loden deksel op, dat open gaat. Er komt een vrouw uit, maar de engel die aan Zacharia uitleg geeft, duwt haar terug op de bodem van het vat. De vrouw staat symbool voor de verdorvenheid. Maar die verdorvenheid krijgt dus in Israël geen kans. De verdorvenheid wordt zelfs ver weggevoerd. Engelen komen aanzweven. Ze pakken het vat op en nemen het met zich mee, hoog de lucht in. In Sinear, het land waar een groot aantal Israëlieten in ballingschap heeft gezeten, wordt het in een tempel op een voetstuk gezet.

Ging het vandaag maar zo gemakkelijk met de zonde in de kerk. In ieder geval kan God hetzelfde ook vandaag doen. Het is van groot belang, dat we veel van Hem verwachten.

Zacharia 6

Er zijn in Jeruzalem ballingen uit Babel op bezoek. De belangrijkste heten Cheldai, Tobia en Jedaja. Ze hebben geschenken meegenomen: veel goud en veel zilver. 'Van dat goud en dat zilver moet je een kroon laten maken', zegt God tegen de profeet Zacharia.

Kan dat geschenk niet beter worden besteed? Er zijn toch genoeg armen in Jeruzalem?

Ik moet nu denken aan de tempel van Salomo, waar ook heel veel in geïnvesteerd is en aan kerkgebouwen vandaag die veel geld kosten. Als het om God gaat, kan het niet gauw genoeg zijn. Daarmee geef je aan, hoeveel Hij je waard is en hoe hoog je de dienst aan Hem waardeert.

De kroon van zilver en goud, die de hogepriester Jozua krijgt opgezet, is symbool van de Messias, die priester én koning zal zijn. Je mag er best veel voor over hebben, dat mensen hun hoop richten op Hem.

Zacharia 7

Een afvaardiging van Betel komt in Jeruzalem met een vraag. Alhoewel, eerst worden er offers gebracht om de weg te plaveien. Maar dan wordt toch ook de vraag zelf gesteld: 'Al jarenlang wordt er bij ons in de vijfde maand getreurd en gevast. Is het werkelijk nodig dat we dat blijven doen?'

De vraag is duidelijk. Het treuren en vasten heeft te maken met de val van Jeruzalem door de verovering door Nebukadnessar. Inmiddels is een groot aantal ballingen weer terug in Israël en vordert de tempelbouw.

God geeft evenwel geen antwoord op deze vraag. Hij stelt een tegenvraag: "Wanneer jullie in de vijfde en de zevende maand rouwen en vasten, nu al zeventig jaar lang, doe je dat dan werkelijk voor mij?" God komt ook met een opmerking: "Spreek eerlijk recht, wees goed en zorgzaam voor elkaar, onderdruk geen weduwen en wezen en ook geen vreemdelingen en armen, en wees er niet op uit om een ander kwaad te doen."

Ook dat is duidelijk. Wat heeft vasten en treuren voor zin, als het geen effect heeft in een handelen naar de geboden van God? Er is dus op dat moment een veel belangrijker vraag om over na te denken, hoe belangrijk overigens de gestelde vraag ook is.

Ik moest even denken aan de tweede kerkdienst, die langzamerhand leger wordt. Een belangrijke vraag is: wat moeten wij daarmee? Moeten we de wegblijvers vermanen, moeten we de tweede dienst een ander karakter geven, aantrekkelijk maken enzovoort. Maar een veel belangrijker vraag is: hoe zitten wij in de kerk, áls we er zijn en wat doen we in ons dagelijks leven met wat wij in de kerk te horen krijgen?

Zacharia 8:1-13

Zullen er op de nieuwe aarde ook oude mannen zijn, die bovendien een stok nodig hebben om op te leunen? Of heeft iedereen daar de gezegende leeftijd van een jaar of 30? En zijn er dan dus ook geen kinderen?

Als het om Gods nieuwe wereld gaat, is het moeilijk om je daar een idee van te vormen. Er is zo'n groot verschil tussen deze wereld en die! Het enige wat we kunnen doen is, aansluiten bij vandaag en van daaruit ons de meest ideale wereld voor de geest halen die we ons denken kunnen. Zo sluit God aan bij de voorstellingen van de Israëlieten. Het mooiste wat zij zich in de tijd van Zacharia kunnen voorstellen is: een grote rijkdom aan kinderen en dus toekomst voor het volk én daarvan tot op hoge ouderdom genieten.

Maar de belangrijkste vraag is of wij als christen nog idealen hebben. Verwachten wij ook iets van God, als het gaat om de kerk en om de invloed daarvan in de maatschappij?

Zacharia 8:14-23

Idealen, ja die worden in Zacharia aan het volk Israël voorgehouden.

Alle vastendagen veranderen in feestdagen. Waarom? Omdat Israël een heel bijzonder volk wordt, een volk dat wordt geëerd. Uit allerlei landen en steden komen mensen op dit volk af. Ze nemen elkaar mee naar Jeruzalem. "Ga met ons mee. Wij zijn op weg om eer te bewijzen aan de HEER van de hemelse machten en zijn gunst af te smeken." Onvoorstelbaar!

Maar als de Israëlieten in die tijd eens geweten hadden, dat talloze mensen uit de hele wereld, groter nog dan de hun bekende wereld, in hun God zouden gaan geloven; ze zouden het niet hebben kunnen geloven. Toch is het gebeurd.

Als dat gebeurd is, wat kan er dan allemaal niet nog meer gebeuren! Gewoon doorgaan, vertellen van God, antwoord geven op vragen, getuigen van je geloof. God kan echt veel meer dan je denkt.

Zacharia 9:1-10

God is sterk. Toch zou je dat niet altijd zeggen. Denk eens aan de Messias. Hij is nederig, doet zich niet gelden, rijdt niet op een paard, maar op een ezel. Het is eeuwen van tevoren voorspeld en het kwam eeuwen daarna precies uit, toen Jezus intocht hield in Jeruzalem.

Maar denk ook aan wat het volgen van deze Jezus inhoudt. Dan gaat het niet om spectaculaire dingen, om een explosieve groei van de kerk bijvoorbeeld, al kan die er best een keer zijn. Het zit hem in het eenvoudige, er zijn voor de ander, in liefde, in trouw en in groot geduld. Bij Jezus' intocht in Jeruzalem zie je God in zijn kracht. Als je deze Jezus volgt, mag je veel verwachten. Zo komt er vrede op aarde.

Zacharia 9:11-17

Er wordt wat afgevochten in het Oude Testament!

Ook nu weer: "Ze zullen de vijand verslinden en zijn slingerstenen verbrijzelen, ze zullen zijn bloed drinken tot ze dronken zijn, tot ze ervan overlopen als een plengschaal en met bloed besmeurd zijn als de hoeken van een altaar." Gruwelijk!

Maar in de wereld van die tijd ontkom je er niet aan: je moet een keus maken. Als je vóór de één kiest, moet je tegen de ander kiezen. Er wordt nu eenmaal flink gevochten in die tijd.

Mooi is wel, hoe trots God is op Juda, Efraïm en Sion. Stel eens, dat Hij dat van ons zei: 'Pieter, Annemarie, Johan en Corien: zij zijn instrumenten waar Ik iets mee kan!'

Zacharia 10

God kan trots zijn op zijn volk en Hij vergeet dan al het kwaad dat men heeft gedaan. "De HEER van de hemelse machten zal zich ontfermen over het volk van Juda, zijn kudde, en het tot zijn prachtig strijdros maken." Zo kan God vandaag ook trots zijn op zijn kerk. Al maakt Hij wel onderscheid. Als daar reden voor is, wordt Hij zelfs woedend, woedend op ieder die zijn macht misbruikt, zoals de slechte leiders van Israël. Maar ook vandaag kun je kerklid zijn of zelfs voorganger of leidinggevende én misbruik maken van je macht. Dan deel je dus niet in Gods trots op zijn volk.

Zacharia 11

God ziet zijn volk als één geheel. Zo kan Hij verontwaardigd zijn over Israël. Hij kan zich ook ontfermen over Israël. God kan vandaag ook kwaad zijn op een hele gemeente. Je realiseert je als lid van die gemeente ook, dat de sfeer in de kerk in kwestie niet goed is en dat je daar in feite allemaal debet aan bent. Niemand kan de schuld op een ander schuiven. Als je je dan met elkaar verootmoedigt en je er vaart daarna de genade van God, dan ervaar je die ook met elkaar.

Maar er kan in een gemeente ook groot onderling verschil zijn. De één heeft macht en de ander is het slachtoffer. Zo is het in Israël ook vaak geweest. Dan scheert God niet ieder over één kam, maar Hij komt op voor de zwakken. "Weid de schapen, die voor de slacht bestemd zijn." Weid ze. Kom voor ze op. Doe niet alsof je niets ziet.

Zacharia 12

"Op de dag dat alle volken op aarde tegen Jeruzalem oprukken, zal Ik van de stad een zware steen maken die de omringende volken bedwelmt."

Een heel bekende tekst, waarbij tegenwoordig ook vaak naar het huidige Israël gekeken wordt. Zijn er inderdaad geen momenten waarop dat land van alle kanten wordt bedreigd?

We moeten ons echter realiseren, wanneer deze profetie gesproken is. In een tijd waarin God nog maar één volk had, in een tijd waarin vooral bloedig gevochten werd, in een tijd waarin het soms zelfs gebeurde dat ieder tegen Israël was. Dan komt God daarvoor op. Dan is het inderdaad een steen, waaraan men zich vertilt.

Intussen is de geschiedenis verder gegaan. Jezus is gekomen. God richtte zich tot alle volken en heeft over heel de wereld zijn kinderen.

Toch blijft Hij dezelfde. En als je als christen of als christenen in ene bepaalde omgeving je opeens het mikpunt ziet worden van spot: het zal blijken dat men zich aan jou vertilt.

Zacharia 13

Zacharia 13 bestaat uit twee gedeelten: 1-6 en 7-9. (zo ook aangeduid bij NBG 1951; ook NBV heeft terecht tussen vers 6 en 7 een spatie).

1-6: Voor valse profeten is geen toekomst; wel voor het brengen van het evangelie van verzoening. Die zal God Zelf ontsluiten (1). Voor vandaag kan gedacht aan het werk van Jezus, de Christus. Hem hebben we te belijden (Zie HC. vraag/ antwoord 32)

7-9: Lees hierbij *Marcus 14:27* (vgl. Mat. 26:31). De vervulling zien we in wat Jezus is overkomen. Hij is de Herder, die geslagen moest worden vanwege onze zonden. Hier blijkt meteen zijn ware aard: altijd zorgzaam voor zijn schapen (*Marcus 14:28*). Hij gaat ons voor. Het komt voor ons op volgen aan. Dan behoren we tot Gods volk.

Zacharia 14:1-7

Wie zal erin slagen om deze profetische woorden helemaal te doorgronden? Hoe zal, wat hier staat, zich allemaal in de tijd voltrekken?

Eén ding is zeker: eens komt door 's HEREN ingrijpen de eindbeslissing. Geen mens kan Hem tegenhouden. Beven zullen de mens. Even machteloos als bij een aardbeving zal hij zich voelen (5; zie Amos 1:1). De grond valt onder onze voeten weg. Onheilspellend is die grote lange dag (7) voor wie op eigen benen dacht te kunnen staan (overweeg hierbij Amos 5:18-20). Toch gloort iets van licht (slot 7). Dat is nu typerend voor Gods handelen. Het Evangelie houdt altijd de boventoon. Lees alvast maar even door na vers 7.

Zacharia 14:8-21

Lees dit bijbelgedeelte eens via meerdere vertalingen, bijv. NBG '51 en NBV. Dan vallen nogal wat verschillen op! De 'Kanaäniet' (vers 21) bij de NBG is een 'handelaar' geworden bij de NBV!

Centraal in dit fascinerende bijbelgedeelte - laat het maar eens tot u/ jou doordringen - is dat de nieuwe wereld een andere zal zijn dan de nu bestaande. Zelfs het wereldse strijdpaard wordt aan God gewijd. Het wordt even heilig als de hogepriester (zie Ex. 28:30). Kan het sterker gezegd? Deze nieuwe wereld is helemaal voor God. Eens wordt 'God alles in allen' (1 Kor. 15:28) aan Hem alleen de eer. Het leven wordt dan ook een compleet feest.

De profeet Zacharia wijst daarom naar de top van Israëls feesten: het loofhuttenfeest (16vv.). De oogst is dan helemaal binnen. Wat is God goed voor ons. Heerlijk is het om te mogen leven van zijn bescherming (zie Ps. 27:5). Dit feest is ook het feest van de verzoening (de grote Verzoendag valt in dezelfde maand).

Wij mogen de lijn doortrekken naar Jezus die op het Loofhuttenfeest eens sprak: 'Indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke!' (Joh. 7:37). Wereldwijd mag nu deze uitnodiging klinken. En van alle einden van de aarde zullen mensen de HERE der heerscharen aanbidden.

U/ jij drinkt toch ook uit de Bron van Levend water (Joh. 4:14)?

Maleachi 1

Het laatste profetenboek staat op ons leesrooster. Maleachi is een bode van God, die tot in onze tijd spreekt. Aanspreekt vanwege zijn sterk appèl.

Meteen moet hij opvallende dingen spreken (hij staat in dienst van God; dat betekent ook zijn naam). 'Ik heb jullie lief' (2a). Zo sterk ligt dat tussen God en zijn volk! Hij kiest in liefde mensen uit. Maar wat is de reactie van die mensen? Ze durfden toen te zeggen: 'Waaruit blijkt die liefde dan?' (2b). Slaat God nu de deur dicht? Nee. Hij wijst op de woestijn van Edom/Ezau. Zo werkt dus Gods toorn zich uit in de tijd. Waarschuwend voor wie geen oog heeft voor Gods liefde.

Er volgt nog een opvallend woord. God is als een vader (6). Maar waar is de eerbied van de kinderen? Ze doen maar wat slordig met de offers. Dat doet toch geen ander volk met hun goden? Bedenk dus snel dat niemand zo machtig is als 'de HEER van de hemelse machten'.

Maleachi 2:1-16

Het wordt ernst. Aan het nageslacht van Levi was de onderwijzing uit de wet toevertrouwd (Deut. 17:9). Waren ze daarin trouw bezig, dan zou hun leven opbloeien. Eerst ging het prachtig. Ware kennis vloeide via hun lippen. Maar dat is nu verleden tijd. Zulke geestelijke leiders zullen geminacht worden. Waardeloos zijn hun praatjes.

In vers 10-16 volgt een scherp woord over de ontrouw in het huwelijk. Het kwaad van de echtbreuk verdraagt God niet lezen we terecht in het huwelijksformulier. In Israël ging het in de tijd van Maleachi mis. Zelfs zo erg dat men de eigen vrouw wegzond om een heidense vrouw te trouwen. Dat is spelen met je leven (16). Maar hoe trouw zijn wij? Hoe ver gaat onze inzet voor het gesloten huwelijk? We konden wel eens heel hard 'de kracht van de Heilige Geest' (weer uit ons huwelijksformulier) nodig hebben.

Maleachi 2:17-3:12

Wij mensen kunnen God met ons gepraat irriteren. Als wij zeggen: het maakt niet uit als wij de HEER dienen. Wat koop je daar nu voor? Je hebt daar niets aan. Pas op, zo luidt de profetie: Ik zend eens de bode. Door hem komt dan de definitieve scheiding onder de mensen. Dat zal ook dwars door mijn volk heen gaan. Jezus gebruikt deze profetie (3:1). In Mat. 11:10, Mark. 1:2 en Luk. 7:27 kunnen wij dat lezen. Dit profetenwoord heeft dus alles met Hem te maken! Door Jezus valt de beslissing. Het is de mens geraden voor Hem te buigen. Voor wie dit weigert, barst straks alles stuk. Toch blijft de profeet Maleachi een verkondiger van Gods redding (6-12). Wie hartelijk God dient, krijgt een vorstelijk bestaan. Die mag wonen in een heerlijk land (12). Voor eeuwig. Het leven ontbot voor die mens paradijselijk (Openb. 21:5 en 22:2-5). Wat doet u? Buig jij voor Jezus? Erkennen wij Hem als onze Heer en Heiland?

Maleachi 3:13-24

Heeft het dienen van de HEER wel zin? Moet je zien hoe goed het de mensen zonder God gaat. Dit is inderdaad een bezoeking voor de vromen. Daar kun we best mee zitten. Dat mag ook, mits we maar ontzag houden voor de HEER. Blijf zeggen: eens zal mijn God recht doen. Dat zal gebeuren. Zeker komt de dag die verschil gaat maken 'tussen mensen die God gehoorzamen en wie dat niet doen.' (18). De hoogmoedige pratens zullen verschroeid worden, maar de ootmoedige belijders schitteren in Gods licht. Ze gaan huppelen als kalveren die na maanden in de wei mogen (20). Het komt wonderlijk goed voor wie eerbiedig luistert naar Gods onderricht dat al via de dienst van Mozes is aangereikt. Bent u daar rijk mee?